

τό μπουδέλο

1980. τον Μάρτι 28
Παρασκευή.



Elias Petropoulos
THE BORDELLO / Whorehouses in Greece.
Copyright © 1980 by GRAMMATA.
Athens, Greece.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΑ,
Κεραμεικῶ 23, Ἀθήνα.
Κεντρικὴ διάθεση: ΝΕΦΕΛΗ,
Σόλωνος 94, Ἀθήνα (τηλ. 36.07.744).

Ἡλία Πετρόπουλου
τέως Διοικητοῦ τοῦ Τμήματος Ἠθῶν καὶ Λεσχῶν Ἀθηνῶν

τό μπουρδέλο

ἦτοι, λαογραφικὴ πραγματεία περὶ τῶν ἐν Ἑλλάδι
οἰκῶν ἀνοχῆς καὶ τοῦ πληρώματος αὐτῶν.

γραμματα 1980

του ίδιου:

ΝΙΚΟΣ ΓΑΒΡΙΗΛ ΠΕΝΤΖΙΚΗΣ (1958).
ΠΑΥΛΟΣ ΜΟΣΧΙΔΗΣ (1959).
ΓΙΩΡΓΟΣ ΠΑΡΑΛΗΣ (1959).
ΚΑΡΟΛΟΣ ΤΣΙΖΕΚ (1959).
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ / 1865 (1959).
ΧΑΡΑΚΤΙΚΗ / Π. ΤΕΤΣΗΣ (1960).
ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΕΡΠΑΠΑΣ (1965).
ΕΛΥΤΗΣ ΜΟΡΑΛΗΣ ΤΣΑΡΟΥΧΗΣ (1966, 1974, 1980).
ΡΕΜΠΕΤΙΚΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ (1968, 1972, 1974,
καί μεγάλη επανέκδοση 1980).
ΣΩΜΑ (1969, 1972, 1973, 1976, 1979, 1980).
ΚΑΛΙΑΡΝΤΑ (1971, 1974, 1980).
ΜΝΗΜΗ ΝΙΚΟΥ ΚΑΧΤΙΤΣΗ (1972, δύο εκδόσεις
μέ τον Η.Χ. Παπαδημητρακόπουλο).
ΑΥΤΟΚΤΟΝΙΑ (1973, 1976, 1980).
ΙΩΑΝΝΟΥ ΑΠΟΚΑΛΥΨΙΣ (1975).
ΠΕΝΤΕ ΕΡΩΤΙΚΑ ΠΟΙΗΜΑΤΑ (1975, 1980).
ΤΗΣ ΦΥΛΑΚΗΣ (1975, 1980).
LE KIOSQUE GREC (1976).
LA VOITURE GRECQUE (1976).
CAGES A OISEAUX EN GRECE (1976).
ALBUM TURC (1976).
ΥΠΟΚΟΣΜΟΣ ΚΑΙ ΚΑΡΑΓΚΙΟΖΗΣ (1978, 1980).
Ο ΤΟΥΡΚΙΚΟΣ ΚΑΦΕΣ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ (1979, 1980).
FIST-RHALLUS (1979).
ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟΝ ΤΟΥ ΚΑΛΟΥ ΚΛΕΦΤΗ (1979).
THE GRAVES OF GREECE (1979).
ΨΕΙΡΟΛΟΓΙΑ (1979).
ΤΟ ΜΠΟΥΡΔΕΛΟ (1980).
ΠΟΙΗΜΑΤΑ (1980).
ΔΩΔΕΚΑ ΤΡΑΓΟΥΔΑΚΙΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΑΛΑΤΙΝΗ ΑΝΘΟΛΟΓΙΑ (1980).

Έτοιμα γιά δημοσίευση:

ΤΟ ΜΑΤΙ ΤΟΥ ΒΟΔΙΟΥ.
ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΣΙΔΕΡΙΕΣ
ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΑ ΤΟΥ ΔΡΟΜΟΥ.
ΜΙΚΡΑ ΚΕΙΜΕΝΑ / 1949-1979.
ΕΛΛΑΔΟΣ ΚΟΙΜΗΤΗΡΙΑ.
ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ ΠΡΟΣ ΜΝΗΣΤΗΝ
(μέ τον Η.Χ. Παπαδημητρακόπουλο).

Τό σχέδιο στό εξώφυλλο είναι του Άλέκου Φασιανού.



στόν καλό μου φίλο Reinhold Aman

ή κόλαση λοιπόν εἶν' ἡ πατρίδα μας
Ν.Δ. Καρούζος

Ἐκείνη ἡ μέρα ἔκλεισε μετὰ τὴν ἐπιβίβασιν.

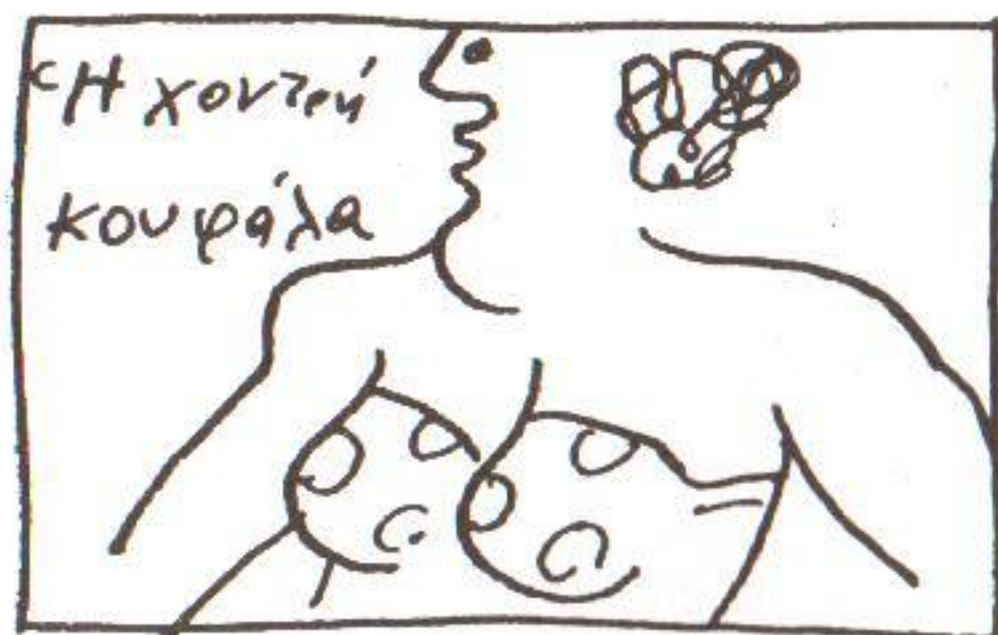
Σ' αὐτὴ τὴν μελετοῦλα δὲν θά ἐκθέσω, γενικῶς καὶ ἀορίστως, τὸ θέμα τῆς πόρνῃς. Οὔτε –πολύ περισσότερο– τὸ μέγα φαινόμενον τῆς πορνείας. Στὸ Ἐγχειρίδιον τοῦ Καλοῦ Κλέφτη ἰσχυρίζομαι ὅτι ἡ πόρνη δὲν ἀσκεῖ τὸ ἀρχαιότερον ἐπάγγελμα τοῦ κόσμου, γιὰ αὐτὸ τὸ ἐπάγγελμα τὸ ἀσκεῖ ὁ κλέφτης. Τὸ Ἐγχειρίδιον τοῦ Καλοῦ Κλέφτη εἶναι ἓνα εὐθυμογράφημα, ὅπου δὲν ἀστειεύομαι καθόλου. Ἐδῶ θά προσθέσω πῶς ἡ πόρνη ἀσκεῖ ἓνα κοινωνικὸ λειτουργημα, καὶ δὴ ὑψίστης σημασίας. Καί, βεβαίως, δὲν χρειάζεται νὰ δηλώσω ὅτι λατρεύω τίς πούτάνες.

Τὸ πεδίου τῆς πορνείας εἶναι τόσο μεγάλο πού μπορεῖ νὰ καταπιεῖ ὅλη τὴν ἀνθρωπότητα. Δὲν θά διολισθήσω πρὸς μίαν ἔρευναν, ὅπου θά πνιγότανε κι ὁ μεγαλύτερος συγγραφέας. Θά μιλήσω, κυρίως, γιὰ τοὺς οἴκους ἀνοχῆς, ὅπως τοὺς ἐγνώρισε ἡ γενιά μου. Θά μιλήσω, κυρίως, γιὰ τίς πόρνες τῶν νομίμων μπορντέλων τῆς Ἑλλάδος. Εἶναι αὐτονόητον ὅτι θά πρέπει νὰ μιλήσω, κάπως, καὶ γιὰ ὀρισμένα παράλληλα φαινόμενα. Θά προσπαθῆσω νὰ ἀποφύγω τοὺς, σχεδὸν ἀναγκαίους, πλασιασμούς. Ὡστόσο, ξέρω ἐκ τῶν προτέρων πῶς ἡ παρούσα μελέτη μου θάχει μιά παραμορφωμένη ταξινομησιὰ καὶ οἰκονομία ὕλης. Δέ γινότανε ἀλλιῶς.

Ἐάν αὐτὸ τὸ βιβλίον εἶναι βαρετὸ, ζητῶ συγνώμη.

Ἐάν αὐτὸ τὸ βιβλίον εἶναι χυδαῖον, ἐπίσης ζητῶ συγνώμη.

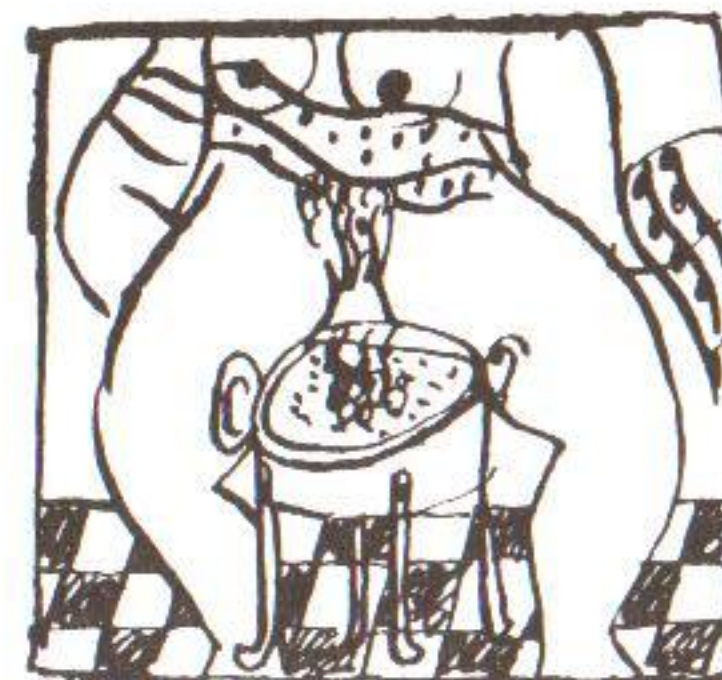
Εὐχαριστῶ τὴν Μαίρη καὶ τὸν Ἡλία γιὰ τὴ βοήθεια πού μου ἔδωσαν.
Εὐχαριστῶ τὸν Μανόλη Ξεθάκη γιὰ τίς φωτογραφίες πού μου ἔστειλε.



Σχέδιο του Άλέκου Φασιανού.

Θά ξεφλουδίσω τό θέμα μου σά νάτανε κρεμύδι.
 Λένε πώς, οί λέξεις είναι όχήματα εικόνων. Αρχίζω τήν έρευνα παραθέτοντας λέξεις, ώστε νά ξέρουμε γιατί ακριβώς μιλάμε.
 Χρωστάμε τήν λέξη μπορντέλο στους Ιταλούς, κι όχι στους γάλους, καθώς νομίζουν κάποιοι άνόητοι. Οί Ιταλοί λένε *bordello*. Οί γάλοι λένε *bordel*. Άλλά, καί στά τριεστίνικα τό μπορντέλο όνομάζεται *bordel*. Στά γαλικά ή μορφή *bordel* δέν φαίνεται νά πηγαίνει πιό πίσω από τόν ΧΙΙο αιώνα, καί έσήμαινε, τότε, *σπιτόπουλο*. Οί γαλικοί τύποι *borde* (= καλύβι από σανίδες) καί *bourdeau/bordeau* (= μπορντέλο) μοιάζει νά προήλθαν από τήν λέξη *bord* (άρχική σημασία: σανίδα) κι από τήν λέξη *borda* (= σπιτάκι ύπηρέτριας κοντά σέ πύργο· πρωταρχικός τύπος ιδιωτικού μπορντέλου). Η γαλική λέξη *bordel* (μέ τήν σύγχρονη σημασία) ξεκίνησε, προφανώς, από τήν Ίταλία. Στά Ιταλικά βρίσκουμε τούς τύπους *bördello* (στά γενοβέζικα), *bordelo* (στά βενετσιάνικα) καί *bordel* (στά τριεστίνικα). Υπάρχει, βεβαίως, τό λατινικό *bordellum*, αλλά οί Ιταλοί γλωσσολόγοι –μέ τήν σεμνότητα πού τούς διακρίνει– άνάγουν όλες αυτές τίς παραλλαγές στήν γερμανοκελτική. Όντως, τό κέλτικο *bort* (έξ ού τό γαλικό *bord*) έσήμαινε: σανίδα –καί, μεταφορικώς– τήν κάθε μεριά ενός σκάφους. Όστε, οί λέξεις *bordello/bordel* έδήλωναν, άρχικώς, ένα καλύβι έξω από τό χωριό (ή τήν πόλη), όπου, άργότερα, είχε τό δικαίωμα νά ζει εκεί μία πόρνη.
 Αύτά γιά τήν λέξη μπορντέλο. Στή γλώσσα μας ύπάρχει καί ή παράλληλη καί ταυτόσημη μορφή *μπουρδέλο*. Φρονώ ότι, ή λέξη *μπουρδέλο* προήλθεν από τό γενοβέζικο *bördello*. Οί λέξεις *μπορντέλο* / *μπουρδέλο* μās δίνουν τά έπακόλουθα: *μπορντελιάρης* / *μπουρδελιάρης* / *μπουρδελόθιος* (κατά τό *καφενόθιος*) / καθώς καί τά συνθετικά -*μπουρδελο-* / -*μπορντελο-* (π.χ. *μπουρδελόσπιτο* / *μπουρδελογειτονιά* / *σκατομπορντέλο*).
 Πάμε παραπέρα. Γιά τόν οίκο άνοχής, καί γενικότερα, γιά τήν στέγη / στέγαση του άποκαλουμένου *παρανόμου έρωτος* διαθέτουμε πολλά συνώνυμα: *πουτανόσπιτο* / *ρουφιανόσπιτο* / *παλιόσπιτο* / *πορνόσπιτο* / *κερχανές -ή- κερχανάς* / *πουτανариό* / *τά δημόσια* / *τά καλά τά*

Σχέδιο του Άλέκου Φασιανού.



σπίτια -ή, καί άπλώς- σπιτί. Οί δημοσιογράφοι έλάνσαραν τήν λέξη *διαφθορεϊον* πού, γιά τήν ακρίβεια, σημαίνει: *ρουφιανόσπιτο* – κι όχι *μπορντέλο*. Από τήν άρχαία έποχή ξεκινούν οί λέξεις: *πορνείον* / *πορνοβοσκεϊον* / *έργαστήριον* / *οϊκημα* / *κασαυρειον* / *χαμαιτυπειον*· μερικές απ' αυτές χρησιμοποιούνται καί σήμερα. Η λέξη *πορνοστάσιον* έχει μίαν *έπίσημη* χροιά καί γιαυτό, πολύ νωρίς, πέρασε καί στήν λογοτεχνία (π.χ. τήν μεταχειρίστηκε ό μεταφραστής τής *Γιάμας* του Κουπρίν). Τά συνώνυμα *οϊκος άπωλειας* / *οϊκος διαφθοράς* έχουν έκκλησιαστική άπαρχή, άφού ή έκκλησία χαρακτηρίζεται ως *οϊκος σωτηρίας*. Άνάλογα είναι τά συνώνυμα: *οϊκος άνοχής* / *δυσώνυμος οϊκος* / *κακόφημος οϊκος*.

Σήμερα, προκειμένου νά χαρακτηρίσουμε μία γυναίκα ως πόρνη, μεταχειριζόμαστε, συνήθως, τήν λέξη *πουτάνα*. Η λέξη αυτή (γνωστή, ήδη, από τά μεσαιωνικά χρόνια) προήλθεν από τήν βενετσιάνικη καί τριεστίνικη λέξη *putana* – καί, γενικότερα από τό Ιταλικό *puttana*. Ο Άνδριώτης άνάγει τήν λέξη *πουτάνα* στό Ιταλικό *puttana* < λατινικό *putta* (= κοριτσάκι). Όστόσο, οί Ιταλοί γλωσσολόγοι δέν δείχνουν τόση βεβαιότητα γιά τήν έτυμολογία τής λέξεως *puttana*. Η λέξη *πουτάνα* μās δίνει τά παράγωγα: *άρχιπουτάνα* / *πουτανάρα* / *καραπουτανάρα* / *άρχιπουτανάρα* / *πούτανος* / *καραπούτανος* / *άρχιπούτανος* / *πουτανίτσα* / *πουτανάκι* / *πουτανέλι* / *πουτανίδιον* / *πουτανίζω* / *πουτανίστικος* / *πουτανιάρης* / *πουτανιά* / *κρυφοπουτάνα* / *άκριβοπουτάνα* / *φτηνοπουτάνα* / *χαζοπουτάνα* / *πουτανόσογο* / *πουτανοχώρι* / *πουτανόσπιτο* / *πουτανοκαβγάς* / *πουτανοκαμώματα* κτλ.

Μέ τίς ρίζες τών λέξεων *puttana* / *πουτάνα* ένδεχομένως σχετίζεται καί ή τόσον μυστηριώδης λέξη *πουτί*. Ο Άνδριώτης αναλύει τό όνομα *σταχτοπούτα* διά τών λέξεων *στάχτη* + *putta* (= κοριτσάκι), ένώ ό Φιλήντας, έξ ένστίκτου, στρέφεται πρós τήν σύνθεση *στάχτη* + *πουτί*. Στήν Χίο τήν *σταχτοπούτα* τήν άποκαλούν Άχυλοπουτού, από τό *άχυλιά* (= *στάχτη*) + *πουτί*. Στήν Χίο, επίσης, συναντούμε τό έπόνυμο *Πουτούς* (στά προθηγκιανά ή λέξη *rouτου* σημαίνει: *φιλάκι*).

Ὁ Σαχλίκης ἀναφέρει τὸ ὄνομα, ἢ παρατσούκλι, μιᾶς πουτάνας: Πουτολένη (πουτί + Ἑλένη). Διαφορετική εἶναι ἡ περίπτωση τῆς Σταχτουπιπιλιάρους (ἀπό τὰ ταυτόσημα στάχτη + πιπίλα), πού βρίσκω σέ παραμύθι τῆς Κασάνδρας, δημοσιευμένο ἀπό τόν Γιώργο Ἰωάννου. Ξέρουμε ὅτι ἡ λέξη πουτί δηλώνει τὸ γυναικεῖον αἰδοῖον. Δέν ξέρουμε τήν ἐτυμολογία τῆς λέξεως πουτί. Οἱ μανάδες συνηθίζουν νά φιλοῦν τὸ αἰδοῖον τοῦ μωροῦ τους λέγοντας: *τώρα θά στό φάω τὸ πουτί σου!* Ἴσως ἡ λέξη πουτί ἔχει σχέση μέ λατινικές λέξεις πού ὑποδηλώνουν τή βρόμα. Ἄλλωστε, πιθανότατα, ἡ λέξη αἰδώς ξεκίνησε ἀπό τήν ντροπή (καί τόν τρόμο) τῆς ἐμνηροῆς. Πάντως, ἡ λέξη πουτί παραμένει ἀνεξερεύνητη, ὅσο καί οἱ ἀνάλογες καί συγγενεῖς λέξεις φλόκι / φλοκάτη / Φλόκας.

Ἡ ἀρσενική κατάληξη τῆς λέξεως πουταν-ος (καί τὸ σχετικό ἀνέβασμα τοῦ τόνου) κρύβει μιάν ἐπίταση. Μίλησα, ἤδη, γι'αυτό τὸ φαινόμενο στό βιβλίο μου Ἰπόκοσμος καί παραγκιόζης. Τό τουρκογενές πρῶτο συνθετικό *καρα-* (καθώς καί τὸ ἀρχι-) εἶναι ἐπιτατικό καί δέν σημαίνει μαύρος. Ἄλλωστε, τὸ πρῶτο συνθετικό *kara-* χρησιμοποιεῖται, ἤδη, ὡς ἐπιτατικό καί στήν τούρκικη γλώσσα. Ὁ Πέτρος Βλαστός διασώζει τήν ἐκφραση: *πουτανοθήλυκο τοῦ ἀνέμου!* Στήν παράδοση Νο 631 τοῦ Νικολάου Πολίτη, οἱ καλικάντζαροι ρωτάνε: *ἡ πουτανίτσα ποῦ ἔναι;* Ἡ λέξη πουτανίδιον (κατά τὸ πορνίδιον) εἶναι νόθο κατασκευάσμα. Δέν νομίζω ὅτι τὸ ρῆμα πουτανίζω προήλθε ἀπό τὸ τριεστίνικο *rutanizar*. Λέμε: *πουτανίστικο φέριμο* –ἢ– *πουτανίστικα καμώματα*. Ἡ ἀργκοτική λέξη πουτανιάρης δηλώνει τόν περί τὰ ἀφροδίσια ἐπιρεπή. Ἀπό τήν μελέτη «*Prostituta in Modern Italian*» τοῦ Edgar Radtke (*Maledicta*, 1/2, 1977), συνάγεται ὅτι κανένα ἀπό τὰ ὑποκοριστικά τῆς λέξεως *rutana* δέν ἐπέρασε στήν γλώσσα μας. Οἱ λέξεις *κρυφοπουτάνα / ἀκριβοπουτάνα / φτηνοπουτάνα* εἶναι αὐτόνοητες. Ἡ λέξη *χαζοπουτάνα* προσάπτεται στήν εὐκολη γυναίκα, πού ἐκδίδεται ἄνευ συμφέροντος (πού, καθὼς λέμε: *κάνει ψυχικά*: πού εἶναι *ψυχικάρα*). Ἐδῶ ἄς θυμηθούμε καί τίς γνωστές ἐκφράσεις: *πουτάνα κοινωνία!* (νεότερη ἐκδοχή τοῦ *καχπέ-ντουινιά!*) / *πουτάνες γυναίκες!* / *πουτάνας γιός!* / *ἡ πουτάνα τοῦ χωριοῦ* (κατά τό: *ὁ τρελός τοῦ χωριοῦ*) / *τῆς πουτάνας τὸ μαγκάλι* / *τῆς πουτάνας τὸ κάγκελο* / *θά γίνει τῆς πουτάνας!* κτλ.

Ἡ ἀρχαιοελληνική λέξη *πόρνη*, λένε πῶς, προήλθε ἀπό τὸ ρῆμα *πέρνημι*. Ἡ λέξη *πόρνος* εἶναι ἀρκοῦντως νεότερη. Στούς ἐλληνοιστικούς χρόνους, ἡ Ἀφροδίτη –ὑπό τήν ιδιότητα τῆς προστάτιδος τῶν ἱεροδούλων– ἔφερε τήν προσωνυμία *Πόρνη*. Τὰ Κατραμονήσια τοῦ Σαρωνικοῦ ἔχουν, ἐπίσης, τὸ ἐπίσημο ὄνομα *Πόρνη*. Ἀπό τήν λέξη *πόρνη* ἐκπηγάζουν, ἄμεσα ἢ ἔμεσα, τὰ παράγωγα: (*ἐκ*)*πορνεύω* / (*ἐκ*)*πορνεύομαι* / *πορνίδιον* / *πορνικός* / *πορνοβοσκός* / *πορνοκόπος* / *πορνεῖα* / *πορνογενής* / *πορνογέννητος* / *πορνογράφος* / *πορνογραφία* / *πορνογράφημα* / *πορνογραφῶ* / *πορνογραφικός* / *πορνό* / *πορνοφίλμ* / *πορνοταινία* / *πορνοβιβλίον* / *πορνοφυλλάδα* / *πορνοκρατία* /

πορνοστάσιον / *πορνεῖον* / *ὀφθαλμοπορνεῖα* κτλ. Βεβαίως, πολλά ἀπ' αὐτὰ μᾶς ἔρχονται ἐξ Εὐρώπης. Εἶναι μάταιον νά ἀνατρέξω, γλωσσολογικῶς, στό δημόσιο *πορνεῖον* πού ἴδρυσε ὁ Σόλων, ἢ στό *πορνικόν τέλος* καί στούς *πορνοτελώνες* πού τὸ εἰσέπραταν, ἢ στίς *ιερόδουλες*, ἢ στήν ἀλλόκοτη ἐτυμολογία τῆς λέξεως *χαμαιτύπη*, ἢ στίς *ἐταῖρες*, ἢ στούς *μαστροπούς* καί *μαυλιστές* καί *προαγωγούς* τῆς ἀρχαίας Ἀθήνας.

Στούς πρόσφατους αἰῶνες ἡ πόρνη τιμήθηκε μέ μιὰ σειρά ἀπό συνώνυμα. Στό λῆμα *παλιογυναίκα* τοῦ Πέτρου Βλαστοῦ (*Συνώνυμα καί συγγενικά*, 1931), μεταξύ ἄλλων, βρίσκω καί τίς λέξεις: *παλιογύναικο* / *παστρικιά* / *πατσαβούρα* / *λουλούδα* / *νυχτολουλούδα* / *νυχτοπόρτισσα* / *κούρβα* / *διαβολογητεύτρα* / *παπαδοξηλώτρα* / *σκρόφα* / *παλιοσκρόφα* / *σκύλα* / *πουτάνα* / *καραπουτάνα* / *καραπουτανάρα* / *πουτανοθήλυκο* / *πολιτική* / *κουρτεζάνα* / *παξιμαδῶ* / *παξιμαδοκλέφτρα* / *ρουφιάννα* / *ἀλανιάρνα* / *φακλάννα* / *σπιτωμένη* / *ξεβγαλμένη* / *γελασμένη* / *παραστρατισμένη* / *πλανεμένη* / *ντροπιασμένη* / *ἀκουσμένη* / *ἀτιμασμένη* / *κωλοπετσωμένη* / *ξεκλωμένη* / *ξεπατωμένη* / *ξεπεσμένη* / *λεγάμενη* / *λάουρα*.

Ἀνέτως θά μπορούσα νά προσθέσω τίς λέξεις καί ἐκφράσεις: *δημόσια* / *γυναίκα τοῦ χαμαιτυπείου* / *κοκότα* / *δηλωμένη* / *ἀδήλωτη* / *παξιμάδα* / *κρυφή* / *σπιτικιά* / *πεταλούδα τῆς νύχτας* / *ἐλευθεριάζουσα* / *ἐλευθέρων ἠθῶν* / *ἐπιληψίμου διαγωγῆς* / *γυναίκα τοῦ ἡμικόσμου* / *σουρλουλού* / *ἀρτίστα* / *κουβεντιασμένη* / *παρδαλή* / *παλιοκόριτσο* / *ζιγκολέτ* / *ἡμιπαρθένος* / *μιξοπαρθένος* / *μισοπαρθένα* / *παραστρατημένη* / *μαντονέτα* / *μαντετούτα* / *μαντινούδα* / *πολιτικιά* / *δημόσια* / *κοινή* / *τσούλα* / *κουφάλα* / *κόφα* / *γυναίκα τοῦ δρόμου* / *καλντερίμω* / *καλντεριμιτζοῦ* / *κάνει πεζοδρόμιο* / *χαμούρα* / *κικαρού* / *πομπεμένη* / *γεβεντισμένη* / *καλοπλυμένη* / *καχπές* / *καράκαχπές* / *καλτάκα* / *καρά-καλτάκα* / *καριόλα* / *κυρία Καριολίδου* / *ρουσπού* / *καρά-ρουσπού* / *καθαρή* / *ἀδερφή τοῦ ἐλέους* / *εἶναι μιὰ τοῦ δρόμου!* / *εἶναι τῆς περιπατητικῆς σχολῆς!* / *τροτέζα* / *ἐταῖρα* / *Θαῖς* / *Λαῖς* / *Φρύνη* / *Μαγδαληνή* / *ὄργανον ἠδονῆς* / *σκεύος ἠδονῆς* / *ἀμαρτωλή* / *κότα* / *ψυχικάρα* / *παλλακίς* / *παλλακή* / *μετρέσα* / *μορόζα* / *τήν ἔχει καπατμά* / *εἶναι τοῦ γλυκοῦ νεροῦ!* / *εἶναι ἀπ' αὐτές!* / *εἶναι κακῆς διαγωγῆς!* / *κουνίστρα* / *μισότριβη* / *τῆς ἀρέσουν τὰ ξινά!* κτλ. κτλ.

Πάνω σ' αὐτόν τόν λεκτικό καταράχτη θά μπορούσα νά παρατηρήσω τὰ ἐξῆς:

Οἱ λέξεις *παστρικιά* / *καθαρή* / *καλοπλυμένη* ἀπηχοῦν τήν λαϊκή ἀντίληψη μιᾶς περασμένης ἐποχῆς, ὅπου οἱ πόρνες ἔδειχναν μιάν ἀπαράδεκτη κοκεταρία. Ὁ Ἀθανάσιος Χριστόπουλος, στό ποίημα *Δίας κερατωμένος* (1819), γράφει

κάθε καλοπλυμένη
παντοῦ σάν λυσοιασμένη
κατόπι σου θά τρέχει
καί ἄνδρα τῆς θά σ' ἔχει

καί ἡ φιλόλογος Ἑλένη Τσαντσανόγλου ὀρθῶς ἐρμηνεύει στό σχετικό γλωσσάριό της: *καλοπλυμένη* = «*παστρικιά*». Ὡστόσο, ἡ λέξη *καλοπλυμένη* μᾶς φέρνει στό νού, συνειρμικῶς, τήν λέξη *κωλοπλυμένος* – ἀλλά, ἤδη μίλησα γι'αυτό στό βιβλίο μου *Ἰππόκοσμος καί καραγκιόζης*.

Οἱ ταυτόσημες λέξεις *κοινή* / *δημόσια* / *πολιτικιά* εἶναι αὐτονόητες. Ὁ Θεοτόκης, στό *κείμενό του Ἡ τιμή καί τό χρήμα* (1912), γράφει: *κάποιος δέν ἐπῆρε μιά δημόσια ἀπό τό δρόμο [...] καί τήν ἔχει στά μεταξωτά ντυμένηνε;*

Οἱ λέξεις *σκρόφα* / *σκύλα* / *κότα* (μαζί μέ ἄλλες ἀνάλογες λέξεις ἢ ἐκφράσεις) δημιουργοῦν μιά ζωομορφική βάση γιά τήν ὁμορφιά καί τήν σεξουαλική χρήση τῆς γυναίκα. Ἄς μὴν ξεχνάμε τά γνωστά: *φοράδα* / *ἀγελάδα* / *φώκια* / *ἔχει ὠραία καπούλια* / *εἶναι τίγρης* / *χήνα* / *γκαμήλα* / *ἔχει στήθια περιστεριοῦ* / *περδικόστηθη* / *ἔχει κορμί φιδίσιο*. Καί ἐπίσης τά τόσο σχετικά: *θά τῆς θάλω καπίστρι!* / *θά τῆς κομποδιάσω τήν οὐρά!* / *τῆς ἔσφιξα τά λουριά!* / *θά τῆς μᾶσω τά γκέμια!* / *τῆς ἔβαλα χαλινάρι!*

Οἱ λέξεις *λουλούδα* / *λελούδω* / *νυχτολουλούδα* ἔχουν χαθεῖ. Ὡστόσο, ἐπιζοῦν κάπως μέσ στην ἀργκό τοῦ ὑποκόσμου μας, μέ ἀποκορύφωμα τήν ὑποτιμητική λέξη *ἀγαθολουλούδης*.

Οἱ λέξεις *παξιμάδα* / *παξιμάδω* / *παξιμαδοκλέφτρα* ἐπιζοῦν, ἐπίσης, στην ἀργκό τοῦ ὑποκόσμου. Στό παλιό μουρμούρικο τραγούδι ὁ στίχος *ἦσουνα [...] μιά παξιμαδοκλέφτρα* δημιουργεῖ προβλήματα ἐρμηνείας, ἀφοῦ δέν φαίνεται καθαρά ἂν πρόκειται γιά μιά φτωχοπούτα· πολύ περισσότερο πού ὑπάρχει ἡ λέξη *παξιμαδοκλέφτης*, ἡ συνήθως προσαπτόμενη στόν ἅγιο Νικόλαο. Ὁ Καχτίσης ἔχει τή λέξη *παξιμάδες* στόν *Ἡρώα τῆς Γάνδης* (1967). Τό νησάκι Παξιμάδα, ἀπέναντι στην Σητεία, δέν ἔχει τίποτα νά κάνει μέ τίς πόρνες.

Μέ τήν ομάδα τῶν λέξεων *ντροπιασμένη* / *ἀτιμασμένη* / *πομπεμένη* / *γεθεντισμένη* ἀνατρέχουμε στό φοβερό *πόμπεμα*. Ὁ Πλούταρχος τίς, τότε, γεθεντισμένες τίς ἀποκαλεῖ *ὀνοθάτιδες*. Δέν εἶναι κατάλληλη ἡ στιγμή γιά νά κουβεντιάσουμε γιά τό γεβέντισμα. Στίς παρακάτω παροιμίες βρίσκουμε λέξεις πού μᾶς ἐνδιαφέρουν

ἡ κούρβα τό γεβέντισμα γιά πανηγύρι τόχει!

ἡ πομπεμένη τό γεβέντισμα τόχει γιά καμάρι!

ἡ πολιτική τά γέβεντα γιά πανηγύρι τάχει!

Οἱ λέξεις *καχπές* / *καρά-καχπές* / *ρουσπού* / *καρά-ρουσπού* προέρχονται ἀπό ἀντίστοιχες τούρκικες λέξεις. Ὁ Θράσος Καστανάκης μεταχειρίζεται καί τίς πολιτικές λέξεις: *ντελή-ὀροσπού* / *σεϊτάν-ὀροσπού* πού εἶναι ἀκόμη ἀναφομοίωτες. Βρίσκω τή λέξη *κακακαχπές* στούς *Ἀθλίους τῶν Ἀθηνῶν* (1894) τοῦ Κονδυλάκη. Ἐπίσης, σέ ἕνα παλιό δίστιχο

χαίντε, μωρέ καχπέ-ντουνιά, σ' ἐμένα μὴν παινιέσαι

κι ἐγώ 'μαι πού σέ γλένταγα καί τώρα μ' ἀπαρνιέσαι.

Οἱ λέξεις *κωλοπετωμένη* / *ξεκωλωμένη* / *ξεπατωμένη* (καθώς καί οἱ ἀντίστοιχες ἀργκοτικές – π.χ. *ξεκωλιάρα* / *κωλογαμημένη*) καί *βε-*

βαίως ἀναφέρονται στην παρά φύσιν ἀσέλγεια.

Οἱ λέξεις *ἀλανιάρια* / *νυχτοπόρτισσα* / *γυναίκα τοῦ δρόμου* / *καλντερίμω* / *καλντεριμιτζού* / *τροτέζα* / *κάνει πεζοδρόμιο* ἔχουν μιά κοινή συνισταμένη.

Οἱ λέξεις *κρυφή* / *ἀδήλωτη* / *σπιτικιά* ὑπαινίσονται τίς κρυφοπούτανες. Οἱ λέξεις *σπιτωμένη* / *μορόζα* / *παλλακή* / *καπατμά* ἀντικατοπτρίζουν τόν θεσμό τῆς λεγόμενης παράνομης συμβίωσης, γιά τήν ὁποία θά μιλήσω ἀργότερα.

Οἱ λέξεις *φακλάνα* / *κουφάλια* / *τσούλα* / *καλτάκα* / *χαμούρα* ἀποτελοῦν ὑβριστικούς χαρακτηρισμούς. Ἡ τουρκική λέξη *kaltak* (ἀρχικῶς ἐσήμαινε: ἐφίππιον ἄνευ ὑπουργίδος) ἔχει ἄσχημη σημασία. Ἡ λέξη *χαμούρα* εἶναι, ἐπίσης, τουρκικῆς προελεύσεως. Ἄλλο *χαμούρα* κι ἄλλο *κικαρού!* – λέει ὁ Πέτρος Πικρός, στό *Τουμπεκί* (1927), καί, ὑποψιάζομαι ὅτι κοπιᾶρει κάποιαν ἀργκοτικήν ἐκφραση. Στά παλιά ρεμπέτικα τραγούδια συναντοῦμε τήν λέξη *χαμούρα*, πού ἀργότερα τήν ἐσκότωσε ἡ λογοκρισία. Ἴδου δύο παραδείγματα

... δέν ἀξίζει μιά χαμούρα γιά δυό μάγκες στό ντουμιά...

... νά μέ τραθάνε στό Γεντί γιά ἕνα χαμουράκι...

Οἱ παραλλαγές τῆς λέξεως *μαντινούδα* μάλλον θά ἀποδίδονταν καλύτερα μέ τήν λέξη *γκόμινα*, παρά μέ τήν λέξη *μετρέσα*. Ὁ ἄνδρας μου καί ἡ *μαντιούτα του* – γράφει ὁ Κονδυλάκης.

Χρησιμοποιούμε τίς λέξεις *μισοπαρθένα* / *ἡμιπαρθένος* / *παρθένα* μέ μιά γερή δόση εἰρωνίας. *Χορός ἡμιπαρθένων* – ἔγραψε ὁ Καρυωτάκης. *Κ' οἱ παρθένες στίς σκοτεινές γωνιές ἔρωτα κάμνουν* – ἔγραψε ὁ Βαφόπουλος. Πάντως, στην Μικράν Ἀσία ἦσανε τῆς μόδας, κάποτε, τά βαφτιστικά Παρθένα καί Παρθενόπη.

Γιά τήν εἰδική σημασία τῆς λέξεως *κότα* μίλησα στό *Ἐγχειρίδιον τοῦ Καλοῦ Κλέφτη*. Οἱ λέξεις *κοκότα* / *τροτέζα* / *ζιγκολέτ* ἦρθαν ἐκ Γαλίας. *Παρά φρόνιμη κότα ὠμοίαζε κοκότα* – γράφει ὁ Ροῖδης, στην *Ἱστορία ὀρνιθῶνος*.

Ἡ λέξη *μισότριβη* εἶχε, παλιότερα, μίαν ἄλλη σημασία. *Φορούσε [...] μιά μισότριβη γραβάτα* – γράφει ὁ μακαρίτης Τάξης Δόξας, στό *Μιά χούφτα καλάμια* (1957).

Μιά γυναίκα πού κούναγε τόν ποπό τῆς δέν ἀπελάμβανε καλῆς φήμης. Ἡ *κουνίστρα* ἐθεωρεῖτο *μισοπούτανα*. Λέει ἡ παροιμία

γυναίκα, ὁπού περπατεῖ

καί τόν κώλο τῆς κουνεῖ,

ἔχε τήν χωρίς τιμή!

Στόν χαρακτηρισμό *ἀμαρτωλή* διακρίνω κάποιαν ἐκκλησιαστικήν ἐπίδραση. Συναντάμε αὐτή τή λέξη στό ρεμπέτικο τραγούδι.



Παλιά διεγερτική κάρτ-ποστάλ.

Πρίν τριάντα χρόνια τό Institut Français d' Athènes έδημοσίευσε, κλιμακωτά, τήν πολύτομη έργασία του Φαίδωνος Κουκουλέ *Βυζαντινών βίος καί πολιτισμός*. Πρόκειται για μία μελέτη-τοιχογραφία. "Αν καί πολλά μέρη αὐτῆς τῆς μελέτης εἶναι ξεπερασμένα, ἂν καί ὁ γέρο-Κουκουλέσ χρησιμοποιεῖ μίαν ἄσχημη γραφή, καί, συγχρόνως, ἐπαναλαμβάνει καί κόντρα-ἐπαναλαμβάνει (συχνά στήν ἴδια παράγραφο) τίς πληροφορίες του, εἴμαστε ὑποχρεωμένοι νά δεχτούμε αὐτό τό βυζαντινολογικό / κοινωνιολογικό / ιστοριοδιφικό / γλωσσολογικό / λαογραφικό σύγγραμμα σάν βασική πηγή, καί, συχνά, νά τό ἀκολουθοῦμε σάν ὁδηγό.

Στήν τωρινή περίπτωση μας, θέλω νά προσθέσω πώς ὁ κρυπτοτολμηρός Φαίδων Κουκουλέσ, μέ οὐσιαστική γεναιότητα, ἔχωσε στόν δεύτερο τόμο τῆς ἐργασίας του τό κεφάλαιον *Αἱ πάνδημοι γυναῖκες*. Οἱ εἰσαγγελεῖς ἔκαναν πώς, τάχα, δέν κατάλαβαν τό χτύπημα· ἦταν ἀδύνατο νά ζητήσουν τήν ποινική δίωξη ἐνός καθηγητή καί ἐνός ξένου ἰδρύματος. "Ὁμως, ὁ Φαίδων Κουκουλέσ δέν ἐσταμάτησε ἐδῶ. Στό τέλος τοῦ τελευταίου τόμου του, ἀμόλησε μίαν ἄλλη μπόμπα – τό κεφάλαιον *Τά οὐ φωνητά τῶν Βυζαντινῶν*. Βέβαια, ὁ παμπόνηρος Κουκουλέσ προτάσει λίγες ἠθικολογικές ἀράδες:

Εἰς τήν δημοσίευσιν τῆς παρούσης μελέτης μέ ὤθησεν οὐχί βεβαίως ἡ πρόθεσις νά σκανδαλίσω τοὺς ἀναγνώστας μου ἀναπτύσσων θέματα τὰς ταπεινότερας ὁρμᾶς ὑποδαυλίζοντα, ἀλλ' ἡ ἐπιθυμία μου νά γνωσθῆ μία ἀκόμη, ἐλάχιστα γνωστή, πλευρά τοῦ βίου τῶν Βυζαντινῶν προγόνων μας εἰς τά ἤθη καί τόν πολιτισμόν αὐτῶν ἀναφερομένη.

Ὁ σκοπός μου εἶναι μόνον ἐπιστημονικός, ἡ δέ μελέτη συνέχεια καί συμπλήρωσις παρομοίων διατριβῶν εἰς τά σεξουαλικά τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων ἀναφερομένων.

.....
Προτοῦ εἰσέλθω εἰς τό θέμα μου, ἐπιθυμῶ νά τονίσω ὅτι, ὅσα κατωτέρω θά εἶπω, ἀποτελοῦσιν ἐκτροπᾶς διστραμμένων ἀτόμων σφόδρα ψεγομένης, ἐπ' οὐδενί δέ λόγῳ ἀνταποκρίνονται πρὸς τὰς συνηθείας τῆς μεγίστης πλειονότητος τοῦ ἐγκρατοῦς Βυζαντινοῦ λαοῦ.

"Ὅταν τά γράφει αὐτά ὁ Κουκουλέσ ξέρει πολύ καλά ὅτι οἱ βυζαντινοί δέν ἦσαν καθόλου ἐγκρατεῖς, καί, καθόλου πρόγονοί μας. Ἄλλά, ἔπρεπε νά τηρηθοῦν τά προσχήματα.

Εἶναι δύσκολη καί ἄχαρη ἐργασία τό νά θές νά συμπληρώσεις ἕναν Κουκουλέ. Σ' αὐτό τό βιβλιαράκι μου θά παραθέσω πολλά καί ἐκτενῆ ἀποσπάσματα ἀπό τά δύο προαναφερθέντα κεφάλαια τοῦ συγγράματός του. Καί, ὅπου χρειαστεῖ, θά προσθέσω κάμποσα στοιχεῖα πού ἀναφέρονται στά νεότερα χρόνια.

Ὁ Κουκουλέσ γράφει, λοιπόν, τά ἐξῆς γιά τήν πορνεία τῆς λεγόμενης βυζαντινῆς ἐποχῆς:

Τοιαῦτα περί παρθενίας φρονούντες οἱ Βυζαντινοί ἐννοεῖται ὅτι ἐθεώρουν τήν πορνείαν ὡς ἀμάρτημα, τῆς ἐκκλησίας ἀρνούμενης ἐπί ὠρισμένον χρόνον τήν θείαν κοινωνίαν εἰς τοὺς ὅπωςδήποτε πορνεύοντας, καί ὡς μίαν τῶν βαρυτάτων ὑβρεῶν διά γυναῖκα ν' ἀποκληθῆ αὐτὴ πόρνη ἢ κόρη πόρνης ἢ πολι-

τική ή προεστῶσα, ὕβρις, δυστυχῶς, ἥτις ἀπηυθύνετο συχνά οὐ μόνον εἰς τὰς ἑξ ἐπαγγέλματος ἐταίρας, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ τῶν οἰκοδεσποινῶν εἰς τὰς δούλας αὐτῶν.

Σύμφωνον δὲ πρὸς τὴν ἀντίληψιν ταύτην εἶναι ὅτι αἱ ἐταιρικὸν διάγουσαι βίον συχνά καλοῦνται ταπειναί, ἀτιμοί, οἰκτραί, εὐτελεῖς, χαμηλαί καὶ τὸ ὅτι οἱ Βυζαντινοὶ νόμοι ἀνεγνώριζον μὲν ὅτι ὑπόκειται τῇ περὶ ὕβρεως ἀγωγῇ ὁ προσβάλλων γυναῖκα ἐνδεδυμένην σχῆμα πόρνης, παρεδέχοντο ὁμῶς συγχρόνως ὅτι οὗτος «ἤττον ἀμαρτάνει».

Τὴν περιφρόνησιν δὲ πρὸς τὰς τοιαύτας γυναῖκας (πόρνας, σκηνικάς, ἐργαστηριαρχίσσας, καπηλίσσας) καὶ τὴν κακὴν περὶ αὐτῶν γνώμην τῆς κοινωνίας δεικνύει τὸ ὅτι οἱ συγκλητικοὶ καὶ οἱ ἄρχοντες δὲν ἐπετρέπετο νὰ συζευχθῶσιν αὐτάς καὶ ὅτι τὸναντίον, πρὸς τιμωρίαν, οἱ νόμοι ἐπέτρεπον, ἵνα ἡ κόρη συγκλητικοῦ, ἥτις διὰ τοῦ σώματος κέρδος ἐποίησεν, ἀτιμωρητί συνάψῃ ἐπίψογον γάμον μετ' ἀπελευθέρου, ἀφ' οὗ, ὡς λέγουσι, δὲν διατηρεῖται τιμὴ εἰς ἐκείνην, ἥτις ἠγάγεν ἑαυτὴν μέχρι τοσοῦτου αἰσχύου.

Σημειωτέον πρὸς τούτοις ὅτι ἀφ' ἐνός μὲν εἰς ἐταίραν δὲν ἐπετρέπετο νὰ μαρτυρῇ κατὰ κατηγορουμένου, ὅτι ἡ παρουσία πόρνης εἰς συγκεντρώσεις σεμνῶν γυναικῶν προσῆπτεν ἀτιμίαν εἰς αὐτάς, ὅτι ὁ μοιχεύων τὴν προϊσταμένην ἐργαστηρίου ἔμενε ἀτιμώρητος «τῶν γὰρ εὐυπολήπτων γυναικῶν συμφρονεῖν οἱ νόμοι προενοήσαντο, τῶν δὲ εὐτελῶν καὶ χαμηλῶν καταπεφρονήκασιν». Τέλος τὴν πορνεύουσαν θυγατέρα ἠδύνατο ἐλευθέρως ν' ἀποκληρώσῃ ὁ πατήρ. Καὶ ἡ ἐκκλησία δὲ τῶν πορνῶν τὰς προσφοράς δὲν ἐδέχετο. Ἀφ' ἐτέρου δὲν ἠδύνατο νὰ γίνῃ τις ἐπίσκοπος, πρεσβύτερος, διάκονος ἢ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ καθ' ὅλου καταλόγου, ἂν συνεζεύγνυτο ἐταίραν, ὁ δὲ προσβάλλων τὴν ἱερότητα τοῦ παλατίου καὶ εἰσάγων εἰς αὐτὸ πόρνην καὶ συζῶν μετ' αὐτῆς, ἀνακαλυπτόμενος, ἔδιδε τὴν ἐσχάτην δίκην.

Μετὰ τὰ ἀνωτέρω, θά εὐρη τις πολὺ φυσικά τὰ παράπονα τῶν πατέρων τῆς Ἐκκλησίας κατὰ τῶν νόμων, οἵτινες δὲν ἐπήνουν μὲν τὴν πορνείαν, μὴ θεωροῦντες ὁμῶς αὐτὴν πονηράν καὶ κολάσεως ἀξίαν, δὲν τὴν ἀπηγόρευον, ὡς «εὐκολίαν» χαρακτηρίζοντες τὴν ἄσκησιν τοῦ ἐταιρικοῦ ἐπαγγέλματος.

Ἐν γένει, ἐν ᾧ παρ' ἀρχαίοις δὲν ἐθεωρεῖτο ἐπίψογον τὸ νὰ συναναστρέφεται τις μετὰ πόρνης, παρὰ τοῖς Χριστιανοῖς, ὡς εἴρηται, ἐθεωρεῖτο τοῦτο μέγα ἀμάρτημα, ἡ δὲ πορνεία ἔργον τοῦ δαίμονος, τὸν ὁποῖον μάλιστα τὰ ἀγιολογικά κείμενα περιγράφουσι ὡς «ὅμοιον χοίρῳ, θεβορβορωμένον, κεχρισμένον ἀνθρωπεῖα κόπρῳ» ἢ «ὡς Αἰθίοπα, χειλᾶν, μὴ ἔχοντα τρίχας ἐν τῇ κεφαλῇ εἰμὴ κόπρον μετὰ τέφρας μεμιγμένην, τοὺς ὀφθαλμοὺς ἔχοντα ὡς ἀλώπεκος καὶ οἰκτρόν κόμμα ράκους ἐπὶ τοῦ ὤμου φέροντα». Διὰ τοῦτο ἡ ἐκκλησία ἐκώλυε τῶν ἀγιασμάτων ἐπὶ ἐπτὰ ἢ ἐννέα ἔτη τὴν πόρνην τὴν μὴ παυομένην ν' ἀσκῇ τὸ ἐπάγγελμά της, τὸ αὐτὸ δὲ ἔπραττε καὶ διὰ τοὺς ἠθοποιούς, ἀφορίζουσα τοὺς ἐκτρέφοντας πόρνας καὶ ἐπιβάλλουσα καθαίρεισιν εἰς τοὺς ἑξ αὐτῶν κληρικούς.

Ὅμοίως ἐπέβαλλεν εἰς τοὺς ἐξομολόγους νὰ ἐρωτῶσι τὸν ἐξομολογούμενον, ἐὰν ἐφθάρῃ ἢ παρθενία αὐτοῦ διὰ πορνείας καὶ μετὰ πόσων καὶ τίνων πορνῶν οὗτος μέχρι τῆς ὥρας ἐκείνης εἶχε συγκοιμηθῆ καὶ νὰ συμβουλευοῦν ἔπειτα τὰ δέοντα, ἀπὸ τοῦ τῆς πορνείας ἀμαρτήματος ἀποτρέποντες.

Ὡς γνωστὸν, παρ' ἀρχαίοις, ἡ ἐλευθερίων ἡθῶν γυνὴ ἐχαρακτηρίζετο ὡς ἐταίρα, πόρνη, κοινὴ γυνὴ, δημία καὶ δημοσία.

Ἐκ τῶν ὀνομάτων τούτων τὸ κατ' εὐφημισμὸν κείμενον πρῶτον ὡς καὶ τὸ ἐπίθετον ἐταιρικὸς πολλάκις μεταχειρίζονται οἱ Βυζαντινοὶ συγγραφεῖς, δὲν φαίνεται ὁμῶς νὰ ἦτο τοῦτο δημῶδες.

Τὴν κοινὴν γυναῖκα ὁ Βυζαντινὸς λαὸς ἐκάλει προϊσταμένην πόρνην

(κοινῶς) δημοσίαν, δημοσίαν πόρνην, κοινήν γυναῖκα, κοινήν πολιτικὴν —καὶ ἐπὶ τὸ εὐφημότερον κόρην ἢ κοράσιον,— κούρβαν, κατὰ τοὺς τελευταίους δ' αἰῶνας ἀμαρτωλὴν, κακὴν γυναῖκα, γυναῖκα τῶν παντῶν καὶ μέ τὴν ξενικὴν λέξιν πουτάναν. Τέλος αἱ κοιναὶ γυναῖκες, οὐχὶ θεβαίως δημῶδες, καλοῦνται γύναια ἄσεμνα, ὑπὸ δὲ τοῦ Βαλσαμῶνος «ἐσχάτως περιπεσοῦσαι».

Κατὰ τὴν ἀρχαίαν ἐποχὴν ἐν Ἑλλάδι, καὶ δὴ ἐν Ἀθήναις, ἦτο εὐκόλον νὰ διακρίνη τις τὴν κοινήν τῆς σεμνῆς γυναικός, διότι ἐκείνη ἔφερε φορέματα ἀνθινά, κεκοσμημένα δηλαδὴ μὲ διάφορα ἐνυφασμένα ἀνθη, τετραγωνίδια καὶ ἄλλα πολύχρωμα σχήματα, τὸ αὐτὸ δὲ συνέβαινε καὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν Ρώμην, ἐνθα αἱ μὲν σεμναὶ οἰκοδέσποιναί (matronæ) ἐφόρουσαν τὴν stolam, ἐσθητὰ δηλαδὴ μακρὰν σφιγγομένην εἰς τὴν μέσην καὶ διήκουσαν μέχρι τῶν ποδῶν, πρὸς δὲ καὶ τὴν institam, ταινίαν πλατεῖαν κοσμοῦσαν τὴν stolam, αἱ δὲ ἐταῖραι ἐφόρουσαν βραχὺν χιτῶνα (tunicam), ἄνευ instita, ἄνωθεν δὲ μελανοῦ χρώματος τήβεννον ὁμοίαν πρὸς τὴν τῶν ἀνδρῶν.

Ὅτι ἐγίνετο παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Ἑλλησιν, ἐφ' ὅσον μάλιστα ἴσχυον οἱ νόμοι τοῦ Σόλωνος, καὶ παρὰ Ρωμαίοις, ἐφηρμόζετο καὶ παρὰ τοῖς Βυζαντινοῖς. Καὶ κατὰ τοὺς Βυζαντινοὺς δηλαδὴ δὴ χρόνους αἱ πόρναι ἔφερον στολὴν διαφέρουσαν τῆς τῶν ἐντίμων γυναικῶν, ἄγνωστον ὁμῶς ὅποιαν ἀκριβῶς. Οἱ νόμοι τοῦλάχιστον ὁμιλοῦσι περὶ τοῦ προσβάλλοντος γυναῖκα «ἐνδεδυμένην σχῆμα πόρνης», αἱ διαταγαὶ τῶν Ἀποστόλων περὶ τοῦ συναντῶντος «γυναῖκα εἶδος ἔχουσαν πορνικόν» καὶ ὁ Σελευκεῖας Βασίλειος ἀντιπαραβάλλει τὰ συνειθισμένα γυναικεῖα φορέματα πρὸς τὰ τῶν πορνῶν, ὁ δὲ Ἀρισταίνετος ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς του, περιγράφων τὴν μετανοήσασαν ἐταίραν, λέγει ὅτι αὕτη «μετήλλαξε προσηγορίαν ἅμα καὶ σχῆμα».

Εἶπον ὅτι τὸ φόρεμα τῶν Βυζαντινῶν δημοσίων γυναικῶν δὲν μᾶς εἶναι ἀκριβῶς γνωστὸν· πάντως γνωρίζομεν λεπτομερείας τινὰς περὶ τοῦ ἐταιρικοῦ σχήματος. Οὕτως εἶναι γνωστὸν ὅτι αἱ Βυζαντιναὶ δημόσιαι γυναῖκες, οὐχὶ θεβαίως αἱ φαυλότεραι, ἐκαλλωπίζοντο, ἐφόρουσαν φορέματα ὀλοσήρικα, ἀλιπόρφυρα καὶ καθόλου πολυτελῆ καὶ φαιδρὰ ἱμάτια καὶ χρυσᾶ κοσμήματα καὶ δακτυλίους καὶ μαργαρίτας καὶ ἄλλους πολυτίμους λίθους. Πρὸς τούτοις μετεχειρίζοντο περιέργους τρόπους κομμώσεως φαιδρύνουσαι τὰς χεῖρας καὶ κόπτουσαι «ἀκίδα ὀνύχων», δὲν εἶχον κεκαλυμμένον τὸ πρόσωπον διὰ τοῦ προσωπιδίου, ὡς αἱ σεμναὶ γυναῖκες, οὐδὲ τὴν κεφαλὴν κεκαλυμμένην μεμαφόριον (καλύπτραν), ἀλλ' ἐβάδιζον μὲ γυμνὸν πρόσωπον καὶ ἀνακεκαλυμμένην τὴν κεφαλὴν, ὅπερ ἐθεωρεῖτο τότε κατ' ἐξοχὴν δεῖγμα ἀσέμνου γυναικός. Τὴν ἀκρίθειαν τούτου μαρτυροῦσι καὶ ἄλλοι καὶ ὁ Ἀρισταίνετος περιστῶν τὴν ἄλλοτε σκηνικὴν Μελισσάριον μεταβαλοῦσαν τρόπον βίου καὶ ἔχουσαν «κόμην ἀφελῶς πεπλοκισμένην καὶ καλύπτραν εὐ μάλα σεμνήν», πρὸς δὲ καὶ ὁ Μιχαὴλ Ψελλὸς θεβαίων ὅτι ἐταίρις μεταμεληθεῖσα καὶ τιμία γενομένη «τὴν κεφαλὴν εἶχεν ὑπὸ καλύπτραν», ὡς καὶ τὰ γραφόμενα ἐν τῷ κατὰ τὸν Θ' μ.Χ. αἰῶνα γραφέντι ὄνειροκριτικῷ τοῦ Ἀχμέτ, ἐνθα λέγεται ὅτι, ἐὰν γυνὴ ἴδῃ καθ' ὕπνου ὅτι ἀπώλεσε τὸ μαφόριον αὐτῆς καὶ εἶναι ἀκάλυπτος ἐνώπιον τοῦ λαοῦ τὸ πάθος ἔσται ἐκ πορνείας καὶ θεατρισθήσεται καὶ αἰσχυνθήσεται». Κατὰ τοὺς διωγμούς, οἱ θέλοντες νὰ ὑβρίσωσι τὰς χριστιανὰς διέτασσον «τὴν τῆς κεφαλῆς καλύπτραν ἀφαιρεῖσθαι».

Ἐτέρα συνήθεια τῶν κοινῶν γυναικῶν κατὰ τοὺς Βυζαντινοὺς χρόνους ἦτο νὰ βάφωσι τὸ πρόσωπον καὶ τὰς ὀφρῦς καὶ τὰς βλεφαρίδας, τοῦθ' ὅπερ, δυστυχῶς, συνειθίζον καὶ αἱ ἔντιμοι γυναῖκες καὶ κόραι, τὰς διαμαρτυρίας οὕτω τῶν πατέρων τῆς ἐκκλησίας προκαλοῦσαι, οἵτινες ἐτόνιζον ὅτι ταῦτα μόνον εἰς πόρνας ἐμπρέπουσιν.

Αὐταὶ βαφόμεναι ἐφόρου, τοῦλάχιστον κατὰ τοὺς παλαιότερους αἰῶνας, περιεργὰ ὑποδήματα «ὑποδήσεις ἐπὶ τὸ ὑπάγεσθαι τοὺς εἰς τὰ τοιαῦτα παγι-
δευομένους», εἰς τὰ πέλματα τῶν ὁποίων ἐχάραττον πρόσωπα ἐρωτικῶς ἄλ-
ληλα ἀσπαζόμενα, ἵνα τὸ ἐταιρικόν τοῦ φρονήματος καὶ ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ἐν-
αποτυπώσωσι, παλαιότεραν, πιθανώτατα, συνήθειαν ἀκολουθοῦσαι, ἀφ' οὗ
ἔχομεν νῦν ἀγγεῖον ἀρχαῖον ἐν σχήματι ὑποδήματος φέρον ἐπὶ τοῦ καττύμα-
τος τὴν λέξιν ΑΚΟΛΟΥΘΙ.

Ὅτι δ' αἱ κοιναὶ Βυζαντιναὶ γυναῖκες, μηδὲν εἰς τὴν σεμνότητα τῶν τρόπων
καὶ τῶν σχημάτων ἀποβλέπουσαι, καὶ ἐλυγίζοντο, καὶ ἀκόσμως ἐβάδιζον καὶ
τῆδε κάκεισε ἀπρεπῶς τὰς χεῖρας καὶ τὴν κεφαλὴν ἐκίνουν καὶ ἀναιδῶς ἐγέ-
λων καὶ τὰς κόρας διέστρεφον καὶ μετ' ἀναιδεΐας πρὸς τοὺς ἐντυχάνοντας
ὠμίλουν καὶ πιθανόν εἶναι καὶ μαρτυρεῖται.

Εἶπον ἀνωτέρω ὅτι αἱ πόρνοι ἔφερον ἰδιαιτέραν στολὴν· ἐνίστε αὐταὶ εἴτε
μεταμφιεχνύμεναι κατὰ τὰς ἑορτὰς τῶν Καλανδῶν, εἴτε τὴν προσοχὴν τῆς
ἀρχῆς ἀποφεύγουσαι, ἐφόρου φορέματα μοναστηρίων καὶ ἀσκητριῶν, πρᾶ-
γμα, ὅπερ ἐπέσυρε καὶ τῶν νόμων τὴν προσοχὴν, οἵτινες ἀπηγόρευον εἰς τε
τὰς ἐταῖρας καὶ τὰς σκηνικὰς νὰ μεταχειρίζωνται μοναχικόν σχῆμα, ἢ διακο-
νίσσης, ἐπὶ ποινῇ σωματικῆς τιμωρίας καὶ ἐξορίας, ἀναθέτοντες τὴν πιστὴν
ἐφαρμογὴν ἐπὶ τῶν κελευομένων εἰς τοὺς κατὰ τόπους ἐπισκόπους καὶ τοὺς
στρατιωτικoὺς ἄρχοντας.

Αἱ τὸ πορνικόν ἐπάγγελμα ἀσκοῦσαι διακριτέαι εἰς τὰς ἐξῆς τάξεις:

α) Εἰς τὰς ἐπὶ δημοσίου ἢ ἰδιωτικοῦ οἰκήματος προϊσταμένας.

β) Εἰς τὰς σκηνικὰς.

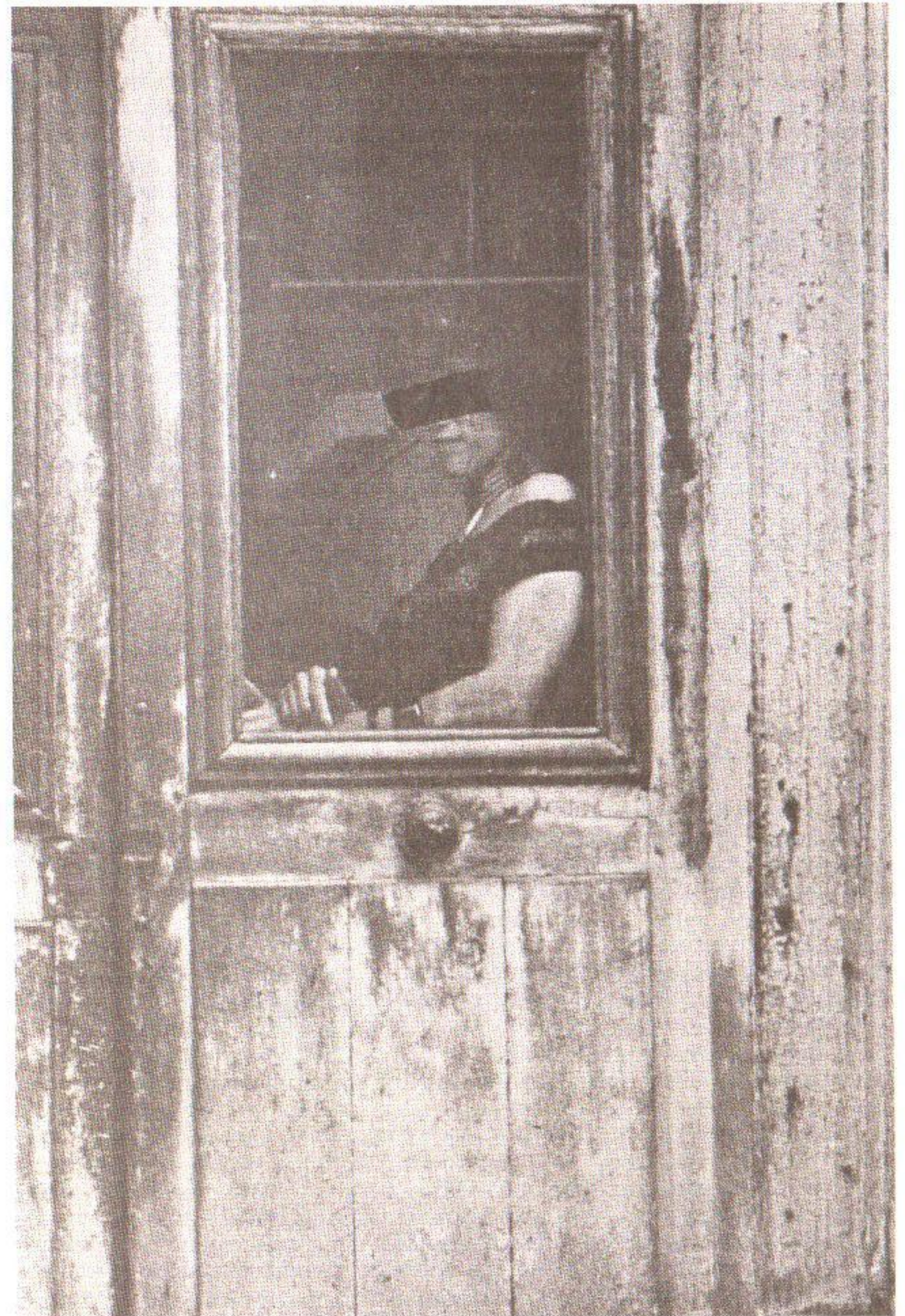
γ) Εἰς τὰς αὐλητρίδας καὶ ὄρχηστρίδας.

δ) Εἰς τὰς ἐν καπηλείοις, πανδοχείοις καὶ βαλανείοις ὑπηρετούσας, ἐκ
παραλλήλου ὅμως καὶ τὴν ὥραν πωλούσας.

Στὴν ἀρχαία Ἀθήνα οἱ ἱερόδουλες ἦταν ταξινομημέναι σὲ τρεῖς κα-
τηγορίες: στίς δικτηριάδες (τοῦ δημόσιου πορνείου, τοῦ δικτηρίου),
στίς αὐλητρίδες, καί, στίς ἐταῖρες. Σὰ νὰ λέμε, ἦσαν χωρισμέναι σὲ
κοινές (τοῦ οἴκου ἀνοχῆς), σὲ κρυφές (καλυμμέναι πίσω ἀπὸ ἓνα καλ-
λιτεχνικόν ἐπάγγελμα), καί, σὲ ἀκριβοπουτάνες.

Γιὰ τὰ μεσαιωνικὰ χρόνια εἶμαι ἀναγκασμένος νὰ ἐπικαλεσθῶ τὸν
Κουκουλέ, πού ἀφηγεῖται τὰ ἐξῆς:

Ὁμίλησα ἀνωτέρω περὶ τῆς πληθούς τῶν ἐταιρῶν καὶ ἐταιρειῶν ἐν τῷ Βυζαν-
τινῷ κράτει, καὶ μάλιστα ἐν τῇ Κωνσταντινουπόλει, καὶ τὸ πρᾶγμα ἔντως οὕ-
τως ἔχει. Ὁ Κλήμης ἐπὶ παραδείγματι ἐν τῷ Παιδαγωγῷ του μετὰ παραπόνου
πιστοποιεῖ ὅτι «τό λάγνον πᾶν ἐπικέχυται ταῖς πόλεσι, νόμος γενόμενον» καὶ
ὅτι «ἐπὶ τέγουσ ἐστάσι παρ' αὐτοῖς (τοῖς Ἀλεξανδρεῦσι) τὴν σάρκα τῶν ἑαυ-
τῶν εἰς ὕβρις ἡδονῆς πιπράσκουσαι γυναῖκες». Ὁ Λιβάνιος, μετὰ ταῦτα ὁμι-
λῶν διὰ τοὺς ἐν Ἀθήναις σπουδαστάς, ἀναφέρει «ἐταῖρας μελωδοῦσας, αἱ
πολλοὺς ἐξέδυσαν», ὁ αὐτὸς δ' ἐπαινεῖ τῶν ἐταιρῶν τὸ κάλλος. Καὶ περὶ τῶν
ἐταιρῶν δὲ τῆς Βηρυττοῦ γίνεται λόγος, αἵτινες τοὺς νέους σπουδαστάς
προσείλκυον πίνουσαι καὶ διασκεδάζουσαι μετ' αὐτῶν. Καὶ ὁ Χρυσόστομος δὲ
ὁμιλεῖ διὰ τὰς «ἐπὶ τοῦ τέγουσ πορνευομένας γυναῖκας», δι' ἐταῖρας παρακο-
λουθοῦσας τοὺς ἵπποδρομικοὺς ἀγῶνας καὶ «περὶ τῶν ἀδεῶς ταῖς πόρναις
συγγιγνομένων», διὰ τοὺς καταναλίσκοντας τὴν περιουσίαν των εἰς χαμαιτυ-
πεῖα, «διὰ τὰ πορνῶν καταγῶγια» καὶ περὶ «πεπορνευμένων γυναικῶν» καὶ
περὶ ἀποφυγῆς αὐτῶν ὑπὸ τῶν ἀθλητῶν, ἵνα μὴ οὗτοι χάσωσι τὴν δύναμιν



Πίσω ἀπὸ τὴν πόρτα-θιπρίνα.

αὐτῶν, ὁ δὲ Γρηγόριος ὁ Θεολόγος περὶ τῶν ἀναισχύντων πορνῶν, ὁ Μ. Βασίλειος, δι' ἑταίραν «πάντας πρὸς τὴν ἀμαρτίαν συμφλέγουσαν» καὶ διὰ πόρνας ἐν Ἐδέσσει καὶ Νεοκαισαρείᾳ διαβιούσας Γρηγόριος ὁ Νύσσης. Ὁ Συνέσιος ὁμιλεῖ περὶ πορνοβοσκοῦ Χείλα πασιγνώστου κατὰ τοὺς χρόνους του φάλαγγα ὅλην κοινῶν γυναικῶν συγκεντρώσαντος, ὁ Ἰσίδωρος δὲ Πηλουσιώτης ἀφ' ἑτέρου παραπονεῖται ὅτι ἡ πορνεία ὑπερέβη τὰ μέτρα τοῦ Νόμου.

Κατὰ τὸν Ε' αἰῶνα ὁ Ἀμασεῖας Ἀστέριος, πιθανώτατα διὰ τὴν πόλιν ταύτην, ἀναφέρει «πόρνας ὄνιον παρεχούσας τῷ δήμῳ τὸ σῶμα» καὶ βαφομένας, ἵνα προσελκύσωσι τοὺς ἐραστὰς καὶ ὁ Σελευκείας δὲ Βασίλειος «τάς ἐπὶ τέγους γυναικας», ὁ Νεμέσιος Ἐμέσης πόρνην διὰ τοῦ κάλλους τῆς πρὸς ἀκολασίαν παρασύρουσαν. Καὶ ἐν Ἐδέσσει δὲ ὑπῆρχον ἑταῖραι, κατὰ μάρτυρα τὸν Προκόπιον καὶ τὰ ἀγιολογικά κείμενα· αὐταὶ μάλιστα, ὅταν ὁ Χοσρόης ἤθελε νὰ πωλήσῃ τοὺς συλληφθέντας αἰχμαλώτους Ἀντιοχείς καὶ οἱ Ἐδεσσηνοὶ πρὸς ἀπελευθέρωσιν αὐτῶν προσέφερον ὅ,τι εἶχον «τόν κόσμον ἀφελοῦσαι ὅσος αὐταῖς ἐν τῷ σώματι ἦν, ἐνταῦθα (ἐν τῷ ἱερῷ) ἐρρίπτουν».

Ἄς προστεθῆ ὅτι ὑπῆρχον πόρναι αἰτινες, ἐκ τοῦ χρυσοῦ τῆς πορνείας αὐτῶν, ἠλευθέρουν δούλους καὶ ὅτι γυνὴ κοινὴ μεταμεληθεῖσα διὰ τὴν ἐκ τῆς εὐθείας ὁδοῦ ἐκτροπήν, ἐπὶ τριάκοντα ὅλα ἔτη περιεποιήθη λωβούς.

Συνεχίζοντες λέγομεν ὅτι ἐπὶ Ἀναστασίου ἀναφέρονται καὶ «ἐπὶ τῶν οἰκημάτων γυναικας ὄνειδος ἀναγκαῖον λαχοῦσαι βίον». Τέλος ὁ Ἰωάννης Δαμασκηνός συνίστα ἐγκαίρως νὰ ὑπανδρεύωνται οἱ νέοι «πρὶν διαφθαρῶσιν εἰς ἑταίρας».

Ὅταν ἐν ταῖς Νεαραῖς του ὁ Ἰουστινιανός, ὁμιλῶν περὶ πορνοβοσκῶν, βεβαιοῖ ὅτι «πολλοὶ κατ' αὐτῶν τοῖς πρώην βεβασιλευκόσι ἐγράφησαν νόμοι», βεβαίως πιστοποιεῖ ὅτι πρὸ αὐτοῦ οὐκ ὀλίγα ἦσαν τῶν προαγωγῶν τὰ οἰκήματα καὶ τὸ αὐτὸ προσεπιμαρτυρεῖ, ὅταν πάλιν ὁμολογῇ ὅτι ἐπὶ τῆς βασιλείας του «πολλά τοιαῦτα κατὰ τὴν μεγάλην ἡμαρτάνοντο πόλιν».

Σαφέστερος εἶναι λέγων ὅτι ὑπῆρχον σεμνεῖα «ἐν πάσῃ σχεδὸν τῇ βασιλίδι ταύτῃ καὶ ἐν τοῖς περάμασιν αὐτῆς... καὶ νῦν αὐτὴν τε καὶ τὰ περὶ αὐτὴν ἅπαντα μεστὰ τῶν τοιοῦτων γενέσθαι κακῶν».

Τὴν ὑπαρξιν μεγάλης πληθῆος πορνῶν ἐν τῇ βασιλευούσῃ ἐπὶ Ἰουστινιανοῦ πιστοποιεῖ τὸ γεγονός ὅτι ἡ Θεοδώρα, ἐπιθυμοῦσα εἰς τὸν ἐντιμον βίον νὰ ἐπαναφέρῃ τὰς ἀμαρτωλάς, συνεκέντρωσεν ἀπέναντι τῆς βασιλευούσης ἐπὶ τῆς Ἀσιατικῆς ἀκτῆς καὶ κατῴκισεν εἰς οἶκον τῶν Μετανοίας πλέον ἢ πεντακοσίας τῶν ἐν μέσῃ τῇ ἀγορᾷ τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἀντὶ μισθοῦ πωλουσῶν τὴν ὥραν. Περὶ καταγωγίου δὲ πορνικοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει λόγον ποιεῖται καὶ Μακάριος ὁ Αἰγύπτιος, καὶ ἐν τοῖς ἀνεκδότοις του ὁ Προκόπιος.

Τέλος τὴν μεγάλην πληθύν τῶν ἀνά τὸ κράτος πλέον πορνείων πιστοποιεῖ ὁ Ἰουστινιανός ὅταν λέγῃ ὅτι θέλει νὰ ἐκδιώξῃ τὴν πορνοβοσκίαν οὐ μόνον ἐκ τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ τῶν περιχώρων, «οὐδὲν δὲ ἤττον καὶ ἐν τοῖς ἔξω τόποις ἅπασιν τοῖς τε ἐξ ἀρχῆς τῆς ἡμετέρας οὔσι πολιτείας, τοῖς τε νῦν παρὰ τοῦ δεσπότη Θεοῦ δεδωρημένοις ἡμῖν». Κατὰ τὸν Ζ' αἰῶνα ὁ ὄσιος Βιτάλιος ἀναφέρεται ὅτι ἀνέγραψεν, ἵνα τὰς ἐπισκεφθῆ καὶ τὰς σώσῃ, «ὅλας τὰς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ προϊσταμένας». Ἐπ' ἴσης ἔχομεν μνεῖαν πορνείων ἐν Ἱερισσοῖ καὶ Ἱεροσολύμοις, ὡς καὶ ἐν Ἀτταλείᾳ.

Τὴν ἐν ταῖς πόλεσιν ὑπαρξιν πολλῶν πορνείων βεβαιοῖ καὶ ἡ ἐν τῷ βίῳ Ἀνδρέου τοῦ κατὰ Χριστόν σαλοῦ πληροφορία, καθ' ἣν νέοι, ἀφ' οὗ ἐμέθυσαν, «βουλευσάμενοι ἀπέρχονται εἰς τὰ μιμαρεῖα».

Ὁ Ἀχμέτ κατὰ τὸν Θ' αἰῶνα, καὶ κατ' αὐτόν τὰ ὄνειροκριτικά, ἐπανειλημμένως ποιοῦνται μνεῖαν πορνῶν, περὶ τοῦ Μιχαήλ λέγεται ὅτι ἐκ θάθρων ἤγει-

ρεν ἴδρυμα μετανοίας, κατὰ τὸν Ι' αἰῶνα ἐν Σπάρτῃ ἀναφέρονται γυναῖκες μαχλῶσαι καὶ μαινάδες, κατὰ δὲ τὸν ΙΑ' αἰῶνα ὁ Μιχαήλ Ψελλός βεβαιοῖ ὅτι «πολύ τι κατὰ τὴν πόλιν (= Κωνσταντινούπολιν) πλήθος τῶν ἐταιριζουσῶν ἐπικέχυται γυναικῶν», ὁμιλῶν συγχρόνως περὶ «πολλοῦ ἔσμου τῶν ἐπὶ τοῦ τέγους γυναικῶν» καὶ ψέγων σύγχρονόν του ἀσκητὴν τινα Ἠλίαν ὅστις ἐγνώριζεν «ὅποσα ἐν τῇ πόλει χαμαιτυπεῖα καὶ πόσαι μὲν τῶν ἐταιριζουσῶν γυναικῶν ἀκριβῶς τὴν τέχνην ἠσκήκασιν, πόσαι δὲ οὐκ ἀκριβῶς τῷ πράγματι ἤρμωσαν... ἐποιεῖτο δὲ καὶ κατάλογον ὅποσαι μὲν εἰς προὔπτον στρατεύοντο, ὅποσαι δὲ λοχίζουσι καὶ κεκρύφαται». Καὶ ὁ Βουλγαρίας δὲ Θεοφύλακτος ὁμιλεῖ περὶ συγχρόνων του πορνείων «μνημεῖα κακίας» ταῦτα ἀποκαλῶν.

Πορνοβοσκεία καὶ πορνοβοσκούς κατὰ τοὺς χρόνους του ἀναφέρει ὁ Θ. Βαλσάμων, κατὰ τὸν αὐτὸν δὲ αἰῶνα ὁ Θεσσαλονίκης Εὐστάθιος, περιγράφων τὴν ἄλωσιν τῆς Θεσσαλονίκης ὑπὸ τῶν Νορμαννῶν, ὁμιλεῖ περὶ πορνῶν «αἷς μόναις ἀνέλαμπε κάλλος ἱματισμοῦ». Ὁ Νικήτας Χωνιάτης μετὰ ταῦτα μνεῖαν ποιεῖται «χοροῦ ἐταιριδῶν» μεθ' ὧν διεσκέδαζεν ὁ Ἀνδρόνικος Κομνηνός καὶ πορνικῶν δὲ γυναικῶν ἀσχημονούντων ἐν τῷ ναῷ τῆς ἁγίας Σοφίας κατὰ τὴν ὑπὸ τῶν Φράγκων ἄλωσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Καί, ὁ Νικηφόρος δὲ Γρηγορᾶς ἀναφέρει ἐπὶ τῶν χρόνων του αὐλητρίδας καὶ ὄρχηστρίδας πινούσας ἐν τοῖς χαμαιτυπείοις καὶ περὶ τῶν ἐν χαμαιτυπείοις ἀναστρεφομένων, Νεαρά δ' Ἀνδρονίκου τοῦ Γερόντος ὁμιλεῖ διὰ γύναια φαῦλα μετὰ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου πίνοντα μετὰ τῶν ἐραστῶν ἐν καπηλείοις. Εἶδομεν δ' ἀνωτέρω ὅτι διάταγμα τοῦ Δουκὸς τῆς Κρήτης τοῦ 1369 ἀπηγόρευε νὰ ἀνοίγεται πορνεῖον εἰς οἰονδήποτε μέρος τοῦ Χάνδακος. Καὶ ὁ μεμψίμοιρος δὲ Ἰωσήφ Βρυέννιος κατὰ τοὺς περὶ τὴν ἄλωσιν χρόνους παραπονεῖται ὅτι «αἱ παρθέναι ὑπὲρ τὰς πόρνας ἀνίσχυνται».

Τέλος, πλὴν τῆς συχνῆς μνεῖας πορνῶν καὶ πορνείων ἐν Κρήτῃ παρὰ Σαχλίκη, καὶ κατὰ τὸ 1438 ἐν Κρήτῃ ἀναφέρεται μοιχαλῖς «τοσοῦτον ἀνίσχυντος ὡς δημόσιον προκεῖσθαι τῆς ἀσωτίας ὑπέκκαυμα» καὶ ὅτι συμφέρει «ἐκβληθῆναι αὐτὴν ἀπὸ τοῦ πορνείου, ἐάν ἐθελήσῃ ἄνδρα λαβεῖν».

Εἶπομεν ὅτι ἐλευθερίων ἠθῶν γυναικας συνήντα τις εἰς μεγάλας πόλεις τοῦ Βυζαντινοῦ κράτους καὶ τὰ ναυτικά αὐτοῦ κέντρα· ἀλλὰ καὶ κάπου ἄλλοῦ ἡδύνατό τις νὰ συναντήσῃ τὰ γύναια ταῦτα, εἰς τὰ στρατόπεδα. Ἐκεῖ αἱ πόρναι ἦσαν δύο εἰδῶν ἢ κατ' ἐπάγγελμα ἢ τέως αἰχμάλωτοι μετὰ τῶν στρατιωτῶν συμφυρόμενοι.

Τὸ πρᾶγμα φυσικά, διὰ τε τὴν πειθαρχίαν, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν ὑγείαν τοῦ στρατεύματος καὶ τὴν νίκην ἦτο σπουδαιότατον, διὰ τοῦτο καὶ ἰδιαίτερος τὸ ἐπρόσεξαν οἱ συγγραφεῖς τῶν στρατιωτικῶν συγγραμμάτων, οἵτινες συνίστων εἰς τὸν στρατηγόν «πάντων μάλιστα τὴν πορνείαν ἐξορίζειν τοῦ στρατεύματος», ἥτις εἶναι ὀλέθριον καὶ μάλιστα «ἐν αἰχμαλωτίσι γυναιξὶ γινομένη· μίᾳ γὰρ γυναικὸς αἰχμαλώτου πορνεία ὅλον τὸ στρατόπεδον τῶν νενικηκότων μικροῦ διέφθειρεν».

Ὁ μέλλων νὰ προσέλθῃ εἰς κοινὴν γυναῖκα ὤφειλε νὰ ἔχῃ πρόχειρον καὶ νὰ προκαταβάλλῃ τὸ χάραγμα, τὸ τῶν ἀρχαίων μίσθωμα ἢ τὴν ἐμπολήν, ἄλλως δὲν ἐγίνετο δεκτός· παραδείγματα ἐν τούτοις τῆς ἐπὶ πιστώσει ἐρωτικῆς συνουσίας θὰ ὑπῆρχον, μανθάνομεν μάλιστα ἐκ τῶν κειμένων ὅτι ἐν Ἀλεξανδρείᾳ πόρνη, θέλουσα νὰ ἐνοχοποιήσῃ φοιτητὴν, προσήλθεν, ἐν ᾧ οὗτος συνεζήτη μετ' ἄλλων, «ζητοῦσα τὸν μισθόν».

Ἡ ἀμοιβὴ ἢ διδομένη εἰς τὴν πάνδημον γυναῖκα ἐποίκιλλε κατὰ αἰῶνας, πάντως ὅμως διὰ τὰς τῶν δημοσίων πορνείων καὶ τῶν οἰκῶν τῶν προαγωγῶν τροφίμους αὐτὴ δὲν ἦτο μεγάλη. Συχνά γίνεται λόγος περὶ ὀλίγων ὀβολῶν, περὶ βραχέος ἀναλώματος, περὶ ἐνός τριωθόλου, περὶ ὀλίγων φολλερῶν ἢ

ὀβολῶν καί τό πολύ περί ἑνός δηναρίου καταβαλλομένου. Ἴσως δέ καί εἰς τήν ἀθλιότητα τοῦ βίου τῶν γυναικῶν τούτων ν' ἀναφέρεται τό λεγόμενον περί Ρωμανοῦ τοῦ Λακαπηνοῦ ὅτι, ὅταν κατά Τετάρτην καί Παρασκευήν ἐξήρχετο εἰς μεταστασίματα, ἐκδρομάς δηλα δῆ, συνείθιζε νά δωρίζη εἰς ἑκάστην πόρνην δύο ἀργυρᾶ μιλιάρησια.

Ἐπειδή δέ καί ἡ μικρά αὐτῆ ἀμοιβή ὑπό φαύλων ἐπισκεπτῶν ἐνίοτε δέν κατεβάλλετο, διά τοῦτο καί ἐκ τῶν προτέρων ἐζητεῖτο αὐτῆ, διά τό ἀσφαλές.

Ἐντεῦθεν ἐννοεῖ τις ὅτι ἡ δίαιτα καί ἐνδυμασία καί ὁ καθ' ὅλου βίος τῶν ἑταιρίδων ἦσαν φαῦλα καί ἐλεεινά, οὕτω δέ καί περιγράφονται. Ἐν ταῖς Νεαραῖς λ.χ. τοῦ Ἰουστινιανοῦ κατηγοροῦνται οἱ πορνοβοσκοί «ἔχειν καθειργμένες ἐν ταῖς ἑαυτῶν καταγωγαῖς καί τροφῆς αὐταῖς ἐλεεινῆς μεταδιδόναι καί ἐσθήματος», ὁ Μαλάλας ὁμιλεῖ διά «πάνυ πενιχράς πόρννας», ὁ δέ Μιχαήλ Ψελλός περί γυναικός «ἥτις μισθόν τῆς ὥρας ἐλάμβανε καί φαύλως ἐζη» καί ὁ Στέφανος Σαχλίκης περί πόρνης ἡ ἦτο ἀξυπόλυτη καί ἐφόρει παλαιογούνελλον.

Καί δέν ἀρνούμεθα μὲν ὅτι καί μεγαλυτέρα ἀμοιβή ἐνίοτε παρείχετο εἰς τὰς ὠραιότερας καί κομψότερας ὡς λ.χ. ἑνός νομίσματος, καί ὅτι κέρδος ἡμερήσιον τριῶν νομισμάτων ἠδύνατο ν' ἀποκομίση ἡ πόρνη καί ὅτι, πλὴν τῶν σκηνικῶν, ἀναφέρονται καί ἑταῖραι δυνάμεναι ἀπό τῶν κερδῶν τῶν νά συντηρῶσι καί πλῆθος ἀνδραπόδων ὡς ἡ Μαργαριτῶ καί ἡ Πανσέμνη καί ἄλλαι ἀκολουθούς ἔχουσαι δούλους ἡ ἐλευθέρους, καί ἄλλαι πόρναι ἔχουσαι πολλάς ἐσθήτας καί χρυσόν καί ἀργυρώματα, ταῦτα ὅμως θεωρητέα ὡς ἐξαιρέσεις τοῦ κανόνος.

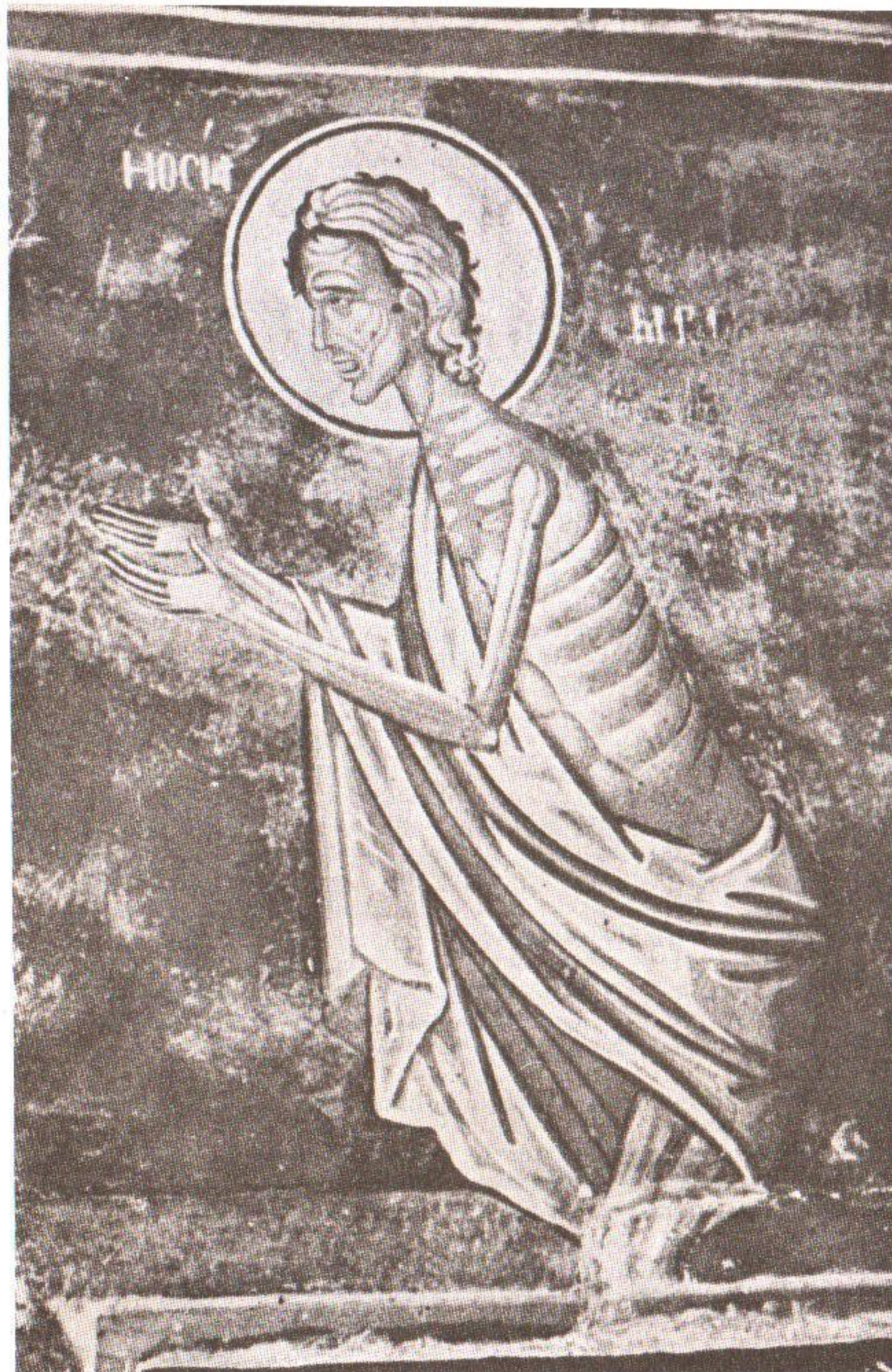
Σημαντικὴν ἀμοιβὴν ἐλάμβανε ἡ κόρη, ὅταν διά πρώτην φοράν ἐν τῷ σεμνείῳ ἔλυε τὴν παρθενικὴν ζώνην, ὡς συχνά συνέβαινε μὲ τὰς αἰχμαλώτους. Τότε οἱ γυναικοθηραι, τὴν παρουσίαν τοιαύτης γυναικός πληροφορούμενοι, προσήρχοντο εἰς τὸν προαγωγόν πρόθυμοι νά καταβάλωσιν ὅ,τι ἐκεῖνος ἐζητεῖ. Ἡ δὲ διά τὸν πρῶτον τότε ἐπισκεπτὴν ὀριζομένη ἀμοιβή ἦτο σημαντικὴ, ἐλαττωμένη δὲ διά τὸν δεύτερον καί ἔτι περισσότερο διά τὸν τρίτον πελάτην, ἕως ὅτου πλέον κατέλθη εἰς τό τῆς κοινῆς ἀμοιβῆς ἐπίπεδον.

Καί ἐν ᾧ ἦτο κανὼν ν' ἀμείβωνται αἱ μιμάδες, τινές ἐν τούτοις αὐτῶν, εἰς τὰ ἄκρα τὴν πορνείαν καί μαχλοσύνην ὠθοῦσαι, ἐδέχοντο δωρεάν τοὺς προσερχομένους, ὡς ἐπὶ παραδείγματι Μαρία ἡ Αἴγυπτία, δέν ἦσαν δέ σπάνια καί ἐκεῖναι, αἵτινες, εἰς τοὺς ἐραστάς χαριζόμεναι, ἐκ τῶν ἰδίων κερδῶν τοῖς παρεῖχον ποσά.

Αἱ μὴ φαῦλαι ἐν τούτοις τῶν ἑταιρῶν εἶχον, ὡς οἱ συγγραφεῖς λέγουσι, τὴν «χρυσομανῆ σπατάλην», ἥτις οὐχὶ σπανίως ἐπεβάρυνε τοὺς φίλους καί ἐραστάς ὑποχρεομένους νά προσφέρουσι πλοῦσια δῶρα, ὄρμους, ζῶνας καί τὰ τοιαῦτα.

Καί εἶχον ποικίλα μέσα αἱ πάνδημοι γυναῖκες, ἵνα ταῦτα ἀποσπάσωσιν· ἄλλοτε ἐγκατέλειπον τὸν ἐραστὴν ἀπνεύουσαι πρὸς ἕτερον περισσότερο δίδοντα, ἄλλοτε ἐπεδείκνυον τὰ τῶν ἄλλων δῶρα καί ὠμίλουν περί πεμφθέντων εἰς αὐτάς χρημάτων ὑπὸ τῶν θαυμαστῶν καί ἄλλοτε διηρέθιζον τοὺς ἀντεραστάς πρὸς γενναιοδωρίαν τὴν ἀμιλλαν αὐτῶν προκαλοῦσαι.

Καί ἐννοεῖται ὅτι πᾶν τό εἰς πόρνην τότε δόμενον δέν ἐπεστρέφετο, θεωρούμενον κτῆμα αὐτῆς. Οὔτε ὁ πορνοβοσκός εἶχε δικαίωμα ν' ἀπαιτήσῃ τὰ φορέματα καί ὑποδήματα, ἅτινα τῆς εἶχε δωρήσει, ἵνα εἰς τὸν ἀμαρτωλὸν βίον τὴν προσελκύσῃ, οὔτε ὁ ἐραστὴς τὰ εἰς αὐτὴν δωρηθέντα ἢ ἐξοδευθέντα. Εἰς τὴν Κύπρον μάλιστα, κατὰ τὰς Ἀσίζας, ἐφηρμόζοντο καί σκληρά μέτρα κατὰ τοῦ ἐπιμένοντος νά ζητῆ τὴν ἐπιστροφὴν τῶν εἰς πόρνην δωρηθέντων. Ὡφειλε δηλα δῆ οὗτος, ἵνα λάβῃ, ὅ,τι εὕρισκετο εἰς τὸν οἶκον τῆς ἑται-



Ἡ ὁσία Μαρία ἡ αἰγυπτία.

ρίδος, νά εισδεχθῆ ἐκ τῶν ὀπισθεν τό ὑπό τοῦ Σαρακηνοῦ κρατούμενον ξύλι-
νον πόσθης ὁμοίωμα, καί δὴ τοσάκις, ὁσάκις ἀβεβαίου ἐκείνη ὅτι συνεκοι-
μήθη μετ' αὐτοῦ.

Ὡς γνωστόν, κατά τήν ἀρχαίαν ἐποχήν, αἱ πόρναι ἐν Ἀθήναις κατέβαλλον
εἰδικόν φόρον, τό πορνικόν τέλος, εἰδικοί δέ πορνοτελώναι, ἵνα μή μέ-
νωσιν ἀφορολόγητοι αἱ πορνευόμεναι, κατήρτιζον κατάλογον αὐτῶν. Ἐπ' ἴσης
γνωρίζομεν ὅτι παρά Ῥωμαίοις ὑπῆρχε τό *vestigal lenocipii* ἢ *meretricium* εἰσα-
χθέν ὑπό Καλιγούλα καί ὅτι ἐν Ῥώμῃ ἡ πόρνη ἐπλήρωνεν εἰς τό δημόσιον
ταμεῖον ὡς φόρον «*quantum uno concubitu mereret*», ὅσα δηλαδὴ χρήματα
ἐλάμβανεν, ἵνα ἅπαξ μετὰ πελάτου συνευρεθῶ.

Τοῦ ἐθ'μοῦ τούτου συνέχειαν εὐρίσκομεν καί καθ' ὠρισμένας περιόδους τῆς
Βυζαντινῆς ἐποχῆς. Οὕτως ἀναφέρεται ὅτι ὁ Μ. Κωνσταντῖνος ἐπιβαλὼν φο-
ρολογίαν τόν Χρυσάργυρον «οὐδέ δυστυχεῖς ἐταίρας ἔξω εἶσαε τῆς εἰσ-
φορᾶς». Τόν φόρον τούτον, καταργηθέντα ὑπό Θεοδοσίου καί Βαλεντιανοῦ,
εὐρίσκομεν ὑπάρχοντα καί πρό τοῦ Λέοντος (467-467) ὑφ' οὗ ἀπηγορεύθη νά
πορνοβοσκή τις καί νά εἰσέρχεται ἐκ τῆς ἐταιρικῆς ἐργασίας πόρος εἰς τό
δημόσιον ταμεῖον, τόν κατήργησε δέ ὁ Ἀναστάσιος λυπούμενος γυναικᾶς αἵ-
τινες «ῶνιον ἐποιοῦντο τήν τοῦ σώματος ὕβριν καί τοῦ μή σωφρονεῖν μισθόν
κατέβαλλον».

Ὅτι αἱ ἐν τοῖς σεμνείοις ζῶσαι γυναῖκες ἀπογοητευμένοι ἀπό βίον, τόν
ὁποῖον καί ἄκουσαι πολλάκις ἠκολούθησαν ἐζήτουν εὐκαιρίαν ν' ἀπομακρυν-
θῶσι τῆς ρυπαρᾶς ἐργασίας καί νά ἐπανέλθωσιν εἰς τήν σώφρονα ζωὴν, γνω-
ρίζομεν. Τούτου ἔνεκα προθύμως ἐπωφελοῦντο αὐταὶ τῆς ὑπό τῶν νόμων εἰς
ὠρισμένας περιστάσεις εἰς αὐτάς παρεχομένης προστασίας, εὐλογοῦσαι τοὺς
ὑπὲρ αὐτῶν προνοοῦντας βασιλεῖς.

Δέν ἐφρόντιζε δέ μόνον τό κράτος διὰ τὰς ἀποκλήρους αὐτάς, ἀλλά καί οἱ
ιδιώται. Αὐτῆ ἡ Θεοδώρα ἡ τοῦ Ἰουστινιανοῦ σύζυγος, γνωρίζουσα τὰς ταπει-
νώσεις καί ἀθλιότητας ἐνός τοιοῦτου βίου, ἐφρόντισεν, ὡς ἀνωτέρω εἶπομεν,
ἀφ' ἐνός μὲν νά ἐξαγοράσῃ παρά τῶν πορνοβοσκῶν πολλάς ἀμαρτωλάς καί
φορέματα καί νόμισμα ἐν εἰς ἐκάστην δώσασα νά τὰς ἀπελευθερώσῃ τοῦ ζυ-
γοῦ τῆς δουλείας, ἀφ' ἐτέρου δέ νά περισυλλέξῃ καί εἰς ἴδιον εἰς τήν ἀπέ-
ναντι τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἀκτὴν νά ἐγκαταστήσῃ οἰκοδόμημα, τὰ
Μετανοίας, ὑπερπεντακοσίας τῶν ἐν τῇ βασιλίδι διαβιουσῶν ἐταίρων, ἵνα
εἰς τόν κόσμιον αὐτάς ἐπαναφέρῃ βίον.

Οὐ μόνον δ' ἡ Θεοδώρα, ἀλλά καί ὁ Ἰουστινιανός ἐφρόντισεν ὑπὲρ τῶν ἀτυ-
χῶν πλασμάτων καί διὰ τῆς νομοθεσίας του καί διὰ χρηματικῆς ὑποστηρί-
ξεως. Ὁ ἱστορικός μάλιστα Ἀγαθίας, φέγων τήν τοιαύτην τοῦ βασιλέως μέρι-
μναν, λέγει «εἰς δέ γυναῖκας ἀκόσμους ὡς πολλά... τὰ στρατιωτικά ἐσκεδάν-
νυτο χρήματα».

Οἶκον μετανοίας, ἱδρυσε καί Μιχαὴλ ὁ Δ', ὅστις ἐκάλεσε τὰς βουλομένας τῶν
πορνῶν νά ἀσπασθῶσι τόν μοναχικόν βίον καί νά εἰσέλθωσιν εἰς τό ὑπ' αὐτοῦ
ἱδρυθέν ἀσκητήριον, ὅπου ἄφθονα τῆς ζωῆς τὰ μέσα ταῖς ὑπισχνεῖτο. Ὄντως
δὲ, κατά μάρτυρα τόν Μιχαὴλ Ψελλόν, «πολύς ἐντεῦθεν ἐσμός τῶν ἐπὶ τοῦ
τέλους ἐκεῖθεν συνέρρευσε ὁμοῦ τε τό σχῆμα καί τόν τρόπον μεταβαλοῦ-
σαι».

Καί ἄλλως ὅμως ἐπήρχετο ἡ σωτηρία καί ἡ λύτρωσις· πολλοὶ δηλαδὴ, συμπα-
θοῦντες τὰς ἀμαρτωλάς ἢ λαμβάνοντες πρόνοιαν ὑπὲρ αὐτῶν, βία εἰς τὰ
πορνεῖα εἰσαχθεισῶν, οὐ μόνον δέν τὰς ἠνώχλουν, παρθέτους οὔσας, ἀλλά
τὰς ἀπηλευθέρουν τήν τιμὴν τῆς ἐξαγορᾶς καταβάλλοντες ἢ καί, ἀποσπώντες
αὐτάς τῆς ἀμαρτωλῆς ζωῆς, τὰς καθίστων νομίμους αὐτῶν συζύγους.

Ἄλλοι πάλιν διηκούλουν τήν φυγὴν τῶν τοιοῦτων γυναικῶν μετὰ τὰ ἴδια φορέ-

ματα αὐτάς ἐνδύοντες, αὐτοὶ δὲ προσωρινῶς ἐν τῷ κελλίῳ ἐκείνων παραμέ-
νοντες.

Εἰς τὰ Βυζαντινά ὅμως χαμαιτυπεῖα συνέβαινε καί ἄτι ἀλλο πολὺ συγκινητι-
κόν, περὶ τοῦ ὁποῖου μᾶς πληροφοροῦσι τὰ ἀγιολογικά κείμενα.

Σώφρονες δηλαδὴ καί καλοὶ Χριστιανοὶ ἐπλήρωνον τὰς πόρναις, ἵνα μή πορ-
νεύωσιν, ἄλλοι δὲ, μοναχοὶ ἢ ὄσοι ἄνδρες, οἰκτεῖροντες τὰ ἐκπεσόντα πλά-
σματα τοῦ Θεοῦ καί ἐπιθυμοῦντες νά ἐπαναφέρωσιν αὐτὰ εἰς τήν εὐθείαν
ὁδόν, ἢ τὰ ἐδίδασκον εἰς τήν αἴθουσαν τοῦ πανδοχείου ὅπου ὁδοιποροῦντες
κατέλυον, ἢ καί, εἰς τοὺς οἴκους αὐτῶν μεταβαίνοντες, τὰ ἐδίδασκον, μιμού-
μενοι τόν Κύριον, ὅστις καί τήν πόρνην οὐκ ἀπόσπαστο ἢ, μεταμφιεσμένοι,
προσῆρχοντο εἰς τὰ ὑποπτα κέντρα καί, τοὺς πελάτας προσποιούμενοι καί
ἀδράν ὑπὲρ τῶν κορῶν ἀμοιβὴν καταβάλλοντες, ἀνεκλείοντο μετ' αὐτῶν εἰς
τόν ἀπόκρυφον οἶκον· ἐκεῖ ὅμως, ἀντὶ νά παραδοθῶσιν εἰς Ἀφροδισιακά ὄρ-
για, τήν ιδιότητα αὐτῶν ἀποκαλύπτοντες, ἤρχιζον τήν διδασκαλίαν τῶν τῆν
πρὸς μετάνοιαν ἄγουσαν, ἥτις καί ἐπέβαινε τόσον καρποφόρος, ὥστε πολλὰ-
κις ὁ ὡς στρατιώτης εἰσελθὼν καί εἰς τὰς ἀγκάλας του κρατῶν τήν κόρην,
κατόπιν ἐξερχόμενος νά τήν ὁδηγῇ ἀπὸ τῆς χειρὸς τεταπεινωμένην καί χαμαὶ
βλέπουσαν καί νά τήν εἰσάγῃ εἰς μοναστήριον γυναικείον, ὅπου καί μετὰ μα-
κρόν καί σώφρονα βίον ὡς ὁσία κατέλυε τόν βίον. Τέλος ὄσοι ἄνδρες, νου-
θετοῦντες τὰ πρὸς σκανδαλισμὸν ὑπὸ φαύλων πρὸς αὐτοὺς πεμπόμενα γύ-
ναικα, τὰ ἐπανέφερον μετανοοῦντα εἰς τήν ὁδὸν τῆς ἀρετῆς καί τὰ εἰσηγόν
εἰς μοναστήρια, ὅπου καί εὐσεβῆ διήγον βίον. Ἄς προσθέσωμεν ὅτι ἀναφέ-
ρονται καί πορνικαὶ γυναῖκες μετανοήσασαι, αἰτινες ἐν τῷ καπηλείῳ τῶν ἐδέ-
χοντο σεμνῶς πλέον τοὺς πελάτας τῶν καί ὅτι σεμναὶ δέσποιναι, ὡς λ.χ. ἡ
μήτηρ τοῦ Μιχαὴλ Ψελλοῦ, ἀνελάμβανον νά συντηρῶσι πανδήμους γυναῖκας,
ὑπὸ τόν ὄρον νά ἐγκαταλίπωσι τόν ἐνάμαρτον βίον.

Καί, ἀφ' οὗ περὶ πορνῶν ὁ λόγος, ἄς κλείσωμεν τήν μελέτην ἡμῶν ἀναφέ-
ροντες τὰς σχετικὰς περὶ αὐτῶν προλήψεις τῶν Βυζαντινῶν, προλήψεις τό-
σον βαθέως ἐρριζωμένας, ὥστε καί σήμερον ἀκόμη νά ἐπικρατῶσιν αὐταί.

Ἄφ' οὗ λοιπόν εἶπωμεν ὅτι εἰς τοὺς ἀστρολογικούς κώδικας ὑπάρχει εἰδικόν
κεφάλαιον «περὶ τοῦ πότε πόρνη γένηται ἢ γεννηθεῖσα», προσθέτομεν ὅτι,
κατά τόν Ἀρτεμίδωρον, «αἱ πλαζόμεναι τῶν ἐταίρων λυσιτελέστεραι ὄναρ
ὀφθεῖσαι», «τό καθ' ὕπνον ἰδεῖν πόρνην ἀγαθόν» καί «πρὸς πᾶσαν ἐπιχείρη-
σίν ἐστιν ἀγαθὴ (ἡ πόρνη) καί γὰρ πρὸς τινῶν ἐργάσιμος λέγεται καί οὐδὲν
ἀρνησαμένη παρέχει ἑαυτήν».

Κατά τόν Χρυσόστομον, οἱ σύγχρονοὶ του ἐπίστευον ὅτι, ἐάν συνήντα τις
πόρνην, τότε ἡ ἡμέρα θά ἦτο «δεξιὰ καί χρηστὴ καί πολλῆς ἐμπορίας γέμου-
σα», καί τοῦτο βέβαια, διότι ἡ ἐπὶ οἰκῆματος προϊσταμένη ἐκέρδαινε καθ'
ἐκάστην παντὶ τῷ προσερχομένῳ παρέχουσα ἑαυτήν.

διὰ κολπικὰς πλύσεις καί ἄλλα
τινά





Τώρα έρχομαστε στην εποχή μας.

Ἡ πόρνη τοῦ σύγχρονου μπορντέλου ἀσκούσε νομίμως τό ἐπάγγελμα της. Τό μπορντέλο ὑπήρξε ἕνα νόμιμο κατάστημα –ἢ– ἐπιχείρηση. Σύμφωνα μέ τήν Μεγάλη Ἐγκυκλοπαίδεια

πορνεία καλεῖται ἡ ἐπί χρήμασι καί ἄνευ οὐδεμιᾶς προτιμήσεως παράδοσις τοῦ γυναικείου σώματος πρός γενετήσιον ὁμιλίαν εἰς διαφόρους ἄνδρας ἀλληλοδιαδόχως καί κατά τήν αὐτήν ἐποχήν.

Δηλαδή, τά συστατικά στοιχεία τῆς πορνείας ἦσαν

- προϋπόθεση τοῦ γυναικείου φύλου,
- παράδοση τοῦ κορμιοῦ γιά συνουσία,
- παράδοση τοῦ κορμιοῦ ἄνευ προτιμήσεως, ἢ ἐπιλογῆς,
- καταβολή χρηματικοῦ ἀντιτίμου.

Αὐτός ὁ ὀρισμός εἶναι ἠλίθιος. Ὅμως, τόν χρησιμοποιῶ γιατί εἶναι καταχωρημένος σέ ἕνα τόσο ἐπίσημο κιτάπι, καί, γιατί δέν βρίσκω ἕναν ὀρισμό τῆς πορνείας μέσ στον ποινικό κώδικα.

Ἀπό τόν παραπάνω ὀρισμό βγαίνει τό συμπέρασμα ὅτι ἡ πορνεία ἀκολουθεῖ πάντοτε τήν φορά ΑΝΤΡΑΣ > ΓΥΝΑΙΚΑ, καί ποτέ τίς κατευθύνσεις ΓΥΝΑΙΚΑ > ΑΝΤΡΑΣ –ἢ– ΓΥΝΑΙΚΑ > ΓΥΝΑΙΚΑ –ἢ– ΑΝΤΡΑΣ > ΑΝΤΡΑΣ –ἢ– ΑΝΤΡΑΣ > ΠΑΙΔΙ –ἢ– ΑΝΤΡΑΣ > ΠΤΩΜΑ κτλ.

Σύμφωνα μέ τόν ὀρισμό τῆς Μεγάλης Ἐγκυκλοπαίδειας δέν εἶναι πορνεία ἡ πράξις τῶν ἀνδρῶν, οἵτινες ἔχουν ἀλληλοδιαδόχως ἐρωμένας. Ὁ ὀρισμός ἐντοπίζει τήν πορνεία στό γυναικεῖο φύλο διά

λόγους βιολογικούς καί κοινωνικούς. Ὁ συντάκτης τοῦ ὀρισμοῦ –ἀκολουθώντας τυφλά τίς ἐπιταγές τοῦ ποινικοῦ κώδικα καί τοῦ τμήματος ἠθῶν– δέν ὑποψιάζεται τά κωλοχανεῖα, τήν ἀντρική πορνεία, τά μπορντέλα γιά μπανιστηριτζήδες κτλ.

Ἄς τό πούμε καθαρά: δέν μπορούμε νά καταρτίσουμε ἕναν ὀρισμό τῆς πορνείας, γιατί ἀδυνατούμε νά καθορίσουμε τί ἀκριβῶς συμβαίνει μεταξύ τῆς πόρνης καί τοῦ πελάτη τῆς κατά τήν συνουσίαν. Ἡ πόρνη παραδίδει τό σῶμα τῆς ἐναντι ἑνός (ἄχι ἀπαραιτήτως χρηματικοῦ) τμήματος καί δέν ξέρουμε ἂν αὐτό εἶναι, νομικῶς, ἐνοικίαση πράγματος –ἢ– παροδική αὐτοπώληση –ἢ– ἀπλή χρήση ἐμψύχου ἀγαθοῦ. Ἄγνοοῦμε ἂν, νομικῶς, ἡ σχέση μεταξύ πόρνης-πελάτη ἀποτελεῖ ἑτεροβαρῆ ἢ ἀμφοτεροβαρῆ συμφωνία.

Ἄγνοοῦμε, ἂν ἡ πληρωμένη συνουσία εἶναι τό ἴδιο πράγμα γιά τήν πόρνη καί τόν πελάτη. Ἐν τέλει, ἄγνοοῦμε ἂν ἡ πληρωμένη συνουσία εἶναι νομικόν γεγονός, ἢ ἀπλή πραγματική κατάσταση. Δέν παίζω μέ τίς λέξεις. Δέν ξέρουμε ἂν ἡ (πωληθεῖσα εἰς οἶκον ἀνοχῆς) πόρνη εἶναι ἀγαθόν – δέν ξέρουμε κἂν ἂν εἶναι ἐμψυχον ἀντικείμενον. Ὅθεν, ἄγνοοῦμε ἂν τό μπορντέλο εἶναι, νομικῶς, κατάστημα –ἢ– ἐπιχείρηση. Ἐτι περισσότερο, δέν ξέρουμε ἂν στήν ὑποτιθέμενη ἄτυπη σύμβαση-ἐνοχή μεταξύ πόρνης καί πελάτη ὑφίσταται βούλησις ἐκ μέρους τῆς οἰονεῖ πωλητριάς. Προσωπικῶς, ἀποκλίνω ὑπέρ τῆς ἀπόψεως πῶς, τελικῶς, ἡ συνουσία εἰς οἶκον ἀνοχῆς κρυ-

σταλλώνεται σέ νομική σχέση, τῆς ὁποίας ἡ ἐπακριθῆς μορφή-περιεχόμενον μᾶς διαφεύγουν. Ἴσως πρόκειται περί *παροχῆς ὑπηρεσιῶν*.

Οἱ ἀρχαῖοι λαοὶ ἀντίκρουζαν τίς ἱερόδουλες μετὰ δέους. Ὁ Σόλων, μέ σεβασμὸ καὶ σωφροσύνη, ἱδρυσε τὸ πρῶτο –σχεδόν μυθικό– πορνεῖον τῆς Ἀθήνας. Ἀργότερα, ὁ μισαλλόδοξος χριστιανισμὸς προσπάθησε νά ἐξοντώσει τίς πόρνες. Μάλιστα, ὁ Ἰουστινιανός (γνωστός ἀρχικερατὰς καὶ σύζυγος πουτάνας καὶ γαμπρός πουτάνας) ὑπῆρξε μέγας διώκτης τῆς πορνείας. Μέ τὸν καιρὸ, οἱ ἰθύνοντες, ὄχι μόνον ἔβαλαν νερό στό κρασί τους, ἀλλὰ κοίταξαν νά βγάλουν καὶ κέρδη. Οἱ πόρνες τῆς Βενετιάς συντηροῦσαν –λέει– μιά γαλέρα τοῦ ἔθνικοῦ στόλου. Ὁ Ναπολέον διαρύθμισε, ἐκ νέου, τὸ σύστημα τῶν οἰκῶν ἀνοχῆς καὶ τῆς ὑγειονομικῆς ὑπηρεσίας τῶν πορνῶν.

Τὸ νεοελληνικὸ κράτος ἀργησε ἀρκετά.

Μόλις στίς 12/25-8-1922 δημοσιεύτηκε ὁ νόμος 3032 περί ἀσέμνων γυναικῶν καὶ περί μέτρων καταπολεμῆσεως τῶν ἀφροδισίων νοσημάτων. Ἀπεχθάνομαι τίς στατιστικῆς, ἀλλὰ πρέπει νά πῶ ὅτι ἐκείνη τὴν ἐποχὴ –στὴν τότε μικρὴ Ἀθήνα καὶ στὸν Πειραιά– ὑπῆρχαν ἐφτακόσιες *σεσημασμένες* πόρνες, ἀπὸ τίς ὁποῖες οἱ μισές σερνόντουσαν στά νοσοκομεῖα ἀφροδισίων νόσων καὶ στά σανατόρια. Ἀλλά, αὐτὸς ὁ ἀριθμὸς δέν εἶναι παρά ἡ κορυφὴ τοῦ παγόβουνου. Ἡ μεγάλη πληγὴ τῆς ἐποχῆς (ὅπως καὶ σήμερα, ἄλλωστε) ἦτο ἡ κρυφὴ πορνεία. Ὑπολογίζεται πῶς, πρὶν πενήντα χρόνια, στὴν Ἀθήνα καὶ στὸν Πειραιά, δούλευαν σάν κρυφές πόρνες κάπου τριάντα χιλιάδες γυναῖκες – πολλές ἦσαν παντρεμένες. Οἱ κρυφές (καὶ οἱ εὐκαιριακές) πόρνες ἀσκούσαν τὸ ἐπάγγελμά τους σέ ρουφιανόσπιτα, μέ τὴν ἀπαραίτητη μεσολάβηση καὶ συνδρομὴ τῆς ρουφιάνας.

Στίς 19/30-4-1923 ἐξεδόθη (εἰς ἐκτέλεσιν τοῦ νόμου 3032/1922) ἓνα διάταγμα. Σύμφωνα μ' αὐτὸ τὸ διάταγμα

ἄσεμνοι γυναῖκες εἶναι οἱ καθ' ἑξίν καὶ ἐπὶ περιουσιακῶ ἀνταλλάγματι ἐκδιδόμεναι πρὸς πλείονας ἀνδρας, εἴτε μονίμως ἐνδιδαιτώμεναι ἐν οἴκοις ἀνοχῆς καὶ ἔχουσαι τοῦτο ὡς ἀποκλειστικὸν ἢ κύριον ἐπάγγελμα, ὅποτε χαρακτηρίζονται ὡς κοιναί, εἴτε μὴ ἐνδιδαιτώμεναι ἐν οἴκοις ἀνοχῆς καὶ ἔχουσαι τοῦτο ὡς ἐπικουρικὸν ἐπάγγελμα, ἀσκούμενον εἴτε ἐν ἰδίᾳ κατοικίᾳ ἢ κατοικίᾳ τρίτου εἴτε καὶ ἐντὸς οἴκου ἀνοχῆς, ὅποτε χαρακτηρίζονται ἐλευθέραι.

Μέ τὸν ὀρισμὸ τοῦ διατάγματος προσεγγίζουμε κάπως καλύτερα τὸ θέμα μας, ἀφοῦ προσδιορίζονται ἐπακριθέστερον ἡ ἓνια τῆς πόρνης, ὁ ρόλος τοῦ οἴκου ἀνοχῆς, καὶ, ἡ ταξινόμηση τῶν *ἀσέμνων γυναικῶν*.

Ἡ πορνεία –ἐφόσον ἀσκεῖται συμφώνως τῷ νόμῳ– δέν ἀποτελεῖ *κολάσιμον πράξιν*. Μιά γυναῖκα ἀποφάσιζε νά ἐργαστεῖ ὡς πόρνη κάτω ἀπὸ τὴν πίεση τοῦ προαγωγοῦ – ἢ κάτω ἀπὸ τὴν πίεση τοῦ τμήματος

ἡθῶν. Μιά γυναῖκα *κατάφερνε* νά ἀποχτήσῃ, ἐπισήμως, τὴν ιδιότητα τῆς πόρνης μέ μιάν ἀπλή αἴτηση, δεόντως χαρτοσημασμένη. Ἀρμόδιες γιὰ τὴν ἀνακήρυξη μιᾶς γυναῖκας ὡς πόρνης, ἦσαν οἱ *ἐπιτροπές πρὸς καταπολέμησιν τῶν ἀφροδισίων νόσων*. Οἱ ἐπιτροπές αὐτές εἶχαν πολὺ περισσότερα δικαιώματα ἀπ' ὅσα φανερώνει ὁ κόσμος καὶ μετριόφρων τίτλος των. Γιὰ τὴν ἀκρίβεια, ἐκάστη τοπικὴ *ἐπιτροπὴ πρὸς καταπολέμησιν τῶν ἀφροδισίων νόσων* μπορούσε

- νά χαρακτηρίσει μιὰ γυναῖκα ὡς *ἄσεμνον* καὶ νά τῆς χορηγήσῃ *ἄδειαν ἐξασκήσεως τοῦ ἐπαγγέλματος* (τουτέστιν, βιβλιᾶριο),
- νά προσδιορίσει τὴν εἰδικότητα τῆς *ἀσέμνου γυναικός* (*κοινὴ πόρνη* –ἢ– *ἐλευθερία πόρνη*),
- νά ἀποχαρακτήρισει μιὰ γυναῖκα, πού ἀποφάσιζε καὶ ἐδήλωνε πῶς ἐγκαταλείπει τὸ ἐπάγγελμα τῆς πόρνης,
- νά χορηγήσῃ *ἄδειαν* ἰδρύσεως οἴκου ἀνοχῆς,
- νά ἀνακαλέσῃ τὴν *ἄδεια* λειτουργίας ἑνὸς οἴκου ἀνοχῆς, καί,
- τέλος, οἱ ἱησοῦῖτες πού ἀπαρτίζαν αὐτές τίς ἀλτροῦιστικῆς ἐπιτροπές *ἐφρόντιζαν νά ἐπαναφέρουν εἰς τὴν εὐθειαν ὁδὸν τὰς ἐπιρρεπεῖς εἰς ἀκόλαστον βίον γυναῖκας...*

Δέν χρειάζεται νά προσθέσω ὅτι αἱ *ἐπιτροπαὶ καταπολεμῆσεως τῶν ἀφροδισίων νόσων* (ὅπως ἀκριβῶς οἱ φασιστικῆς ἐπιτροπῆς νομιμοφροσύνης, καί, οἱ ἐπίσης φασιστικῆς ἐπιτροπῆς ἐκτοπισμοῦ τῶν κομμουνιστῶν) δέν ἔπραταν τίποτα ἄλλο, παρά νά ἐγκρίνουν τὴν εἰσῆγηση τοῦ ἐκάστοτε παρισταμένου μπασκίνα. Ἀλλά, ὁ Μάνος Χατζηδάκης τὸ εἶπε καλά

*ὁ κυβερνήτης κυβερνᾷ τοὺς ἀστυνόμους
ἢ ἀστυνομία κυβερνᾷ τὸν κυβερνήτη.*

Ἡ *κοινὴ πόρνη*, πού ἔπαιρνε τὴν *ἄδεια ἐξασκήσεως τοῦ ἐπαγγέλματος*, εἶχε τὸ δικαίωμα νά *διαλέξῃ* μόνη τῆς τὸ μπορντέλο, ὅπου θὰ ἐδούλευε. Γιὰ τίς *ἐλεύθερες* πόρνες δέν ὑφίστατο τέτιο πρόβλημα: ἀπλῶς ἀνεκοίνωναν στό τμήμα ἡθῶν τὸ στέκι τους. Ὅλες οἱ πόρνες μέ βιβλιᾶριο ἔπρεπε νά ὑποστοῦν ἰατρικὴν ἐξέταση (τουλάχιστον) *δύο φορές* τῆ βδομάδα.

Οἱ παραβάτριες τοῦ νόμου 3032/1922 ἐτιμωροῦντο μέ φυλάκιση *μέχρις* ἑνὸς ἔτους. Οἱ ὑπότροπες παραβάτριες ἄρπαζαν μιὰ φυλάκιση, τὸ λιγότερο, ἕξι μηνῶν. Οἱ ἐπιτροπές (τῆς δήθεν) καταπολεμῆσεως τῶν ἀφροδισίων νόσων ἤξεραν νά ὑπερασπίζονται τὴν τιμὴ τῶν πορνῶν – αὐτῶν τῶν πορνῶν πού οἱ ἐπιτροπές κατασκεύαζαν.

Κάθε πόρνη καὶ κάθε διευθύντρια οἴκου ἀνοχῆς εἶχε τὸ δικαίωμα νά καταθέσῃ προσφυγὴ ἐναντίον τῶν ἀποφάσεων τῶν ἐπιτροπῶν καταπολεμῆσεως τῶν ἀφροδισίων νόσων. Ἡ προσφυγὴ ἔπρεπε νά κατατεθεῖ ἐντὸς τριῶν ἡμερῶν, μετὰ τὴν νόμιμη κοινοποίησιν τῆς ἀποφάσεως. Τίς προσφυγές τίς ἐδίκαζε τὸ τοπικὸ πλημλειοδικεῖο. Οἱ προσφυγές *δικαζόντανε κεκλεισμένων τῶν θυρῶν* – γιὰ νά μὴ σκανδαλίζεται ὁ κοσμάκης.

Βρίσκουμε μία καλή έκθεση της τρεχούσης ήθικης, του 1928, στις σχετικές σελίδες της τρίτης εκδόσεως της 'Υγιεινής του Σάββα, που έκυκλοφόρησε κείνη τή χρονιά. Γράφει ο Σάββας, περί πορνείας, τά κάτωθι:

'Η άνευ γάμου συνουσία τελείται εϊτ' εκ συμπαθείας μεταξύ του ἄρρενος καί του θήλεος εϊτ' επί ἀμοιβῆς. Ὁ τελευταῖος οὔτος τρόπος καλεῖται πορνεία, αἱ δ' ἐπί πληρωμῆς ὑφιστάμεναι τήν συνουσίαν πόρναι ἢ κοιναί γυναῖκες. Ἡ ἐξ ἀμοιβαίας συμπαθείας συνουσία ἐπιφέρει τήν παραγωγὴν μεγίστου ἀριθμοῦ τέκνων ἐκ κλεψιγαμίας καί ὡς ἐκ τούτου καθίσταται βλάβης πρόξενος εἰς τήν κοινωνίαν ἀπό ὑγεινῆς ἀπόψεως. Εἶναι δέ μεγάλως διαδεδομένη, ὅπου ἡ πορνεία εἶναι περιορισμένη καί ὅπου οἱ ἄνδρες ἀναγκάζονται νά μεταχειρισθῶσι πλεῖστα μέσα δελεασμοῦ, ἵνα ἀπολαύσωσι τῆς συνουσίας. Μέγα μέρος τῶν ἀνδρῶν τούτων ἀποτελεῖται ἐκ τοῦ στρατιωτικοῦ στοιχείου, ὅπερ συνίσταται ἐκ τῶν νεωτέρων καί ῥωμαλεωτέρων ἀτόμων τῆς κοινωνίας· ὁ ἀριθμός δέ τῶν ἐκ τοιοῦτων σχέσεων γεννωμένων παιδίων εἶναι μέγας. Ἡ πορνεία εἶναι ἀναγκαῖον κακόν, ὅπερ ὑφίσταται ἀπό τῆς ἀρχαιοτάτης ἐποχῆς, κατὰ δέ τήν διαδρομὴν τῶν αἰῶνων ὅτε μὲν ἐπιτείνεται, ὅτε δ' ἐλαττοῦται, χωρὶς ν' αὐξηθῆ ἰδιαιτέρως κατὰ τούς τελευταίους χρόνους· ἐπειδὴ δέ συντελεῖ τά μέγιστα πρὸς διάδοσιν τῶν ἀφροδισίων νόσων, ἐνδιαφέρει μεγάλως τούς ὑγεινολόγους. Αἱ κοιναί γυναῖκες διαιροῦνται εἰς δύο κατηγορίας, εἰς τὰς ἐκ φύσεως καί εἰς τὰς κατὰ συγκυρίαν. Καί αἱ μὲν πρῶται εἶναι ἀτελῶς ἀνεπτυγμέναι τήν διάνοιαν, ἔχουσι δέ τὰσιν πρὸς κλοπὴν καί πρὸς μέθην καί στεροῦνται ἐκ νεότητος οὐ μόνον παντός αἰσθήματος πρὸς τήν οἰκογένειαν, ἀλλὰ καί αὐτῆς τῆς αἰδοῦς, ἢ ἔτι πολλάκις καί τῆς γενετησίου ὀρμῆς· ἐπιδίδονται εἰς τό ἐπάγγελμα τῆς πόρνῆς τῇ ἰδίᾳ αὐτῶν καί ἐλευθέρᾳ βουλήσει, οὐχὶ δ' ἐκβιαζόμεναι ὑπὸ τῆς γενετησίου ὀρμῆς, καί εἶναι αἱ χεῖρισται τῶν πορνῶν ὡς ἀνεπίδεκτοι βελτιώσεως. Αἱ δέ κατὰ συγκυρίαν ἀναγκάζονται νά ἐπιδοθῶσιν εἰς τό ἐπάγγελμα τοῦτο, ὅπερ ἄλλως βαθέως ἀποστρέφονται βιαζόμεναι ὑπὸ διαφόρων λόγων, οἷον ἀποπλανήσεως, βιασμοῦ, πενίας, κακοῦ παραδείγματος, ἐγκυμοσύνης κ.τ.τ. Αὐταὶ πολλάκις βελτιοῦνται ἠθικῶς ἐγκαταλείπουσαι τό ἐπάγγελμα τοῦτο· οὐχὶ δέ σπανίως εἰς τοιαύτας μεταβάλλονται καί αἱ ἀνεπαρκῶς ἀμειβόμεναι ἐργάτιδες, ὧν τό κέρδος δέν ἐπαρκεῖ πρὸς συντήρησιν.

Ἡ πορνεία ἐκτελεῖται κατὰ διαφόρους τρόπους. Αἱ κοιναί γυναῖκες εἴτε κατοικοῦσι μόναι ἢ ἀνά δύο ἢ τρεῖς ἐν οἰκίαις προαγωγῶν, εἴτε ὑπηρετοῦσιν ἐν ζυθοπωλείοις καί ὁμοίοις καταστάσεσιν, εἴτε τέλος εἶναι συνηνωμέναι πλείονες τόν ἀριθμόν ἐν χαμαιτυπείοις. Τοιοῦτοι οἴκοι ἀνοχῆς δέν ὑπάρχουσι πανταχοῦ. Ἡ ἐν αὐτοῖς διατήρησις τῶν κοινῶν γυναικῶν εἶναι προτιμότερα τῆς κατὰ μόνας διαμονῆς αὐτῶν ἐν ἰδιωτικαῖς οἰκίαις, διότι διὰ τοῦ κακοῦ παραδείγματος συντελοῦσι πολλάκις πρὸς διαφθοράν τῶν κορασίων τῶν οἰκογενειῶν, παρ' αἷς ἐνοικιάζουσι τά δωμάτια καί τῶν περιοίκων. Ἡ ἐπί τῶν κοινῶν γυναικῶν ἐπίβλεψις τοῦ κράτους ποικίλλει. Καί ἐν μὲν τῇ Ὁλλανδίᾳ, Σουηδίᾳ, Νορβηγίᾳ, Δανίᾳ, Ἑλβετίᾳ καί Ἀγγλίᾳ αὐταὶ δέν ὑποβάλλονται ὑπὸ ἀστυνομικὴν ἐπιτήρησιν ἢ ὑπὸ ὑποχρεωτικὴν ἰατρικὴν ἐπίσκεψιν, ἢ δέ πορνεία εἶναι ἐλευθέρᾳ· ἀλλ' εἰς τὰς λοιπὰς χώρας αἱ πόρναι ὑποχρεοῦνται νά δηλώσωσιν εἰς τήν ἀστυνομίαν ὅτι ἐξασκοῦσι τό ἐπάγγελμα τοῦτο, μεθ' ὃ ἐγγράφονται εἰς ἴδιον βιβλίον καί ὑποβάλλονται δις περίπου τῆς ἐβδομάδος ὑπὸ ἰατρικὴν ἐξέτασιν πρὸς ἀνακάλυψιν τυχόν ὑπαρχούσης ἀφροδισίας νόσου. Γίνεται δέ τοῦτο, διότι παρετηρήθη ὅτι αἱ πλείονες τῶν γυναικῶν τούτων φέρουσιν ἀφροδισία νοσήματα, ἅτινα ὅμως πολλάκις ἐνεκα τῆς χρονιότητος ἢ ἄλλων



λόγων δέν εἶναι μεταδοτικά. Αἱ διὰ τῆς ἀστυνομικῆς ἐξετάσεως ὡς πάσχουσαι ἐλεγχθεῖσαι κοιναί γυναῖκες ὑποβάλλονται εἰς ἀναγκαστικὴν θεραπείαν ἐν ἰδιαιτέρῳ νοσοκομείῳ, ἀποκλειόμεναι οὕτως ἐπὶ βραχύν ἢ μακρόν χρόνον τῆς ἐξασκήσεως τοῦ ἐπαγγέλματος μέχρι τελειῶς ἰάσεως. Ἡ πείρα ὅμως ἀπέδειξεν ὅτι τὰ ἀφροδισία νοσήματα δέν μεταδίδονται τόσον ὑπὸ τῶν ἐν τοῖς πορνείοις κοινῶν γυναικῶν, ὅσο ὑπὸ τῶν μουσικῶν πορνῶν τῶν μὴ δεδηλωμένων εἰς τήν ἀστυνομίαν καί ἐπομένως μὴ ὑποβαλλομένων ὑπὸ ἰατρικὴν ἐξέτασιν. Πρὸς αὐτάς ἄρα κυρίως πρέπει νά στραφῆ ἡ προσοχὴ τῆς ἀστυνομίας. Γενικῶς ὅμως συνιστᾶται ὅπως ἀφαιρεθῆ παρὰ τῶν ἀστυνομικῶν ἀρχῶν τό δικαίωμα τῆς ἐπιβλέψεως τῶν κοινῶν γυναικῶν καί ἀνατεθῆ εἰς εἰδικὴν ὑγειονομικὴν ὑπηρεσίαν, τοῦτο δέ καί ἐφηρμόσθη εἰς τινα κράτη.

Παρ' ἡμῖν κατωρθώθη μετὰ πολλοὺς μόχθους καί ἐντόνους ἐνεργείας τοῦ καθηγητοῦ κ. Γ. Φωτεινοῦ, αἵτινες ἐν ἔτει 1920 ἔσχον μέγαν ἀντίκτυπον καί ἐν τῷ ἡμερησίῳ τύπῳ, ὅπως ψηφισθῆ εἰδικὸς νόμος (3032), ὅστις τὰ ἀφορῶντα εἰς τὰς κοινὰς γυναῖκας ἀπέσπασεν ἐκ τῆς χωροφυλακῆς καί ἀνέθηκεν εἰς ἐπιτροπὴν διὰ τήν καταπολέμησιν τῶν ἀφροδισίων νόσων, ἧς μέλη ἀποτελοῦσιν ἀνώτατοι δημόσιοι ὑπάλληλοι τῶν Ὑπουργείων Ἑσωτερικῶν καί Ὑγιεινῆς, ἐν οἷς ὁ τμηματάρχης τοῦ Ἀρχηγείου Ἀστυνομίας Πόλεων καί ὁ ἐπιθεωρητὴς τῶν ἀφροδισίων νόσων καί εἰς οὐς ἀνετέθη ὑπὸ τοῦ νόμου ἡ ἐκτέλεσις τῶν ἀποφάσεων τῆς περὶ ἧς ὁ λόγος ἐπιτροπῆς, διὰ τῶν ὀργάνων τῆς Ἀστυνομίας Πόλεων.

Ἀφ' ὅτου δέ τὰ τῶν κοινῶν γυναικῶν ἐρρυθμίσθησαν συμφώνως τῷ νόμῳ τούτῳ, ἔπαυσαν αἱ συχνάκις ἄλλοτε ἐπερχόμεναι ἀσχημῖαι καί ἄτοπα ὑπὸ τῶν ὀργάνων τῆς χωροφυλακῆς.

Πρὸς τοῦτο τὰ μέγιστα συνετέλεσε καί ἡ ἴδρυσις θέσεως ἐπιθεωρητοῦ τῶν ἀφροδισίων νόσων δι' εἰδικοῦ νόμου, ὅστις ἐπίσης ὀφείλεται εἰς τήν μεγάλην ἐνεργητικότητα τοῦ συναδέλφου κ. Γ. Φωτεινοῦ, ὡς καί ἡ ἐξέτασις τῶν κοινῶν γυναικῶν ὑπὸ πεπειραμένων εἰδικῶν ἰατρῶν ὑπὸ τὴν ἐποπτεῖαν τοῦ ἐν λόγῳ ἐπιθεωρητοῦ, ἐν ᾧ ἄλλοτε ἡ ὑπηρεσία αὕτη ἦτο ἀνατεθειμένη εἰς τούς ἀσιάτρους, ἐλαχίστην ἢ οὐδεμίαν εἰδικὴν μόρφωσιν κεκτημένους, ἐνεκα τῆς ἐλλείψεως εἰδικοῦ νοσοκομείου.

Πρίν περιγράψω πώς ήσανε καί πώς λειτουργούσαν τά μπουρδέλα τῆς Ἑλλάδος, θά πῶ δυό λόγια γιά τήν εἰκόνα τῆς πόρνης, καθώς τήν ζωγραφίζει ἡ λαϊκή μας παράδοση.

Ὅπως συμβαίνει σέ ὅλα τά καυτά προβλήματα, ὁ λαός ἀντιμετωπίζει τήν πόρνη μέ ἐντελῶς ἀντιφατικά αἰσθήματα. Ἡ στάση τοῦ λαοῦ ἔναντι τῆς πόρνης κυμαίνεται ἀνάμεσα στίς δύο ἐκφράσεις: *ἡ καημένη πουλάει τό κορμί της γιά νά ζήσει!* –καί– *ἄσικτιρ, παλιοπουτάνα!* Μεταξύ αὐτῶν τῶν ἀκραίων τρόπων ἀντιμετωπίσεως τῆς πόρνης ἀνοίγει, ἀκτινωτά, μιά δέσμη ποικίλων ἀπόψεων. Ἔτσι, νομίζουμε ὅτι

ἡ πόρνη περνάει ζωή χαρισάμενη (λέει μιά παροιμία: *νάχα πουτάνας ριζικό, νάχα ἀκαμάτρας μοίρα!*)

ἡ πόρνη εἶναι ἀναίσθητη (λέει μιά παροιμία: *ἡ ἀνάγκη τέχνη ἐργάζεται κι ἡ πουτανιά φτιασίδι!*)

ἡ πόρνη ἀδιαφορεῖ γιά τά κοινά (τό χωριό καίγεται κι ἡ πουτάνα χτενίζεται!)

ἡ πόρνη εἶναι ἀνέμελη (ὅπως λέει κι ἡ παροιμία: *ὁ μουρλός ἄντρας κι ἡ πουτάνα γυναίκα δέν γερνάνε!*)

ἡ πόρνη, μέ τά χρόνια, ἀποβαίνει ἕνα ἐντελῶς διεφθαρμένο ὄν (λέει ἡ παροιμία: *καινούργιο δρόμο μὴν περνᾶς / παλιά πουτάνα μὴν ψηφᾶς*· καί λέει μιά ἄλλη παροιμία: *ὁ θεός νά σέ φυλάει ἀπό καινούργιο καπετάνιο κι ἀπό παλιά πουτάνα*· καί, ἐπίσης, ὑπάρχει ἡ γνωστή ἔκφραση: *εἶναι παλιά πουτάνα!* – καί ἡ παραλλαγή της: *εἶναι παλιά ἀμαρτία!*)

ἡ πόρνη δέν κάνει καί τίποτα τό τρομερό· ὑπάρχουν καί τά χειρότερα (*κάλλιο πουτάνα παρά γλωσοῦ!* λέει κάποια παροιμία)

ἡ πόρνη εἶναι πανταχοῦ παρούσα (λέει ἡ μάγκικη παροιμία: *ὅπου χτυπάει καμπάνα / ἡ πούστης, ἡ πουτάνα!*)

ἡ πόρνη –πρέπει νά– ζεῖ στήν ἀφάνεια (*τί κρύβεσαι, Γιουσούφ-ἀγά, σάν τήν παλιοπουτάνα;* – ρωτᾶνε σέ κάποιο δημοτικό τραγούδι) κτλ. κτλ.

Στό δημοτικό τραγούδι ἀνακαλύπτουμε μίαν ἕμεσα σκληρή στάση ἀπέναντι στήν πόρνη – καί στόν γιό τῆς πόρνης. Παραδείγματα

μωρέ βουνί, κακό βουνί, πουτάνα Καταβόθρα!

ιδές τοῦ σκύλου τόν ὑγιό, τῆς κούρβας τό κοπέλι!

μωρέ, Ἀλή-παρά, σκυλί, γιέ τῆ παλιοπουτάνας!

Στά χρόνια τά παλιά, τό *κούρβας υἱός* ἦταν τόσο μεγάλη βρισιά, ὅσο ἀκριβῶς εἶναι τό σημερινό *πουτάνας γιέ!* Ἡ λέξη *κούρβα* σημαίνει, βεβαίως, πόρνη· μά ὁ Ἅγιος Θέρος, σέ μίαν ὑποσημείωσή του –ἐντελῶς ἐπιπόλαια– ἐρμηνεύει: *κούρβα = τρελή.*

Κλείνω αὐτή τήν παρέκβαση.

Τά μπουρδέλα δέν τά ἔστηναν ὅπου λάχει. Ἡ ἴδρυση ἑνός οἴκου ἀνοχῆς γινότανε κάτω ἀπό δύο προϋποθέσεις:

τό μπουρντέλο ἔπρεπε νάναί κοντά στήν πελατεία, καί,

ἔπρεπε νάναί σέ ἀπόμερο σημεῖο.

Ἡ πρώτη προϋπόθεση συμπλέκεται μέ τήν δεύτερη, γιατί συνήθως ἡ

πελατεία τῶν οἴκων ἀνοχῆς συχνάζει σέ ἀπόκεντρα σημεῖα. Ἐνα λιμάνι εἶναι, οὔτως ἢ ἄλλως, ἀπόμερο σημεῖο. Ἐνας στρατώνας βρίσκεται, συνήθως, ἐκτός πόλεως. Καί οἱ γραμές τρένων καί λεωφορῶν ἀπολήγουν στίς παρυφές τῶν πολισμάτων. Οἱ οἴκοι ἀνοχῆς βρίσκονται κοντά σέ λιμάνια, στρατώνες, σταθμούς, ἀγορές κτλ.

Ἡ τοπογραφία τοῦ, ἐν γένει, ἀγοραίου ἔρωτος παρουσιάζει μεγάλο ἐνδιαφέρον. Ἐδῶ δέν πρέπει νά παροράται ἡ σημασία τῆς ἐκ παραδόσεως πιάτσας. Δέν πρέπει νά ἀντιμετωπίζουμε τό μπουρδέλο σάν μιά ξεμοναχιασμένη μονάδα. Τό στήσιμο τοῦ οἴκου ἀνοχῆς προϋπόθετε τήν ὑπαρξη κάποιας ἐστίας. Κοντά στό μπουρντέλο ὅλο καί βρίσκόντουσαν διάφορα ταβερνάκια, καφενεδάκια, μπαράκια.

Ἐπάρχουν πολλῶν εἰδῶν οἴκοι ἀνοχῆς. Ἡ ταξινόμηση τῶν οἴκων ἀνοχῆς –ἀπό τό ἀπλό στό πολυσύνθετο– παρουσιάζει τίς ἐξῆς ποικιλίες:

τύπος μπουρντέλο-καμαρούλα (μία πόρνη)

τύπος μπουρντέλο-σπιτάκι (μία πόρνη)

τύπος μπουρντέλο-οἰκία (λίγες πόρνες)

τύπος μπουρντέλο-ξενοδοχεῖο (πολλές πόρνες)

τύπος μπουρντέλο-στρατώνας (πολλές πόρνες)

συνδυασμός μπουρδελογειτονιά (ὁμάδα οἴκων ἀνοχῆς)

συνδυασμός μπουρδελο-πολιτεία (αὐτόνομος οἰκισμός πορνῶν).

Μιλᾶω πάντα γιά τήν Ἑλλάδα. Γιαυτό δέν κατατάσω σ' αὐτή τήν ταξινόμηση ἄλλου εἶδους μπουρντέλα (π.χ. τά *Κέντρα Ἐρωτος*).

Τό μπουρντέλο-καμαρούλα τό συναντάμε στήν Μπάρρα τῆς Θεσσαλονίκης. Τό μπουρντέλο-καμαρούλα συχνά εἶχε καί βιτρίνα – ἂν καί ἡ πόρνη προτιμοῦσε νά στέκει ὄρθια στήν πόρτα, ψαρεύοντας τούς πελάτες. Τό μπουρντέλο-σπιτάκι, ἐπίσης τό συναντάμε στήν Μπάρρα. Τό μπουρντέλο-οἰκία ἀποτελεῖ τό συνηθέστερο μοντέλο τοῦ οἴκου ἀνοχῆς. Τό μπουρντέλο-οἰκία τό συναντάμε στήν Τρούμπα, στήν ὁδόν Ἀγγελάκη τῆς Θεσσαλονίκης, καί, σέ πάμπολλες πόλεις τῆς ἐπαρχίας. Τό μπουρντέλο-ξενοδοχεῖο τό συναντάμε πίσω ἀπό τήν δημαρχία τῆς Ἀθήνας καί στό λιμάνι τῆς Θεσσαλονίκης. Τό μπουρντέλο-στρατώνας τό συναντάμε στά Βούρλα τοῦ Πειραιά καί –ἴσως– στήν ὁδόν Εἰρήνης τῆς Θεσσαλονίκης. Ἡ μπουρδελογειτονιά ἀποτελεῖ ἕναν σύνθετο συνδυασμό μερικῶν οἴκων ἀνοχῆς καί ἀρκετῶν μαγαζιῶν. Ἡ Τρούμπα ἦταν μιά τυπική μπουρδελογειτονιά. Ὡστόσο, ἡ μεγαλύτερη μπουρδελογειτονιά βρισκότανε στά Τρίκαλα καί περιελάμβανε τεσαράκοντα-δυό (42) οἴκους ἀνοχῆς. Ἡ μπουρδελο-πολιτεία ἀποτελεῖ ἕναν αὐτόνομο καί πολυσύνθετο συνδυασμό. Μόνον μιά μπουρδελο-πολιτεία ὑπῆρξε στήν Ἑλλάδα: ἡ ξακουστή Μπάρρα τῆς Θεσσαλονίκης.

Πρέπει νά τονίσω ὅτι, οἱ συνδυασμοί μπουρδελογειτονιά / μπουρδελο-πολιτεία ἀπαρτίζονταν ἀπό διάφορων τύπων μπουρντέλα.



Ἡ γνωστή Τρούμπα δέν ἦταν παρά μία ἀπλή μπουρδελογειτονιά. Ἡ Μπάρα τῆς Θεσσαλονίκης ὑπῆρξε ἕνα ὁλόκληρο μπουρδελοβαρόσι, μία ὁλόκληρη μικρή πολιτεία ἐκτός τειχῶν. Ἀσφαλῶς, θά πρέπει νά ὑπάρχει κάποια προἰστορία τῆς Μπάρας, μά τήν ἀγνοοῦμε. Ἡ Μπάρα, γενικῶς, κατελάμβανε τήν περιοχή πού περικλείεται μεταξύ τῶν ὁδῶν Λαγκαδά καί Μοναστηρίου, καί ἔφτανε σχεδόν ὡς τόν σημερινό σιδηροδρομικό σταθμό τῆς Θεσσαλονίκης. Μερικοί δρόμοι τῆς Μπάρας εἶχανε μεγάλη φήμη: Ἀφροδίτης, Βάκχου, πάροδος Βάκχου. Μήν ψάξετε νά βρεῖτε ντοκουμέντα γιά τήν Μπάρα μήτε στούς ὁδηγούς πόλεως, μήτε στό σχετικό βιβλίο ἑνός τζιτζιφιόγκου καθηγητή τῆς ἀρχιτεκτονικῆς σχολῆς τοῦ ἀριστοτελείου (σιγά!) πανεπιστημίου. Ἡ Μπάρα ἐδέσποζε πάνω στήν πλατεία τοῦ Βαρδαρίου. Τό Βαρδάρι ἦταν καί εἶναι ἡ κατ' ἐξοχήν πύλη τῆς Θεσσαλονίκης, ἀφοῦ ἀποκεῖ περνάει τό μέγιστον μέρος τῶν διακινουμένων προσώπων καί ἀγαθῶν. Γιαυτό, στήν ἀρχή τῆς ὁδοῦ Μοναστηρίου (καί στήν ὁδό Γενιτσῶν) ὑπῆρχαν συγκεντρωμένα τά περισσότερα χάνια τῆς πόλεως. Δέν ξέρουμε, ὅμως, ἂν σ' αὐτή τήν περιοχή ὑπῆρξε καί κανένα καραβάν-σεράι. Χάνια βρισκόντουσαν καί σέ ἄλλα σημεία τῆς Θεσσαλονίκης (π.χ. οἱ λεγόμενες Νέες Φυλακές ἦταν, ἀρχικῶς, χάνι). Δέν θά ἐπανέλθω στό θέμα τῆς κακῆς φήμης τῶν χανιτζήδων. Ἀπλῶς, ἄς θυμηθούμε ὅτι, τό '62 πού γκρέμισαν τά χάνια τῆς βόρειας πλευρᾶς τῆς ὁδοῦ Μοναστηρίου βρέθηκαν σ' ἕνα σημείο, παραχωμένα, δεκάδες κρανία. Τότε ἀνακατεύτηκαν σ' αὐτή τήν ἱστορία διάφορες σοφές κεφαλές (ἀκόμα καί ἰατροδικαστές!), ἀλλά δέν κατέληξαν σέ κανένα συμπέρασμα.

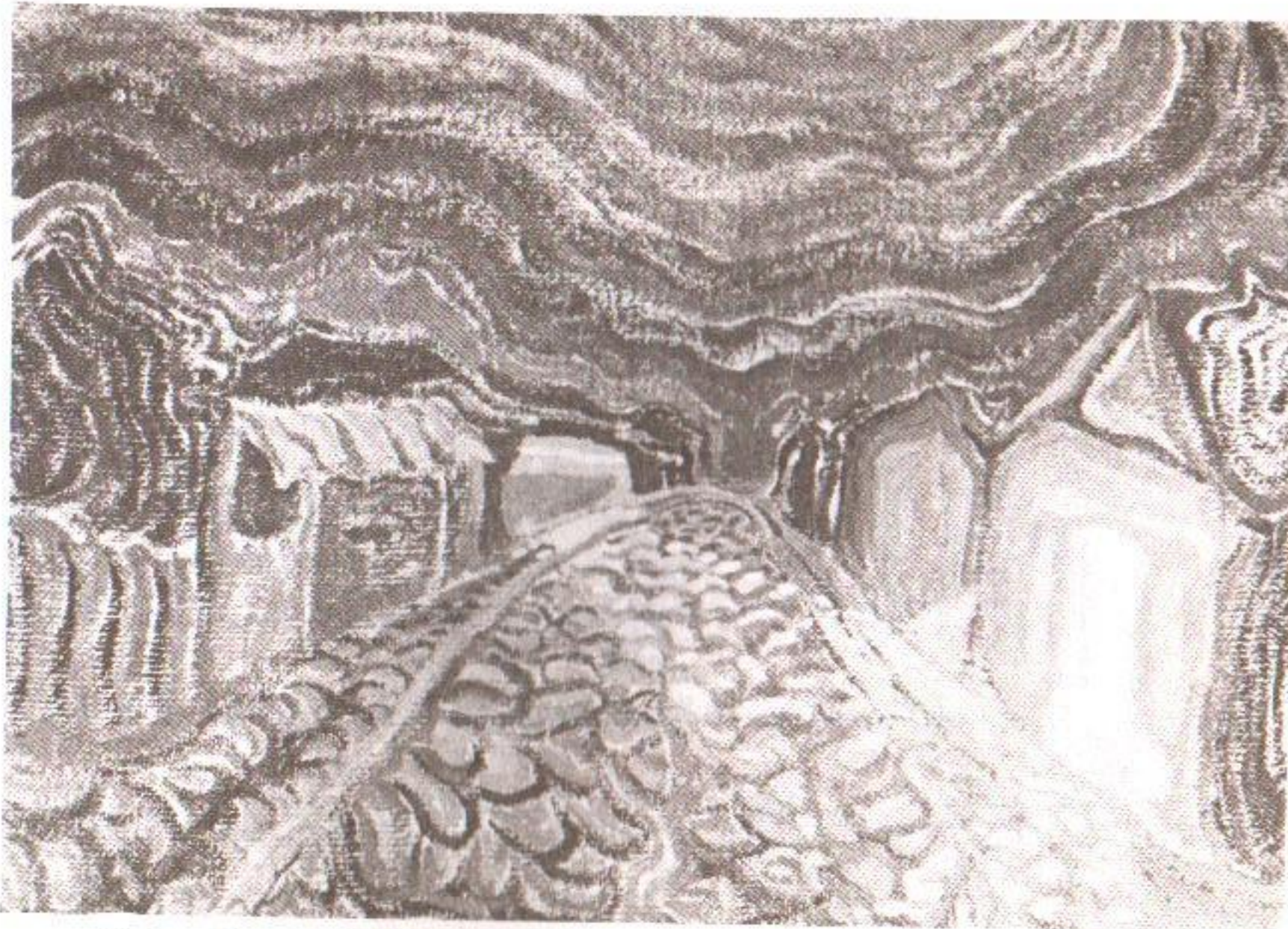
Οἴκοθεν νοεῖται ὅτι, στήν Μπάρα ξέδιναν ὅλοι οἱ χωριάτες τοῦ μακεδονικοῦ κάμπου, ὁ ὑπόκοσμος τοῦ Βαρδαρίου, οἱ φτωχομπεκιάρηδες καί ἡ φανταρία. Ὡστόσο, ἡ Μπάρα ἐγνώρισε ἡμέρας δόξης κατά τήν



πολεμική περίοδο τοῦ 1912-1918, καί, ἐπίσης, κατά τήν πολεμική περίοδο 1940-1949. Στήν πρώτη περίπτωση, μετά τούς ξελιγμένους στρατιῶτες μας τοῦ 1912-1913, ἔχουμε τίς πολυεθνεῖς στρατιές τῶν Συμᾶχων. Στήν δεύτερη περίπτωση, ἡ Μπάρα γνωρίζει μίαν ἀκμή ἀπό τίς βίζιτες τῶν ἀγροτῶν πού κατέβαζαν τά προϊόντα τους στήν πεινασμένη Θεσσαλονίκη, ἀπό τίς βίζιτες τῶν ταγματῶν καί μαυραγοριτῶν, ἀπό τίς βίζιτες τῶν στρατιωτῶν καί ἀνταρτοπλήκτων τοῦ ἐμφυλίου πολέμου. Μετά τό '49 ἡ Μπάρα ξέφτισε, μία γιά πάντα. Τό '62 δέν εἶχε μείνει ἐκεῖ παρά ἡ ταβέρνα τοῦ Φραγκούλη κι ἡ ταβέρνα τῆς Κασιανῆς. Ξέρω ἀρκετά γιά τήν Μπάρα τοῦ πρώτου παγκοσμίου πολέμου ἀπό ἀφηγήσεις γέρων (ἤδη, συχωρεμένων) σαλονικῶν. Ἐπίσης, στήν περίφημη σειρά τῶν κάρτ-ποστάλ τῆς Θεσσαλονίκης, ἐκείνης τῆς ἐποχῆς, ὑπάρχουν μερικές συνταρακτικές φωτογραφίες πορνῶν τῆς Μπάρας. Γιά τήν Μπάρα τῆς δεύτερης ἀκμῆς τῆς θά ὁμιλήσω σάν αὐτόπτης.

Μά πρέπει νά ἐπιμένω στό ὅτι, ἡ Μπάρα ὑπῆρξε ἡ μεγίστη πορνοσύναξη τῆς νεότερης Ἑλλάδος, καί στό ὅτι, τό μοντέλο τῆς ἐθιμοταξίας τῆς Μπάρας δέον νά ἀναζητηθεῖ στήν Ἰσταμπούλ.

Ἡ λέξη μπάρα (σλάβικης προελεύσεως) δέν σημαίνει «τέλμα», καθώς νομίζει ὁ Ἀνδριώτης· οὔτε «νερά πολλά, λίμνες», καθώς νομίζει ὁ Γιώργος Ἰωάννου. Ἡ μπάρα εἶναι ἕνα ἀπαλό κοίλωμα – ὄχι μεγάλης διαμέτρου – γεμάτο νερό. Ἡ μπάρα δέν ἔχει σχέση μήτε μέ τήν λίμνη, μήτε μέ τόν βούρκο, μήτε μέ τόν λασπότοπο, μήτε μέ τήν λούτσα, μήτε μέ τήν χαβούζα. Ἡ μπάρα δέν εἶχε γύρο τῆς λάσπες, παρά βερβελιές καί καβαλίνες. Ἡ μπάρα εἶχε μεγάλη χρησιμότητα: ἐκεῖ ὀδηγούσαν τά πρόβατα γιά νά πιοῦν νεράκι· ἐπίσης, στίς μπάρες (μέ κάποιο σχετικό βάθος) βυθιζόντουσαν, ἐνίοτε, τά βουβάλια, ἀφήνον-



Μπάρα. Πίνακας του Παύλου Μοσχίδη (1950). 'Απεικονίζει τὰ σπίτια τῆς παρόδου Βάκχου.

τας ἔξω ἀπ' τό νερό τὰ ρουθούνια καί τὰ κέρατα. Ἡ λέξη *μπάρα* συχνά κατέληγε νάναι τοπωνύμιο. Ἐξω ἀπό τὰ βορεινά τείχη τῆς Παλιᾶς Σαλονίκης ὑπῆρχαν ἀρκετά στεκούμενα νερά. Ἐπίσης, ὑπῆρχαν καί δυό *μπάρες*: ἡ μία στήν ἔσοχή τῶν τειχῶν ἀπέναντι στήν Παναγία Φανερωμένη, καί, ἡ ἄλλη στήν μετέπειτα συνοικία Μπάρα. Στήν θέση Μπάρα, στό σταυροδρόμι Κοζάνη-Νεάπολη καί Σιάτιστα-Γρεβενά, βλέπουμε τό ἀκριβές μέτρο μιᾶς ἀληθινῆς *μπάρας*.

Φαίνεται πώς μέ τόν καιρό, ἐπιχωματώθηκε ἡ *μπάρα* πού ἦταν πίσω ἀπό τὰ χάνια τῆς ὁδοῦ Μοναστηρίου, καί, πάνω της, χτίστηκαν κάμποσα χαμώσιπα. Ἐδῶ βρίσκω τήν ἀπαρχή τῆς Μπάρας. Καί, πιθανότατα, ἡ αἰτία τῆς ἀναπτύξεως τῆς Μπάρας ἀνάγεται στό γεγονός ὅτι οἱ πουτάνες δέν ἐμπαιναν στά χάνια. Καί τὰ χάνια τῆς Παλιᾶς Σαλονίκης (μέ τήν ἄκρως τυπική ἀρχιτεκτονική τους) δέν διέθεταν καπηλιό, ὄπου, ἴσως, θά ἐδικαιολογεῖτο ἡ παρουσία πορνῶν. Οἱ πόρνες, λοιπόν, ἐξαναγκάστηκαν νά κατασκευάσουν μιά δικιά τους γειτονιά, νά πλάσουν μιά δικιά τους πολιτεία.

Τά σπίτια τῆς Μπάρας ἦσαν μονόροφα. Ὑπῆρχαν, ἐκεῖ, ἐλάχιστα δυόροφα. Οἱ περισσότεροι δρόμοι τῆς Μπάρας ἦσαν ξέστρωτοι· τό καλοκαίρι κουρνιαχτός, τό χειμῶνα λάσπη. Ὁ Κώστας Νταϊφάς, στόν *Τάβανο* (1915), ἀποκαλεῖ τό Βαρδάρι *συνοικία ὑποπτη*. Ὁ Νταϊφάς



Θεσσαλονίκη, Μπάρα. Φωτογραφία τοῦ Λουκά Βενετούλια (1964). Μιά μάντρα μέ παλιά σίδερα στήν θέση ἑνός οἴκου ἀνοχῆς.

ἀφηγεῖται μιά φανταρίστικη ἱστορία τῶν βαλκανικῶν πολέμων. Καί ἂν τό Βαρδάρι ἦτο μιά συνοικία ὑποπτη, τότε ἡ Μπάρα ἦτο μιά συνοικία ἐπικίνδυνη.

Σύχναζα στήν Μπάρα κατά τήν ἐποχή τοῦ ἀνταρτοπολέμου, καί, μετά ξανά, τό 1960-1965. Μίλαγα γιά τήν Μπάρα στούς φίλους μου, πού μέ ἀκούγανε ἐρεθισμένοι. Μιάν ὁμορφη βραδιά τοῦ '49 μ' ἀκολούθησε στήν Μπάρα ὁ λογοτέχνης Τριαντάφυλλος Πίτας, ἀλλά, κάποια στιγμή πού γύρισα νά τοῦ μιλήσω, εἶδα –κατάπληκτος– ὅτι τό εἶχε σκάσει, δίχως νά μοῦ πεῖ λέξη. Τόση ἦταν ἡ τρομάρα πού ἀνέδιδε ἡ Μπάρα.

Ὡστόσο, τήν ἴδια χρονιά ἄρχισε νάρχεται μαζί μου στήν Μπάρα ὁ παλιόφιλος Παύλος Μοσχίδης. Ὁ Μοσχίδης μαγεύτηκε. Καί, δίχως νά διστάσει, ἐπίασε νά ζωγραφίζει τὰ πάντα – τὰ δρομάκια, τίς ταβέρνες, τὰ τεκεδάκια, τὰ μπορντέλα, τίς γυμνές πουτάνες, τὰ δωμάτια καί τὰ κρεβάτια τοῦ ἀγοραίου ἔρωτος. Μάλιστα, θυμάμαι ὅτι μιά ἀγία πόρνη (Γεωργία, τή λέγανε) ἄρχισε νά πηγαινοέρχεται στό ἀτελιέ τοῦ Μοσχίδη· κι αὐτός, μή χάνοντας τήν εὐκαιρία, τῆς ἔκανε μιά σειρά ἀπό πορτρέτα καί γυμνά. Τήν ἐπόμενη χρονιά, ὁ Παύλος Μοσχίδης κούρντισε μιά μεγάλη ἐκθεση –ὑπό τόν τίτλον *Μπάρα*– στήν αἴθουσα τοῦ ἐμπορο-βιομηχανικοῦ ἐπιμελητηρίου Θεσσαλονίκης. Τό θράσος τοῦ Μοσχίδη ἦταν μεγάλο, ἀλλά ἡ ἠλιθιότης τῶν θεσσαλονι-



Φωτογραφία δημοσιευμένη στο *Ίδεοδρόμιο* (16-5-1978).

κέων ακόμα μεγαλύτερη. Τό λέω αυτό γιατί κανένας δέν άντελήφθη περί τίνος έπρόκειτο. Καί άφηγούμαι αυτή τήν Ιστορία για νά αναζητήσουν οί μελλοντικοί έρευνητές στοιχεία, περί τής έν Έλλάδι πορνείας, στά λησμονημένα (ή άπωλεσθέντα) έργα του Μοσχίδη, του 1949-1950.

Τό 1960-1964 έρχότανε μαζί μου στην Μπάρα ο ζωγράφος Λουκάς Βενετούλιας καί, κάποτε-κάποτε, ο Γιώργος Ίωάννου. Τότε ο Βενετούλιας είχε τήν καλοσύνη νά μου τραθήξει λίγες φωτογραφίες από τήν Μπάρα (δύο-τρεις τίς έδημοσίευσα στά *Ρεμπέτικα τραγούδια*). "Όσο για τόν Ίωάννου έχω νά πώ ότι μιά φράση του (...τότε πού γυρίζαμε σάν μεθυσμένοι μέ τόν Ήλία...) άντανακλά αυτήν τήν περίοδο τής φιλίας μας. Προφανώς, ή Μπάρα —άν καί νεκρή— έντυπωσίαζε τούς ευαίσθητους επισκέπτες.

Στήν Μπάρα δέν υπήρχαν μεγάλοι οίκοι άνοχής. Έβλεπες μόνον *μπορντέλα-καμαρούλες* καί *μπορντέλα-σπιτάκια* καί, λιγοστά, *μπορντέλα-οικίες*. Δηλαδή, στην Μπάρα κυριαρχούσε ή μορφή τής, έντός μπορντέλου, ξεμοναχιασμένης πόρνης. Έκάστη πόρνη έμενε σέ μιάν ισόγεια *καμαρούλα* (μέ έντελώς στενή πρόσοψη) πού ήταν, ταυτοχρόνως, κατοικία της καί επαγγελματική στέγη. Καμιά φορά αυτή ή κατοικία είχε δεύτερο δωματιάκι καί καμιάν ύποτυπώδη κουζίνα. Τό δεύτερο δωμάτιο ήταν πίσω —ή— σ' έναν δεύτερο ψευτο-όροφο. Όποτε, αυτή είναι, όλη κι όλη, ή διαφορά ανάμεσα στους δύο πρώτους τύπους τών οίκων άνοχής: *μπορντέλο-*

καμαρούλα / μπορντέλο-σπιτάκι. Καί στίς δύο περιπτώσεις, ή στενή πρόσοψη του χαμώσπιτου δέν έπαρκούσε παρά για μιά μονόφυλλη πόρτα κι ένα χαμηλό παράθυρο. Τό παράθυρο έχρησιμοποιείτο —τό χειμώνα (όποτε στην Θεσσαλονίκη κάνει άγριο κρύο)— σάν βιτρίνα. Δέν πρέπει νά πάει ο νούς σας στην κλασική βιτρίνα τών βορειοευρωπαϊκών πορνείων. Τό καλοκαιράκι, ή πόρνη τών έν λόγω άτομικών μπορντέλων τής Μπάρας, προτιμούσε νά στέκει όρθια στό κατώφλι της. Έκείθεν, προέτρεπε τούς διαβάτες νά γευθούν τά κάλλη της, πού, άλλωστε, έπιδείκνυε λίαν γεναιοφρόνως. Όμως, ή συμπεριφορά της έναντι του κάθε ύποψηφίου πελάτη δέν ήτο έξίσου γεναιόφρων. Υπήρχε μιά τυποποιημένη κλιμάκωση τών επικλήσεων τής πόρνης πρός τόν διαβάτη, πού χοντρικώς αναλύεται έτσι:

"Όταν ο διαβάτης πλησίαζε, ή πόρνη του έλεγε γλυκά-γλυκά: *έλα, λεβέντη μου, καί θά σου κάνω όλα τά γούστα μ' ένα πενηντάρικο!*

όταν ο διαβάτης έφτανε στό ύψος τής πόρτας τής πόρνης, αυτή τόν παρακαλούσε: *έλα, ψωλαρά μου, καί δέ θά μετανιώσεις!*

όταν ο διαβάτης (δισταχτικά) προσπερνούσε, ή πόρνη άρχιζε τήν μειοδοσία: *έλα, κούκλε μου, μέ όχτώ ταλιράκια!*

κι όταν ο διαβάτης έπιανε νά άπομακρύνεται, ή πόρνη του έκραζε ξοπίσω του: *νά, ρέ μαλάκα! τί νόμιζες; έσένα περίμενα εγώ;...*

Η πόρνη του *άτομικού* μπορντέλου τής Μπάρας άποτελεί τό έν Έλλάδι άντίκρουσμα τής κλασικής πόρνης τής Ίσταμπούλ, όπως έπιζούσε αυτή μέχρις έσχάτων. Η πόρνη τής Μπάρας δέν είχε ήλικία, δέν είχε σουλούπι, δέν είχε σχέσεις μέ τήν κακιά συνήθεια τής καθαριότητας. Στά *άτομικά* μπορντέλα τής Μπάρας έχω ιδεί κοριτσάκια τής μεираκιής ήλικίας καί μπογιατισμένες καγκάγιες έξήντα χρονών. Επίσης, είδα εκεί, λυμφατικές ύπάρξεις στό στάδιο τής προφυματιώσεως (θεέ μου, τί σημαίνει αυτή ή λέξη;), καθώς καί άλλες πού έζύγιζαν τό λιγότερο ένενήντα κιλά. Η έντύπωση πού άπεκόμιζε ο θεατής αυτών τών γυναικών ήταν έξαιρετικώς ισχυρή, άφού όλες τους έστεκαν στην πόρτα σχεδόν τσιτσιδι.

"Όταν ο πελάτης άποφάσιζε νά τρυπώσει μέσα σ' ένα άπ' αυτά τά μίνι-μπορντέλα, ή πόρνη τράβαγε τήν κουρτίνα του παραθυριού καί έγερνε λίγο τήν πόρτα. Σύμφωνα μέ τήν καθιερωμένη έθιμοταξία τής Μπάρας, αυτό έσήμαινε: *ΑΠΑΓΟΡΕΥΕΤΑΙ Η ΕΙΣΟΔΟΣ*. Η συνουσία έλάμβανε χώραν πάνω σέ μιά τριζάτη καριόλα. Τά σκεπάσματα του κρεβατιού δέν τά ανασήκωναν ποτέ: ο πελάτης δέν είχε αυτό τό δικαίωμα, γιατί έτσι τό θέλει ο πάγιος νόμος του οίκου άνοχής. Στην μέση του κρεβατιού υπήρχε, πάντοτε, ένα στρογγυλό μαξιλαράκι, στό μέγεθος μιάς κουραμάνας. Ήταν τό άπαραίτητο εργαλείο τής συνουσίας. Άλλά για τήν τεχνική τής συνουσίας θά όμιλήσω παρακάτω. Κάντε λίγην ύπομονή.

Στό δωματιάκι τῆς μοναχικῆς πόρνης τῆς Μπάρας ἔβλεπες –ἐκτός ἀπό τό κρεβάτι– καμιά κουσή καρέκλα, ἓνα τραπέζι, μιά σομπίτσα, ἢ μάλλον ἓνα μαγκάλι. Τό περίφημο μαγκάλι τῆς πουτάνας ἔδινε μίαν ἀδύναμη θαλπωρή. Ἡ πόρνη, γιά νά ἀνταπεξέλθει στό κρύο (μὴν ξεχνάτε πῶς ἦταν σχεδόν γυμνή) καθότανε σέ μιά καρέκλα, καθάλα στό μαγκάλι, μέ ἀνοιχτά τά σκέλια, ρίχνοντας μιά πατατούκα στήν ράχη τῆς. Γιαυτό, ὅταν βλέπουμε κάποιον μέ ἀναριχτό παλτό, λέμε: τό φόρεσε καλτακανά. Αὐτός ὁ τυπικός τρόπος θερμάνσεως τῆς πόρνης εἶχε ἓνα δυσάρεστο ἐπακόλουθο. Τά μπούτια τῆς πόρνης καψαλίζονταν –μέσα μεριά– ἀποχτόντας μιά σιχαμερή μαβιά ὄψη. Ὁ πελάτης τῆς πόρνης (εἶπαμε: μπαστουνόβλαχος, ἢ φαντάρος) δέν σταμάταγε μπρός σέ τέτιες ἀσήμαντες λεπτομέρειες. Πρίν τήν συνουσία ὁ πελάτης ἐπλήρωνε τήν πόρνη. Λέω πρίν, διότι οἱ μπαταξήδες δέν λείπανε. Μετά τήν συνουσία δέν ἐπακολουθοῦσε πλύσιμο· οὔτε τοῦ πελάτη, οὔτε τῆς πόρνης. Μιά τέτια πολυτέλεια θά τήν συναντήσουμε ἀπό τό μπορντέλο-οικία καί ἄνω!

Φαίνεται ὅτι, ἡ χαμηλή στάθμη τῆς πόρνης τῆς Μπάρας –καί ὁ ἀσυνήθιστος μέγανος ἀριθμός των– ἀποτελέσαν τήν βάση γιά ὀρισμένα γνωμικά, τύπου: μακριά ἀπό σαλονικιά πουτάνα! Ξέρω πῶς λέγανε τό ἴδιο καί γιά τίς πατρινές πουτάνες. Ὡστόσο, ἡ φήμη τῆς σαλονικιάς πουτάνας ὑπῆρξε πανελλήνιος. Σ' ὅλη τήν Ἑλλάδα οἱ σαλονικιές πουτάνες ἦσαν ξακουστές. Μά στήν ἴδια τήν Θεσσαλονίκη θεωροῦσαν πιό σπουδαίες πουτάνες τίς λέχες· ἔτσι ἀποκαλοῦσαν τίς οὐγκαρέζες καί πολονέζες πόρνες. Στήν Γεωγραφία νεωτερικῆ (1791) τῶν Δ. Φιλιππίδη / Γ. Κωνσταντά, συναντῶ τήν λέξη *Lechia* πού ἡ Αἰκ. Κουμαριανοῦ δέν ἐρμηνεύει στό σχετικό γλωσσάριό τῆς. Στά τούρκικα ἡ λέξη *leh* παναπεῖ πολονός (*Lehistan* = Πολονία). Τό ἴδιο σημαίνει καί ἡ σέρβικη λέξη *lekh*. Ὅλα ξεκινοῦν ἀπό τήν ρούσικη λέξη *lyakh* (= παλιοπολονός).

Ἄλλες φημισμένες πόρνες ἦσαν οἱ σμυρνιές, οἱ πολίτισες, οἱ πατρινές, οἱ βολιότισες, οἱ ἐβρέες τῆς Σαλονίκης – δηλαδή, ὅλο κοπέλες ἀπό λιμάνια. Κι αὐτό ἔχει τή σημασία του. Πρίν τελειώσω μέ τήν Μπάρα ὀφείλω νά πῶ καί τά ἐξῆς:

Στήν Μπάρα ὑπῆρχαν πάμπολλα ταβερνάκια καί τεκέδες. Στά Ρεμπέτικα τραγούδια δημοσιεύω τό ἄλλοθεν ἄγνωστο καί μοναδικό τραγούδι Ὁ θάνατος τῶν χασικλήδων, πού συνοδεύεται ἀπό μίαν ὑποσημείωση μεγάλη· ἐκεῖ μιλάω καί γιά τούς χασισεμπόρους τοῦ Βαρδαρίου· καί δέν ξεχνῶ τόν ξακουστό τεκέ τοῦ Χαϊθάνη, στήν Μπάρα· οὔτε τόν ἀλησμόνητο γέρο-Τσικρικόνη.

Στήν Μπάρα ὑπῆρχαν καί λίγα μπορντέλα-οικίες.

Στήν Μπάρα, ἀνάμεσα στά μπουρδέλα, ὑπῆρχαν καί σπίτια νοικοκυρέων. Στήν πόρτα αὐτῶν τῶν σπιτιῶν ἔβλεπες ἀνηρτημένη τήν ἐπιγραφή: ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ. Κανένας πελάτης δέν ἐνοχλοῦσε, ποτέ, αὐτά τά σπίτια.

Στήν Μπάρα δέν ἔβλεπες ἀστυνομικούς ἐν στολῇ (ἂν καί βέβαια

ΠΡΟΣΟΧΗ ΟΙΚΟΓΕΝΗΑ

θά κυκλοφοροῦσαν, ἐκεῖ, μυστικοί τῆς διαβόητης Καταδίωξης καί τῆς, μετέπειτα, Γενικῆς Ἀσφαλείας), ἀλλά ἐπικρατοῦσε τάξη. Ἄν τυχόν κάποιος διαβάτης πείραζε, καθ' ὁδόν, μιά περαστική ἐργάτρια, οἱ νταβατζήδες, πού καθόντουσαν στούς καφενέδες, τοῦ πέταγαν καμιάν ἄγρια κουβέντα. Τά μαχαιρώματα μεταξύ νταβατζήδων καί νταηδῶν δέν λείπανε. Μά αὐτοί οἱ καβγάδες δέν ἀφοροῦσαν τούς διαβάτες· ἦταν μιά ἐσωτερικῆ ὑπόθεση τῆς φάρας.

Μέ τό μπορντέλο-οικία μεταβαίνουμε ἀπό τήν μονήρη (ἐντός οἴκου ἀνοχῆς) πορνεία στήν ὀμαδική (ἐντός οἴκου ἀνοχῆς) πορνεία. Τό σκηνικό ἀλλάζει ἄρδην: ἡ πόρνη χάνει τήν ἀνεξαρτησία τῆς, ἐμφανίζεται ἡ πατρόνα καί τά πικρά προβλήματα τῆς ἐπαγγελματικῆς ἀντιζηλείας καί τῆς ὑποχρεωτικῆς συγκατοικήσεως, καθιερώνεται τό ἀναγκαστικό ὥραριο κτλ. Τό μπορντέλο-οικία στεγάζεται σέ κάποιο μονόροφο, ἢ καί δυόροφο, σπίτι. Οἱ οἴκοι ἀνοχῆς τῆς ὁδοῦ Νοταρά (Τρούμπα), τῆς ὁδοῦ Ἀγγελάκη καί τῆς Ἡλεκτρικῆς Ἐταιρίας (Θεσσαλονίκη), τῆς περιοχῆς τοῦ Μαύρου Γάτου (Τρίκαλα) καί πολλῶν ἄλλων ἐπαρχιακῶν πόλεων, ἀνήκουν στόν τύπο μπορντέλο-οικία.

Τό μπορντέλο-οικία ἔχει τόσες πόρνες ὅσα καί δωμάτια. Ἐνα μονόροφο μπορντέλο-οικία εἶχε, συνήθως, τέσσερις πόρνες. Ἐνα δυόροφο μπορντέλο-οικία στέγαζε κάπου ἑφτά πόρνες. Στό μπορντέλο-οικία, ἐκτός ἀπό τίς πόρνες, πρέπει νά ὑπολογίσουμε: τήν πατρόνα, τήν ὑπηρέτρια, τόν μπράβο.

Πρίν νά μιλῶσω γενικῶς περί τῆς ὀμαδικῆς (ἐντός οἴκου ἀνοχῆς) πορνείας, ἀρχίζοντας ἀπό τό *μπορντέλο-οικία* καί τούς πρωταγωνιστές του, προτιμῶ νά ἀνοίξω μίαν ἐκτενή παρέκβαση μέ ἓνα σχετικό ἀπόσπασμα τοῦ Φαίδωνος Κουκουλέ. Λέει, λοιπόν, ὁ Κουκουλές:

Κατά τούς Βυζαντινούς χρόνους πολλάκις ὀμιλοῦσιν οἱ συγγραφεῖς περί γυναικῶν, αἵτινες «ἐπί τέγουσ ἐστῶσιν εἰς ἑαυτῶν ὕθριν τήν σάρκα πωλοῦσαι» ἢ περί «τῶν ἐπί τέγουσ πορνευομένων γυναικῶν» ἢ «περί καταγωγίου ἑταιριζομένων γυναικῶν» ἢ «περί γυναικός ἐν οἰκίᾳ ἑταιριζομένης» ἢ δι' ἑταίρας «ἐπί κασωρείοις ἐστῶσας» ἢ διὰ «μιμαρεία», πορνικά τουτέστι καταγῶγια.

Τά οἰκήματα δέ ταῦτα οὐ μόνον ὑπό τῶν συγγραφέων, ἀλλά καί ὑπό τοῦ λαοῦ πορνεία — ὁ τύπος πορνείον εὔρηται ἐν τῇ διηγῆσει τοῦ πολυπαθοῦς Ἀπολλωνίου τοῦ Τύρου — μιμαρεία, ἐργαστήρια, καταγῶγια, κοινεῖα, μαστροπεῖα, πολιτικαρεῖα, κατά δέ τούς τελευταίους αἰῶνας μπουρδέλα ἢ μπουρδέλια, ἐκ τοῦ Βενετικοῦ *bordelo*.

Τά συχνά ἀναφερόμενα χαμαιτυπεῖα, καί χαμαιταιρεῖα καί κασωρεῖα καί ἄσεμνοι τόποι πιστεύω ὅτι μόνον οἱ συγγραφεῖς ἔγραφον, δέν ἔλεγεν ὁ λαός.

Τά πορνεία, ὡς ἰδρύματα, πρέπει νά διαστείλωμεν εἰς δημόσια καί ἰδιωτικά· οἱ νόμοι ἄλλως σαφῶς ὀμιλοῦσι περί τοῦ «ἐπί οἰκήματος ἔχειν γυναῖκας ἢ καί δημοσία προίσταν».

Ἦδη ὁ Μ. Κωνσταντῖνος, περί τῆς ἠθικῆς τῶν ὑπηκόων αὐτοῦ φροντίζων, ἰδρυσεν ἐν Κωνσταντινουπόλει εἰς τήν τοποθεσίαν τήν καλουμένην Ζεῦγμα, ἐπάνω λόφου, ἐπίμηκες κτίσμα, εἰς τό ὁποῖον καί μόνον διέταξε νά κατοικῶσιν αἱ ἐλευθερίων ἠθῶν γυναῖκες «ἔξω δέ τοῦ οἴκου μή εὐρίσκεισθαι ἕτερον πορνείον ἢ τοιαύτην μοιχαλίδα γυναῖκα». Διά τήν ἠθικήν τῶν πολιτῶν εἶπε καί ὁ πολύ μεταγενέστερος Νικόλαος Καβάσιλας ὅτι οἱ σύγχρονοί του δέν ἐξέβαλλον τῶν πόλεων τās ἀκολάστους γυναῖκας «τό χειρόν φυλαττόμενοι κακόν, ἴν' οἱ γάμοι μή πολεμῶνται».

Τό ἴδρυμα τοῦ Κωνσταντίνου μετά ταῦτα ὁ Θεόφιλος μετέβαλεν εἰς ξενῶνα, ἦτοι νοσοκομεῖον, ἔκτοτε δ' ἦτο γνωστόν ὡς ξενῶν τοῦ Θεοφίλου.

Κατά τόν Μαλάαν, Θεοδόσιος ὁ Μέγας τόν ἐν Κωνσταντινουπόλει ναόν τῆς Ἀφροδίτης ἔκαμε καρουχαρεῖον, ἦτοι ἀμαξοστάσιον τοῦ ἐπάρχου τῆς πόλεως, περίξ δ' αὐτοῦ ἔκτισεν «ὀσπίτια κελεύσας δωρεάν μένειν ἐν αὐταῖς τās πάνυ πενιχράς πόρναις».

Καί ὁ ἐν Κωνσταντινουπόλει οἶκος τοῦ πατρικίου Ἰσιδώρου ἐχρησιμοποιήθη «εἰς τό κατοικεῖν ἐκεῖσε γυναῖκας τῶν εὐγενῶν μή εἰδυίας σωφρονεῖν». Τό οἶκημα τοῦτο, χρησιμοποιηθέν ὡς τοιοῦτον μέχρι Λέοντος τοῦ Ἰσαύρου, μετεβλήθη ὑπ' αὐτοῦ εἰς ξενοδοχεῖον. Μετά ταῦτα ἐγένετο οἶκος Κωνσταντίνου υἱοῦ τῆς Εἰρήνης, ὑπό δέ τῆς γυναικός του μετεβλήθη εἰς γυναικεῖον μοναστήριον.

Καί ἐν τῇ συνοικίᾳ δέ τῆς Κωνσταντινουπόλεως Κύφη πληροφοροῦμεθα ὅτι ὑπῆρχεν ὀμώνυμον οἰκοδόμημα «τά Κύφης» ἐνθα ἔμενον ἑταιρίδες, τās ὁποίας ἐξεδίωξε Λέων ὁ Σοφός (κατ' ἄλλους Ρωμανός ὁ Λακαπηνός) μεταβαλὼν αὐτό εἰς γηροκομεῖον.

Βραδύτερον, κατά τόν ΙΓ' αἰῶνα ἀρχόμενον, γνωρίζομεν ὅτι αἱ κοιναὶ γυναῖκες τῆς Κωνσταντινουπόλεως εἶχον συγκεντρωθῆ εἰς τό χαλκοῦν τετράπλευρον οἰκοδόμημα, ὄπερ ἔκαλεῖτο Ἀνεμοδούλιον.

Πλὴν τῶν δημοσίων σεμνεῖων, ὑπῆρχον καί ἰδιωτικά διευθυνόμενα ὑπό πορνοβοσκῶν, ὡς σαφῶς ἀναφέρουσιν οἱ νόμοι, οἵτινες ὀμιλοῦσι περί αὐτῶν ὡς ἐχόντων καθειργμένης γυναῖκας «ἐν ταῖς ἑαυτῶν καταγωγαῖς». Διά ν' ἀπαγο-

ρεύωσι δ' οἱ νόμοι, ἐπί ποινῆ καταβολῆς δέκα λιτρῶν χρυσοῦ καί ἀποβολῆς τοῦ κτηρίου, ἵνα τις εἰς ἴδρυσιν πορνείου παρέχη τόν ἴδιον οἶκον, φυσικόν εἶναι νά δεχθῶμεν ὅτι καί ἰδιωτικά οἰκία παρείχοντο πρὸς τόν σκοπόν τοῦτον.

Καί ἐπεβάλλετο μὲν παλαιότερον τά ὑποπτα ταῦτα κέντρα, ὡς καί ἐν Ρώμῃ, νά εἶναι εἰς τά μᾶλλον ἀπομακρυσμένα σημεῖα τῆς πόλεως, ἐκτός τῶν τειχῶν καί εἰς τά προάστια καί ἀπηγορεύετο αὐστηρῶς ὑπό τῶν νόμων ἢ κατοικήσις πόρνῆς πλησίον οἰκίῶν ἐντίμων οἰκογενειῶν, λυομένου τοῦ μισθωτηρίου συμβολαίου, διότι, κατά τās Ἀσίζας τῆς Κύπρου, «οὐδέν ἐνι δίκαιον τοιοῦτοι λās νά ἔνη μέσα εἰς καλοῦς λās», παρά ταῦτα ὁμως ἀναφέρωνται πόρναι πλησίον ἐντίμων οἰκογενειῶν κατοικοῦσαι. Εἰς τοσοῦτον μάλιστα θράσους προέβησαν οἱ προαγωγοί, ὥστε νά ἰδρῦσιν τά καταγῶγια αὐτῶν, ὡς μὲν Δίων ὁ Χρυσόστομος λέγει «πανταχοῦ τῆς πόλεως ἐν τε παρόδοις ἀρχόντων καί ἀγοραῖς, πλησίον ἀρχείων τε καί ἱερῶν, μεταξύ τῶν ὀσιωτάτων», ὡς δ' ὁ ἴδιος ὁ Ἰουστινιανός μαρτυρεῖ, «πλησίον ἱερῶν τόπων καί τῶν σεβασμῶν οἰκῶν». Τήν ἐν δημοσίαις μάλιστα κέντροις ὑπαρξιν καί ἀναστροφὴν ἑταιρῶν, τά *erratica scorta* τῶν Λατίνων, προσεπιμαρτυροῦσιν οἱ συγγραφεῖς ὀμιλοῦντες διὰ γυναικας «μισθαρνούσας ἐν μέσῃ ἀγορᾷ», διὰ «τās ἐπ' ἀγορᾷ συρομένας», διὰ τās «ἐν τριόδοις ἑταιριζόμενας γυναῖκας», ὡς καί δι' «ἔρωτας τῆς τρίβου καί τῆς ἀγυῖας», ὡς καί διὰ τās «ρεμβομένας ἐν ταῖς πλατεῖαις παρά πᾶσαν γωνίαν». Τέλος λόγος γίνεται, ἀφ' ἑνός μὲν διὰ τās πλαζομένας τῶν ἑταιρῶν καί τās ἀλωμένας δι' ἔρωτας αἰσχροῦς, αἱ ὁποῖαι ἐζήτουν εὐκαιρίας, ἵνα προσελκύσωσι πελάτας ἀναμιγνυόμεναι εἰς τās δημοσίας συναθροίσεις τοῦ ἵπποδρόμου καί τῶν ἀγώνων, ὀπόθεν ὁμως, τοῦλάχιστον ἐν Ἀντιοχείᾳ κατά τά Ὀλύμπια, ἀπεμακρύνοντο, τῆς σωφροσύνης ἕνεκα.

Πῶς εἶχον τά κατά τά Βυζαντινά σεμνεῖα, ὡς ἰδρύματα, δέν δυνάμεθα ἐπ' ἀκριβές νά εἴπωμεν· τοῦτο μόνον γνωρίζομεν ὅτι τό ἐν τῷ Ζεύγματι ὑπό τοῦ Μ. Κωνσταντίνου ἰδρυθέν κοινεῖον εἶχε διάφορα διαμερίσματα χωριζόμενα διὰ στύλων, μεταξύ τῶν ὁποίων ἠπλοῦντο παραπετάσματα, θῆλα, ἐν οἷς διαμερίσασιν καί ἤσκουν τό ἔργον αὐτῶν αἱ δημόσιαι γυναῖκες. Πρὸς τοῦτοις γνωρίζομεν ὅτι εἰς ἄλλα πορνεία, ἄνωθεν ἐκάστου διαμερίσματος, κατά Ρωμαϊκὴν συνήθειαν, ὑπῆρχε τίτλος (*tabella*), ἐν ᾧ ἀνεγράφετο ἢ εἰς τήν γυναῖκα καταβληθησομένη ἀμοιβή ὑπό τοῦ ἐπισκέπτου, κατά μίμησιν, πιθανώτατα, τῶν ἐν τοῖς Ρωμαϊκοῖς πορνείοις συμβαινόντων, ἐν οἷς ὑπὲρ τό διαμέρισμα τῆς ἑταίρας ἐτίθετο τίτλος, ἐν ᾧ ἀνεγράφετο τό ὄνομα αὐτῆς, πρὸς δέ καί τό *occupata*, ὁσάκις αὐτὴ εἶχε δεχθῆ πελάτην καί δέν ἦτο πρόχειρος πρὸς χρῆσιν.

Πρὸς τοῦτοις φαίνεται ὅτι πολλά σεμνεῖα ἔβλεπον πρὸς τήν ὁδόν, ὥστε διὰ τῆς παρακυπτικῆς θυρίδος νά δύνανται αἱ ἁμαρτωλαὶ νά καλῶσι τούς παρερχομένους ἢ καί ἐξερχόμεναι νά σύρῳσιν αὐτούς ἐντός τοῦ οἰκήματος. Διά τά πανδοχεῖα ἀναφέρεται ὅτι εἶχον «τόν ἐνδοτάτω οἰκίσκον» ἢ «τόν ἀπόκρυφον οἶκον ἢ τόπον» ἐνθα εὐρίσκετο κλίνη «μαλακῶς εὐ μάλα τόν κατακλιθέντα δυναμένη διαναπαῦσαι», γνωρίζομεν δ' ὅτι ὑπῆρχον καί γυναῖκες ἐλευθερίων ἠθῶν, αἵτινες, μεγάλην περί τήν κλίνην καταβάλλουσαι ἐπιμέλειαν, οὐ μόνον ἐκ πολυτίμου ξύλου αὐτὴν κατασκευάζον — ἀναφέρεται κλίνη ἑταίρας καί ἐκ ξύλου δάφνης κατασκευασμένη — ἀλλά καί διὰ τήν εὐχαρίστησιν τῶν πελατῶν φροντίζουσαι, ὑπεστρώννυον ἀντί σανίδων, ταινίας, ἵνα αὐτὴ ἔχη εὐχάριστον ἀναπαλμόν, μυρίζουσαι ἄμα καί τά μαλακά στρώματα.

Τήν διεύθυνσιν τοῦ ἑταιρείου εἶχεν ὁ πορνοβοσκός, ὁ κατά τά κείμενα ἑταίρας τρέφων ἢ νέμων, ὅστις, εἰς τό αἰσχρὸν κέρδος ἀποβλέπων καί τά δημόσια τῆς διαφθορᾶς κέντρα ἀνταγωνιζόμενος, ἐφρόντιζε νά συγκεντρώνη εἰς

τό κατάστημά του γυναίκας ωραίας. Οὐχί δέ σπανίως τό σεμνεῖον διήυθνε καί γυνή προαγωγός, τήν ὁποίαν τά κείμενα καλοῦσιν κεράν ἢ πρώτην, ἔργον τῆς ὁποίας ἦτο οὐ μόνον ἡ τοῦ καταστήματος διεύθυνσις, ἀλλά καί ἡ συμφωνία καί εἰσπραξις τῆς ἀμοιβῆς, πρὸς δέ καί ἡ διά καταλλήλων ὑπαιγμῶν ὑπόδειξις εἰς τοὺς ἐρωμένους τῶν ἀμαρτωλῶν ποῖα δῶρα ἔπρεπε νά προσφέρωσιν οὗτοι εἰς αὐτάς, ἅτινα συνίσταντο εἰς χρήματα, φορέματα, ὑποδήματα, τρόφιμα ἢ κοσμήματα.

Εἰς τό βοηθητικόν δ' οὕτως εἰπεῖν προσωπικόν ἑνός χαμαιτυπείου ἀνήκε καί ἡ μαστροπός ἢ μαυλίστρια, γραῖα συνήθως, ἡ ὁποία ὁμως, ὡσάκις δέν εἶχεν ἀκόμη ἀπανθήσει ἡ ὥρα τῆς, ἀντήλλασσε τό ἔργον τῆς καί μέ τό τῆς πόρνης.

Ἐννοεῖται δ' ὅτι ὁ νόμος παρηκολούθει τὰς τοιαύτας γυναῖκας καί ἐκώλυε τό ἔργον αὐτῶν ἐπιβάλλων ἡ κεφαλικὴν ποινὴν ἢ διηνεκὴ ἔξοριαν εἰς τὴν ἀποκαλυπτομένην ἢ τὸν μαστροπὸν.

Πᾶς τις ἐννοεῖ ὅτι εἰς τὰ ἀνωτέρω ὑποπτα κέντρα ἢ τάξεις καί ἡ εὐκοσμία εἶχον φυγαδευθῆ. Καί ποῖαν εὐπρέπειαν θ' ἀνέμενε τις παρά ναυτῶν, στρατιωτῶν, χωρικῶν ἐρχομένων εἰς τὰ κέντρα, ὑπηρετῶν, μονομάχων, θηριομάχων, δημίων καί δραπετῶν, οἵτινες ἦσαν οἱ θαμῶνες τῶν εὐτελεστέρων σεμνείων;

Μᾶς λέγουσι λοιπὸν οἱ συγγραφεῖς ὅτι πολλάκις αἱ πάνδημοι γυναῖκες, ἐξερχόμεναι τῆς θύρας τοῦ μιμαρείου, ἐντὸς τοῦ ὁποίου συχνά ἤδον ἄσεμνα ἄσματα, ἔσυρον ἐντὸς τοὺς πελάτας, οἵτινες καί μέχρι τοῦ μεσονυκτίου παραμένοντες, ἐδημιουργοῦν συχνά θορυβῶδεις σκηνάς δέροντες τὰς ἀσέμνους γυναῖκας, αἵτινες, οὐχί σπανίως, καί δεινῶς ἐξυλοκοποῦντο ὑπὸ ζηλοτύπων ἐραστῶν τιλλόντων τὴν κόμην αὐτῶν.

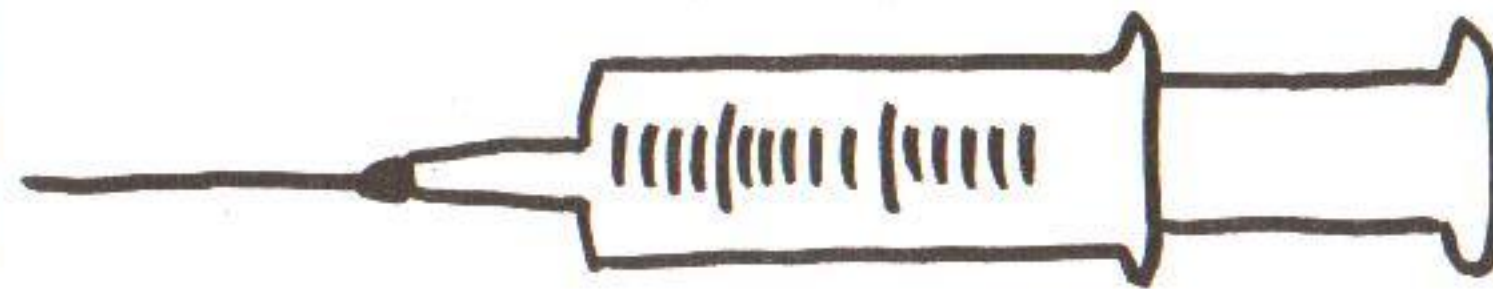
Οἱ αὐτοὶ ἄλλοτε ἀπήγον διά τῆς βίας δούλην εἰς τό πορνεῖον προστάσαν ἢ καί ἔθραυον τὰς θύρας τῆς μὴ δεχομένης αὐτοὺς γυναικός, τῆς ὁποίας καί ἐκλέπτοντο διάφορα ἀντικείμενα ὑπὸ ἐπιτηδείων λωποδυτῶν. Καί τό ἀξιοσημείωτον εἶναι ὅτι ὁ μὲν ἀρπάζων τὴν πόρνην δούλην δέν ἐθεωρεῖτο ἀνδραποδιστής «οὐ γάρ κλοπῆς, ἀλλ' ἠδονῆς χάριν τοῦτο ἐποίησεν», οὐδ' ἠθύνετο διά τὴν κλοπὴν ὁ θραύσας τὰς θύρας, τοῦ ἐπεβάλλετο μόνον χρηματικὴ ποινὴ ὑπὸ τοῦ ἀρχοντος, ὅστις καί τὸν ἐσωφρόνιζε.

Καί ἔπρεπε νά εἶναι τυχηροὶ οἱ ἀργὰ ἐκ τῶν σεμνείων ἐπερχόμενοι, ἵνα μὴ περιπέσωσιν εἰς τὰς χεῖρας τοῦ κερκέτου, τῆς νυκτερινῆς δῆλα δὴ περιπόλου, ἥτις τοὺς ὠδήγει εἰς τὴν φυλακὴν ὡς πάρωρα ἀνά τὰς ὁδοὺς πλανωμένου.

Ἐμίλησα ἀνωτέρω περὶ δαρμοῦ τῶν κοινῶν γυναικῶν ὑπὸ τῶν ἐρωμένων. Τὰ δυστυχῆ ταῦτα πλάσματα, ἀποφεύγοντα τοὺς ἐνοχλητικούς ἐπισκέπτας, τοὺς ἔκλειον τὴν θύραν, οὗτοι ὁμως νύκτωρ μεταβαίνοντες καί ἄλλο ἀντ' ἄλλου ὄνομα λέγοντες, κατῶρθωνον νά εἰσέλθωσιν εἰς τό οἶκημα, δημιουργοῦντες σκηνάς. Ἐννοεῖται δ' ὅτι, ὅταν ἐξηγντεῖτο ἡ ὑπομονὴ τῶν γυναικῶν, κατέφευγον αὐταὶ εἰς τὸν ἀρχοντα προσκλαίουσαι, καί ζητοῦσαι τὴν προστασίαν αὐτοῦ καί τὴν τιμωρίαν τοῦ καταδυναστεύοντος.

Σημειωτέον δ' ὅτι μεταξύ τῶν θαμῶνων ἦσαν ἐνίοτε καί ἄπειρα παιδάρια, τῶν ὁποίων οἱ παιδαγωγοὶ καί διημαρτύροντο εἰς τὰς πορνικὰς θύρας μεταβαίνοντες καί «ἀπαγορεύοντες μηκέτι αὐτὰ δέχεσθαι τοῦ λοιποῦ». Ἄλλοτε ἦσαν αὐταὶ αἱ γυναῖκες αἱ δημιουργοῦσαι τὴν ἀταξίαν. Τὴν ἀπειρίαν καί μωρίαν τοῦ ἐπισκέπτου ἐκμεταλλεόμεναι αὐταὶ, τοῦ ἔσυρον τὰ ἱμάτια ἢ τὸν ἐξέδουον, τὸν ἐρράπιζον, τοῦ ἔκαμνον χειρονομίας, γαλλισμοῦς ὑπὸ τῶν κειμένων καλουμένους, καί τὸν ἠνάγκαζον νά ἀσελγήσῃ ἐπὶ πλειόνων.

Ἐνέσεις 606 γὰρ σὺφιλη



Τό λυπηρότατον ὁμως πάντων ἦτο ὅτι, συνηθισμένης τῆς ἐκθέσεως τῶν τέκνων ὑπὸ τῶν γονέων, διά πενίαν, συνέπιπτε κάποτε μεταξύ τῶν μετὰ πόρνης συμφθειρομένων, ἀγνοῶν βέβαια, νά εἶναι καί ὁ πατὴρ αὐτῆς, ἀνεύθυνος τυγχάνων τοῦ ἐγκλήματος τῆς αἰμομιξίας, τό ὁποῖον κατὰ τὴν Βυζαντινὴν ἐποχὴν ἐτιμωρεῖτο δι' ἀποκεφαλισμοῦ.

Μέχρι τοῦδε ὠμίλησα περὶ τῶν συζυγικῶν σχέσεων τῶν Βυζαντιδῶν, πρέπει ἐν τούτοις νά τονισθῆ ὅτι τὰς σεξουαλικὰς τότε σχέσεις διηκόλυε καί ἡ ὑπαρξις πορνῶν, ὧν μέγας ἀριθμὸς ὑπῆρχεν εἰς τὰς Βυζαντινὰς πόλεις καί αἵτινες ἐν ἰδιαιτέροις χαμαιτυπείοις, δημοσίοις ἢ ἰδιωτικοῖς, εἰς ἀπομεμακρυσμένα τῆς πόλεως μέρη κειμένοις, ἢ ἐν καπηλείοις ἢ πανδοχείοις ἢ καί ἐν λουτροῖς ἐξέδιδον τὴν ὥραν.

Τὰ πορνεῖα ταῦτα, ὡς πληροφορούμεθα, βλέποντα συνήθως πρὸς τὴν ὁδόν, ἵνα αἱ κοιναὶ γυναῖκες δύνανται νά καλῶσι τοὺς παρερχομένους, ἢ εἶχον διαμερίσματα χωριζόμενα διά στύλων, μεταξύ τῶν ὁποίων ἠπλοῦντο παραπετάσματα (βῆλα), ἢ εἶχον τὸν λεγόμενον «ἐνδότερον οἰκίσκον» ἢ «ἀπόκρυφον τόπον», ἐνθα αἱ ἀμαρτωλαὶ γυναῖκες ἤσκουν τό ἔργον τῶν καί ἐνθα ὑπῆρχε κλίνη ὑπεστρωμένης σανίδας ἔχουσα ἢ ἐνίοτε ταινίας, πρὸς εὐχαρίστησιν τῶν πελατῶν καί εὐχάριστον ἀναπαλμόν.

Ἄνωθεν ἐκάστου διαμερίσματος γνωρίζομεν ὅτι, κατὰ Ρωμαϊκὴν συνήθειαν, ὑπῆρχε τίτλος (tabella), ἐν ᾧ ἀνεγράφετο ἢ εἰς τὴν γυναῖκα ὑπὸ τοῦ ἐπισκέπτου καταβληθησομένη ἀμοιβή, τό χάραγμα, ὅπερ ἦτο συνήθως εὐτελές, ὀλίγοι ὀβολοὶ ἢ, τό πολύ, ἐν δηνάριον. Περί ἐξαιρέσεων δέν γίνεται ἐνταῦθα λόγος.

Τὴν διεύθυνσιν τῶν κοινῶν οἴκων, ἐν οἷς, πλὴν τῶν οἰκεία βουλήσει ἢ ἐνεκα πτωχείας ἢ καί παραπλανήσεως ἐπιτηδείων προαγωγῶν νεανίδων, ὑπῆρχον, ἄκουσαι, καί αἰχμάλωτοι πρὸς ἐκμετάλλευσιν ὑπὸ τῶν ἀγορασάντων παραδιδόμεναι ἢ καί, κατὰ τοὺς παλαιότερους αἰῶνας, σεμναὶ παρθένοι, πρὸς τιμωρίαν εἰσαγόμεναι, διότι, ἀποκηρύξασαι τὴν ἐθνικὴν θρησκείαν, εἶχον ἀσπασθῆ τὸν Χριστιανισμόν, τὴν διεύθυνσιν, λέγω, τῶν ἐταιρειῶν εἶχεν ἀναλάβει ἡ πορνοβοσκός ἢ γυνὴ προαγωγός, κερὰ ἢ πρώτη καλουμένη, ἔργον τῆς ὁποίας ἦτο καί ἡ συμφωνία καί εἰσπραξις τῆς ἀμοιβῆς, πρὸς δέ καί ἡ διά καταλλήλων ὑπαιγμῶν ὑπόδειξις εἰς τοὺς ἐρωμένους τῶν ἀμαρτωλῶν ποῖα δῶρα ἔπρεπε νά προσφέρωσιν οὗτοι εἰς αὐτάς.

Τέλος σημειωτέον ὅτι ἡ διαίτα καί ἀμφίσεις τῶν κοινῶν γυναικῶν, πλὴν ὀλίγων ἐξαιρέσεων, ἦτο οἰκτρά καί ὅτι πολλοὶ αὐτῶν εἶχον προσβληθῆ ἀπὸ ἀφροδίσια πάθη.



Φωτογραφία δημοσιευμένη στο 'Ιδεοδρόμιο (16-5-1978).

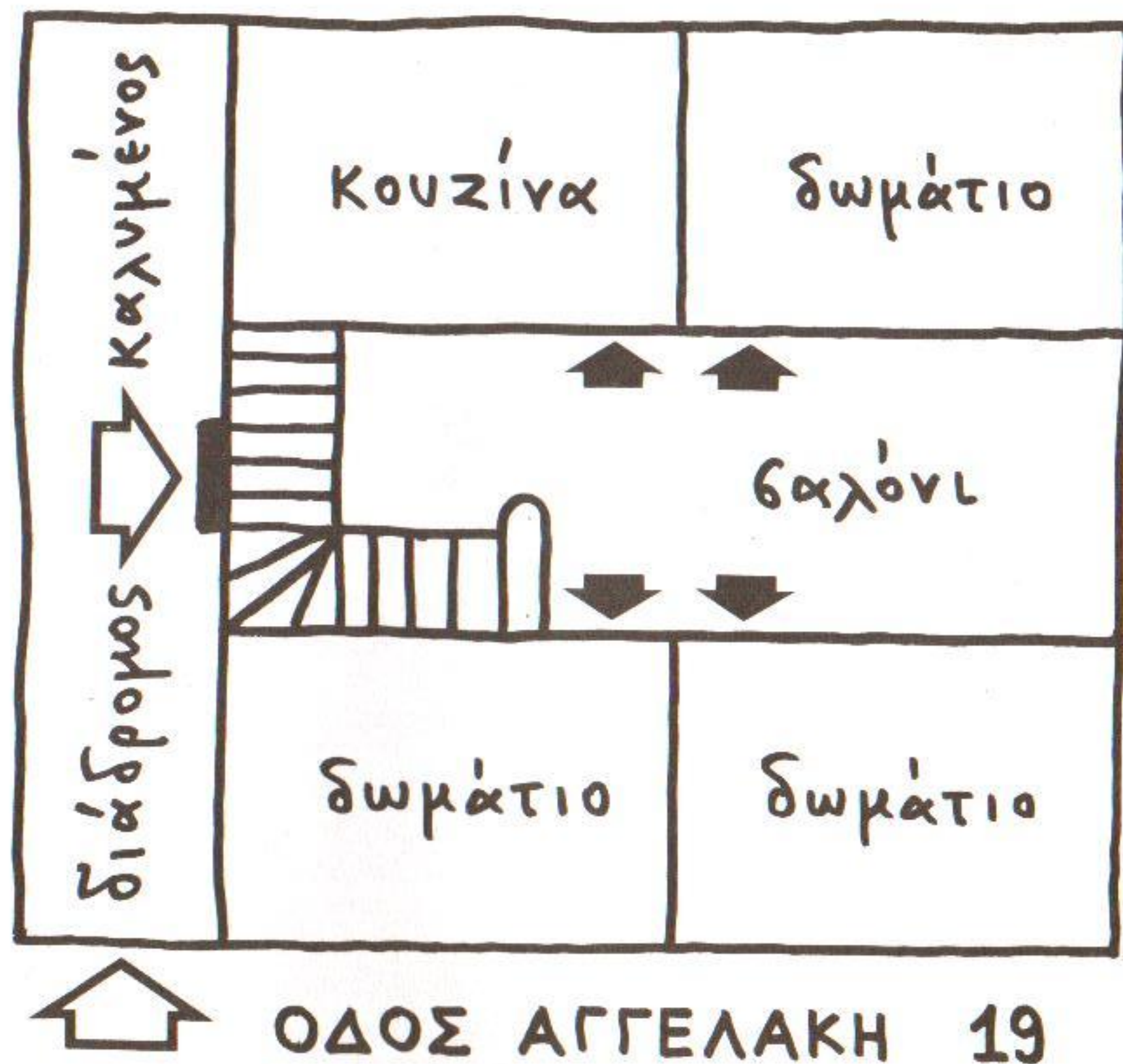
Καθώς ήδη είπα, τό *μπορντέλο-οικία* είναι ο σημαντικότερος τύπος οίκου άνοχης. Περιγράφοντας τήν έθιμοταξία μίας *βίζιτας* σέ *μπορντέλο-οικία*, είναι σάν νά περιγράψω τήν έν γένει έθιμοταξία του οίκου άνοχης. Τό *μπορντέλο-οικία* είχε μιά μέση ταρίφα κι έτσι οί πελάτες του ήσανε, κυρίως, μικροαστοί. Θά μεταχειριστώ σάν υπόδειγμα τής περιγραφής μου τό *μπορντέλο-οικία* πού στεγαζότανε στό Νο 19 τής όδοϋ 'Αγγελάκη, στήν Θεσσαλονίκη. Θά αρχίσω μέ τήν άπεικόνιση τής γειτονιάς καί του σπιτιού.

Γιά τούς οίκους άνοχης –κυρίως– τής όδοϋ 'Αγγελάκη έγραψα κάτι λίγα στό κείμενό μου *Λίγες πραγματικές παρατηρήσεις στό τελευταίο βιβλίο του Γιώργου 'Ιωάννου* (δημοσιεύεται στό βιβλίο μου *Μικρά κείμενα / 1949-1979*), αλλά τώρα ήρθε ή στιγμή νά πώ ότι, ή έπιλογή τής όδοϋ αύτης, σάν πιάτσας λίγων *μπορντέλων*, αποτέλεσε μιάν έπιτυχία καί γιά τίς πατρόνες καί γιά τήν άστυνομία.

'Η όδός 'Αγγελάκη ήταν ένας έρημος δρόμος έξω από τήν Παλιά Σαλονίκη. 'Η όδός 'Αγγελάκη κατηφόριζε από τήν αρχή τής λεωφόρου Στρατού (Σιντριβάνι) πρός τίς Σκαμνιές –έτσι λεγότανε οί μπαξέδες καί οί μουριές πού ήσανε εκεί όπου σήμερα βρίσκεται ή ΧΑΝΘ. 'Η όδός 'Αγγελάκη είχε λίγα σπίτια στήν δυτική πλευρά τής στήν ανατολική μεριά δέν υπήρχε τίποτα. Μέ τήν μικρασιατική καταστροφή στήν αλάνα, άπέναντι στήν όδόν 'Αγγελάκη (όπου, κατόπιν, έπεξετάθη ή Διεθνής 'Εκθεση), στήθηκε ο τενεκέ-μαχαλάς τής Κάτω 'Αγίας Φωτεινής – ήδη μίλησα γι αυτή τήν περίπτωση στό βιβλίο μου *Ο τούρκικος καφές έν 'Ελλάδι*. 'Ο συνοικισμός τής Κάτω 'Αγίας Φωτεινής κατεδαφίσθη επί Μεταξά. Είχε γίνει έκ του προχείρου παράγκες, κοινά άποχωρητήρια, ένα κοινό πλυντήριο. Σ' αυτό, λοιπόν, τό προνομιούχο σημείο λειτούργησαν τρία *μπορντέλα-οικίες*. 'Η ίδρυση αύτών τών *μπουρδέλων* δέν ένόχλησε κανέναν ούτε καν ο δεσπότης δέν διαμαρτυρήθηκε. 'Επίσης, ή τοποθεσία ήταν πολύ εύνοϊκή καί γιά τούς πελάτες, πού γλιστράγανε άθέατοι πρός τήν είσοδο τών οίκων άνοχης. 'Ο μόνος ύπολογίσιμος καί ύπαρκτός κίνδυνος προήρχετο από τά βλέματα τών φιλοπεριεργών έπιβατών τών τράμ τής λεωφόρου Στρατού. Γιαυτό ακριβώς, οί πελάτες τών *πορνείων* τής 'Αγγελάκη έπήγαιναν σ' αυτά κατηφορίζοντας τόν δρόμο καί άποχωρούσαν καί πάλι κατηφορίζοντας – έτσι είχαν τίς πλάτες γυρισμένες πρός τά τράμ, πού περνάγανε άποκει διαγωνίως (άφού ή λεωφόρος Στρατού καί ή 'Αγγελάκη συνέκλιναν).

Τό Νο 19 τής όδοϋ 'Αγγελάκη ήταν ένα δίπατο σπίτι, δίχως πρασιά ή κήπο. 'Ομως, ή έξώπορτά του δέν έδινε κατευθείαν στόν δρόμο, αλλά σ' έναν πλαγινό (καλυμένον άπ' τόν δεύτερον όροφο) διάδρομο. 'Ο διάδρομος έκλεινε μέ μιά σιδερόπορτα. Κι έτσι τό *μπουρδέλο* ήταν άσφαλισμένο μέ δυό έξώπορτες. 'Ο διάδρομος τήν νύχτα φωτιζότανε μέ μιά λάμπα.

Μόλις πέρναγε ο πελάτης τή σιδερένια έξώπορτα, διέσχιζε τόν διά-



δρομο και, ανοίγοντας την δεύτερη ξύλινη έξωπορτα του σπιτιού, έμπαινε στο σαλόνι του μπουρδέλου. Ομαδικός οίκος άνοχης δίχως σαλόνι δέν νοείται. Στο σαλόνι υπήρχαν καρέκλες και καναπέδες για τους πελάτες και τες πόρνες, καναδυό τραπεζάκια μέ σταχτοδοχεία, τό τεζάχι τής πατρόνας, και, ή κορνίζα μέ τες φωτογραφίες τών κοριτσιών. Όπως ή φυλακή, ό στρατώνας, τό νοσοκομείο και τό μοναστήρι· έτσι και τό μπουρδέλο έχει μίαν τελείως ιδιαίτερη μυρωδιά – μήτε εύχάριστη, μήτε δυσάρεστη.

Τό Νο 19 τής όδοϋ Άγγελάκη είχε στό ισόγειο τό σαλόνι, τρία δωμάτια και μιά κουζίνα. Στο πάνω πάτωμα είχε άλλο ένα σαλόνι, τέσσερα δωμάτια και λουτροκαμπινέ. Συνεπώς, υπήρχαν έφτά διαθέσιμα δωμάτια για τες έφτά έσώκλειστες πόρνες. Η μαντάμα, ό μπράβος και ή υπηρέτρια δέν κοιμόντουσαν μέσ στό μπορντέλο. Στην συγκεκριμένη περίπτωση, ή μαντάμα (ή περίφημη κυρία Δέδε, έπιστήθια φίλη του στρατηγού Βαρδουλάκη και κουμπάρα του αστυνομικού διευθυντή Μουσχουντή) έμενε πλάι στον Λευκό Πύργο· και ή υπηρέτρια (μέ τον μοναχογιό τής) στην όδό Κωνστ. Μελενίκου αριθμός 49.

Κάθε πόρνη είχε στό δωμάτιό τής τό κρεβάτι, μιά ντουλάπα, ένα κομό, ένα τραπέζι και καναδυό καρέκλες. Θυμάμαι πολύ καλά ότι, ή πόρνη Λέλα (νύν ώριμη και αξιοσέβαστη άστή τής όδοϋ Πατριάρχου Ίωακείμ) είχε στην κάμαρή τής ένα γραμόφωνο. Καλοριφέρ δέν υπήρχε. Κάθε δωμάτιο είχε τή σόμπα του. Πάνω στό κομό ή κλασική λεκάνη, ή κλασική κανάτα και τό κλασικό μπουκάλι μέ τό υπερμαγκανάτ. Χάμω, στό δάπεδο, κιλίμια και κουρελούδες. Τό κρεβάτι πάντα διπλό και πάντα στρωμένο. Πάνω στό κρεβάτι εκείνο τό στρογγυλό και τσουπωτό μαξιλαράκι, για τό όποίο έχω μιλήσει. Η πόρνη δούλευε και κατοικούσε στό δωμάτιό τής, πού ήταν πεντακάθαρο. Στο σαλόνι του δεύτερου πατώματος (μετράω τούς όρόφους άμερικανιστί) δέν καθόντουσαν ποτέ οί πελάτες. Όλες οί πόρνες έκαναν τή φιγούρα τους στό σαλόνι του ισόγειου.

Η διευθύντρια (ή και ιδιοκτήτρια) του μπορντέλου λέγεται: *μαντάμα –ή– πατρόνα –ή– ματρόνα –ή– αποδόχισα*. Πάντως οί πόρνες τήν αποκαλούν *μαμά (καλέ μαμά!...)*. Αρχικώς, ή λέξη *πατρόνα* έσήμαινε ό,τι και στα ιταλικά (οικοδέσποινα). Στο δημοτικό τραγούδι συναντάμε τήν δεύτερη σημασία τής λέξεως *πατρόνα*: ήτοι: *καραμπιστόλα* (αυτή τή δεύτερη σημασία τής λέξεως *πατρόνα* ό Γιώργος Ίωάννου τήν αποδίδει μέ τήν λανθασμένη έρμηνεία: *φυσιογιοθήκη*). Η μαντάμα κούρνιαζε πίσω άπ' τό ταμείο τής πού ήταν, συνήθως, πλάι στην έξωπορτα. Αποκει διήυθυνε όλη τή δουλιά. Στην περίπτωση του Νο 19 τής όδοϋ Άγγελάκη, τό τεζάχι τής μαντάμας ήταν χωμένο κάτω άπό τή σκάλα πού οδηγούσε στό πάνω πάτωμα.

Οί κύριοι στόχοι τής δουλιās τής μαντάμας ήσανε τρεις:

είσέπρατε τό τίμημα τής συνουσίας (δίνοντας στην πόρνη τήν αντίστοιχη μάρκα),

παρότρυνε τούς πελάτες νά διαλέξουν ένα κορίτσι,

έπέβαλε τήν τάξη και τήν εύπρέπεια.

Τό τίμημα τής συνουσίας τό εισπράτει ή πόρνη, εύθύς μετά τήν τέλεση τής έρωτικής πράξεως και ένώ ό πελάτης είναι ακόμα μισόγδυτος. Ακολουθως, ή πόρνη βγαίνει άπό τό δωμάτιό τής και πάει στό ταμείο, όπου καταθέτει τό ποσόν, παίρνοντας αντίστοιχως μιά μάρκα. Συνεπώς, κάνει λάθος ό Καρυωτάκης (... Η «μαντάμα» μετράει απογοητευμένη τες μάρκες τής...), γιατί ή πατρόνα δέν έχει ανάγκη νά μετράει τες μάρκες. Η πουτάνα είναι αυτή πού μετράει (έναγωνίως) κάθε βράδι τες μάρκες τής, όποτε τες δίνει στην μαντάμα πού, έν συνεχεία, τής παρέχει τά ποσοστά τής. Πιο σωστός άπό τον Καρυωτάκη είναι ό Β. Μεσολογγίτης πού αναφέρει, στον Άκούμα (1929), τες μάρκες πού έκρυσαν οί πουτάνες στην κάλτσα τους.

Ό πελάτης του μπορντέλου-οικίας, όταν έμπαινε στό σαλόνι, στρογγυλοκάθοταν στον καναπέ και δέν έννοούσε ούτε νά διαλέξει κορίτσι, ούτε νά ξεκουμπιστεί. Οί μισοί πελάτες πήγαιναν στον οίκο άνοχης χωρίς πρόθεση συνευρέσεως. Άλλοι πήγαιναν για νά ζεσταθούν, άλ-



Ἡ μαντάμα. Σκίτσο δημοσιευμένο στό Λεξικό τῆς πιάτσας τοῦ Β. Καπετανάκη.



Ἡ πόρνη στήν Κόλαση. Τοιχογραφία στόν Ἅγιο Ἀχιλλεῖο τοῦ Πεντάλοφου Δ. Μακεδονίας.

λοι γιά νά κάνουν μπανιστήρι κι ἄλλοι γιά νά περάσουν τή βραδιά. Ἄκόμα καί οἱ σοβαροί πελάτες ἔμεναν στό σαλόνι τό λιγότερο μισήν ὥρα. Ὅλα αὐτά τά ἤξερε θαυμάσια ἡ μαντάμα, γι'αυτό ἐξωθούσε τοὺς πελάτες μέ τήν εὐγενική προτροπή: ἄντε, παντρεύεστε... παντρεύεστε! Τέλος, ἡ μαντάμα ἐπέβαλε τήν τάξη, δικτατορικῶ τῶ τρόπῳ. Ἐδιώχνε τοὺς ὀχληροὺς ἢ μισομεθυσμένους πελάτες, χρησιμοποιώντας ἓνα αὐστηρό ὕφος καί μίαν αὐστηρότερη γλώσσα. Ὁ μπράβος τοῦ μπουρδέλου σπανίως ἔκανε τήν παρουσία του καί ἔτι σπανιότερον παρενέβαινε (π.χ. ὅταν γινότανε κάποιος ἄσχημος καθγάς). Τό μπουρδέλο ἄνοιγε, συνήθως, τό βραδάκι κι ἔκλεινε τά μεσάνυχτα. Ὁ μπράβος ἀσφάλιζε τήν ἐξώπορτα καί ἔφευγε. Κάποτε-κάποτε, κάνας ζόρικος πελάτης βρόνταγε τήν πόρτα μετά τά μεσάνυχτα. Δέν τοῦ ἄνοιγε κανεῖς. Ἄν ὁ ζόρικος πελάτης ἐπέμενε, καλούσαν τήν ἀστυνομία τηλεφωνικῶς. Ὡστε, κάποιες γνωστές ἐκφράσεις (μπορντέλο τό κάνατ' ἐδῶ μέσα; / τί τό περάσατε ἐδῶ μπορντέλο;) δέν ἀναφέρονται στήν ἐντός οἴκου ἀνοχῆς ἐπικρατούσα τάξη καί εὐπρέπεια, ἀλλά στό γεγονός ὅτι δι' ἀμοιβῆς ἐπιτυγχάνεις τήν ικανοποίηση πόθων.

Δέν θέλω νά φορτώσω αὐτή τή μελετούλα μέ –περί τῆς πόρνης καί τῆς πορνείας– ἀναδρομές στή λογοτεχνία μας καί στίς παραδόσεις μας. Δέν ξέρω ἂν τό δίστιχο

κορίτσι δέν ἀγάπησα ποτέ μέ τόν παρά μου

παρά μέ τό τραγούδι μου καί μέ τόν ταμπουρά μου

βρίσκεται μέσα στό θέμα μου. Πιό ξεκάθαρη εἶναι ἡ περίπτωση τοῦ Θράσου Καστανάκη (περιγράφει τά μπορντέλα τῆς Ἰσταμπούλ – τήν μαντάμ-Ἀννί... τά ὑποπτα σπίτια τοῦ Πέρα, τά καλύτερα καί τά πιό

φουμισμένα... τά κορίτσια τής μαντάμ-Ροζέτας, από τά Θεραπειά...), ή του Πέτρου Πικρού (στό Τουμπεκί κι άλλού), ή του Κονδυλάκη (οί δυσκίνητοι "Αθλιοι τών 'Αθηνών παραμένουν ένα όρυχείο πληροφοριών), ή του αξέχαστου Νίκου Καβαδιά (πού δεινοπαθεί στά χέρια του Τάσου Κόρφη), ή του Σταμ. Σταμ. (ήξερε καλά τήν Παλιά Σαλονίκη). "Επειτα υπάρχουν καί οί μεμονωμένοι στίχοι: λόγου-χάρη τό

φαγοπότι, ξαπλωταριό, τά ίδια.

Τά θέατρα, τίς ταβέρνες, τά πορνεία,

φάμπρικες, μπάνκες, σπίτι, αποκαΐδια

του παπαρδέλα Παλαμά -ή- εκείνο τό τουλάχιστον στήν Κόλαση υπάρχουν μπορντέλα του Καβαδιά -ή- τό

... έγινε ό θαμών

των διεφθαρμένων οϊκων τής 'Αλεξανδρείας,

κάθε κρυφού καταγωγίου κραιπάλης

του Καβάφη. Καί αφού σημειώσω, φευγαλέα, τήν μορφή τής μαντάμ-Ορτάνς του Καζαντζάκη, είμαι υποχρεωμένος νά παραθέσω αύτούσιο τό 'Αμαρτωλό τής Γαλάτειας Καζαντζάκη

Στή Σύμρνη Μέλπω,

Ήρώ στή Σαλονίκη,

στό Βόλο Κατινίτσα έναν καιρό -

τώρα στά Βούρλα μέ φωνάζουν Λέλα!

Ό τόπος μου ποιός ήταν; Ποιοί οί δικοί μου;

"Αν ξέρω, ανάθεμά με!

Σπίτι-πατρίδα έχω τά μπορντέλα!

"Ως κ' οί πικροί μου χρόνοι, οί παιδικοί μου,

θολές σθησμένες ζωγραφιές -

κ' είναι άδειανό σεντούκι ή θύμησή μου.

Τό σήμερα χειρότερο άπ' τό χτές,

καί τ' αύριο άπ' τό σήμερα θενάναι.

Φιλιά από στόματ' άγνωστα, θρισιές -

κ' οί χωροφύλακες νά μέ τραβολογάνε...

Γλέντια, καυγάδες, ώς νά φέξη,

άρρώστειες, άμφιθέατρο του Συγγρού,

κ' ένέσεις 606.

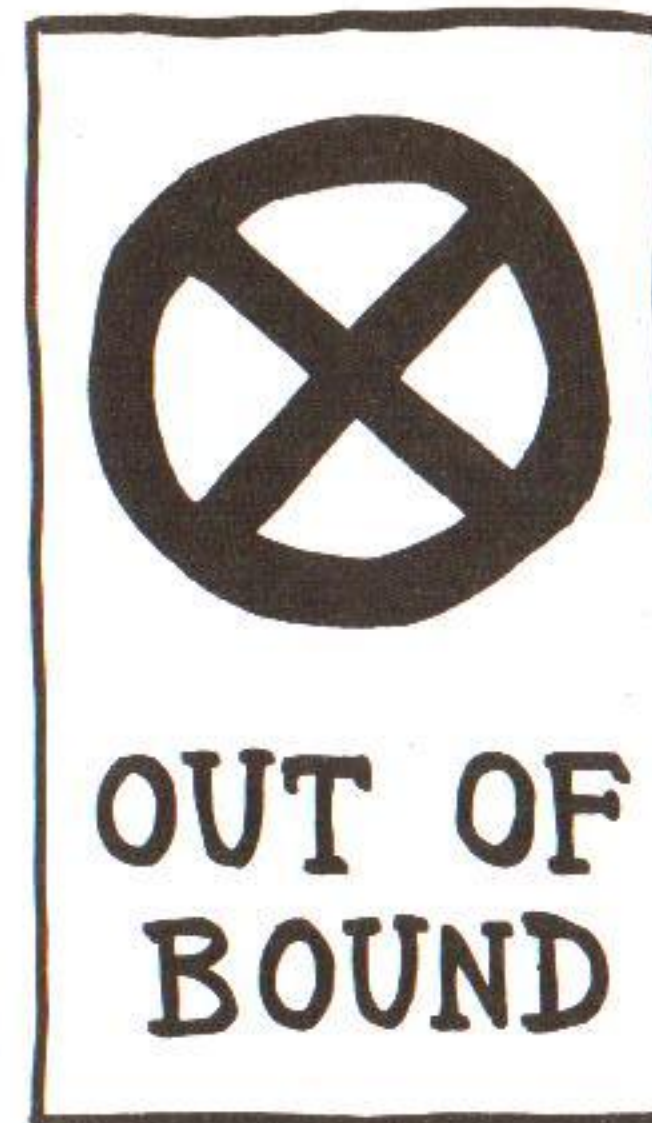
Πνιμένου καραβιού σάπιο σανίδι -

όλη ή ζωή μου του χαμού!

Μ' από τήν κόλασή μου σου φωνάζω:

- Εικόνα σου είμαι, Κοινωνία, καί σου μοιάζω!..

Γύρο άπ' αυτό τό ποίημα, του 1931, πλέχτηκε ένας θρύλος. Πώς τάχα πιάσανε μία νύχτα τήν ποιήτρια ένώ βολτάριζε, πώς τάχα τή χώσανε στήν κλούβα μαζί μέ πουτάνες, πώς τάχα έμεινε στό τμήμα ήθών όλη νύχτα, πώς τάχα τήν άλλη μέρα οί μπάτσοι κατάλαβαν τήν γκάφα τους καί ζητήσανε συγνώμη κτλ. κτλ. κτλ. Για μένα ό,τι



προέχει είναι ή ειλικρίνεια ή βασισμένη στό γεγονός. Δέν έχω παρά μία μικρή αντίρηση για τό περιεχόμενο του ποιήματος: τά φιλιά (μά θά μιλήσω παρακάτω γιαυτό). Ξέρω θαυμάσια πώς δουλεύει αύτή ή πούστικια κλούβα του τμήματος ήθών. Καί ξέρω θαυμάσια πώς σαβουρντίζουν τίς φτωχοπουτάνες μέσ στά κρατητήρια. Τόν 'Ιούνιο του '69 έτυχα για λίγες μέρες στά υπόγεια τής Γενικής 'Ασφάλειας 'Αθηνών, όπου είδα καί έμαθα αρκετά. Τά υπόλοιπα μου τά έδίδαξαν οί νταβατζήδες.

Ξαναγυρίζω για λίγο στό Νο 19 τής όδοϋ 'Αγγελάκη.

'Η όδος 'Αγγελάκη επ' ουδενί λόγω μπορεί νά θεωρηθεί ως *μπορδελογειονιά*. 'Ισαμε τό μεσημέρι τά παντζούρια των παραθυριών ήσανε κλειστά: οί πόρνες κοιμόντουσαν. Τό απογεματάκι, δειλά-δειλά, άνοιγαν τά παράθυρα, αλλά οί κουρτίνες ποτέ δέν τραβιόντουσαν στό πλάι. 'Εξάλλου, ποτέ μία πόρνη δέν ένεφανίζετο στό παράθυρο. 'Η μόνη ύπάρξασα ένδειξη πώς στήν όδόν 'Αγγελάκη λειτουργούσαν οίκοι άνοχής ήσανε εκείνες οί ταμπέλες πού κάρφωσε εκεί ή έγκλέζικη ΕΣΑ, εϋθύς μετά τήν (δήθεν) άπελευθέρωση.

Οί πελάτες του οϊκου άνοχής είναι τριώ λογιά: οί μόνιμοι / οί πρωτοφανέρωτοι / οί πρωτάρηδες.

Ό σταθερός πελάτης του συγκεκριμένου μπορντέλου εμπαινε, μέ αυτοπεποίθηση, στό σαλόνι: χαιρετούσε έγκάρδια τή μαντάμα: καθότανε σ' ένα κάθισμα. Ό σταθερός πελάτης, σχεδόν πάντα, διάλεγε

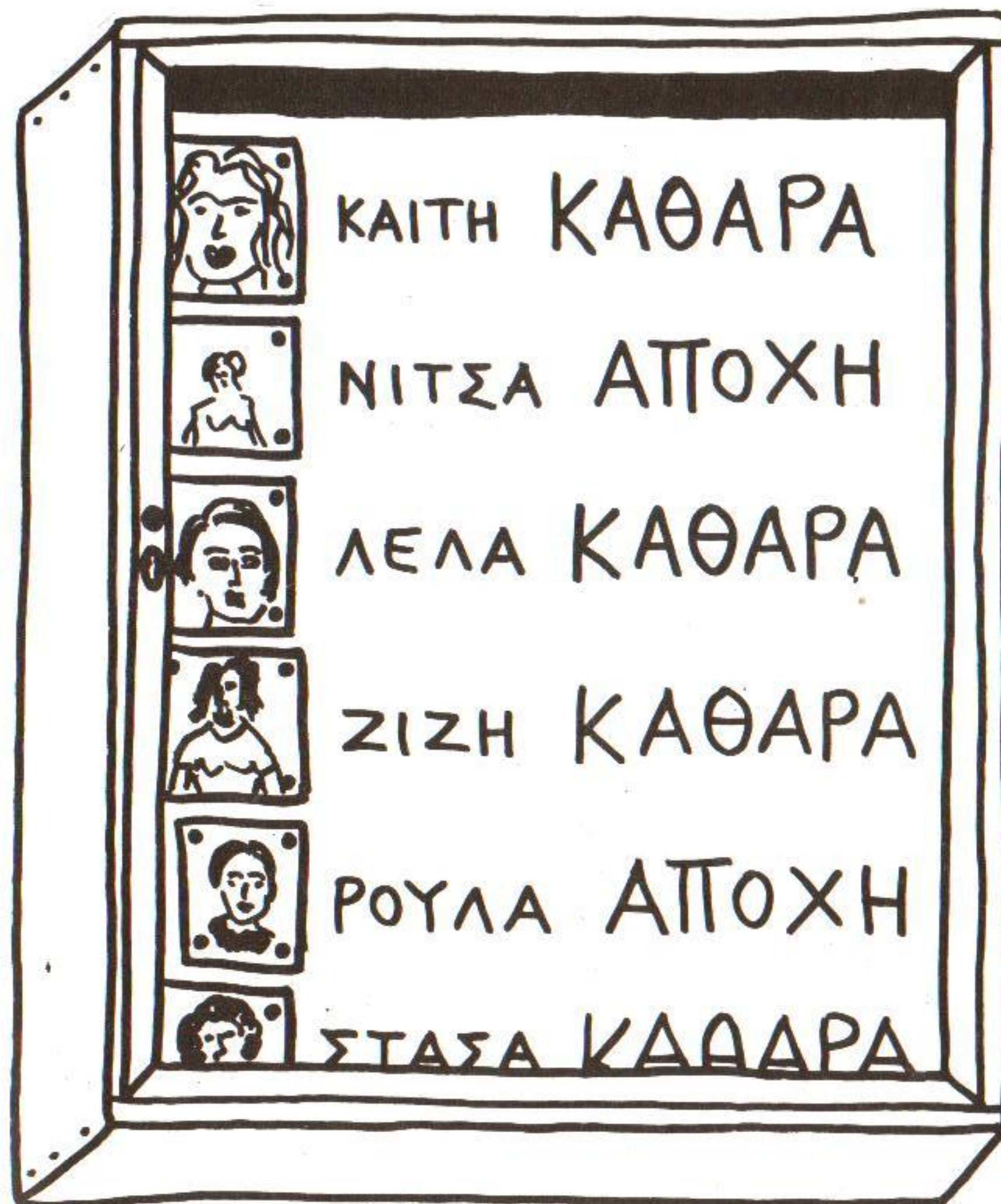
τό ίδιο κορίτσι. Αυτό τό έκανε διότι τό κορίτσι (έξόν πού ήτο τό πλάσμα τών όνείρων του) του έπεδαψίλευε ιδιαίτερες περιποιήσεις. Ό πελάτης, άν έβλεπε τό κορίτσι «του» στό σαλόνι, του έκανε ένα διακριτικότατο νεύμα. Ή κοπέλα (άν ήταν έλεύθερη) του αναπέδιδε τό νεύμα, χαμογελαστά, και κατευθύνετο στό δωμάτιό της. Ό πελάτης ακολουθούσε. "Αν όμως, τό κορίτσι ήδη είχε κάποιον άλλον πελάτη στό δωμάτιο (πού ξεντυνότανε, ή ντυνότανε), τότε πλησίαζε τόν ταχτικό της πελάτη και τόν ενημέρωνε. "Όλα αυτά μέσα σέ μιάν ατμόσφαιρα ειλικρινούς φλέρτ.

Στήν περίπτωση πού ό σταθερός πελάτης δέν έβλεπε στό σαλόνι τό κορίτσι «του», ρώταγε περί αυτής κάποιαν άλλη κοπέλα, ή σηκωνότανε και πλησίαζε τήν ειδική πινακίδα. Ή πινακίδα (μέσα σέ κλειδωμένη κορνίζα) ήτο κρεμασμένη σέ έμφανές σημείο του σαλονιού. Στο άριστερό μέρος της πινακίδας έβλεπεσ άραδιασμένες, καθέτως, τίς φωτογραφίες όλων τών πορνών του μπουρδέλου (ένίοτε και τό όνομά τους), και, πλάι σέ κάθε φωτογραφία, έδιάβαζες τήν ένδειξη ΚΑΘΑΡΑ -ή- ΑΠΟΧΗ. Ή ένδειξη ΚΑΘΑΡΑ έσήμαινε πώς ή πόρνη βρίσκεται στό μπορντέλο και δουλεύει κανονικότατα. Ό πελάτης δέν είχε παρά νά περιμένει τή σειρά του. Ή ένδειξη ΑΠΟΧΗ έσήμαινε ότι ή πόρνη είναι, προσκαίρως, εκτός ύπηρεσίας (συνήθως, λόγω έμνηροής). Τότε ό πελάτης διάλεγε ένα άλλο κορίτσι. Έδώ πρέπει νά τονίσω τό έξής: ό πελάτης έπαιρνε μιάν άλλη κοπέλα κατόπιν συστάσεων της μόνιμης συνεύνου του. Τέλος, άν ό πελάτης δέν έβλεπε στήν πινακίδα τήν φωτογραφία της ποθητής του, καταλάβαινε ότι αυτή είχε αποχωρήσει από τό σπίτι. Ό πελάτης ήταν μάταιο νά ρωτήσει τήν μαντάμα πού βρίσκεται τό κορίτσι «του». Γιατί, άν τό κορίτσι είχε πάει σ' άλλο μπουρδέλο της ίδιας πόλης, ή μαντάμα -λόγω επαγγελματικού ανταγωνισμού- απέκρυπτε τό γεγονός, άραδιάζοντας διάφορα ψέματα.

Τό όνομα της πόρνης δέν ήταν πάντοτε γραμένο πλάι στήν φωτογραφία της - στήν πινακίδα. Τό όνομα πού μεταχειρίζονταν οί πόρνες ήτο έντελώς ψεύτικο -ή- ήτο ένα μακρινό παραπλανητικό ύποκοριστικό. Έτσι, άν ή πόρνη είχε τό βαφτιστικό Παρασκευή, μέσ στό μπουρδέλο ήταν γνωστή ως Λίτσα (Παρασκευή > Παρασκευούλα > Βούλα > Βουλίτσα > Λίτσα). Τό επώνυμο της πόρνης παρέμενε -πάντοτε- στήν άφάνεια. Ή πόρνη ήταν γνωστή, ακόμα και στό σινάφι της, από τό ψευτο-βαφτιστικό και τόν τόπο καταγωγής (ή προελεύσεως). Γιαυτό, λέγανε: ή Ρούλα ή πατριλιά (κτλ.).

Μιλόντας για τά όνόματα τών πορνών, μιάς παλιότερης εποχής, ό Φαίδων Κουκουλέσ γράφει:

Στερούμενοι έπαρκών πηγών, άγνοούμεν, φυσικά, πολλά του βίου τών Βυζαντινών έταιρών, και δή και τά όνόματα ή παρωνύμια αυτών, τά όποια, δέν είχαν, φαίνεται, τό εϋηχον και χαρακτηριστικόν τών αρχαίων όποια λ.χ. τά Γλυκέρα, Δροσίς, Επίχαρις, Καλλιστώ, Μύρτιον, Νικοφίλη, Παναρίστη, Πασικόμψη κτλ.



"Αν έξαιρέση τις σκηνικών γυναικών όνόματα, άτινα δέν δύνανται μετ' ασφαλείας νά ληφθώσιν ένταϋθα ύπ' όψιν, διότι δέν είναι έξηκριβωμένον ότι αι ταϋτα φέρουσαι ήσαν και κοιναί γυναίκες, ως και τά έν επιγράμμασιν, άτινα, ως επί τό πλείστον, εκ της αρχαιότητος είναι ειλημμένα, εκ τών ύπ' όψιν ήμών πηγών γνωρίζομεν τά έξής όνόματα Βυζαντινών πορνών: Έλπιδία, Δεσποινία, Ίωαννία, Μαξίμα, Καλλιρρόη, Μαρία, Ταΐσία, Πορφυρία, Κομιτώ, Χρυσομαλλώ, Άνδρομάχη, Έλένη, Νικώσα, Βασιανή, Καλλινίκη, Άκυλίνα και τό χαρακτηριστικόν Πανσέμνη. Τά Μέλισσα, και τά παρ' Άγαθία Μελίτη και Δωρίς άναμφιβόλως είναι πλαστά.

Τόν άνωτέρω κατάλογον συμπληροΐ κατά τόν ΙΕ' αιώνα διά τήν Κρήτην ό πι-

κρόχολος Στέφανος Σαχλίκης, ὅστις ἀναφέρει ὡς πορνευομένας τὰς Ἑλένην, Λαμπριανήν, Ἀγγελίαν, Πουτολένην, Ἐργίαν, Μαργαρίταν, Μαρούλαν, Νικολέτταν καὶ Μαρκεζίναν. Θὰ ἐγνωρίζομεν δὲ καὶ πολλὰ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει κατὰ τὸν ΙΑ' αἰῶνα κοινῶν γυναικῶν ὀνόματα, ἂν ὁ Μιχαὴλ Ψελλὸς μᾶς ἀνέγραφε τὰ ὀνόματα αὐτῶν, ἅτινα ὁ σύγχρονός του ἀσκητὴς Ἡλίας «ἀποτάδην διήει».

Εἶπα πῶς ἡ ἐνδειξη *ΑΠΟΧΗ* (στὴν πινακίδα) ἐδήλωνε ὅτι ἡ πόρνη διέρχεται τὴν ἐμνηροή της. Τὴν ἐμνηροή, παλιότερα, τὴ λέγανε: *τὰ συνήθια / τὰ γυναίκεια*. Ἀργότερα, μεταχειρίζονται τὴν λέξη: *ρούχα*. Πρὶν ἓναν αἰῶνα, ἔγραφε ὁ Ροῖδης, στὸν Ἅγιο Σώστη του: *τότε κατὰ πρῶτον ἐδιδάχθη ὅτι εἰς τὴν πτωχὴν μας γλῶσσαν εἶναι δισήμαντος ἡ λέξις ρούχα*· καὶ προσθέτει, ἐν ὑποσημειώσει: *τὴν τρίτην κάπως δυσέκφραστον τῆς λέξεως σημασίαν ἔτυχε νὰ μάθω βραδύτερον ἐν Ἀθήναις*. Ὁ ντροπαλὸς Ἀνδριώτης ἀποφεύγει νὰ ἐρμηνεύσει τὴν –σλάβικης προελεύσεως– λέξη *ρούχο*. Γιὰ τὴν πρώτη σημασία τῆς λέξεως *ρούχο* (= ἐνδυμα) δὲν χρειάζεται νὰ προσθέσω τίποτα. Ἡ δεύτερη σημασία τῆς λέξεως *ρούχο* ἐμφανίζεται πάντα στὸν πληθυντικὸν (*ρούχα* = στρωσίδια). Γράφει ὁ Μακρυγιάννης, τὸ 1836: *ἂν δὲν ἤμουν ἄρρωστος εἰς τὰ ρούχα ἀπὸ παλιῆς πληγῆς*. Γράφει ὁ Καρκαβίτσας, τὸ 1922: *ἔπεσα στὰ ρούχα [...] καὶ τὸν πῆρα μοροούφι*.

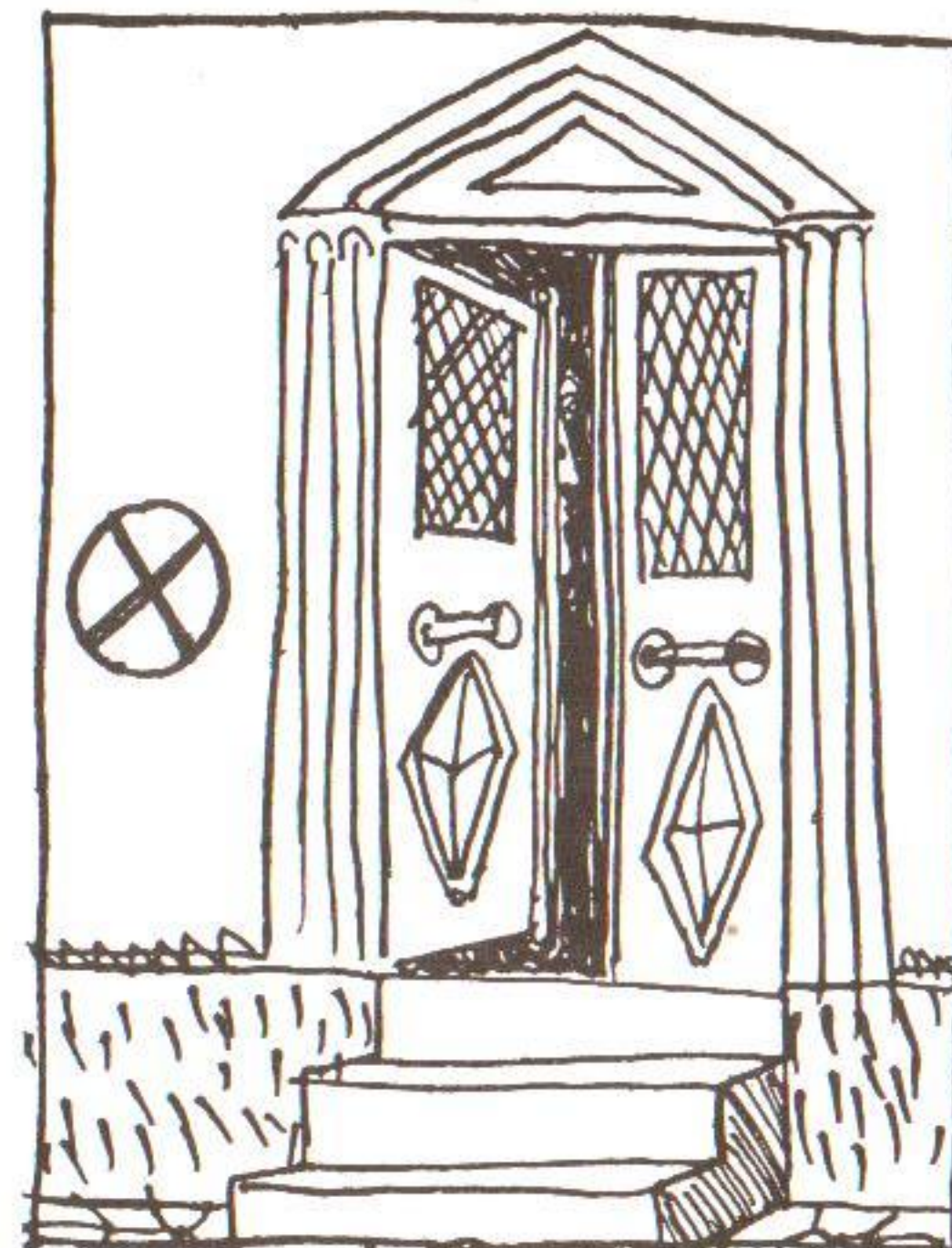
Σήμερα, τὸ συνηθέστερο συνόνομο τῆς ἐμνηροῆς εἶναι ἡ λέξη *περίοδος* (λέμε: *τῆς ἦρθε ἡ περίοδος / ἔχω τὴν περίοδό μου*). Ἡ γνωστὴ ἔκφραση *ἔχω τίς κλειστὲς μου πιστεύω ὅτι ξεκινάει ἀπὸ τὴν ἐμνηροή τῶν πορνῶν*. Κατὰ τὴν ἐμνηροή οἱ πόρνες (καθὼς ὅλες οἱ γυναῖκες) μεταχειρίζονταν τὰ *μουνόπανα*. Ἡ λέξη *μουνόπανο* χρησιμοποιεῖται καὶ μὲ ὑβριστικὴν σημασίαν (ὅπως ἡ λέξη *κωλοσφούγγι*). Τὰ τελευταῖα χρόνια ἐπεβλήθη ἡ χρῆσις τοῦ *ταμπόν*. Μάλιστα, ὑφίστανται καὶ εἰδικὰ *ταμπόν* γιὰ παρθένας!

Μὲ τὸ πρωτοφανέρωτο –σέ ἓνα συγκεκριμένο μπουρδέλο– πελάτη δὲν ἔχουμε προβλήματα. Μὴν συγχέετε τὸν πρωτοφανέρωτο πελάτη μὲ τὸν πρωτάρη. Ὁ πρωτοφανέρωτος πελάτης εἶναι, ἀπλῶς, ἓνας καινούργιος πελάτης, πού μπαίνει στό μπορντέλο, περιεργάζεται τίς πόρνες, διαλέγει ἓνα κορίτσι, καὶ πάει στό καλὸ του.

Ὁ πρωτάρης ἔχει τὴν προβληματικὴν του. Ὅμιλῶ γιὰ τὸν πρωτάρη πελάτη πορνείου πού, ταυτοχρόνως, εἶναι καὶ πρωτάρης ὡς πρὸς τὴν σεξουαλικὴν πράξιν. Ἡ χειρότερη περίπτωση πρωτάρη πελάτη πορνείου εἶναι ὁ ἔφηβος πού καταπλέει στὸν οἶκο ἀνοχῆς συνοδευόμενος ἀπὸ τὸν μπαμπά του!

Συνήθως, ὁ πρωτάρης πάει στό μπορντέλο ἐξαιτίας φιλικῶν παροτρύνσεων. Οἱ συμβουλάτορες φίλοι ἀκολουθοῦν τὸν πρωτάρη ὡς τὸ μπουρδέλο γιὰ νὰ τὸν ἐνθαρύνουν. Τὸν πρωτάρη τὸν ἀναλαμβάνει μιά ἐμπειρὴ παλιὰ πουτάνα, ἡ ὁποία τὸν ἐξυπηρετεῖ μὲ ἀφάνταστη τρυφερότητα. Δὲν λείπουν καὶ οἱ ἀγαρμπεσ πλάκες: οἱ φίλοι

Σχέδιο τοῦ Ἀλέκου Φασιανοῦ.



παραδίνουν τὸν πρωτάρη σέ μιά, μιλημένη ἐκ τῶν προτέρων, πόρνη πού γελοιοποιεῖ τὸ θῦμα της. Μιά τέτια συμπεριφορὰ μπορεῖ νὰ ἀφήσει στὴν ψυχὴ τοῦ πρωτάρη ἀνεπούλωτα τραύματα. Πιστεύω ὅτι, ὁ παρθένος ἄντρας εἶναι πιὸ εὐαίσθητος ἀπὸ τὴν παρθένα γυναῖκα. Ἡ παροιμιώδης ἔκφρασις *τὸν ἔβαψε τὸν πυριόβολο!* ὑποδηλώνει τὴν περίπτωση τοῦ ἄντρα πού γιὰ πρώτη φορὰ δοκιμάζει τὴν σεξουαλικὴν πράξιν. Ὁ πυριόβολος εἶναι ἓνα πρωτόγονο τσακμάκι. Γιὰ τὴν ἀκρίβεια, ἦταν ἓνα σιδεράκι (βαμένο γιὰ νὰ ἀτσαλώσει) μὲ τὸ ὁποῖο χτυπάγανε τὴν στουρναρόπετρα, ὥσπου νὰ ἀνάψει ἡ ἴσκα. Παρόμοιο μὲ τὴν παραπάνω ἔκφρασις εἶναι καὶ τὸ σύγχρονο: *ἔβαλε τὸν κολιὸν στό ξίδι!*

Τὸ *μπορντέλο-οικία* εἶχε τὸ ὠράριό του. Καὶ τίς μέρες του. Καὶ τίς ἐποχές του. Τὸ *μπορντέλο-οικία* δούλευε περισσότερο τὴν νύχτα καὶ τὰ σαββατοκύριακα. Μόνον τὴν Μεγάλῃ Παρασκευῇ ἐκλείναν οἱ οἱκοὶ ἀνοχῆς. Τὸ καλοκαιράκι ἢ δουλιὰ ἔπεφτε. Φυσικά, ἡ μαντάμα (καὶ πίσω ἀπ' αὐτὴν ὁ ἄντρας της· ὁ *κερχανατζής*) πολὺ θὰ ἠθελε τὰ κορίτσια της νὰ βρίσκονται, αἰωνίως, στό κρεβάτι μὲ ἀνοιχτὰ τὰ σκέλια. Κάθε κορίτσι εἶχε τὴν ἀξία του. Οἱ ὁμορφες καὶ νέες πόρνες δούλευαν καλύτερα ἀπὸ τίς μέτριες συναδέλφισες. Ἐντεῦθεν ἡ ἐπαγγελματικὴ ἀντιζηλεῖα καὶ οἱ καθγάδες.

Στό μπουρδέλο υπήρχε ένιαία τιμή συνουσίας. Ή τιμή δέν ήταν άναγεγραμένη πουθενά. Ή τιμή τής συνουσίας διέφερε, αισθητά, από μπορντέλο σέ μπορντέλο. Ο Ροΐδης άρχίζει τό κείμενό του Ή τιμή τών γυναικών μέ τήν διευκρίνιση ότι δέν μιλάει για πουτάνες:

Άληθές είναι ότι εις μεγαλουπόλεις τινάς τής Εύρώπης και ιδίως έν Βιέννη και Παρισίοις ή λέξις είναι εϋχρηστος και έν τοιαύτη σημασία, προκειμένου περί τής αγοραίας τιμής τάξεώς τινός γυναικών θεωρουμένων ως έμπορευμάτων.

Καθώς είπα, οί πόρνες προερχόντουσαν από λιμάνια, νησιά και μεγάλες πολιτείες, όπου υπήρχε κάποιο υπόβαθρο κοινωνικής άθλιότητος. Μιά χωριατοπούλα πού κατέληγε σέ πορνείο γινότανε καταγέλαστη, κυρίως λόγω τής προφοράς της. Ήταν δύσκολο μία έπαρχιώτισσα νά κατανικήσει τά θέλγητρα και τό λέγειν μιās σμυρνιας, ή μιās πατρινής. Οί σμυρνιαές ήσαν τρισχαριτωμένες. Διά νά μή φανή άπίστευτον τό άθροισμα τόσων χαρισμάτων άρκει νά προσθέσω ότι ήτο Σμυρναία – λέει, στην Ψυχολογία συριανού συζύγου, ο Ροΐδης πού σκάμπαζε από γυναίκες και πού δέν ντρεπότανε νά ζεύεται σέ άμαξες μέ πριμαντόνες.

Δέν προτίθεμαι νά μιλήσω για τήν κοινωνική σημασία του οίκου άνοχής. Αυτό είναι καθήκον τών κοινωνιολόγων. Θά σημειώσω, όμως, ότι μέσ στό μπορντέλο (έκτός από τό προσωπικό και τήν πελατεία) ζουζούνιζαν ένα σωρό άλλοι μικροεπαγγελματίες: ο τσιγαράς, ο φιστικός μέ τή λοταρία του, ο πωλητής προφυλακτικών, ο έσωρουχάς (μέ δόσεις), ο άρωματοπώλης, ο θεληματάρης, ο προμηθευτής τροφίμων κτλ. Ορισμένοι άπ' αυτούς περνάγανε τό βράδι, ένώ άλλοι έμπαιναν στό μπορντέλο τό μεσημεράκι. Έν πάση περιπτώσει, γιατούς τούς πλανόδιους μιλάω στό βιβλίο μου Έπαγγέλματα του δρόμου.

Δέν προτίθεμαι νά άναπτύξω τό θέμα τής ειδικής ψυχολογίας τής πόρνης. Στην Μεγάλη Έγκυκλοπαίδεια διαβάζω τήν εξής περικοπή:

Ή πόρνη, χρησιμοποιούσα ως έπάγγελμα μίαν εκ τών βασικών φυσιολογικών λειτουργιών του άνθρώπου, εύνόητον είναι ότι διαστρέφεται τόσον, ώστε ν' άποτελή ιδιόρρυθμον τύπον, ανεπίδεκτον συνήθως διορθώσεως. Ο ψυχολογικός τύπος τής πόρνης είναι σύμμεικτος. Είναι ψευδολόγος, όκνηρά, έπιπολαία, εκφυλομανής, όμοφυλόφιλος, ανανίστρια. Έξ αντιθέτου είναι φιλεύσπλαχνος, θρησκόληπτος και τιμία εις τās υποχρεώσεις της και τά χρέη της.

Αυτό τό φρικτό κείμενο φέρει τά αρχικά Ν.Ν.Δ. πού νομίζω πώς κρύβουν τήν ύπογραφή του ψευτολογοτέχνη και ψευτοκριτικού Ν. Δρακουλίδη, πού, έπιπροσθέτως, αποδεικνύεται και κακός ψυχαναλυτής. Ο (δήθεν) ιδιωτικός βίος τής έγκλειστης σέ οίκον άνοχής πόρνης παρουσιάζει τεράστιο ένδιαφέρον. Μιά λεπτομερής περιγραφή του πού κοιμάται, πού τρώει, πότε βγαίνει, μέ ποιόν βγαίνει κτλ. ή πόρνη, θά μετατόπιζε τόν άξονα τής μελέτης μου από τό μπουρδέλο πρós τήν πουτάνα.

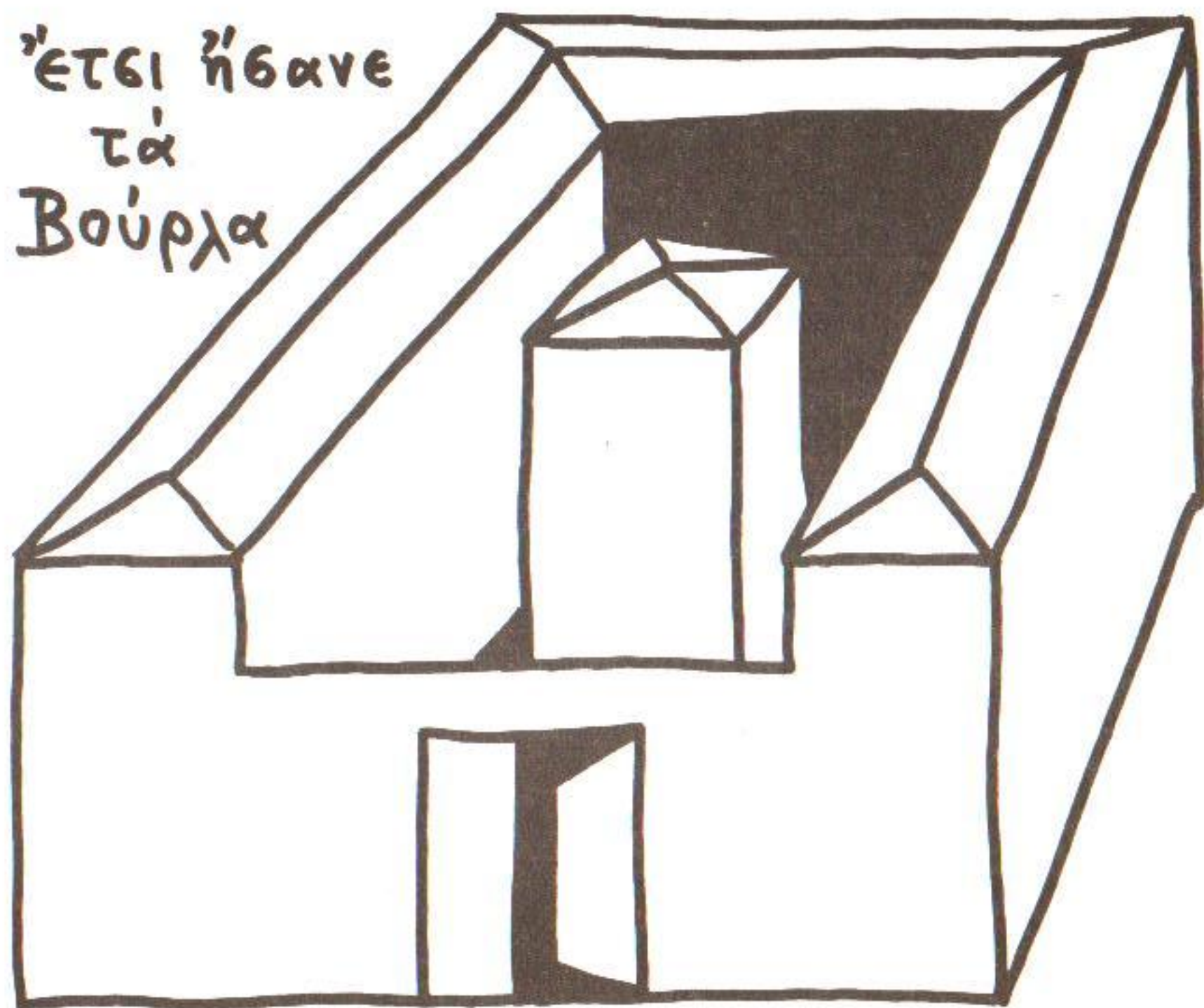
Τό μπορντέλο-ξενοδοχείο θά μπορούσε νά χαρακτηριστεί σαν μεγέθυνση του μπορντέλου-οικίας, αν οί πόρνες κοιμόντουσαν μέσα στό δωμάτιό του.

Τό μπορντέλο-ξενοδοχείο είναι ένας πολυόροφος οίκος άνοχής μέ δεκάδες δωμάτια και δεκάδες πόρνες. Αύτός ο τύπος του μπορντέλου στεγάζοταν, συνήθως, στό κτίριο ενός πρώην ξενοδοχείου. Τό δεύτερο πάτωμα αυτού του κτιρίου (όπου, κάποτε, θά ήταν ή αίθουσα ύποδοχής του ξενοδοχείου) χρησιμοποιότανε σαν τεράστιο σαλόνι. Έκει συμφύρονταν οί πελάτες και οί πόρνες. Οί πόρνες –όπως σέ όλους τούς οίκους άνοχής– φοράγανε ένα από τά δυό παραδοσιακά κοστούμια τους: μακριά μεταξωτή ρόμπα –ή– κοντό ζιπουνάκι πού άφηνε στην έλεύθερη θέα τά πόδια. Κάτω από τήν ρόμπα (ή τό ζιπουνάκι) ή πόρνη φόραγε, πάντοτε, κιλότα και σουτιέν.

Όταν ο πελάτης του μπορντέλου-ξενοδοχείου διάλεγε μία κοπέλα, τήν πλησίαζε και τήν ρώταγε αν είναι έλεύθερη. Ή κοπέλα –αν ήταν έλεύθερη– του έδινε τόν αριθμό του δωματίου της και ο πελάτης (άφού πλήρωνε στην μαντάμα τήν βίζιτα) ανέβαινε μόνος στό δωμάτιο κι άρχιζε νά ξεντύνεται. Σέ πέντε-δέκα λεπτά έκανε τήν έμφάνισή της ή κοπέλα και άρχιζε ή σεμνή τελετή. Μετά τήν συνουσία, ή κοπέλα έπαιρνε τήν μάρκα από τόν πελάτη και έξηφανίζετο. Ο πελάτης ντυνότανε και έφευγε. Σέ περίπτωση πού ένας τζαμπατζής πελάτης δέν ήθελε νά δόσει τήν μάρκα στην κοπέλα, θά είχε νά κάνει μέ μερικούς νταβραντισμένους μπράβους. Έξάλλου, ο ύποψήφιος λωποδύτης πού, έν άπουσία τής πόρνης, θά άνοιγε τήν ντουλάπα του δωματίου θά τήν έβρισκε έντελώς άδεια. Ή πόρνη δέν κατοικούσε μέσα στό μπορντέλο-ξενοδοχείο. Θυμάμαι άριστα εκείνα τά μπορντέλα-ξενοδοχεία πίσω από τήν όδόν Αθηνάς. Τά μπουρδέλα τής όδου Σωκράτους τά άναφέρει ο Κάσδαγλης στην Δίψα (1970). Ή ίδια περίπου κατάσταση έπικρατούσε και στό μπορντέλο-ξενοδοχείο του λιμένος Θεσσαλονίκης, για τό όποιο θά προσθέσω, παρεπιπτόντως, ότι έπέζησε και μετά τό '52 πού κλείσανε τά μπορντέλα. Έδω άς θυμηθώ, τόν ξακουστό τεκέ του Παπαδέα (πέθανε τό 1966), πού βρισκότανε στην όδο Κουντουριώτου, άπέναντι στην κεντρική πύλη του λιμένος Θεσσαλονίκης.

Στό μπορντέλο-στρατώνας έπικρατεί μία παλαιϊκή κατάσταση. Τό μπορντέλο-στρατώνας συγγενεύει περισσότερο μέ τήν μπουρδελογειτονία, παρά μέ τό μπορντέλο-ξενοδοχείο. Τό μπορντέλο-στρατώνας είναι μία μπουρδελογειτονία κλεισμένη μέσα σέ ένα κτίριο. Στο μπορντέλο-ξενοδοχείο όλα κατέχονται και διευθύνονται από τήν μαντάμα. Στο μπορντέλο-στρατώνας δέν υπάρχει μαντάμα ή κάθε πόρνη έχει ένα δωμάτιο, όπου δουλεύει για λογαριασμό της. Γύρο από τό μπορντέλο-στρατώνας οί νταβατζήδες σφάζονται σαν κοτόπουλα. Γιαυτό, στό μπορντέλο-στρατώνας υπάρχει, πάντοτε, άστυνομία. Τά Βούρλα άποτελούν τό τυπικότερο παράδειγμα πορνείου αυτού του τύπου.

Έτσι ήδανε
τά
Βούρλα



Τά Βούρλα είναι σήμερα φυλακή-ψυχιατρείο. Βρίσκονται στην Δραπετσώνα. Γιά νά καταλάβουμε τήν τοτινή λειτουργία αὐτοῦ τοῦ οἴκου ἀνοχῆς θά πρέπει νά θυμηθοῦμε ὅτι ἦτο ἐκτός πόλεως. Στίς ἀρχές τοῦ αἰῶνα μας, ὁ Πειραιάς τέλειωνε στό νεκροταφείο τοῦ Ἁγίου Διονυσίου, ἐκεῖ πλάι στά Βούρλα καί στήν Βρομολίμνη. Τά Βούρλα (ὄνομα καί πράμα) βρισκόντουσαν σ' ἕνα ἔρημο καί ἐλώδες τοπίο. Γιά νά φτάσεις ἐκεῖ, ἀπό τόν Ἡλεκτρικό Σταθμό ἤ ἀπό τήν Παλαμηδίου, ἔπρεπε νά περπατήσεις σχεδόν μισήν ὥρα. Τό 1910 καταργήθηκε τό νεκροταφείο τοῦ Ἁγίου Διονυσίου. Ἀπό τό 1922 ἄρχισε νά ἐποικίζεται ἡ Δραπετσώνα. Ὡστόσο, ἡ περιοχή παρέμενε ἐπικίνδυνη – ἰδίως τή νύχτα ὅπου ὅλα ἦσαν θεοσκότεινα.

Τά Βούρλα ἀπαρτίζονταν ἀπό τρία δυόροφα κτίρια σέ σχῆμα Π. Κάθε πλευρά εἶχε 24 (12 + 12) δωμάτια· ἤτοι, ἐν συνόλῳ 72 δωμάτια = 72 πόρνες. Τό σχῆμα Π ἔκλεινε μέ μιά ψηλή μάντρα. Στή μέση τῆς αὐλῆς ὑπῆρχε ἕνα σπιτάκι· τό ἰσόγειο ἐστέγαζε τό καφενεδάκι τῶν νταβατζήδων, καί, στό πάνω πάτωμα ἔμενε ἡ ἀστυνομία. Ἡ αὐλή –καί γενικότερα τά Βούρλα– εἶχαν μόνον μιά πορτάρια. Ὅποιος νταβατζῆς ἤθελε νά καθαρίσει μέ κάποιον ἀντίπαλό του, τήν ἔστηνε στήν πορτάρια καί περίμενε. Ἐκείνη τήν ἐποχή οἱ νταβατζήδες δέν ἀστειευόντουσαν...

Στήν ὁδόν Εἰρήνης τῆς Θεσσαλονίκης λειτουργούσαν ὡς τό '52 δύο μεγάλα δυόροφα μπορντέλα, πού τά χώριζε ἕνα στενὸ δρομάκι (ἔβγαζε στήν ὁδόν Λαγκαδά). Ἀνάμεσα στά μπορντέλα ὑπῆρχε ἕνα παραγκάκι-καπνοπωλεῖο. Ἀποκεῖ ἀγοράζανε τσιγάρα, μέ τό τεφτέρι, οἱ πουτάνες. Αὐτό τό καπνοπωλεῖο ἀνήκε σ' ἕναν φίλο μου γεροπούστη, ἀπό τήν Πόλη. Ἐκεῖ μέσα πέρασα πολλές μέρες τῆς ζωῆς μου. Συνήθιζα νά κάθομαι, μέ τίς ὥρες, σέ μιά καθέκλα (ὅπως ἔλεγε ὁ μακαρίτης φίλος μου) καί νά συζητῶ μέ τίς πουτάνες. Πίσω ἀπό τό καπνοπωλεῖο ἦταν τό διαβόητο κέντρο τοῦ Κέρκυρα, ὅπου ἔγιναν πολλά φονικά. Στοῦ Κέρκυρα ἔπαιξε ἕναν καιρό κι ὁ Τσιτσάνης. Μιά φωτογραφία τοῦ νεαροῦ Τσιτσάνη ἦταν κρεμασμένη στό πάλκο τοῦ Κέρκυρα ὡς τό '50. Ὁ ἴδιος ὁ Τσιτσάνης, κατά τήν διάρκεια τῆς Κατοχῆς, καθότανε συχνά σ' ἕνα καφενεδάκι, ἀπέναντι στά μπορντέλα. Ἀκριβῶς σ' αὐτό τό καφενεδάκι εἶναι πού στάθηκε ἕνας ταγματасφαιλίτης μέ φυσεκλίκια καί ἤθελε νά συλλάβει τόν Τσιτσάνη. Μά ὁ Τσιτσάνης εἶχε τύχη. Γιατί, τελικῶς, τόν ἔσωσε ὁ Τρούλης πού ἄρχισε στίς σφαλιάρες τόν ταγματасφαιλίτη, τόν ἔριξε χάμω καί τόν ποδοπάτησε. Αὐτός ὁ Τρούλης ὑπῆρξε ὁ μεγαλύτερος νταῆς τοῦ Βαρδαρίου ἐπί Κατοχῆς. Τήν ἀνοιξη τοῦ '45 τόν ἔπιασαν (εἶχε καθαρίσει κάπου δέκα-ἐνιά ταγματасφαιλίτες) καί δέν βγήκε ἀπ' τή φυλακή παρά τό 1960. Γίναμε φίλοι καί κάναμε παρέα ἀπό τήν μέρα τῆς ἀποφυλάκισής του ὡς τό '65.

Ἀφηγούμαι τέτιου εἶδους λεπτομέρειες μέ τήν κρυφή ἐλπίδα πῶς θά γίνει κατανοητή ἡ ἀτμόσφαιρα πού διαπότιζε τά μπορντέλα τῆς ὁδοῦ Εἰρήνης. Ὡστόσο –παρά τίς ἐμπειρίες μου– δέν καλοκατάλαβα σέ ποιόν τύπο οἴκου ἀνοχῆς ἀνήκαν τά μπουρδέλα αὐτά. Σήμερα, ἀφοῦ πέρασαν τριάντα χρόνια, μένω μέ τήν ἐντύπωση πῶς οἱ οἴκοι ἀνοχῆς τῆς ὁδοῦ Εἰρήνης εἶχαν τά γνωρίσματα τῶν *μπορντέλων-στρατῶνων*. Ἐκεῖ, οἱ πόρνες μάλλον εἶχαν νοικιασμένα δωμάτια, ἂν καί, παράλληλα, ὑπῆρχε καί διευθύντρια. Ἐπίσης, οἱ πόρνες τῆς ὁδοῦ Εἰρήνης εἶχαν μεγάλες ἐλευθερίες. Δέν ξέρω ποιός ἦτο ὁ ἰδιοκτήτης τῶν μπορντέλων τῆς ὁδοῦ Εἰρήνης. Τά Βούρλα, πάντως, ἀνήκαν στήν οἰκογένεια Πιπινέλη.

Γιά τήν *μπουρδελογειτονιά* καί τήν *μπουρδελο-πολιτεία* δέν χρειάζεται νά προσθέσω πολλά. Ἡ περιοχή τῶν ὁδῶν Σωκράτους-Μενάνδρου καί Σία εἶναι μιά *μπουρδελογειτονιά*. Ἡ Τρούμπα ὑπῆρξε ἡ κυρίως *μπουρδελογειτονιά* τοῦ Πειραιά. Τό τραγούδι τοῦ Μάρκου Βαμβακάρη

*χρόνια μέσ στήν Τρούμπα μαγκίτης κι ἀλανιάρης
φρόντισε νά μάθεις κι ὕστερα νά μέ πάρεις*

δείχνει τήν τεράστια προβολή τῆς Τρούμπας ἐπί τοῦ ὑποκόσμου. Τό σατιρικό δίστιχο πού διασώζει ὁ Καμπούρογλου

*στοῦ Ψειρή τό μαχαλά
τρεις κοπέλες στόν παρά*

(δέν ξέρω ἂν ὑπαινίσεται τήν ὑπαρξη τοῦ γνωστοῦ μπουρδελομαχαλά Ψειρή-Κουμουνοῦρου) ἔχει, σάν θεσσαλικό ἀντίστοιχο, τήν



Σχέδιο του Άλέκου Φασιανού.

παροιμιώδη έκφραση

*Καλαμπάκα και Καστράκι
μιά πεντάρα τό μουνάκι.*

Γιά νά γίνει εύνοητη αὐτή ἡ ἔκφραση πρέπει νά πῶ ὅτι ἡ Καλαμπάκα καί τό Καστράκι εἶναι δύο χωριά κάτω ἀπό τά Μετέωρα. Ἡ λαϊκή ἔκφραση ἀναφέρεται στήν, ἐξαιτίας τῶν καλογήρων, ἔκλυση ἠθῶν πού ἐπικρατοῦσε γύρο στά μοναστήρια. Οἱ καλογερίστικες φυλακές τῶν Μετεώρων ἀποδεικνύουν τό μέγεθος τῆς ἐκεῖ ἐνδημούσης ἀνηθικότητας. Τήν ἴδια ἀπαίσια φήμη εἶχε καί ἡ Ἱερισός, κοντά στό Ἅγιον Ὄρος. Κάποιο ἄλλο δίστιχο μιλάει, πιθανότατα, γιά κάποια *μπουρδελογειτονιά* τῆς Ἰσταμπούλ

*ἄς πάμε μέσ στήν Πόλη, στόν φραγκομαχαλά,
πούχουνε τά κορίτσια τά πέντε στόν παρά.*

Γιά τήν Μπάρα –μοναδική περίπτωση *μπουρδελο-πολιτείας*– εἶπα, κιάλας, ἀρκετά.

Δέν ἐξιδρακινεύω τήν μορφή τῆς πόρνης. Μιά πουτάνα δέν εἶναι περισσότερο ἢ λιγότερο πουτάνα, ἀπ' ὅσο ἓνας μαιευτήρας εἶναι περισσότερο ἢ λιγότερο μαιευτήρας. Ἡ συνουσία ἀποτελεῖ τήν –κοινῶς ἀποδεκτή– πλατφόρμα τῆς ἐρωτικῆς πράξεως. Γιά τήν πόρνη ἡ συνουσία δέν εἶναι ἐρωτικός στόχος, παρά μέσον ἐπιβιώσεως-ἐπάγγελμα. Ἡ ψυχὴ τῆς πόρνης δέν εὐφραίνεται ἐκ τῆς συνουσίας. Ἡ πόρνη (πρέπει νά) ὑποδύεται ὅτι μετέχει στήν συνουσία. Ἡ ἐρωτικὴ πράξη στό πορνεῖο ἔχει μακραίωνη παράδοση καί δικό της φολκλόρ. Ἡ πόρνη κατέχει τήν τεχνικὴ τῆς συνουσίας. Κοινωνικῶς, ἡ πόρνη εἶναι πιό χρήσιμη ἀπό τόν βουλευτή. Καί τό λέω μέ θλίψη.

Δέν εἶναι ἀπαραίτητο νά ἀραδιάσουμε τίς ὀνομασίες τῶν αἰδοίων κατὰ τήν ἀρχαιότητα. Ὡς πρὸς τήν βυζαντινὴν ἐποχὴ παραθέτω τήν ἐξῆς περικοπὴ τοῦ Φαίδωνος Κουκουλέ:

Τά αἰδοῖα καθ' ὅλου ἐκαλοῦντο ὑπὸ τῶν Βυζαντινῶν κρυφά μέλη ἢ τὰ ἄσχημα ἢ ἀναγκαῖα, τὰ ἀνδρικά δὲ γείτονες.

Παρ' Ἡσυχίῳ ἀναγινώσκωμεν: «γίτονας· τὰ δύο αἰδοῖα». Φέρεται δὲ καί παρ' Ἀριστοφάνει ἡ λέξις εἰς τοὺς Ἀχαρνεῖς.

Εἰδικῶς τό ἀνδρικόν μόριον ἐκαλεῖτο ὑπὸ τῶν πολλῶν, ὡς καί ὑπὸ τῶν ἀρχαίων, καί νῦν ἐν Κρήτῃ καί Κυκλάσι, νεῦρον, ἐπὶ τό σεμνότερον δὲ δέμας, ὡς ἤδη παρά τῷ κωμικῷ Πλάτωνι, καί θάμβαλον δὲ, φρονῶ, ἀφ' οὗ καί σήμερον οἱ Αἰγιεῖς καί Αἰγινήται μπάμπαλο τοῦτο καλοῦσιν, ὡς θαμβάλιζον, ἦτοι αἰωρούμενον. Γράφει ἄλλως ὁ Ἡσύχιος: «θάβαλον· αἰδοῖον»· καί πάλιν: «θάμβαλον· ἱμάτιον καί τό αἰδοῖον Φρύγες».

Πρὸς τούτοις τό αὐτό ἐκαλεῖτο καί βίλλος καί βιλλίν, ὡς μαρτυρεῖ ὁ Ἡρωδιανός καί ὁ Ἡσύχιος καί ὡς ἐπιβεβαιουῖσι καί τὰ σημερινά βίλλος καί βιλλίν.

Πολύ διαδεδομένη ἦτο καί ἡ ὀνομασία τό φυσικόν καί ἡ φύσις, νῦν φύσι, ἦν σημασίαν ἔχομεν μνημονευομένην παρά τῷ Καισαρείᾳ Ἀρέθῃ, ἐν τῇ Χρονογραφίᾳ τοῦ Θεοφάνους, ἐν ἐπιγράμματι τῆς Παλατινῆς Ἀνθολογίας, παλαιότερον ἐν τοῖς παπύροις καί μεταγενεστέρως ἐν τῷ Ἐπαίνῳ τῶν εὐγενικῶν γυναικῶν. Ὅτι δὲ τό ἀνδρικόν μόριον θά ἐχαρακτηρίζετο, ὡς καί σήμερον, ὡς αὐτῆ, δεικνύει ἡ Βυζαντινὴ παροιμία «πτωχός ἢ πλούσιος, ἀν αὐτὴν οὐ θάλη, οὐδὲν κοιμάται».

Ἀπὸ τὰς Ἀσίζας τῆς Κύπρου μανθάνομεν ὅτι ἐν τῇ νήσῳ ταύτῃ ἐκαλεῖτο βέργα, τόν τύπον δὲ τσουτσοῦνα καί ψωλή μᾶς παραδίδει ὁ αἰσχρολόγος Σαχλίκης, τό ἀρσενικόν δὲ ψῶλος τό Συναξάριον τῶν εὐγενικῶν γυναικῶν.

Ἐν τῷ Λεξικῷ τέλος τοῦ da Somavera λέγεται σάρκα, καθ' ἑβραϊκὴν ἐπίδρασιν, ἀφ' οὗ ἡ λέξις βασάρ ἐδήλου καί τήν σάρκα καί τό γεννητικόν μόριον.

Εἰρήσθω ὅτι τό ἄκρον τῆς θαλάμου κατὰ τὰ ἀγιολογικά κείμενα ἐκαλεῖτο θαλάνιον, πρὸς δὲ καί καυλός, νῦν καυλί.

Οἱ ὄρχεις τοῦ ἀνδρός ἐλέγοντο τότε λιμπά καί βόλοι δὲ, βολέας δ' ἐκαλεῖτο ὁ τοιοῦτους μεγάλους βόλους ἔχων.

Πρὸς τούτοις ἐκαλοῦντο, ὡς καί παρ' ἀρχαίοις, δίδυμοι, ἀλλὰ καί διδυμία καί ὄρχεις καί παραστάται καί μῆδεα, λέξις συνδετέα πρὸς τό μέζεα, τὰ ὁποῖα παρ' Ἡσιόδῳ δηλοῦσι τὰ αἰδοῖα. Ὅρα ὅτι καί παρ' Ἡσυχίῳ κεῖται: «μεζός· αἰδοῖον» καί εἰς τό Etymologicum Gudianum: «μέζεα· τὰ αἰδοῖα ὅτι μέσεά ἐστι τῆς οὐρᾶς, Σικελοὶ δὲ καί Ταραντῖνοι μέσα αὐτὰ καλοῦσι».

Ἀνωτέρω εἶπον ὅτι τό ἀνδρικόν μόριον ἐκαλεῖτο φύσις. Διὰ τῆς αὐτῆς ὁμῶς λέξεως ἐδηλοῦτο καί τό γυναικεῖον αἰδοῖον, ὡς φαίνεται ἐκ τοῦ Ἱπποκράτους καί θραδύτερον τοῦ Καισαρείᾳ Ἀρέθῃ, μαρτυροῦντος, ὡς εἴρηται, ὅτι εἶδος βινητικοῦ σχήματος ἐλέγετο τότε φύσις πρὸς φύσιν. Προστεθεῖσθω ὅτι καί ἐν Νομοκάνονι τοῦ ΙΖ' αἰῶνος φύσις καλεῖται τό γυναικεῖον αἰδοῖον, οὕτω δὲ τό καλοῦσι καί οἱ Ἡπειροθεσσαλοὶ.

Παρ' ἀρχαίοις τό γυναικεῖον αἰδοῖον ἐκαλεῖτο κύσθος. Ὅτι ἡ ὀνομασία αὕτη δημῶδες θά διετηρήθη κατὰ τοὺς Βυζαντινοὺς χρόνους πείθει ἡ σημερινὴ ὀνομασία συστί = κυσθί παρά τοῖς Ἑλλησι τῆς κάτω Ἰταλίας (Καλαβρίας) καί τὰ σημερινά χύστος ἐν Σάμῳ, Ζακύνθῳ, Κεφαλληνίᾳ, Κρήτῃ, Ἀθήναις καί Κύπρῳ, ὁ χύστων ἐν Πόντῳ, ὁ κύστε ἐν Τσακωνίᾳ καί χύστρο ἐν Κρήνῃ.

Κοινότατον καί κατά τούς μεταγενεστέρους αιώνας συνηθέστατα περιφερόμενον ἦτο τό μουνίν, τό ὁποῖον ἄλλοι ἄλλως ἐτυμολογοῦσιν. Οὕτως ὁ Hubert Pernot σχετίζει τήν λ. πρός τό βουνίν (mons veneris), ἤν γνῶμην ἀσπάζεται καί ὁ G. Rohlf, ὁ P. Kretschmer δέ πρός τό Βενετικόν monia, mona, τό γυναικεῖον αἰδοῖον δηλοῦν, ὁ Κοραῆς πρός τό Σικελιωτικόν μυλλός καί ὁ Γ. Χατζιδάκις πρός τό εὐνίον-εὐνί.

Τό αὐτό ἐλέγετο καί κτένιον κατά Κλήμεντα τόν Ἀλεξανδρέα, τόν Πολυδεύκη, τόν Μιχαήλ Ψελλόν καί τόν Θεσσαλονίκης Εὐστάθιον, ἤν ὀνομασίαν διετήρησαν καί οἱ σημερινοί Ἕλληνες, οἵτινες τό περί τό ἐφήβαιον τοῦ γυναικεῖου αἰδοῖου μέρος καλοῦσι χτένι, τινές δέ καί ἀπόχτενο.

Ἡ σχισμή τοῦ γυναικεῖου αἰδοῖου, τό σκιστό σήμερον, κατά τόν Πολυδεύκη, ἐκαλεῖτο σχίσμα καί διάσφαγμα.

Προστεθείσθω ὅτι νῦν οἱ κάτοικοι τῆς Κῶ τήν γυναικεῖαν αἰδῶ καλοῦσιν, ὡς εἶπον, μέλος, ὀνομασία ἣτις φαίνεται καί μεσαιωνική, ἂν μή καί ἀρχαία. Τέλος ὅτι οἱ Βυζαντινοί τό τῆς γυναικός αἰδοῖον θά ἐκάλουν, ὡς ἤδη ὁ Ἀριστοφάνης, σῦκον, δηλον καθίσταται ἐκ τοῦ ὅτι οὕτω καί νῦν καλοῦσιν αὐτό οἱ ἐκ Τραπεζοῦντος καί Οἰνός τοῦ Πόντου ὀρμώμενοι, ὡς καί οἱ Ρόδιοι καί οἱ κάτοικοι Βελβενδοῦ Μακεδονίας.

Στά σεξουαλικά ὄργανα περιλαμβάνονται τό γυναικεῖον αἰδοῖον, οἱ μαστοί, ὁ πρωκτός, τό πέος, οἱ ὄρχεις, τό στόμα. Διαθέτουμε μιά πλούσια σειρά συνονύμων, ἀργκοτικῶν ἐκφράσεων, παροιμιῶν, λαϊκῶν τραγουδιῶν καί παραδόσεων γιά τά αἰδοῖα, ἐν γένει.

Γιά τό γυναικεῖον αἰδοῖον βρίσκουμε πολλούς εὐτράπελους στίχους στό δημοτικό τραγούδι. Ἴδού ἓνα παράδειγμα

τό μουνί τό λέν Ἀλή
καί τόν πούτσο Καραλή!
τό μουνί ὄντας ἀφρίζει
σάν καράθι ἀρμενίζει,
τά πανιά τάχει τρακάδα
καί τά τσαμαντάλια μαύρα!

• Βεβαίως, αὐτό τό τραγουδάκι εἶναι ὁ πρόγονος τοῦ γνωστότατου
τό μουνί τό λένε Γιώτα
καί τόν πούτσο Παναγιώτα!
ὁποῖον θέλεις πάνε ρῶτα
τό κεφάλι μπαίνει πρώτα!

Σέ κάποιο ἄλλο δημοτικό τραγούδι τό αἰδοῖον φέρεται νά ἔχει μασχάλες, ὅπερ ἐνθυμίζει ἀνάλογες παρομοιώσεις πού συναντάμε στήν ἀργκό τοῦ ὑποκόσμου (μουνόχειλα / μουνοβάρδουλα κτλ.):

γιά σταθεῖτε γιά νά ἰδοῦμε
τί τραγούδι θέ νά εἰπούμε
γιά τό δόλιο τό μουνάκι
πόχει μπρός καί πίσω αὐλάκι!
ἤθελα νά ρίξω σάνη
ἀποκάτω στό φουστάνι
νά κρεμάω τίς καρδάρες
στοῦ μουνιοῦ τίς ἀμασχάλες...

Τό γυναικεῖον αἰδοῖον παρομοιάζεται καί μέ πηγάδι. Ἐξ αὐτοῦ οἱ ἐκ-

φράσεις: πηγαδομούνα / μουνί-πηγάδι, καί, ἡ δοξασία πῶς τό αἰδοῖον ἔχει πάτο. Οἱ παρακάτω στίχοι ἐνός δημοτικοῦ τραγουδιοῦ ἐπιβεβαιώνουν αὐτή τή δοξασία

πάει ὁ πούτσος στό παζάρι
δέν ἤξέρει τί νά πάρει
βρίσκει τοῦ μουνιοῦ τόν πάτο
καί τόν κάνει ἄνω-κάτω.

Γιά τό γυναικεῖον αἰδοῖον ἔχουμε μίαν ἱκανοποιητική σειρά παροιμιῶν, καί λαϊκῶν γνωμικῶν ἢ ἐκφράσεων. Ἴδού ἐλάχιστα παραδείγματα

ἔλα, μπαμπά, νά σοῦ δείξω πού τόχει ἡ μαμά!
ὅσα μαύρα μουνιά βλέπεις, ὅλα τῆς μάνας σου λές πῶς εἶναι;
τό μουνί σέρνει καράθι!
θά πεῖς τό μουνί μουνάκι!
φάνηκε τό πράμα τῆς!
μουνί-καπέλο!

τί νά γινῶ ἡ ὄρφανή / τό μουνί μου μέ πονεῖ!

καζάντησε ἡ ψείρα μουνί καί δέν ξέρει τί νά τό κάνει!

Στό μυθιστόρημα Φάρ-Ούέστ (1974) τοῦ Δημήτρη Δειλινοῦ, διαβάζω τό δίστιχο

ἄχ, πῶς μ' ἀρέσει νά σέ βλέπω νά κατουρᾶς στ' ἀγγειό
νά σφυρίζει τό ζιζί σου σάν παπόρι γαλικό!

ὀπόθεν συνάγεται πῶς τό αἰδοῖον ἔχει καί τό ἠχομιμητικό συνόνυμο ζιζί. Ἡ, βενετσιάνικης προελεύσεως, λέξη μουνί ἐμφανίζεται ὑπό ἀρκετάς ὄψεις: μουνάκι / μουνίτσα / μουνάρα / μούναρος / μούνος / ἀρχιμούναρος. Οἱ λέξεις μουνίκακας καί μανιαμούνιας ἀπορέουν, πιθανότατα, ἀπό τήν λέξη μουνί. Ἡ περί τό γυναικεῖον αἰδοῖον ἐξαψη παρέχει τίς ἐκφράσεις: τά καπακλίκια τοῦ μουνιοῦ / καπακλίδικο μουνί / μουνί μέ ἐφτά καπάκια / παχί μουνί / ἀφράτο μουνί κτλ. Γιά τίς πτυχώσεις τοῦ γυναικεῖου αἰδοῖου χρησιμοποιεῖται ἡ λέξη χεῖλια -ἢ- μουνόχειλα. Τήν ἴδια ἀκριβῶς λέξη μεταχειριζόμαστε καί στήν ἀνατομική. Ἡ σχετική παράδοση ἀντανακλάται στήν λαϊκή δοξασία, ὅτι τάχα, ἡ γυναίκα μέ μεγάλα χεῖλη ἔχει ἀπαραιτήτως καί μεγάλο αἰδοῖον (ὅπερ ἐνθυμίζει τόν ἀνάλογο συσχετισμό μύτης καί πέους). Ἐνα παλιότερο συνόνυμο τοῦ αἰδοῖου εἶναι τό: κρεάτινη κουλούρα. Ἐνα ἄλλο σημερινό (εὐρωπαϊκῆς προελεύσεως) κολονακιότικο συνόνυμό του εἶναι: παρενθέσεις. Ἡ λέξη μουνοτρίχι (λαϊκή ὀνομασία τοῦ φυτοῦ ἀδιάντον ἢ κόμη τῆς Ἀφροδίτης), ἐνδεχομένως, ἀναφέρεται στό ἐφήβαιον. Παλιότερα, τό ἐφήβαιον λεγότανε χτένι. Ἀχνα βασιλικοῦ πάνω ἀπό τό σγουρό ἐφηβαῖο - γράφει ὁ Ἐλύτης. Τό γυναικεῖον αἰδοῖον (καθώς, σέ πολλές ξένες γλώσσες) εἶναι χωμένο σέ ἀρκετές θρυσίες -ἢ- αὐτό καθ' ἑαυτό, ἀποτελεῖ θρυσία. Παραδείγματα

γαμῶ τό μουνί πού σέ πέταγε!
τῆς μάνας σου τό μουνί!
γαμῶ τό μουνί τῆς ἀδερφῆς σου! (κτλ. κτλ.)

Πρέπει νά αναφέρω καί τό σύγχρονο λαϊκό ποιημάκι, πού κατέγραψε ὁ Μανόλης Ξεξάκης

ἕνα μαμουνάκι, μουνάκι, μικρό τόσο δά,
βγήκε μέσ' ἀπό μιά παπούτσα, πούτσα, μικρό τόσο δά...

Τέλος, δέν λησμονῶ τήν ξακουστή συλογή φωτογραφιῶν γυναικείων αἰδοίων τοῦ δαιμόνιου Ἀνδρέα Ἐμπειρικοῦ – μιά συλογή πού δέν παρέλειπε νά δείχνει στούς φίλους του, καί, τῆς ὁποίας ἀγνοεῖται ἡ τύχη.

Στήν καλιαρντή τά βυζιά ἀποδίδονται μέ τά συνόνυμα: *βουτρά / γαλοφουσκού / κασικανά / καυλοπιπίλες / μουτζαντίθαρα / σταμνόστερνα*. Οἱ ὁμοφυλόφιλοι ἐπλάσαν γιά τό γυναικεῖον αἰδοῖον τά συνόνυμα: *καυλομαξίλαρο / μουτζό / ψωλάραγμα*. Καί στίς δυό αὐτές κατηγορίες συνονύμων (ἐπίσης, σέ ὅ,τι ἀφορᾷ γενικότερα τίς γυναῖκες) περιέχεται ἰκανή δόση δηλητηρίου. Αὐτή ἡ στάση διόλου δέν ἐμποδίζει τούς ὁμοφυλόφιλους ἀπό τό νά μιμούνται, δουλικότατα καί γελοιοδέστατα, τίς γυναῖκες.

Στήν λαϊκή ἀνατομική τά βυζιά καλοῦνται *Μαριγούλες*. Ἡ περίπτωση τοῦ δίστιχου

ἡ ἀγάπη ἀπό τά μάτια πιάνεται, στά χεῖλη κατεβαίνει
κι ἀπό τά χεῖλη στήν καρδιά ριζώνει καί δέν βγαίνει

πού φανερώνει τά διαδοχικά στάδια τοῦ ἔρωτος, ἐπιβιώνει – ὑπό ἄλλην μορφήν – στήν παροιμία

εἶδες χέρι στό βυζί; δέξου, μουνί, μαντάτα!

Πάντως, ὁ κόρφος καί ἡ κόμη ἐθεωροῦντο, ἀνέκαθεν, σημαντικότερα δώρα τῆς γυναικείας ὁμορφιάς. Αὐτό λέει καί ἡ παροιμία

τό βυζί καί τό μαλλί

καθημερινή στολή (δηλαδή, στόλισμα).

Στήν ἀργκό μας οἱ μαστοί ἀποκαλοῦνται *κουμπούρια*.

Γιά τό ἀνδρικό μόνιον διαθέτουμε, ἐπίσης, ἀρκετά συνόνυμα. Τά πλέον συνήθη εἶναι: *πούτσος –καί– ψωλή*. Ὁ Ἀνδριώτης γράφει *μποῦτσος*. Τό βρίσκω ἀδόκιμο. Λέμε: *πούτσα –ἢ– πούτσος*. Καί, σχεδόν ποτέ: *μποῦτσα –ἢ– μπούτσος*. Ὁ Ἀνδριώτης, στήν πρώτην ἐκδοση τοῦ λεξικοῦ του (1951), δέχεται τήν λέξη *πόσθη* σάν πρόγονο τῆς λέξεως *μποῦτσος*· μά στήν δεύτερη ἐκδοση (1967) ἀλλάζει γνώμη, γιατί ἐντωμεταξύ ἀνακαλύπτει τό σλάβικο *butsa* (= ἐξόγκωμα). Δέν νομίζω ὅτι διαθέτουμε μιά πειστική ἔτυμολογία γιά τήν λέξη *πούτσος*. Ἀντιθέτως, ἡ λέξη *ψωλή* φαίνεται νάχει ἀρχαιοελληνική καταγωγή.

Ἡ λέξη *πούτσα* (κι ὄχι ἡ λέξη *πούτσος*) μᾶς παρέχει τά: *πουτσαρά / πουτσαράς*. Ὁ ἀγνός Κρυστάλλης, σέ κάποια ἐπιστολή του, ἀποκαλεῖ τόν Βλαχογιάνη *πυσαρά*. Ὁ ἴδιος προσαγόρευε τούς φίλους του μέ τήν προσφώνηση: *γιά σου, ὦρέ, κοκαλόπτσε!*

Ἀπό τήν λέξη *ψωλή* βγαίνουν τά: *ψωλίτσα / ψωλάκι / ψωλάρα / ψώλος / ψωλαράς / ψωλοκουβέντα / ψωλομούρης / ψωλαρπάχτρα* κτλ.



Καλντεριμιτζούδες στήν ὁδὸ Πειραιῶς. Φωτογραφία δημοσιευμένη στό *Ἴδεοδρόμιο* (16-5-1978).



Σχέδιο τοῦ Ἀλέκου Φασιανοῦ.

Ὁ Πέτρος Βλαστός μᾶς διαβεβαιώνει πῶς, στήν ἐποχή του, οἱ λέξεις πουτσαράς / ἀρχιδάτος / μαλλιαρόκωλος ἐδήλωναν τόν γεναῖον ἄντρα. Ἄλλα, δευτερότερα, συνόνυμα τοῦ πέους εἶναι τά: φύση / βέργα / μαλαπέρδα / τσουτσού / τσουτσούνα / ξερή / ὀκαδιάρικη παλαμίδα / λωλή / ἡ ἀπαυτή / ἡ ἀποτέτια κτλ. Ὁ Μακρυγιάννης γράφει: καί περιπαίζοντας ὁ Καραϊσκάκης τούς τούρκους ἐξεβρακώθη, τόν ἐλάβωσαν εἰς τήν φύσιν. Ὁ Κουκουλές, σέ μιάν ὑποσημείωσή του, ἀναφέρει ὅτι στήν Κερασούντα ἀποκαλοῦσαν τά αἰδοῖα ἄσκεμα κρέατα – καί παραθέτει τήν λαϊκή ἔκφραση τῆς Θεσσαλονίκης κρέας θά μπεῖ, κρέας θά βγεῖ ἰσχυριζόμενος πῶς, ἐδῶ, τό πέος ὑποδηλοῦται. Κατ' ἀρχήν, ὁ Κουκουλές ἤξερε τήν μισή λαϊκή ἔκφραση τῆς Θεσσαλονίκης, πού ὀλοκληρωμένη παρουσιάζει τήν μορφή: κρέας θά μπεῖ, κρέας θά βγεῖ, κι ὅ,τι μείνει δικό σου εἶναι! Αὐτή ἡ ἔκφραση, ἀναφέρεται στήν συνουσία (καί δὴ στήν ἀλλαξοκωλιά). Πιστεύω ὅτι ἡ ἔκφραση ἄσκεμα κρέατα χαρακτηρίζει ἀορίστως τά αἰδοῖα, ὅπως ἀκριβῶς οἱ λέξεις ἐργαλεία καί κρυφά ὀρίζουν συγχρόνως τό σύνολον φαλλοῦ-ὄρχεων. Σχετική εἶναι καί ἡ περιγελαστική προσφώνηση: γιά σου, Ἥλία, μέ τά μεγάλα ἐργαλεία!

Ἡ θάλανος τοῦ πέους ἀποκαλεῖται, κοινῶς, κεφάλι (καί, ἐνίοτε, καρύδι). Ἡ λέξη καυλί ὑποδηλώνει ὀλόκληρο τό πέος, κι ὄχι τήν θάλα-

νο. Ἡ λέξη ψωλή ἀπώλεσε τήν ἀρχαία τῆς σημασία καί σήμερα, ἀπλῶς, σημαίνει: πέος. Σχετικό μέ τήν γυμνή θάλανο εἶναι καί τό σύγχρονο λαϊκό λογοπαίγνιο

- τόν ξέρεις τόν Φούφουτο;
- ποιόν Φούφουτο;
- τόν πούτσο μου τόν ξεσκούφωτο!

Ὁ Κουκουλές διατείνεται ὅτι τό ἐπόνυμο Τσουτσούνας ἀποδίδεται στόν ἔχοντα μεγάλην πόσθην. Ἀμφιβάλω ζωηρῶς. Οἱ λέξεις τσουτσούνα / τσουτσουνίκα / τσουτσού ἔχουν εἰρωνικό περιεχόμενο. Ἡ ἔκφραση: ἄντε, μωρή τσουτσού! εἶναι λίαν προσβλητική.

Σέ ὀρισμένες κατηγορίες δημοτικῶν τραγουδιῶν ὁ φαλλός δίνει καί παίρνει. Σέ κάποιο τραγούδι μιά κοπέλα λέει

πό-πό-πό, μανούλα μου,
μέ πονεῖ ἡ καρδούλα μου!
πήγα πάνω στόν ὄντά
κι εἶδα τήν ξερή τ' ἀγά
μ' ἕναν σφόντυλο μπροστά!

Γιά τό τραγούδι τοῦ Γιάνναρου –πού τόν ἔθαψαν ἀφήνοντας τήν ψωλή του ἀπόξω– ἐκτός ἀπό τήν καταγραφή τοῦ Ἀραβαντινοῦ, διαθέτουμε μιά σειρά σκανταλιάρικες παραλλαγές τῆς Κρήτης. Σέ κάποιο ἄλλο δημοτικό τραγούδι βρίσκω τούς στίχους

στοῦ Μαρτιοῦ τίς πέντε-δέκα
μαραγκός ψωλές πελέκα
καί μεγάλες καί μικρές
ἀπό τίς μαρμάρινες
τό μάθανε τά κοράσια
καί τόν διπλοχαιρετούσαν
τ' ἄκουσε ἡ κυρά-γουμένη
στή χαρά τῆς τότε παίρνει.

Ἀπό δημοτικό τραγούδι προέρχεται καί ἡ παρακάτω εὐχή
νά εἶχα μοῖρα, νά εἶχα τύχη,
νά εἶχα μιά ψωλή σάν πήχη!

Καί, ἐπίσης, ἀπό δημοτικά τραγούδια παίρνω καί τούς ἐξῆς στίχους

μακροψώλη μ' ἀδερφέ,
μακροτράβα τό χορό!
χοντροψώλη μ' ἀδερφέ,
χοντροτράβα τό χορό!...
τώρα τίς ἀποκριές
φέραν δυό σακιά ψωλές [...]
τίς μεγάλες ἀποκριές
στέκονται οἱ ψωλές ὀρθές
γιέ μ', καί τό μεγάλο πάσκα
στέκουν τά μουνιά καί χάσκα!

Σταματάω τίς ἀναγωγές στό δημοτικό μας τραγούδι. Καί δέν θά ἐπικαλεσθῶ –ἐξ αἰδημοσύνης– ἄλλα χειρότερα παραδείγματα, πού βρίσκω στίς ἀνθολογίες.

Θά τελειώσω τήν περί φαλλοῦ παράγραφο παραθέτοντας λίγες παροιμίες καί παροιμιώδεις ἐκφράσεις

*εἶδα καί παραεἶδα ἀλλά ποντικοῦ ψωλή δέν εἶδα!
γιά τό πείσμα τοῦ γειτόνου ἔκοψα τή λωλή μου!
γιά τῆς ὀρφανῆς τόν κῶλο / ἔχει ὁ θεός μέγαν ψῶλο!
γιά τήν ὀρφανή τήν ξένη / ἔχει ὁ θεός ψωλή κρυμένη!
σάν τήν ψωλή στά τζάρτζαλα!
τί πετιέσαι, στή μέση, σάν ψωλή;
ἐβγαίνει σάν ἡ ψωλή ἀπ' τό βρακί!
μέ τόν πούτσο μου σπάω καρύδια!
ὁ χωριάτης εἶναι σάν τόν πούτσο ὅσο τόν χαϊδεύεις τόσο σηκώνεται!*

Τήν τελευταία παροιμιώδη ἐκφραση τή λένε οἱ μάγκες μέσ στή φυλακή.

Διαβάζω τό Νο 589 τῶν Ἐναρίθμων τοῦ Ἡρακλή Ἀποστολίδη:

ΦΑΒΩΡΙΝΟΣ: – τίσιν ἐφοδίοις φιλοσοφεῖς;

ΔΗΜΩΝΑΣ: – ὄρχεσι!

(Ὁ Σαμοσατεύς αὐτά, καταληπτότατα ἀπ' ὅλους).

Λίγα μπορῶ νά προσθέσω. Ὅντως, οἱ ἐκφράσεις ἄντρας μέ ἀρχίδια / ἄντρας μέ δυό ὀκάδες ἀρχίδια / ἄντρας μέ μπρούτζινα ἀρχίδια μιλοῦν ἀπό μόνες τους. Ὅστόσο, ὑπάρχει καί ἡ ἐκ διαμέτρου ἀντίθετη χρήση τῆς λέξεως ἀρχίδι. Ἐκφράσεις τύπου: ἄντε, ρέ ἀρχίδη! –ἤ– εἶσαι ἕνα ἀρχίδι καί μισό! (κτλ.) ἀποτελοῦν ἀσυγχώρητες ὑβρεις. Ἐδῶ θά ἀναφέρω καί τήν τόσο μειωτική λέξη κλαπαρχίδας. Οἱ ὄρχεις ἔχουν πολλά συνόνυμα: ἀχαμνά / ἀμελέτητα / γκογκόθια / καριόλια / λιμπά. Ὁ Νικόλαος Πολίτης γράφει: *πολλαχοῦ δέ τῆς Ἑλλάδος οἱ ὄρχεις ἐπί τό εὐφημότερον λέγονται αὐγά*. Πρέπει νά κλείσω τήν περί ὄρχεων παράγραφο μέ τίς παρακάτω σχετικές παροιμίες

*διάβολος δουλιά δέν εἶχε ζύγιαζε τ' ἀρχίδια του!
ὁ διάβολος, ὅταν κάθεται ἀργός, τά λιμπά του ξύνει!
δουλιά δέν ἔχει ὁ διάβολος, τ' ἀρχίδια του θά τρίθει!
δουλιά δέν εἶχε ὁ διάβολος, τ' ἀρχίδια του ἔσπαγε κι ἔραβε!
ὅταν δέν ἔχει ὁ διάβολος δουλιά, ξετσαμπαδίζει τά μπιχλιμπίδια του!*

Μέσα ἀπ' αὐτές τίς παροιμίες ξεπηδάει ἡ σύγχρονη ἐκφραση ὅλη μέρα ξύνει τ' ἀρχίδια του πού λέμε γιά τούς ἀργόσχολους.

Οἱ ὀμοφυλόφιλοι ἀρέσκονται νά ξεφουρνίζουν τό ρητό ὁ κῶλος εἶναι τό μουνί τοῦ μέλλοντος! σάν μεγάλη ἐξυπνάδα. Εἶναι λίαν ἀμφίβολον ἄν τό ρητό αὐτό ἀναφέρεται στούς πούστηδες. Ἡ ἐπιθετικότης τῶν πούστηδων φτάνει ὡς τό γρατσοῦνισμα κι ἐκεῖ ξεθυμαίνει. Ἡ λέξη κῶλος σημαίνει, ἀφ' ἑνός, ὀπίσθια –καί– ἀφ' ἑτέρου πρωκτός. Σύμφωνα μέ ἕνα παιδικό παιχνίδι, τό πέος ὀνομάζεται μπάρμπα-Κίτσος καί ὁ πισινός μπάρμπα-Νικολός (ἐδῶ, ἴσως, παίζει ρόλο καί ἡ συνήχηση: κῶλος > Νικολός). Σέ πολλά παραμύθια ὁ

πρωκτός προσωποποιεῖται. Ἡ παράδοση εἶναι ἀρχαία. Ὁ Νικήτας Νηφάκης, στό κείμενό του *Διήγησις νοστιμωτάτη καί ὠφελιμωτάτη περί τοῦ πῶς ἐφιλονείκησαν ποτέ τά τοῦ σώματος μέλη περί τῆς βασιλείας καί πῶς ἐβασίλευσεν ὁ κύρ-Κῶλος [...]* ἀποκαλεῖ τόν πρωκτό μπάρμπα-Νικολό.

Στά ἀρχαία καί λόγια συνόνυμα τοῦ πρωκτοῦ συμπεριλαμβάνονται τά: ἀφεδρών / ἔδρα / πυγή / ὀπίσθια κτλ. Στά σύγχρονα συνόνυμα προέχουν τά: κῶλος / πισινός / πάτος / καπούλια / τό νόθο μετόπισθεν καί ἄλλα. Στήν ἀργκό τοῦ ὑποκόσμου βρίσκουμε τά συνόνυμα: χαλκάς / δεκάρα / μολυθήθρα / πάτος / σούφρα / κλανιάς / κεφτές / διαφορικό κτλ.

Ἐφ' ὅλων αὐτῶν τῶν συνονύμων θά ἤθελα νά παρατηρήσω τά ἐξῆς: Τά συνόνυμα ἔδρα / ἀφεδρών / πρωκτός χρησιμοποιοῦνται, κυρίως, στά ἐγχειρίδια τῆς ἱατρικῆς. Ἡ λέξη *πυγή* περιέπεσε στή λησμονιά. Ὅμως, συχνά, τήν βλέπουμε νά ἀνακύπτει μέσα ἀπό σύνθετες λέξεις (π.χ. *πυγολαμπίς*). Ὁ Ροῖδης μᾶς θυμίζει ὅτι, οἱ λόγιοι ἀποκαλοῦσαν τά κρινολίνα *πυγόκοσμα*. Τό θέμα τῆς ἐτυμολογίας τῆς λέξεως κῶλος (ἀπό τό ἀρχαίο κῶλον ἔντερον) θεωρεῖται λυθέν. Μέχρι στιγμῆς δέν ἐπείσθην, διότι πάνω στίς λέξεις κῶλον / κόλον παίζεται ἕνα περίεργο παιχνιδάκι μέ τό ὠμέγα καί τό ὄμικρον. Ἡ λέξη πάτος χρησιμοποιεῖται, κατά κόρον, ἀπό τούς μάγκες: καί, συχνότατα, μέσα σέ τυποποιημένες ἐκφράσεις (ὅπως: *ρίχτα στόν πάτο σου!* = χῶστα στόν κῶλο σου!). Τό συνόνυμα *καπούλια* δίνει μιά ζωομορφική ἐκδοχή. Τά ἀργκοτικά συνόνυμα *χαλκάς / δεκάρα / μολυθήθρα / σούφρα / κεφτές* ἀπορέουν ἐκ τοῦ σχήματος τοῦ πρωκτοῦ. Τήν λέξη *μολυθήθρα* τήν μεταχειρίζονται οἱ ψαράδες: τά ιδιώματα τῶν ναυτικῶν καί τοῦ ὑποκόσμου ἀποτελοῦν συγκοινωνούντα ἀγγεῖα. Ἡ λέξη *σούφρα* (> *σουφρώνω*) δέν προήλθεν, ὅπως τό θέλει ὁ κύριος Κοραῆς, ἀπό τό ρῆμα *συνοφρυῶ*. Ὁ Ἀνδριώτης ἀποδέχεται τήν ἐτυμολογία τοῦ Meyer, σύμφωνα μέ τήν ὁποία ἡ λέξη *σούφρα* ξεκίνησε ἀπό τό λατινικό *supra*. Ὅφειλω νά κάνω μιά διευκρίνιση: οἱ ἀνωτέρω γλωσσολόγοι μιλάνε περί *σούφρας* ὑπό τήν σημασίαν τῆς πτυχῆς. Ὅμιλῶ περί *σούφρας* ὑπό τήν σημασίαν τοῦ πρωκτοῦ. Δέν πιστεύω στήν μεταφορική σημασία τῆς λέξεως *σούφρα*. Δέν ξέρω, κάν, ἄν πίσω ἀπό τήν μορφή *σούφρα* κρύβονται δύο ἐτυμολογίες. Αὐτό θά φανεῖ στό μέλλον. Ὡς πρός τήν λέξη *σούφρα* –ὑπό τήν σημασίαν τοῦ πρωκτοῦ– δέχομαι μίαν ἄλλη, πιό κοντινή, ἐτυμολογία: τήν τούρκικη λέξη *sofra*. Ἡ πρώτη σημασία τῆς λέξεως *sofra* εἶναι: χαμηλό στρογγυλό τραπέζι, ἐξ οὗ τό νεοελληνικό *σοφράς* (συχνά, συγχέεται μέ τό *σοφάς* πού σημαίνει: μιντέρι, ντιβάνι). Ὅστόσο, ἡ τουρκική λέξη *sofra* –μεταφορικῶς– σημαίνει: πρωκτός (ὡς ἐκ τοῦ σχήματος τοῦ τραπέζιου). Ὡστε, ἄν ὑπάρχει μιά δεύτερη λέξη *σούφρα* (μέ τήν σημασία τῆς πτυχώσεως, μόνον), θρισκόμαστε μπρός σέ ἕνα γλωσσικό κῆρυγμα μέ μίαν ἰσχυρή παρετυμολογική πίεση. Ἐξάλλου, δέν εἶναι ἡ πρώτη φορά πού μιά ξένη λέξη παρέχει στή γλώσσα μας δύο (ἀκουστικῶς παραπλήσιες) λέξεις. Τά ὀπίσθια ὑποδηλώνον-

ται και με την έκφραση πσινά μάγουλα (την μεταχειρίστηκε κι ο Καχτίσης). Ο Κουκουλές μας παραδίδει τὰ βυζαντινά ἐπόνυμα Ἀσπρόκωλος και Τρίκωλος.

Ἡ λέξη κώλος ἀποτελεῖ τὴν βάση μιᾶς σειρᾶς ἄλλων λέξεων: κωλάκος / κωλάκι / κωλαράκι / κωλαράκος / κωλαρέτζος / κώλαρος / κωλάθρα / κωλομάγουλα / κωλόμηλα / κωλομέρια / κωλάντερο / κωλοράβδι / κωλαράς / κωλώνω / ξεκωλώνω / κωλοβελόνης / κωλοσαύρα / κωλιά / κωλοβροντή / κωλοσοῦρνω / κωλοσοῦρτης / κωλοσφούγγι / κωλοσφουγγάριος / κωλόπανο / κωλοπετσωμένος / κωλοσοῦσα / κωλοστριμούρα / κωλοτριπίδα / κωλοτούμπα / κωλόκουρο / κωλοκαθίστρα / κωλότριχες / κωλοδάχτυλο / κωλογαμημένος / κωλοχανεῖο / κωλάδικο κτλ. Ἡ λέξη κολομπαράς δέν σχετίζεται μέ τὴν λέξη κώλος.

Τό πρώτο συνθετικό κωλο- ἔχει μιάν ὑποτιμητική σημασία (π.χ. κωλόχαρτο / κωλόγιατρος / κωλόπαιδο –καί– κωλανφάν). Ἡ εἰδικότερη κατασκευή και ποιότητα τῶν ὀπισθίων παρέχουν τίς λέξεις: κοκινόκωλος / ψαλιδόκωλος / ἀσπρόκωλος / μπαμπακόκωλος / μαλλιάρόκωλος –καί– προκειμένου περί γυναικῶν, τίς λέξεις: ἀχλαδοκώλα / φαρδοκώλα / στενοκώλα / χοντροκώλα / μπασοκώλα / χαμηλοκώλα / ψηλοκώλα / κοφινόκωλη / βρομοκώλα. Ἀπό τό δημοτικό τραγούδι δανειζομαι τούς σχετικούς στίχους

θαυμάζομαι και ἀπορῶ πῶς ὁ τ' ἀθρώπου ὁ κώλος:
τριγύρο-γύρο τριχωτός και ἔνδον κούφος ὅλος!
... κι ἐκεῖ πού μέ κωλόσερνε χορτάρι μή φυτρώσει!
... μᾶς πήραν κλέφτες στά θουνά, μᾶς κωλοσέρνουν σκλάβους!
... ὅλη μέρα τρίβει σθόλια και τό βράδι τρίβει κώλια!

Ξεκινώντας ἀπό τὴν παλιά κατάρα Ἄδου πρωκτῶ περιπέσοις! φτάνουμε στίς σύγχρονες ἀπειλές, παροιμιώδεις ἐκφράσεις και τυποποιημένες περιγελαστικές ἀπαντήσεις:

ἄλλη και δέν ἐγέννησε μόν' ἡ κοφινόκωλη!
εἶσαι ἕνας σκέτος κώλος!
τώρα θά δεις τοῦ κώλου σου τὴν τρύπα!
αὐτό νά τό χώσεις στόν κώλο σου!
θά τραβᾶς τίς κωλότριχές σου!
λόγια τοῦ κώλου!
ἄστα αὐτά τοῦ κώλου!
τοῦ κώλου τὰ ἐνιάμερα – και τοῦ πούτσου τὰ σαράντα!
θά σοῦ θάλω κωλοδάχτυλο!
ἂν ἔχεις κώλο, ἔλα!
αὐτός εἶναι πολύ κωλόφαρδος!
γιατί ἔχω τόν κώλο μπρός!
χαρά στόν ἄντρα τό ζεστό και στή γυναίκα κρύα!

Αὐτή ἡ τελευταία παροιμία, πιθανότατα, ἀναφέρεται στήν γνωστή διαφορά θερμοκρασίας μεταξύ γυναικείου και ἀντρικοῦ σώματος. Εἶναι κοινό μυστικό πῶς ἡ γυναίκα ἔχει θερμή κοιλιά και ψυχρά ὀπίσθια, ἐνῶ τὰ ὀπίσθια και τὰ πόδια τοῦ ἄντρα εἶναι πάντα ζεστά. Τό



ἐν λόγω φαινόμενον ἀποτελεῖ αἰτία σχετικῆς συζυγικῆς κρεβατομουρμούρας (μάσε τὰ πόδια σου! μέ πάγωσες! κτλ.). Αὐτό τό φαινόμενο δέν ἐπέρασε ἀπαρατήρητο ἀπό τόν λαό. Ἴδου, ἀτόφια, ἡ παράδοση Νο 1001 τοῦ Νικολάου Πολίτη:

Κίνησε ὁ Διάβολος νά πάη νά σπουδάση τὴ γυναίκα. Ἐκείνη σάν τόν εἶδε τόν φοβήθηκε κ' ἔρρηξε τὰ μαλλιά 'ς τό πρόσωπο κ' ἐτούρλωσε τόν πσινό της ὀλόγυμνη. Ὁ Διάβολος σάν τὴν εἶδε ἔτσι φοβήθηκε πῶς κάτι κατεργαριά θά τοῦ κάμη. «Τὴν κατάρα μου νά 'χης, τῆς λέει, και ποτέ νά μή ζεσταθῇ ὁ κώλος σου». Καί τῆς ἔδωσε μιά μπάτσα 'ς τόν πσινό. Ἀπό τότε κι ὁ πσινός τῆς γυναίκας χειμῶνα καλοκαῖρι οὔτε ζεστένεται, οὔτε τρίχα θγάνει.

Γιά τόν πρωκτό –ὡς σεξουαλικό ἀντικείμενο– θά μιλήσω παρακάτω. Στὴν φυλακή ὁ πρωκτός χρησιμοποιεῖται ὡς κρυψώνας. Ἡ συνήθεια αὐτή παρατηρεῖται στίς φυλακές ὅλου τοῦ κόσμου κι ὅλων τῶν ἐποχῶν. Μόλις χτές ἐδιάβασα κάτι σχετικό στό βιβλίο *Les bagnes* τῆς Chantal Alexakis, πού ἐκυκλοφόρησε πρό μηνός. Ἐκτός ἀπό τόν πρωκτό, χρησιμοποιοῦνται ὡς κρυψώνες τό πέος (μίλησα γιαυτό στό Ἐγχειρίδιον τοῦ Καλοῦ Κλέφτη), ὁ γυναικίος κόρφος και τό αἰδοῖον.



Κούρεμα και πόμπημα τεντιμπόιδων. Αυτή η τρομακτική φωτογραφία έδημοσιεύθη από τον Ταχυδρόμο, σέ άρθρο του Κ. Κουμπέτσου, στις 17-2-1977.

Σήμερα, προκειμένου περί συνουσίας, μεταχειριζόμαστε, κυρίως, την λέξη *γαμίσι*. Οί γλωσσολόγοι γράφουν *γαμήσι*: αυτό διότι ανάγουν την λέξη στό άπαρέμφατο *γαμήσειν* του ρήματος *γαμῶ* (άρχική σημασία: *νυμφεύομαι*). Αυτή ή έτυμολογία μοιάζει νάναι σωστή. Για λόγους άπλουστεύσεως γράφω τό *γαμίσι* μέ γιώτα. Ο Φαίδων Κουκουλέσ αναφέρει πολλά άλλα επί του θέματος:

Πολλοί φρόνιμοι και έαυτούς σεβόμενοι, περί τών εις τά σεξουαλικά ζητήματα άσχολουμένων όμιλούντες, μεταχειρίζονται λέξεις και φράσεις, αίτινες εύφήμως έκάλυπτον τά άπρεπή και έμείουν την έκ της αισχρολογίας έντύπωσιν: περί του μετά γυναικός π.χ. *συνευρίσκεσθαι* μεταχειρίζοντο τά ρήματα γινώσκειν ή πλησιάζειν την *δεινα*, *συγκαθεύδειν* μετά της *δεινα*, *συνδυάζειν*

μετά της *δεινα*, *συνέρχεσθαι* ή *συνευρίσκεσθαι* μετά της *δεινα*, ώς δήλα δή οί άρχαίοι περίπου μεταχειρίζοντο τά *όμιλείν*, *συνείναι*, *μείγνυσθαι*, *διαλέγεσθαι*, *έπιτυγχάνειν*, *πλησιάζειν*, *κοινωνείν*, *συγκατακοιμάσθαι*, *συγγίγνεσθαι*, *συμπλέκεσθαι*, *ανάβαινειν* την *γυναίκα*, εις ταύτόν *έρχεσθαι*. Άλλοι όμως, μή φροντίζοντες περί της εύπρεπείας, γυμνά τά *όνόματα* μεταχειρίζοντο.

Περί του *συνευρεθέντος* λοιπόν μετά γυναικός *έλεγον*, *ότι* *ούτος* *έπεσεν* εις την *δεινα*, ή *ότι* *κοιμάται* μετά της *δεινα*, ή *έχει* την *δεινα*, ή *πηδᾶ* την *δεινα*, ή την *φιλεῖ*, ή την *γαμεί*, ρήμα *όπερ* *παρ'* *άρχαίους* *δέν* *είχε* την *σημασίαν* ταύτην, ήν *παλαιότερον* *συναντῶμεν* *παρά* *Λουκιανῶ* *γράφαντι*: «*τήν* *δέ* *γυναίκα* *εις* *τήν* *όδόν* *ανάτρέψας* *γαμείν* *έβούλετο*», *εἶτα* *παρά* *Στράβωνι*, *ούτινος* *είναι* *τό* *έξης* *χωρίον*: «*Διονύσιος...* *ός* *γε* *προεγάμει* *μέν* *παρεισιών* *εις* *τό* *δωμάτιον* *της* *νυμφοστολισθείσης*», *και* *παρά* *Κλήμεντι* *δέ* *τῷ* *Άλεξανδρεῖ*, *παρ'* *ῶ* *αναγινώσκομεν*: «*τά* *γυναικῶν* *οί* *άνδρες* *πεπόνθασι* *και* *γυναῖκες* *άνδρίζονται* *παρά* *φύσιν* *γαμούμεναί* *τε* *και* *γαμούσαι*». *Φέρεται* *δέ* *και* *έν* *τῷ* *Συναξαρίῳ* *τῶν* *εύγενικῶν* *γυναικῶν* *και* *ή* *σημερινή* *φράσις* *της* *τήν* *θάζει*. *Παράβαλε* *και* *τήν* *Βυζαντινήν* *παροιμίαν*: «*πτωχός* *ή* *πλούσιος*, *άν* *δέν* *τήν* *θάλη*, *ούδέν* *κοιμάται*». *Εἶπε* *δέ* *και* *ό* *Λιβάνιος*, *ώς* *άνωτέρω* *έλέχθη*, *διά* *νέον* *ότι*, *ιδών* *ούτος* *τήν* *ώραίαν* *κόρην* *καπήλου*: «*ήξιου* *γαμείν*».

Περί *γυναικός* *εύκόλως* *τήν* *ῶραν* *έκδιδούσης*, *έλεγον* *ότι* *τό* *κάμνει*, ή *ότι* *τό* *δίδει*, *φράσις*, ήν *θά* *έχρησιμοποίησαν* *και* *οί* *άρχαίοι* *Έλληνες*, *ώς* *συμπεραίνω* *έκ* *του* *όνόματος* *άρχαίας* *πόρνης* *Πανδοσία* *και* *του* *εις* *πόρνην* *άποδιδομένου* *επιθέτου* *δωσίπυγος* *και* *ύπέρ* *ής* *συνηγορεῖ* *και* *τό* *παρά* *Κλήμεντι* *άνέκδοτον*, *καθ'* *ό*, *όταν* *τις* *εἶπε* *πρός* *παρθένον*: «*γέγραπται* *παντί* *τῷ* *αἰτοῦντί* *σε* *δίδου*», *έκεινη*, *μή* *έννοήσασα* *τήν* *άσελην* *φράσιν* *και* *νομίσασα* *ότι* *της* *όμιλεῖ* *περί* *γάμου*, *του* *άπήνησε*: «*περί* *γάμου* *τῆ* *μητρί* *διαλέγου*». *Προσθετέον* *ότι*, *άντί* *του* *άπλου* *δίδει*, *παρά* *Σαχλικῆ* *κεῖται*: «*δίδει* *τό* *κορμίν* *της*» *και* *έν* *τῷ* *Έπαίνῳ* *τῶν* *εύγενικῶν* *γυναικῶν*: «*δανείζει* *τό* *κορμί*».

Πᾶσαι, *έννοεῖται*, *αἱ* *άνωτέρω* *φράσεις* *και* *λέξεις* *θά* *ήσαν* *κατά* *τούς* *Βυζαντινούς* *χρόνους* *πάγκοινοι*, *άφ'* *οὔ* *και* *σήμερον* *έτι* *είναι* *τοιαῦται*. *Εἰρήσθω*, *δ'* *ότι* *οί* *Βυζαντινοί*, *άντί* *του* *βινεῖν*, *έλεγον* *ποιεῖν* *τήν* *πράξιν*.

Έν *τέλει* *ας* *προσθέσωμεν* *ότι* *οί* *διαρκῶς* *μετά* *πορνῶν* *συναναστρεφόμενοι* *και* *τάς* *μετά* *γυναικῶν* *μείξεις* *συχνά* *επιδιώκοντες* *και* *εις* *Άφροδίτην* *νοσοῦντες* *έκαλοῦντο* *λούπακες*.

Έπίσης, *σέ* *μιάν* *ύποσημείωση* *του* *Φαίδωνος* *Κουκουλέ* *διαβάζω*:

Έσθίων, *πίνων* *και* *γαμῶν* – *φέρεται* *εις* *τούς* *Στρωματεῖς* *του* *Κλήμεντος...* *Έν* *Κρητικῷ* *έγγράφῳ* *του* *1184* *αναφέρεται* *τοποθεσία* *Χαμογαμήσι...* *Έν* *μεσαιωνικῷ* *γλωσσαρίῳ* *αναγινώσκομεν*: *γαμέας*: *όχευτής*, *ώς* *και* *νῦν* *έν* *Πόντῳ...* *λείπε* *δέ* *τόν* *γαμέα*, *φέρεται* *και* *έν* *τῷ* *Έπαίνῳ* *τῶν* *εύγενικῶν* *γυναικῶν*.

Ο *λαός* *χρησιμοποιοῦσε*, *εύθέως* *και* *άνέτως*, *τό* *ρήμα* *γαμῶ*. *Συναντάμε* *τό* *ρήμα* *γαμῶ* *(και* *τά* *παράγωγά* *του)* *σέ* *πολλές* *παροιμίες* *και* *λαϊκές* *έκφράσεις*, *όπως*

γαμιέται *σά* *σκύλα!*

γαμῶ *και* *δέρνω!*

γαμείς *και* *δέρνεις* / *και* *τά* *ᾄσπρα* *πίσω* *παίρνεις!*

αὐτή *ή* *δουλιά* *είναι* *σωστό* *γαμίσι!*

ό *διάβολος* *δουλιά* *δέν* *είχε* *και* *γαμούσε* *τά* *παιδιά* *του!*

τά γαμι(σι)άτικα δέν πλερώνονται!
ἐγὼ θά πληρώσω τά γαμισιάτικα;
μουρλάθηκα ἀπὸ τὴν ἀγαμία!
ὁ Γιώργος εἶναι μέγας γαμιάς!
ἄντε, μωρή γαμιόλα, καί θά σοῦ δείξω γώ!
τῆ γαμᾶς κι αὐτὴ διαβάζει ἐφημερίδα!
γαμίσι δίχως σάλιο!
αὐτός θέλει γαμίσι, στενό παπούτσι καί κατήφορο!
δέ γαμεῖς!...

Στὴν θέση τοῦ ρήματος γαμῶ ὁ λαός, συχνότατα, βάζει ἓνα ἄλλο ταυτόσημο ρήμα, ἢ μίαν ὀλόκληρη περίφραση. Ὁ Κουκουλές λέει: καί νῦν φιλῶ σημαίνει διακορεύω ἢ βινῶ. Εἶναι πασίγνωστη ἡ ῥῆση: *φιλημένη-γαμημένη*. Οἱ μάγκες χρησιμοποιοῦν τὴν λέξη *πήδημα* (= συνουσία). Σέ πρόσφατο δίσκο ὑπάρχουν οἱ στίχοι τῆς Εὐτυχίας Παπαγιανοπούλου

παράτα τά πηδήματα / στό λέω γιά καλό σου
εἴμαστε συνομήλικοι / καί ξέρω τόν καημό σου

πού πέρασαν ἀπαρατήρητοι ἀπὸ τὴν φασιστική λογοκρισία. Οἱ μάγκες, ἐπίσης, λένε: *πάμε γιά τό ρίξε-ρίξε!* Ἄλλωστε, εἶναι γνωστή ἡ τσαχπίνικη εὐχή: *καλές χωσές!* – ὅπως εἶναι γνωστό τό κατοχικό *φίκι-φίκι*. Γιά ἓνα πρόσωπο πού ἐπιθυμεῖ νά συνουσιαστεῖ λέμε: *θέλει κοκό!* Σημειωτέον ὅτι, ἡ παιδική λέξη *κοκό* (= ζαχαρωτό), δέν ἔχει σχέση μέ τὴν ἀργκοτική λέξη *κοκό* (= κοκαΐνη). Ἐδῶ, πρέπει νά θυμηθῶ πῶς, ἐπὶ σεξουαλικῆς ἀνικανότητος, χρησιμοποιοῦμε τὴν λαϊκὴ ἔκφραση: *δέν κάνει κούκου!* Εἶναι παμπάλαια ἡ παρομοίωση τοῦ φαλλοῦ μέ πουλάκι. Συχνά, στὴν θέση τοῦ ρήματος *φιλῶ* – ὑπὸ τὴν σημασίαν τοῦ *γαμῶ* – βλέπουμε τό ρήμα *ἀγαπῶ*. Αὐτό τό ρήμα (μέ τὴν κρυφὴ του σημασία) πέρασε καί στὴν λογοτεχνία. *Θάνατος οἱ γυναῖκες πού ἀγαπιούνται / καθὼς νά καθαρίζουνε κρεμμύδια* – γράφει ὁ Καρυωτάκης μας, στὴν *Πρέβεζα* (1928). Εἴκοσι χρόνια ἀργότερα ὁ ἠθικώτατος Βενέζης γράφει: *κι ἐκεῖ ἀγαπήθηκαν* (= συνουσιάστηκαν). Γιά νά χαρακτηρίσουμε ἓναν γυναικᾶ λέμε: *αὐτουνοῦ ὁ νοῦς ὅλο στό κεχρί πάει!* Βέβαια, στὸν Ἀριστοφάνη ἡ λέξη *κριθὴ* σημαίνει γυναικεῖον αἰδοῖον, ἀλλά δέν μπορῶ νά ξέρω ἂν ὑφίσταται κάποια *καθοδικὴ* ἐξάρτηση μεταξύ τῶν λέξεων *κριθὴ* > *κεχρί*. Ἐπ' εὐκαιρία, ἄς πούμε πῶς, οὐσιαστικῶς, δέν διαθέτουμε μιά μελέτη ἐπὶ τῆς αἰσχρολαλίας τοῦ Ἀριστοφάνη. Ἄλλωστε, κάποιος φίλος μου ἐτοίμασε – ἐδῶ καί δέκα χρόνια – ἓνα σχετικὸ λεξιλόγιο γιά τὴν ποίηση τοῦ ἀθυρόστομου Ἀρχίλοχου, ἀλλά δέν κοτάει νά τό τυπώσει, καθότι οἱ εἰσαγγελεῖς караδοκοῦν. Δέν εἶναι τυχαῖο: ἡ φασιστικὴ Ἑλλάς εἶναι ἡ μόνη χώρα τῆς ὑψηλίου ὅπου δέν ἔχουν μεταφραστεῖ ὁ Ραμπελέ καί ὁ Σουΐφτ...

Ἡ συνουσία δέν τελεῖται κατὰ πάγιον τρόπον. Ἡ συνουσία ἔχει στάδια καί μορφές. Τό φίλι, συνήθως, ἀποτελεῖ τὴν ἐναρκτήρια κίνηση τῆς σεξουαλικῆς πράξεως. Ὁ λαός ἀποκαλεῖ *στάσεις* τοὺς διαφόρους

τρόπους τελέσεως τῆς συνουσίας. Τὶς *στάσεις* τῆς συνουσίας ὁ Κουκουλές τὶς ὀνομάζει *βινητικά σχήματα*. Γενικῶς, ὁ Κουκουλές γράφει τὰ ἐξῆς περὶ τῆς διαδικασίας τῆς συνουσίας:

Κλήμης ὁ Ἀλεξανδρεὺς, ἐν τῷ Παιδαγωγῷ του, ὀμιλεῖ δι' ἀσχήμονας συμπλοκάς καί ἀσχήμονα καί ἑταιρικά φιλήματα, ὧν τὰ ὀνόματα καί ἀπαξιῶ νά ἀναφέρῃ, ὁ δὲ Ἰωάννης Λυδὸς μνημονεύει ἐκλύτων φιλημάτων.

Ποῖαί τινες ἦσαν αἱ ἀσχήμονες συμπλοκαί, καλῶς ποιῶν, δέν περιγράφει ὁ πατήρ, εἰς τὰ ἑταιρικά ὅμως φιλήματα, τὰ καταγλωττίσματα τῶν ἀρχαίων, δέον νά καταλέξωμεν τό *μανδαλωτόν φιλίν*, τό ὁποῖον οὕτω καλοῦσιν οἱ νεώτεροι Ἕλληνες, ἐπιμανδαλωτόν δὲ οἱ ἀρχαῖοι αὐτῶν πρόγονοι.

Τό τοιοῦτον φίλημα ὁ Σουΐδας οὕτω περιγράφει: «ἐπιμανδαλωτόν εἶδος φιλήματος ἐρωτικοῦ, ὃ δὲ τὴν γλῶτταν τῶν καταφιλοῦντων λείχειν», ὁ δὲ Φώτιος, ἐν τῷ Λεξικῷ του: «μανδαλωτόν εἶδος φιλήματος, ὡς γιγγλυμωτόν».

Κατὰ τό μεταγενέστερον ποίημα Περί γέροντος νά μὴν πάρῃ κορίτσι, τό φίλημα τοῦτο συνίστατο εἰς τό

νά *πιπιλίζῃ* ἓνας τάλλοῦ τό στόμα καί τὰ χεῖλη.

Τό νῦν *μανδαλωτό* φίλι, ὅπερ ἐν Κεφαλληνίᾳ καλεῖται *βυζαστό*, συνίσταται εἰς τό ν' ἀπομυζᾷ ὁ εἰς τῶν φιλοῦντων τό ἄνω χεῖλος τοῦ ἐτέρου, ὅστις πάλιν τό κάτω χεῖλος τούτου ἀπομυζᾷ.

Ὅτι τοιοῦτον ἦτο τό *μανδαλωτόν φιλίν* τῶν βυζαντινῶν, εἶναι πιθανώτατον.

Ὁ Ἀρισταίνετος, τέλος, ὀμιλεῖ περὶ *μανικοῦ* φιλήματος καί *κατατριβῆς* τοῦ στόματος, ὁ δὲ Λουκιανὸς εἰς τοὺς ἑταιρικούς διαλόγους του περὶ φιλήματος, καθ' ὃ προσηρμόζοντο τὰ χεῖλη, ὑπανοιγομένου τοῦ στόματος.

Εἰς τὰς ἀσχημοσύνας καί ἐρωτικὰς καί πορνικὰς χειρονομίας ἀνήκει ἡ μάλαξις ἢ καί σύνθλιψις τῶν μαστῶν τῆς γυναικός, περὶ ἧς μνεῖαν ποιοῦνται ὁ Ἀρισταίνετος, ὁ Ἀχμέτ, ἐν τῷ Ὀνειροκριτικῷ του, ὁ Ἀγαθίας καί Παῦλος ὁ Σιλεντιάριος, εἶτα τό χειροτονεῖν τό αἰδοῖον καί οἱ διάφοροι γαλλισμοί, ἦτοι ἡ καταμάλαξις, ὁ κνισμός (τσιμπημα) καί τὰ φιλήματα καί ἡ ἀπομύζησις τοῦ ἀνδρικοῦ μορίου, τό γλωττοδεψεῖν ἢ λειχάζειν τῶν ἀρχαίων, ἢ ἀπόλειξις τοῦ γυναικείου αἰδοίου, ἧτις τελευταῖα πράξις ἐγένετο ἀφορμὴ διαφόρων ἀφροδισιακῶν νοσημάτων.

Ὁ ἱερός Χρυσόστομος, ἐν τῇ τριακοστῇ ὀμιλίᾳ αὐτοῦ εἰς τὴν β' πρὸς Κορινθίους ἐπιστολήν, ἀπευθυνόμενος πρὸς τοὺς ἀσελοῦντας, τοὺς λέγει: «Τό στόμα ἡμῶν τετίμηται δεχόμενον τό σῶμα τό Δεσποτικόν. Ἀκουέτωσαν οἱ αἰσχρῶς φιλοῦντες».

Τί ἐννοεῖ ἐνταῦθα ὁ ἱεράρχης διασαφηνίζει πολλοὺς μετὰ ταῦτας αἰῶνας Θεόδωρος ὁ Βαλσαμών, ὅστις, ἐρμηνεύων τὸν 70όν κανόνα τοῦ Μ. Βασιλείου, γράφει: «Τινές τῷ ἀφροδισίῳ πυρὶ διακαῶς ἐκκαίόμενοι, ὡς κύλικι χρῶνται τῷ γυναικείῳ αἰδοίῳ καί δι' αὐτοῦ, ὡς τοῦ μύσου! κατάπτυστον πόμα πίνουσι καί τὰ χεῖλη καταμαίνουσι. Ἐτεροι λέγουσιν ὡς τινες, ἐρωτομανοῦντες, τὴν γυναικείαν καταφιλοῦσιν αἰσχύνῃν καί οὐκ αἰσχύνονται».

Ἐγραψε δὲ παλαιότερον καί ὁ Ἀρτεμίδωρος: «ὑστερον δὲ τῷ χρόνῳ ἔμαθον ὅτι ἦν ἄρα ἀμφοτέροις ἔθος τοῦτο πράσσειν καί μὴ καθαρεύειν τὰ στόματα».

Πρόκειται διὰ τοὺς τῶν ἀρχαίων αἰδοιολεϊκτας ἢ κυσολεϊκτας, ὧν ἡ ἐργασία ἐδηλοῦτο διὰ τοῦ ἀρρητοποιεῖν, λείχειν ἢ φοινικίζειν καί περὶ ἧς, κατὰ τὴν ἀπασχολοῦσαν ἡμᾶς περίοδον, ἐπανειλημμένως μνεῖαν ποιεῖται ὁ Ἀρτεμίδωρος, παλαιότερον δὲ καί ὁ Ἀριστοφάνης εἰς τὰς κωμῳδίας του.

Νικήτας ὁ Χωνιάτης γράφει ὅτι Ἀνδρόνικος ὁ Κομνηνός, ἵνα στύσειν προκαλῆ, ἤλειφε τὰ αἰδοῖά του μέ διαφόρους ἀλοιφάς, ἔτρωγε δὲ καί τό κρέας τοῦ ζώου σπίγγου, τό ὁποῖον διηρέθιζε πρὸς συνουσίαν.

Ἄν τοῦτον ἐμμοῦντο καί ἄλλοι, δέν εἶναι εὐκόλον νά βεβαιώσῃ τις, τοῦτο μόνον προσθέτομεν ἐνταῦθα, ὅτι ὁ Ὀριβάσιος συνίστα εἰς τούς ἔχοντας ἄπρακτα μόρια τά ἔξῃς: «γυμναζέσθων οὖν τά κάτω μέρη τριβόμενοι τοῖς διά πεπέρεως καί νίτρου καί εὐφορβίου ἀκόποις, καθευδέτωσαν δ' ἐπί μαλακαῖς κοίταις καί ἀναγινωσκέτωσαν ἀκολάστων ἀναγνώσματα».

Κατά τόν Ἀρτεμίδωρον, ἡ μεῖξις ἀνδρός καί γυναικός ἐγένετο ἢ κατά φύσιν καί νόμον ἢ παρά φύσιν· παρά νόμον π.χ. ἦτο ἡ συνουσία μετ' ἀνηλικού ἀτόμου, παρά φύσιν δέ γυνή νά βινῇ γυναῖκα.

Ὁ Λουκιανός ἐν τῷ Εὐνούχῳ του γράφει ὅτι: «μοιχός ἐάλω ποτέ ἄρθρα ἐν ἄρθροις ἔχων», ὅπερ χωρίον σχολιάζων ὁ Καισαρείας Ἀρέθας παρατηρεῖ: «κακέμφατον τοῦτο καί, ὃ φασιν οἱ ἰδιῶται, φύσιν πρὸς φύσιν».

Λαμβανομένου ὑπ' ὄψιν ὅτι, ὡς κατωτέρω θά λεχθῇ, φύσιν ἐλέγετο τό αἰδοῖον τοῦ τε ἀνδρός καί τῆς γυναικός, κατά δέ τόν Ἡσύχιον, ἄρθρον τό αἰδοῖον ἀνδρός καί γυναικός, τό βινητικόν αὐτό σχῆμα ἐδήλου τήν τοιαύτην κατά τήν συνουσίαν στάσιν, ὥστε τό μόριον τοῦ ἀνδρός νά εἰσέρχεται εἰς τό τῆς γυναικός αἰδοῖον.

Κατά τόν Β' μ.Χ. αἰῶνα, ὁ Ἀρτεμίδωρος ἐν τοῖς Ὀνειροκριτικοῖς του δέν ἀπαξιῶν ἀναφέρῃ διάφορα βινητικά σχήματα καί τότε καί, φυσικά, καί παλαιότερον συνηθιζόμενα. Ἀπαριθμεῖ λοιπόν: «τό σύγχρωτα περαίνειν, ὅπερ καί κατά φύσιν τινές λέγουσι», προσθέτων ὅτι τό σχῆμα τοῦτο ἦτο τό μόνον φυσικόν, ὅπερ ἀπό τά ζῶα οἱ ἄνθρωποι ἐδιδάχθησαν. Πρόκειται ἀναμφιβόλως περί τοῦ κανονικοῦ βινητικοῦ σχήματος.

Ἄλλο σχῆμα, κατά τόν συγγραφέα τῶν Ὀνειροκριτικῶν, ἦτο «τό ἀπεστραμμένην περαίνειν», βινεῖν δηλαδὴ τήν γυναῖκα ἔχουσαν ἐστραμμένα τά ὀπίσθαι πρὸς τόν βινούντα, σχῆμα, ὅπερ ἀναφέρει καί κείμενον τοῦ ΙΣΤ' αἰῶνος, ἐν ᾧ λέγεται ὅτι τῆς γυναικός ὁ ἐραστής «ἀπό πίσω τῆς τήν βάζει».

Τρίτον σχῆμα ἦτο τό «περαίνειν τήν γυναῖκα ἄνωθεν ἐπικειμένην καί ἐφιππαζομένην». Περί τοῦ σχήματος τούτου παρατηρεῖ ὁ Ἀρτεμίδωρος: «Ἐν τούτῳ τῷ σχήματι ἡδεταί ὁ ἀνὴρ ἄνευ κόπου. Ἀλλά καί τούς πλησίον λαθεῖν ἐπιτρέπει μὴν ἐν φωτὶ γινόμενον διὰ τό τοῦ ἄσθματος τό πολύ ἀφαιρεῖσθαι».

Τέταρτον σχῆμα ἦτο τό «ὀρθῇ παρεστάναι κατά τήν συνουσίαν» καί πέμπτον «εἰς γόνατα κειμένα μιγῆναι» ἢ «εἰς τά γόνατα προπίπτειν ἢ γονυπετεῖν», ὅπερ ἄλλως ἐξέφραζον καί διὰ τοῦ «ποιεῖν τά ἀπό γονατίου», συνευρίσκεσθαι δηλαδὴ μετὰ γυναικός γονατιστῆς ἐπὶ τῆς κλίνης.

Ἀγιολογικά κείμενα ἀναφέρουσι καί τό «πρὸς πλευράν κοιμᾶσθαι», ἐν πολὺ δέ μεταγενεστέρῳ κειμένῳ ἀναφέρεται ὅτι ὁ βινῶν σηκοσκελίζει τήν γυναῖκα, ὑψώνει δηλαδὴ πρὸς τά ἄνω τά σκέλη αὐτῆς, σχῆμα, οὐτινος μνειάν ποιεῖται καί ὁ Ἀριστοφάνης.

Οἱ ἀκόλαστοι ἐχρησιμοποιοῦν, φυσικά, καί ποικίλα ἄλλα σχήματα, ὡς μᾶς ἀφίνει νά ὑπονοήσωμεν ὁ Ἀρτεμίδωρος, ὅστις, μετὰ τήν ἀπαρίθησιν τῶν ἀνωτέρω, προσθέτει: «τά μὲν ἄλλα σχήματα δι' ὕβριν καί ἀκολασίαν καί παροινίαν ἤυρον ἄνθρωποι».

Περί τῆς Θεοδώρας π.χ., ὁ Προκόπιος λέγει ὅτι «ἐνδιεθρύπετο ταῖς νεωτέραις τῶν μίξεων ἐπιτεχνήσεσι», λέγει δέ καί Μαρία ἢ Αἰγυπτία: «οὐκ ἔστιν εἶδος ἀσελγές, οὐπερ οὐ γέγονα διδάσκαλος». Φαίνεται δι' ὅτι συνήθιζον πολλοί νά συνευρίσκωνται μετὰ τῶν συζύγων των ἐντελῶς γυμνῶν ἢ λεπτόν φορουσῶν χιτῶνα· πθ. τούς στίχους:

καί ὀλόγυμνην τήν ἔκδυσεν μετὰ λινού καί μόνου
καί μετὰ πόθου τοῦ πολλοῦ ἐπλήρωσαν τόν ἔρων.



Κατά τόν Σουῖδα: Ἀστυάνασσα Ἑλένης τῆς Μενελάου θεράπαινα, ἥτις πρώτη τὰς ἐν τῇ συνουσίᾳ κατακλίσεις εὗρε καί ἔγραψε περί σχημάτων συνουσιαστικῶν, ἣν ὕστερον παρεζήλωσαν Φιλαινίς καί Ἐλεφαντίνη αἱ τὰ τοιαῦτα ἐξορρησάμεναι ἀσελγήματα. Μὲ τό πέρασμα τῶν αἰῶνων, τά ἐρωτικά κόλπα δέν ἄλλαξαν καί πολὺ. Σήμερα, εἴμαστε θαυμάσια πληροφορημένοι –κυρίως εἰκονογραφικῶς– γιά τά ἐρωτικά ἦθη τῶν ἐτρούσκων, τῶν ἀρχαίων ἐλλήνων, τῶν ρομέων, τῶν ἰνδῶν, τῶν περσῶν, τῶν ἀράβων, τῶν κινέζων, τῶν γαπωνέζων. Λέμε ὅτι ἡ πόρνη δίνει τό κορμί της –ἢ– πουλάει τό κορμί της. Ἡ ἔκφραση πουλάει τό κορμί της πέρασε καί στό ρεμπέτικο τραγούδι. Ὁ Σαχλίκης ἔγραψε: χαροκοπᾶ ἢ πολιτική καί δίδει τό κορμίν της. Ὁ Κουκουλές ἐδανείστηκε τίς φράσεις: τό σῶμα δοῦναι / διδόναι τήν πυγῆν. Ἐπίσης, ὁ Κουκουλές ἀποκαλεῖ κανονικόν (!!!) βινητικόν σχῆμα τήν συνουσίαν καθ' ἣν ἡ γυναῖκα ξαπλώνει ἀνάσκελα. Θυμάμαι τό αἶνιγμα

τί σ' ἀγόρασα κι ἔδοσα τά λεφτά μου;

γιά νά σέ βάζω ἀνάσκελα νά κάνω τή δουλιὰ μου!

ὅπου ἔπρεπε νά ἀπαντήσεις μέ τήν λέξη-λύση: σκάφη. Στόν Ἑλύτη ὀφείλεται ὁ στίχος: ἀνάσκελη νά χაίρεσαι τήν αὐγή τῶν πραγμάτων.

Μέ λιγη προσπάθεια, μπορούμε νά βρούμε περιγραφές έρωτικῶν στάσεων μέσα στην ὕλη τῶν παραδόσεων τοῦ λαοῦ. Οἱ στίχοι

Νικολή, πιτσόκωλα / πιτσογυριστόκωλα!

προέρχονται ἀπό δημοτικό τραγούδι. Ἡ λαϊκή ἔκφραση ἔλα νά παίξουμε τίς καθάλες εἶναι πασίγνωστη. Ἀπό τό λατινογενές οὐσιαστικό καθάλα προήλθε τό ἐπίρημα καθάλα. Ὁ Κρυστάλλης – γράφοντας: ἔστρωσα τῆς καθάλας μου τή φλοκωτή βελέντζα καταγῆς – δίνει μίαν ἄλλη σημασία τῆς λέξεως. Δράτομαι τῆς εὐκαιρίας γιά νά πῶ ὅτι, ἡ πόλη Καβάλα δέν ἔχει καμιά σχέση μήτε μέ τήν ἵππασία, μήτε μέ τήν ἐβρέικη *Kabbalah*. Τό ὄνομα τῆς πόλεως Καβάλα μάλλον προέρχεται ἀπό τήν τουρκική λέξη *kavala* (= παράγκα πλάι στή θάλασσα). Ἡ Καβάλα, ἐπί αἰῶνες, ἦταν ἕνας ἐρημότοπος· ἐκεῖ οἱ κουρσάροι κόντεψε νά αἰχμαλωτίσουν κάποιον σουλτάνο πού εἶχε βγεῖ στό κυνήγι. Βέβαια, ὑπάρχει καί ἡ πιθανότητα νάναί βαφτισμένη ἡ Καβάλα ἀπό τούς γενοβέζους. Συχνά ἀκούμε τήν ἔκφραση: *παίζουν τό τέρας μέ τίς δυό πλάτες πού, βέβαια, ἀπεικονίζει τό κανονικόν (!) βινητικόν σχῆμα*. Αὐτή τήν ἔκφραση τήν συνάντησα καί σέ ἀφήγημα τοῦ Ντοστογιέβσκι, ἀλλά δέν ξέρω ἂν ὀφείλεται σ' αὐτόν, ἢ στόν ἔλληνα μεταφραστή του. Πάντως, ὁ Καρυωτάκης ἤξερε αὐτή τήν ἔκφραση ὅταν ἔγραφε, τό 1927, στήν *Ἀποστροφή* του, τούς στίχους

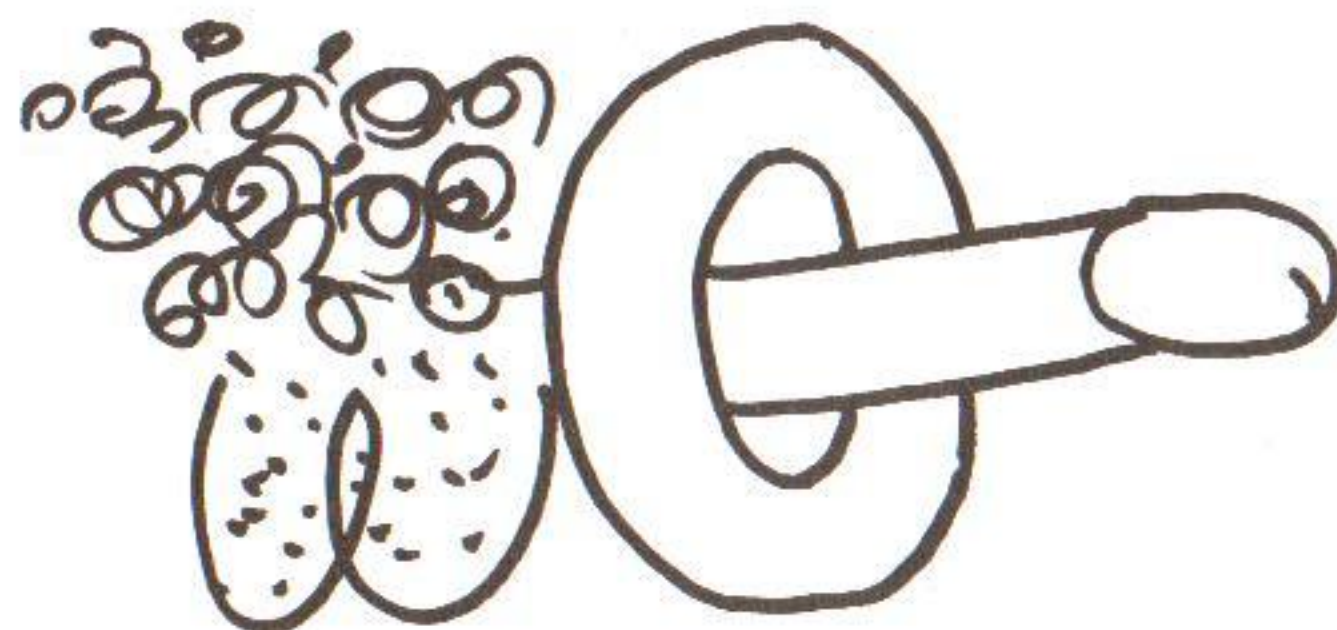
*ἕνα διάστημα παίζετε τό τέρας
μέ τά τέσσερα πόδια κολλητά.*

Θά μιλήσω πιό ὠμά. Στόν ἀγοραῖο ἔρωτα τοῦ οἴκου ἀνοχῆς μπορούμε νά διακρίνουμε τίς ἐξῆς στάσεις:

ἀλά-παντρεμένα (φυσιολογικῶς)
ἀλά-παντρεμένα (μετά σοδομισμού)
ἀλά-φρανσέ –ἡ– πισωκολλητά (φυσιολογικῶς)
τά πόδια τῆς γυναίκας στούς ὠμούς τοῦ ἄντρα ἀπό πίσω (σαφῆς σοδομισμός)
καβάλα (ἵππεύει ἡ γυνή)
πεολεικεῖα (κοινῶς: *τσιμπούκι / πίπα / κλαρίνο*)
αἰδοιολεικεῖα (κοινῶς: *γλειψομούνι*)
ἀμοιβαία αἰδοιολεικεῖα (κοινῶς: *ἐξήντα-ένέα*)
ἀεροπλανάκι
καρεκλάτο
βαρκαρόλα.

Εἶμαι ἀναγκασμένος νά δώσω ὀρισμένες ἐπεξηγήσεις. Κατ' ἀρχήν, ἡ πόρνη πέφτει στό κρεβάτι πάντοτε ἀνάσκελα, βάζει κάτω ἀπό τά ὀπίσθιά της τό στρογγυλό μαξιλαράκι (γιά νά ἀνασηκωθεί ἡ λεκάνη της), καί, φτύνοντας τή δεξιά της παλάμη τήν ἐπιθέτει στό αἰδοῖον (ὁ σιέλος εἶναι ἡ πλέον ἀδρανῆς διολισθητική οὐσία). Ἔτσι ἀρχίζει ἡ συνουσία. Ὡστόσο, σέ λίγο, ὁ πελάτης ζητάει ἀπό τήν πόρνη νά ἀλλάξει στάση γιά νά ἱκανοποιηθεῖ (αὐτός) πληρέστερον. Ἡ πόρνη, ὄντως, ἀλλάζει δυό-τρεις φορές τήν στάση τοῦ σώματός της. Γενικῶς, ἡ πόρνη τσατίζεται ὅταν ὁ πελάτης ζητάει πολλά στριφογυρίσματα

Πεοκουλούρα διά βατύρους



καί νάζια. Ὅμως, ὁ κανὼν ἔχει τίς ἐξαιρέσεις του. Ὅταν πρόκειται γιά ταχτικό πελάτη –ἡ– ὅταν μεταξύ πελάτη καί πόρνης ἀνεπτύχθη ἕνας ἀδιόρατος ἔρωτας, τότε ἡ πόρνη δέχεται ὅλα τά καπρίτσια του. Ἐπίσης, ὑπάρχει καί ἡ περίπτωση τοῦ καλοπληρωτῆ πελάτη. Ἡ πόρνη, βάσει τῆς ταρίφας, εἶναι ὑποχρεωμένη νά ὑποστῆ μίαν *φυσιολογική* συνουσία, καί, ἐν γένει, μίαν ἀνθρώπινη μεταχείριση. Ὅταν ὁ ταχτικός, ἡ, καλοπληρωτῆς πελάτης ζητήσει κάτι τό *ἰδιαίτερο* τότε ἡ πόρνη ἀνταπαιτεῖ διπλή ταρίφα. Ἡ καταβολή τῆς διπλῆς ταρίφας γίνεται πίσω ἀπό τίς πλάτες τῆς μαντάμας. Δηλαδή, ἡ πόρνη καταθέτει τήν συνηθισμένη ἀπλή ταρίφα καί παίρνει μιά μάρκα. Ὁ πελάτης τῆς δίνει –σέ νόμισμα– ἄλλη μιά ταρίφα (ἡ πόρνη τήν κρύβει στήν καλτσοδέτα, ἢ στό σουτιέν). Αὐτό, κυρίως, γίνεται στίς περιπτώσεις τοῦ αἰτηθέντος σοδομισμού. Δέν δέχονται ὅλες οἱ πόρνες νά ὑποστοῦν μίαν *παρά φύσιν ἀσέλγειαν*. Μάλιστα, μερικές γίνονται ἔξω-φρενῶν καί, ἀνοίγοντας τήν πόρτα, διώχνουν σκαιῶς τόν ἀπαιτητικό πελάτη. Ἡ πόρνη ἀπεχθάνεται τά φιλιὰ. Γιαυτό εἶχα μίαν ἀντίρρηση ὡς πρός τό ποίημα τῆς Γαλάτειας Καζαντζάκη. Ἡ πόρνη ὑποδέεται ὅτι, τάχα, μετέχει στήν συνουσία (ψευτολαχάνιασμα, ἐπιφωνήματα, προτροπές στόν πελάτη κτλ.), γιά νά ξεμπερδεύει μίαν ὥρα ἀρχήτερα. Ἡ πόρνη διόλου δέν θέλει πελάτες μέ ὑπερμεγέθη φαλλό. Γιατούς τούς σειληνοῦς ἡ πόρνη διαθέτει κάποιο ἐπαγγελματικόν ἐργαλεῖο: μιά μαξιλαρένια κουλούρα πού τήν περνάει, ὑποχρεωτικῶς, γύρο στό πέος του ὁ πελάτης. Διαφορετικά ἡ πόρνη κινδυνεύει νά ξεκοιλιαστεῖ. Εἶναι δικαίωμα τῆς πόρνης νά μή δεχτεῖ τήν βίζιτα ἑνός πελάτη μέ ἀφύσικον φαλλό, ἢ ἑνός γέρο-φαφούτη πού βρομάνε τά χνώτα του. Ὡστε, τό *ἄνευ οὐδεμιᾶς προτιμῆσεως*, τῆς Μεγάλης Ἐγκυκλοπαίδειας, πάει περίπατο. Τό μπουρδέλο δέν ἦταν μπακάλικο...

Ο παλάτης, κατά την συνουσία, δύναται να φορέσει προφυλακτικό (κοινώς *καπότα*). Μετά την συνουσία, ο παλάτης κάθεται στο κρεβάτι, κρατώντας μία λεκάνη κάτω από τα γεννητικά του όργανα, όποτε η πόρνη εν κέντρει πεδούσιν και ύστερα τον απολαμβάνει με υπερβαλλόντως. Το πέλοιστον γίνεται με χλιαρό νερό, που προσκομίζει στο δωμάτιο ή υπηρέτρια του μπροσνέλου. Όταν η πόρνη χρειάσεται χλιαρό νερό, μισανολίει την πόρτα του δωματίου της και κραυγάζει προς τον διάδρομο: *Maria, τον κουβάδι!* Αυτή η τυπική

λαύρου)

Αλλά η πόρνη ή το ήξελε; επίστευον ότι η το δύνατον να ήμποδίσουν την ήπιον τον ήθελες καθουμένην καύρου (ως

Προσθεσθεσθόντων, κατά τον Νύκτος Γρηγόριον: «δρπεν δε γίνεται τοιοῦτοις έαυτοις εις το παν έπιτρέποντας έργους άνεμάλιοις, ως ειπείν».

Θεσσαλονίκης Ευσταθίου: «Ιμπος έξάνεμμενη εν τώ συνουάζεσθαι, και ήδ- λέν θα ήτο δ' ίσως περτιόν να σημειωθί ένταῦθα και τό έξήης χωρίον του έπιόρασιν και, έπισηνέως, παλαιάν κοινήν πολλών λαών προλήψιν.

Οι έρευνήται ήθελάσαν να δειώσιν ένταῦθα και Ιουδαϊκήν και Αλυπτιακήν όρχιν άποδόντων, εις δε θήλιν, τον δεξίον».

«Εις δε και θουλήθειης δρπεν τεχθήναι, τώ καιφώ της όχειας τον άριστερόν νύκτις θήλιν», φέρεται δε και εν τοις Γεωπονικοις, προκειμένην περτι βός: ύστερας συγγήθης τον σπέρματος δρπεν άποτελεσθαι, εν δε τοις έσω- ειπε δε και ο Σωκράτης: «Ιμμοκράτης φέτο εν μέν τοις δεξίοις ήερεαι της Ο. Αρτεμιώπος εν τοις Ουεριοκρτικοις του έπαλαιήμηλως την άναφέρει, λων και δρπενα μέν άπο δεξίων, θήλεια δε άπο των άριστερών».

«Αναζαγόρας έλεγε τώα γενέσθαι έξ ύγρου και θερμου και γεώδους, ύστερον δε έξ άλλή- Ητο δ' ή προλήψις αυτή, ήτις και λυν παρά τώ ήμετέρω λαφ έμικραται, πολυ χων έπιβάτετο, ούκ άρπενολογονήσεται».

«Εάν τις ίδη ότι έπιβάτετο τον άριστερόν όρχιν, θήλιν ου ή ή τέ- ζει, διότι εκθειβεν έσται ή θήλεια γονή. Εάν τις ίδη ότι τον δεξίον των όρ- νωκομεν: «Εάν τις ίδη ότι έπιβάτετο τον άριστερόν όρχιν, θήλιν ου ή ή τέ- παν. Την γνήμην ταύτην άπηχει τό Ουεριοκρτικον του Αχμήτ, εν τώ άναγι- έπιτύχων τον του, έάν μετά των συζύγων των εκκοιμώτο προς δεξίαν πάλυ- Ούτοι, εν τή έπιθυμία των v άποκτισώσιν άρπενα τέκνα, έπίστευον ότι θα λων οχτείζόμενων με την μελίτι των φύλων.

Εις τό σημειον αυτό έπιθυμώ να διαβάσω περτι προλήψων των Βυζαντι-

στον Φαίδωνα Κουκουλάε: Οί έρωτικές στάσεις έχουν κι άλλες σημασίες. Ας καταφύγω, πάλι, τελώς την άναμνησιν του. Ο ίκανός έραστής σπανιότατα λαχανιάζει. πνοής του άντρα. Ο ίκανός έραστής, πρην άπ' όλα έλέγχει εν- θάημα της συνουσίας είναι ή διευκόλυση της άνα- κθε έρωτική στάση έχει τά προβλήματα της. Το βασικό πρό- πλεπό, έπειδή νιώθουν μία πάκωση στην καρδιά. Γενικότερα, ή

Κατά την άγα-φρανσέ συνουσία οι άνευνοι κατακλιούνται με τό άριστερό πλεπό, γιατί ο άνδρας θέλει να έχει έλεγυθερο τό δεξί του χέρι. Μερικοί άντρες φοβούνται να παλαίσουν με τό άριστερό

φωλιάς.

ΧΑΝ τά νεφρά του. Το τίμημα της νυχτιάς καθορίζετο κατόπιν συμ- λάτης της νυχτιάς είχε δικαίωμα να κένει έρωτα όσες φορές άντε- κατά την διάρκεια της νυχτιάς, ήσαν έξαιρετικώς τρυφερές. Ο νε- σε κάποια έρωτική φωλιά. Οί οχθείς μετίζον πόρνης και πέδην, σε βστοροάν, ή σε κένειρο διασκεδάσως, και στο τέλες, κατέληγα συνήθως, ένας τέτιος πέδης ήταν γλαυκόμορος: έβγαζε την πόρνη του πέδης.

Δύο λόγια για τή νυχτιά. Η νυχτιά δεν είναι παρά ή εκ μέρους ένος πέδης ένοικιαση της πόρνης για μέν όδοκλήρη νύχτα. Η νυχτιά έπιτελείται εκτός οίκου άνοχής. Συνήθως, ή ματαία δεν έπαρνε χαμηλά τή νυχτιά που θα έκανε ένα έσώκλειστο κορίτσι της έ- έπαρνε οχθείς μερδικοί ή- ή- παρτίαν τήν κουτή, βάζοντας και τή νυχτιά μέσα στ' άλλα τυχερά της πόρνης. Δηλαδή, ή πόρνη έδολήσων στην ματαία ότι τό τάδε βράδι θα πηγαινε στα μπουζούκια με τό άγαπητικό της κτλ. — ενω στην παραμακροτήτα έφενε τά μεσάνυ- χια (ή τό κλείσιμο του οίκου άνοχής) και καταβύθοντο στο σπιτι

είναι πολυ γαμικός!

διαθέσει συγκριτικό και υπερθετικό βαθμό, γιαυτό λέμε: ο *Μανόλης* τό *καρεκάτο*, μά γίνεται πάνω στο κρεβάτι. Η λέξη *γαμικός* δεν γάλο έραστή. Η *βαρκαρόλα* είναι άλλο είδος συνουσίας: μοιάζει με ποιοῦν όταν θέλουν να περάσουν κάποιον που περτίαν τον με- φανταστικός τπόπος συνουσίας. Την λέξη *καγαθάτο* την χρησιμο- κάτο έπιθήση ή λέξη *καγαθάτο*. Το *καγαθάτο* είναι άνυπαρκτος και σία που κατορθώνεται πάνω σε μία *καρέκλα*. Από τήν λέξη *καρε- της στέκει γονατιστός με τό κορμί όρθιο. Καρεκάτο* λένε τή συνου- και τήν λέξη *καρεκάτο* και τούρλώνεται ο πέδης να τήντα τό σπουδαίο: ή πόρνη γονατίζει και τούρλώνεται ο πέδης να λέμε *άγα-φρανσέ*). Το *άποπαλάκι* (όπου έχω άναφέρει) δεν ει- ματαία). Ο όρος *άγα-φρανσέ* ύποκρύπτει έναν σολοικισμό (ήπερτε ένα δικαίο, έπιπάξον, φιλοδόχημα (που τό ταίμηται κρυφά άπο τήν έαναδοκίμασει τήν τυχρή του. Η πόρνη — άπο τή μεριά της — άπαιτεί θύς άμέσως, τότε δικαιοῦται να φουμάρει ένα τσιγάρακι και μετά να λει τήν πόρνη περτιου μισήν ώρα. Αν ο πέδης εκκοιμηματώσει εν- άπο πέντε λεπτά. Στους λοιπούς οίκους άνοχής ο πέδης άπασχο- τά φανταστικά μπροσέα, ή συνουσία δεν κρτάταγε περτιόστερο (μόνον τό μπουφάν και τον ήπερ έμπούσαν να βγάλουν). Σ' αυτά οίκου άνοχής, και, φυσικά, τους ήταν άπαγορευμένο να έβνυθούν Χρές πόρνης. Εκεί οι φαντάροι έκαναν ούρα, μπός στην πόρτα του φαταρία (π.χ. στην *κόρινθο*) συναντούσε τις πιο θιαστικές και ψυ- ποταρανάδες άργουν πολυ. Στά μπροσέα που έξυπηρέτουσαν τή κές και καθυστέρησις. Προτιμάει τους νέους πέδης, γιατί οι νε- Η πόρνη λόγω έπαγγελματικού έθιμου, δεν γουστάρει τις έπιπα-



φράση κατέληξεν ἰαχή τῶν τριόδων. Ἡ ὑπηρετρία, φέρνοντας τὸν κουβά, εἰσέρχεται στό δωμάτιο διακριτικώτατα καί δίχως νά γυρίσει τό κεφάλι τῆς πρὸς τό κρεβάτι, ὅπου βρίσκεται ὁ πελάτης (εἰσέτι γδυτός). Τὴν ὑπηρετρία τοῦ οἴκου ἀνοχῆς τῆς λένε τσατσά. Εἶπεν ἡ τσατσά μου νά κοιτάζετενε ἄλλοῦ! – λέει μιά παροιμία. Ἡ λέξη τσατσά –ἢ– τσατσά ἐσήμαινε: μητέρα (Χίος), θεία (Πόλη, Λακωνία), παραθειά, γριά, μεγάλη ἀδερφή, κυρούλα. Στὴν ἀργκό τοῦ ὑποκόσμου ἡ λέξη μας ἀπόχτησε ἄλλες σημασίες, ἐνῶ στὴν ἀργκό τῶν ναυτικῶν ὑπάρχει ἡ ἀνάλογη λέξη τσατσός. Μά θά μιλήσω ἄλλη φορά γι'αυτό. Ἐπί τοῦ παρόντος, θά πῶ ὅτι, στόν Χατζη-Μανουήλ τοῦ Θράσου Καστανάκη (ἐκδόθηκε τό 1956, ἀλλά ἀφηγεῖται μίαν ἱστορία τοῦ 1916), ὑπάρχει ἡ φράση: ἦταν μιά ἀπό κείνες τίς γυναῖκες πού χωρίς ἡλικία, ἀνάμεσα στά σαράντα καί στά ἐξήντα, ὑπηρετοῦν στά ἐρωτικά σπίτια...

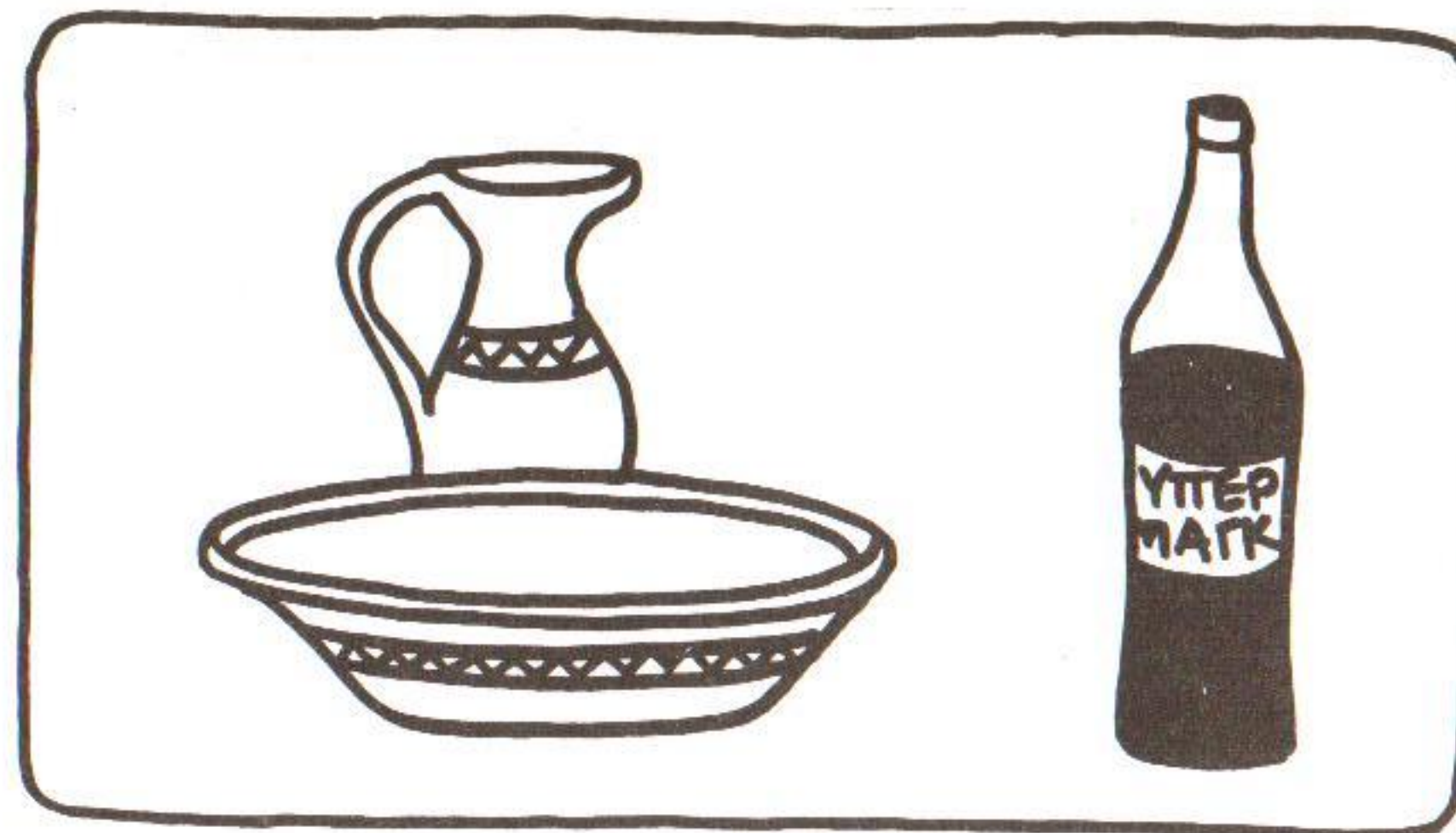
Εἶναι αὐτονόητο ὅτι ὁ πελάτης διαλέγει μίαν ὁμορφὴ πόρνη. Ἡ ὁμορφιά δέν εἶναι κάτι τό στατικό. Ἡ ὁμορφιά παραλλάζει ἀπό ἐποχὴ σέ ἐποχὴ. Μιά λαϊκὴ ρῆση λέει

φάγαμε, ἤπιαμε, νάχαμε καί μιά χοντρή!

Ἡ χοντρή γυναῖκα δέν ὑπῆρξε ὁ μόνος καί ἰδεώδης τύπος ὁμορφιάς. Μιά σειρά παροιμιῶν δείχνουν τὴν ποικιλία τοῦ λαϊκοῦ γούστου

*μαύρο σταμνὶ ἀγόραζε καί κόκκινο τσουκάλι
γυναῖκα λιανοκάμωτη, νά τῆς φραθεῖς τά κάλλη!
λαμνάτο βόδι ἀγόραζε καί γάδαρο καμπούρη
γυναῖκα κοντοκάπουλη καί χοῖρο μακριμούρη!
ρούσες μου, μῶρε ρούσες μου,
καί κοντοποδαρούσες μου!*

Μέσα στίς παροιμίες καί λαϊκὲς ἐκφράσεις παρελαύνουν λογιῆς-λογιῆς γυναῖκες: λιγνοκάπουλες / ψηλοκάπουλες / στενοκάπουλες /



κοντοφάρδουλες / κοντούλες / λιγνοκάμωτες / χαμηλοκώλες / ἀφράτες / στρουμπουλές / κοντογονατούσες / χοντροκώλες κτλ. κτλ. Γιά μίαν ὠραία χωριατοπούλα τοῦ παλιοῦ καιροῦ ἔλεγαν: *τά παλικάρια σφάζονται στὴν ποδιά τῆς!* Μὲ τὸν ἴδιο τρόπο, ἔλεγαν γιά μίαν ὠραία πόρνη: *οἱ ἄντρες σφάζονται πάνω στίς καλτσοδέτες τῆς!* Ὅπως ἀντιθέτως, γιά μιά κάπως γερασμένη πόρνη χρησιμοποιοῦν σκληρὲς ἐκφράσεις, ὅπως: *εἶναι τῆς παλιάς φρουρᾶς / τό μουνὶ τῆς ἔπιασε κάλους* (κι ἄλλα χειρότερα).

Χαρακτηρίζουν τὴν ὁμορφὴ γυναῖκα μὲ διάφορες λέξεις: *κορμάρα / κομάτι –ἢ– κόματος / φρεγάτα / πασάς / μπουκιά καί συχώριο / ἀγορίνα / πούστης*. Ἡ πόρνη φροντίζει νά διατηρεῖται πεντακάθαρη καί φρεσκομακιγιαρισμένη. Ἡ πόρνη, μετὰ ἀπὸ κάθε συνουσία, πλένεται (ὅμως, ποτέ ἐπὶ παρουσία τοῦ πελάτη). Ἡ πόρνη ραντίζεται μὲ διάφορα πατσουλιὰ γιά νά μωσοβολάει. Τὸν παλιὸ καιρὸ, οἱ πόρνες (καθὼς οἱ περισσότερες γυναῖκες) ἐξύριζαν τό αἰδοῖον. Τό *ξυρισμένο μουνὶ* ἦταν κάτι σάν θεσμός. Ὁ Κουκουλὲς λέει σχετικῶς:

Ἐπί τῆς εὐκαιρίας αὐτῆς σημειῶ καί τό ἐξῆς: Γνωστόν εἶναι ὅτι εἰς τὰ Βυζαντινὰ λουτρά ἄνδρες καί γυναῖκες ἐχρησιμοποιοῦν ἀποψιλωτικὰς ἀλοιφὰς, ὡς δὲ μανθάνομεν ἐκ κειμένου τοῦ ΙΣΤ' αἰῶνος, τότε, πιθανώτατα καί παλαιότερον, αἱ γυναῖκες συνήθιζον νά ξυρίζουν τὰς περὶ τό αἰδοῖον τρίχας. Ὁ ἀθυρόστομος στιχοπλόκος λέγει ὅτι ἄλλαι γυναῖκες μεταχειρίζονται διαφόρους τρόπους πρὸς ἀφαίρεσιν τῶν τριχῶν τοῦ προσώπου, ἀλλ' ὅτι:

*εἶναι καί ἄλλες ὁποῦ χρήζουν
ἄλλες διὰ νά τὰς ἐξυρίζουν
τὰς βαστάζουν εἰς τὰ σκέληα*

ἔγραψε δὲ καί ὁ Σχολιαστὴς τῶν Βατράχων τοῦ Ἀριστοφάνους: «παρέτιλλον καί οἶονεῖ ἐξέδερν τό γυναικεῖον αἰδοῖον... τίλλουσι δὲ τὰς τρίχας αἱ νεό-νυμφοί», συνήθεια σφωζομένη καί νῦν ἐν Λέσβῳ καί ἄλλαχού.

Ἄπό τό ἔθιμο τοῦ ἀποψιλωμένου αἰδοίου κρατάει καί ἡ λαϊκή ρῆσις: *θές μουνί τό θές καί ξουρισμένο!* Διασώθηκε, βέβαια, κι ἐκεῖνη ἡ ἄλλη παροιμιώδης ἔκφρασις: *ὁ κόσμος καίγεται καί τό μουνί χτενίζεται!* στήν ὁποία παρέπεμπε ὁ τίτλος *Κι ἐσύ χτενίζεσαι!* μιᾶς ἐπιθεωρήσεως πού ἀνέβασε, τό 1973, τό *Ἐλεύθερο Θέατρο*. Ἐπίσης, ἄς θυμηθούμε, ἀφ' ἑνός, τήν λαϊκή ἔκφρασις *μουνί στό πιάτο* –καί– ἀφ' ἑτέρου, τήν λέξη *μισογουνού* (= κίναϊδος πού ἔκανε ἀποτρίχωση αἰδοίου) τῆς καλιαρντῆς. Τέλος, πρέπει νά σημειώσω καί τό, τόσο ἐπικίνδυνο, σχίσιμο τοῦ πέους ἀπό *μουνότριχα*.

Μές στό διάταγμα τῆς 19/30-4-1923 διαφαίνεται ἡ ἀέναη κίνηση τῶν (*κοινῶν* καί *ἐλευθερίων*) πορνῶν, πού, ἐναλλάξ, δουλεύουν ἐντός καί ἐκτός οἴκου ἀνοχῆς. Αὐτή ἡ ἐντός/ἐκτός οἴκου ἀνοχῆς ἐργασία τῆς πόρνης μέ ἀναγκάζει νά περιγράψω, δι' ὀλίγων, καί τά εἶδη τῆς *ἐλεύθερης* πορνείας. Τίς περισσότερες φορές ἡ *ἐλεύθερη* πορνεία ταυτίζεται μέ τήν κρυφή καί παράνομη πορνεία. Σήμερα –θεωρητικῶς– ἔκλεισαν τά μπορντέλα. Στήν πραγματικότητα, ἔκλεισαν μόνον τά *ὁμαδικά* μεγάλα μπορντέλα. Τά λίγα μεγάλα μπορντέλα θρυματίστηκαν σέ μύρια *ἀτομικά* μπορντέλα. Παλιότερα, ἡ *ὁμαδική* πορνεία ἦταν ἐντοπισμένη. Τώρα συναντάμε τήν –πανταχοῦ παρούσα– πόρνη στό πεζοδρόμιο, στό ζαχαροπλαστείο, στό μπουζουξίδικο, στό σκυλάδικο, στό ξενοδοχεῖο, στό μπάρ, στό καμπαρέ, στό πάρκο –καί, προπάντων, στά *κρυφά* σπίτια. Τά ἴδια συνέβαιναν καί στήν βυζαντινήν ἐποχή. Ὁ Φαίδων Κουκουλές γράφει:

Ἡ περί τόν βίον ἐλευθερία, ἥτις διέκρινε τούς περί τόν Διόνυσον τεχνίτας δέν συνεπιβάζετο βέβαια πρός τά αὐστηρά ἦθη τῶν Χριστιανῶν καί τῶν Βυζαντινῶν ἡμῶν προγόνων. Εἰς τās ἡμιγύμνους ἠθοποιούς, τά ἐρωτικά αὐτῶν ἄσματα καί εἰς τās ἀσέμνους τῶν μίμων κινήσεις διέβλεπον μεγάλην διαφθοράν οἱ Βυζαντινοί, οἵτινες, βοηθοῦντος καί τοῦ πολέμου τῆς ἐκκλησίας κατά τοῦ θεάτρου, τās σκηναίκες ἐχαρακτήριζον ὡς πόρνας. Καί δέν εἶχον ἄδικον, διότι, ἄν κατά κανόνα δέν ἦσαν πᾶσαι βέβαια αἱ γυναῖκες τοῦ θεάτρου, καί μάλιστα αἱ πρωταγωνίστριαι, κοιναί, ἐν τούτοις κατά μέγα μέρος συνεφύροντο αὐταί μετά τῶν ἑταίρων, εἰς τόν θίασον τῶν ὁποίων καί ἀνήκον. Καί ἔχομεν περί τούτου καί ὑπαινιγμούς καί ρητάς μαρτυρίας. Κατά τόν Θεοδοσιανόν κώδικα τό ἐπάγγελμα τῶν σκηναϊκῶν θεωρεῖται ὡς «*munus turpe*», γενικῶς δ' ὑπό τῶν συγγραφέων χαρακτηρίζεται τοῦτο ὡς «ἐργασία αἰσχρά» ἢ «ἀσεθῆς ἐργασία», ἢ μιμᾶς πολλάκις καί ὑπό πολλῶν καλεῖται πόρνη τό πορνεῖον καλεῖται *μιμαρεῖον*, ἦτοι κυρίως μιμᾶδων ἐνδιαίτημα, οὐχί δ' ἅπαξ γίνεται λόγος περί τῶν «ἐπί σκηναϊκῆς πορνευομένων γυναικῶν» ἢ «τῶν ἐν θυμέλῃ πεπορνευμένων». Τέλος πόρναι, μέχρι τινός, ἐκαλεῖτο τό πέμπτον τῶν θεαμάτων, ἅτινα ὁ ὑπάτος ἔδιδε κατά τό διάστημα τοῦ ἔτους «ἐνθα τοῖς ἐπί σκηναϊκῆς γελωτοποιεῖν ἔσται χώρα».

Ἄλλ' ἵνα τήν στενήν σχέσιν τῶν περί τήν θυμέλην γυναικῶν πρός τās πόρναις δείξωμεν, ἔλθωμεν εἰς μᾶλλον συγκεκριμένα παραδείγματα. Ἐν τῷ Ἰουστινιανείῳ Κώδικι ἀπαγορεύεται εἰς τούς θυμελικούς ν' ἀσκῶσι τό ἐπάγγελμα τοῦ πορνοβοσκοῦ, τοῦθ' ὅπερ δεικνύει ὅτι, εὐκαιρίας διδομένης, μεταβάλλοντο οὗτοι εἰς προαγωγούς. Ὁ αὐτός Κώδιξ ἀπαγορεύει νά προάγη τις εἰς πορ-

ναίαν καί νά προῖστᾶ δοῦλον ἢ ἐλεύθερον «μηδέ εἰ θυμελικός εἴη ἢ ἄλλως σκηναϊκός», σκηναϊκή δέ συλλαμβανομένη ὡς παρέχουσα τόν οἶκον αὐτῆς πτῆς μοιχείαν, ἵνα ἀποφύγη τήν ἐκ τοῦ νόμου τιμωρίαν, δηλοῖ ὅτι γίνεται πορνοβοσκός καί προσθέτει: «ἐγώ καί σκηναϊκή εἰμι καί ἄτιμος καί συνήθειά ἐστι τοιαῦτα ἀμαρτάνεσθαι».

Εἶπε δέ παλαιότερον καί ὁ Χρυσόστομος «καί γάρ αὕτη πόρνη ποτέ παρ' ἡμῖν ἦν τά πρῶτα ἐπί τῆς σκηναϊκῆς ἔχουσα». Περί τῆς Πελαγίας δ' ὁμιλῶν ὁ αὐτός ἱεράρχης προσέθηκεν: «οὐδέν αἰσχροτέρον αὐτῆς ἦν, ὅτε ἐπί τῆς σκηναϊκῆς ἦν» καί ὁ Κυρήνης Συνέσιος ἀναφέρει τήν μίμον Ἀνδρομάχην ὡς ἀποτελοῦσαν μέλος τοῦ ὁμίλου τῶν γυναικῶν, τās ὁποίας διηύθυνεν ὁ πορνοβοσκός Χείλας, ὁ δέ Ἀμασειᾶς Ἀστέριος περί ἠθοποιῶν ὁμιλῶν, καλεῖ αὐτάς «γυναῖκας πόρναις ὦνιον παρεχούσας τῷ δήμῳ τό σῶμα».

Παρ' ἀρχαίοις αἱ ὀρχηστρίδες, αὐλητρίδες καί ψάλτριαι ἀπετέλουν ἰδίαν τάξιν ἑταίρων. Τοῦτο συνειθίζετο καί κατά τούς Βυζαντινοὺς χρόνους, καθ' οὓς αἱ εἰς τά συμπόσια ἢ τούς γάμους εἰσαγόμεναι τοιοῦτου εἶδους γυναῖκες καλοῦνται πόρναι. Ὁ Προκόπιος εἶπε περί τῆς Χρυσομαλλοῦς ὅτι «πάσαι μὲν ὀρχηστρίδες ἐγγέγοναι καί αὐθις ἑταῖρα», καί περί τῆς Θεοδώρας ὁ αὐτός ὅτι ἦτο ἑταῖρα περὶ «οὐ γάρ αὐλήτρια οὐδέ ψάλτρια ἦν οὐ μήν οὐδέ τά εἰς ὀρχήστραν αὐτῆς ἠσκητο». Καί περί συμποσίων δέ τόν λόγον ποιούμενος ὁ μὲν Γρηγόριος Νύσσης προσθέτει: «ἐπιλόγισαι μουσικούς, μουσικάς, ὀρχηστρίδας, πάντα τῆς ἀσελγείας τόν ὄρμαθόν», ὁ δέ Θεολόγος Γρηγόριος ἀναφέρει «παρθένων ἐλιγμούς γυμνουμένων ἀθέσμως». Ἄς προστεθῆ ὅτι κατά τούς Βυζαντινοὺς χρόνους κατά τās παραστάσεις τῶν μίμων τούς γυναικείους ρόλους ὑπεδύοντο γυναῖκες, καί, ἐπειδὴ αἱ ἐντιμοὶ γυναῖκες δέν ἀνήρχοντο ἐπί τῆς σκηναϊκῆς, διὰ τοῦτο ἐχρησιμοποιοῦντο πόρναι. Ὁ Νικηφόρος Γρηγοράς, περί ὀρχηστρίδων ὁμιλῶν, εἶπεν, ὅτι, καθήμεναι αὐταί εἰς τά χαμαιτυπεῖα, προέπινον «χαριζόμεναι τοῖς ἐκεῖσε κωμάζουσι».

Παλαιότερον, ὅταν τά ξενοδοχεῖα ἦσαν σπάνια, οἱ ξένοι κατέλυον ἢ ἔτρωγον εἰς καπηλεῖα, ἐκεῖ δέ καί συνεφθειρόντο μετά τῶν καπηλίδων, αἵτινες παντοειδεῖς καί ὑπόπτους εἰς αὐτούς παρεῖχον ὑπηρεσίας. Ἐντεῦθεν παλαιόθεν ἢ σχέσις τῶν ξενοδοχείων καί καπηλείων πρός τά πορνεία, ἥτις ἐξηκολούθησε καθ' ὅλην τήν Βυζαντινήν περίοδον.

Περί τούτου ὁμιλοῦσιν οἱ Νομοκάνονες, καθ' οὓς ὁ προαγωγός ἀσκεῖ τό ἐπάγγελμά του εἴτε πρωτοτύπως, εἰς ἴδιον δῆλα δὴ οἶκημα τās γυναῖκας συγκεντρῶν, «εἴτε προσχήματι πραγματείας ἐτέρας ὡς κάπηλος ἢ πανδοχεύς ἢ βαλανεύς» ἢ οἱ νόμοι λόγον ποιούμενοι περί μοιχαλίδος συλλαμβανομένης ἐν προπίνα, ἦτοι καπηλείῳ.

Οἱ Πανδέκται μεταξύ τῶν ἀσέμνων τόπων καταλέγουσι τά καπηλεῖα καί τά χαμαιτυπεῖα, νεαρά δέ Ἀνδρονίκου τοῦ γέροντος ἀναφέρει γυναῖκα φαῦλα, μετά τήν δύσιν τοῦ ἡλίου, ἐπ' ὀλίσθῳ ψυχῶν, διασκεδάζοντα ἐν καπηλείοις. Φέρεται δέ καί ἐν τῷ Λειμωναρίῳ τοῦ Μόσχου. «Σύ δέ εἰς τά καπηλεῖα ἀδεῶς εἰσερχόμενος καί ἄ οὐ θέλεις ἀκούεις καί ἀσέμνοις γυναίξιν συναναστρέφεις». Ὁμίλησε δέ καί ὁ Ζωναράς περί ἀσέμνων γυναικῶν συναγομένων ἐν καπηλείοις καί ὁ Ματθαῖος Βλαστάρης περί τῶν ἐν καπηλείοις προσερδευόντων καί ἀσέμνως βιούντων ἀνδρῶν τε καί γυναικῶν. Ὡς δέ προεῖπον, πολλάκις γίνεται μνεῖα μοιχευομένων ἢ πορνευομένων ἐν καπηλείοις ἢ ἐργαστηρίοις. Εἰς τάνωτέρῳ ἄς προστεθῆ ὅτι ἐν τοῖς Βασιλικοῖς γίνεται λόγος διὰ «γυναῖκας ἐπί μισθῷ ἐν καπηλείῳ τοῖς παρατυχοῦσι συνφθειρομένης», διὰ τέως μοναχήν ἀποβαλοῦσαν τό σχῆμα καί εἰσελθοῦσαν εἰς καπηλεῖον ἐνθα «πρόχειρος ἦν τῷ βουλομένῳ παντί πικρᾶς ἡδονῆς ὑπέρτης» καί ὅτι ὁ Θ. Βαλσαμών χαρακτηρίζει ὡς αἰσχρόν πρᾶγμα «τό καπηλικῶν ἐργαστηρίου προῖστασθαι».

Πβ. τέλος τό παρά Πολυδεύκει «Βίοι ἐφ' οἷς ἄν τις ὄνειδισθεῖη πορνοβοσκός, κἀπηλός, μαστροπός».

Τό πρᾶγμα ἐννοεῖται ἐν τοῖς καπηλείοις καί τοῖς ἐργαστηρίοις ἐγένετο οὐχί πολύ πρό τῆς ἀπασχολοῦσης ἡμᾶς περιόδου· ἐν τῇ Ἑλληνικῇ Ἀνατολῇ, ἀφ' οὗ κατά τόν Β' μ.Χ. αἰῶνα ὁ Ἀρτεμίδωρος ἐν τοῖς ὄνειροκριτικοῖς του ὁμιλεῖ περί ἐταιρῶν «ἐπί ἐργαστηρίων καί καθεζομένων καί πιπρασκουσῶν τι καί δεχομένων ἐμπολάς» καί ἐν τοῖς Ρωμαϊκοῖς δέ καπηλείοις, ἀφ' οὗ τῷ 225 μ.Χ. ὁ Ἀλέξανδρος Σευῆρος ἐξέδωκε διάταγμα καθ' ὃ δέν ἐπετρέπετο νά χρησιμοποιηθῆ ὡς ὑπρέτρια ἐν καπηλείῳ δούλη πωληθεῖσα ὑπό τόν ὄρον νά μή παραδοθῆ εἰς πορνείαν. Αὐτός δ' εἶναι ὁ λόγος, δι' ὃν ὁ 54ος κανὼν τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων ἀπηγόρευεν, ἐπί ποινῇ ἀφορισμοῦ, εἰς κληρικούς νά τρώγωσιν ἐν καπηλείῳ ἢ καί νά εἰσέρχωνται εἰς αὐτό ἀφ' οὗ, ὡς λέγει ὁ Ζωναράς, ὁ ἐκεῖ εἰσερχόμενος «ἀθῶος τῆς τῶν ἐκεῖ προσεδρευόντων καί ἀσέμνως βιούντων ἀνδρῶν τε καί γυναικῶν οὐκ ἄν εἴη κακίας», διάταξις, ἣν καί ὁ Ἰουστινιανός ἐν τῇ 133ῃ Νεαρᾷ του περιέλαβε, διατάξας, ἵνα ὁ ἐν καπηλείῳ ἀναστρεφόμενος μοναχός ἐκβάλληται τοῦ μοναστηρίου του ὑπό τοῦ ἡγουμένου καί σωφρονίζεται ὑπό τοῦ ἐπάρχου τῶν πραιτωρίων ἢ τοῦ ἐκδίκου. Τούτου ἔνεκα καί οἱ κανόνες ἀπηγόρευον εἰς κληρικούς νά ἔχωσιν ἢ νά διευθύνωσι καπηλικόν ἐργαστήριον.

Ὅ,τι ἐγένετο εἰς τὰ καπηλεῖα συνέβαινε εἰς πολύ μεγαλυτέραν κλίμακα καί εἰς τὰ διάφορα πανδοχεῖα ἢ ξενοδοχεῖα τὰ ὑπό τῶν ἰδιωτῶν ἐννοεῖται καί οὐχί μονῶν συντηρούμενα. Εἰς τὰ κατά τὰς μεγάλας μάλιστα ὁδοὺς εὕρισκόμενα πανδοχεῖα ταῦτα, ἀνάλογα πρός τὰ σημερινά χάνια, συνήντα τις διαφόρων εἰδῶν ἀνθρώπους, ὁδοιπόρους εἰς τὰ κέντρα μεταβαίνοντας, στρατιώτας, ἀξιωματικούς, κρατικούς ὑπαλλήλους, νέους μετά τῶν φιλαινῶν αὐτῶν κλπ. Εἰς τοιοῦτον συμμιγῆ καί μετακινούμενον πληθυσμόν συνείθιζον αἱ ὑπηρετοῦσαι, καί αὐτὴ πολλάκις ἢ τοῦ ξενοδόχου σύζυγος, νά προσφέρωσι τὰς ὑπόπτους ὑπηρεσίας των, οὐ μόνον αὐταὶ χρησιμοποιούμεναι ὡς «πρόχειροι τῷ βουλομένῳ παντὶ πικρᾶς ἡδονῆς ὑπρέτριαι», ἀλλὰ καί ἄλλας εἰς τοὺς ἀπαιτητικούς πελάτας κομίζουσαι.

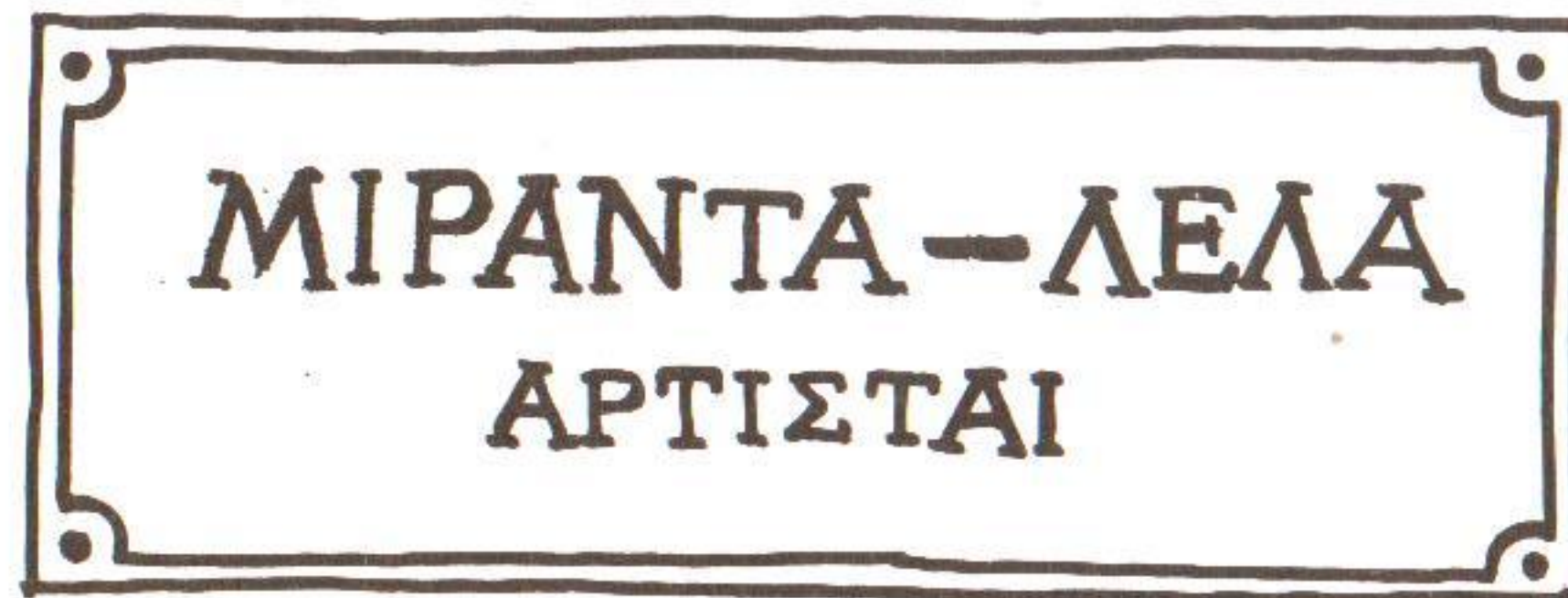
Περί τοῦ ὑπόπτου ποιοῦ τῶν περί τὰ πανδοχεῖα γυναικῶν σαφῶς ὁμιλεῖ ἀφ' ἑνός ὁ Νύσσης Γρηγόριος χαρακτηρίζων τὰ πανδοχεῖα ὡς κέντρα ὑπόπτου ἠθικῆς, ἀφ' ἑτέρου δέ καί οἱ Πανδέκται, οἵτινες ὡς προαγωγόν χαρακτηρίζουσι τὴν τε διευθύντριαν πανδοχείου, ἀφ' οὗ αὕτη ἐν αὐτῷ, ὡς πολλὰ ἰσχυροῦσι, συγκεντρῶνει, χρηματισμοῦ χάριν, ἐταιρίδας ὡς καί τόν πανδοχέα.

Ἐννοεῖται δ' ὅτι τὰ πανδοχεῖα ἀνέκαθεν ἦσαν ὑποπτα κέντρα. Οὕτως ὁ Φιλίππιδης παρά Πλουτάρχῳ εἶπε· «ὁ τὴν Ἀκρόπολιν πανδοκεῖον ὑπολαβὼν καί τὰς ἐταίρας εἰσάγων», ὁ δὲ Πολυδεύκης ἐν τῷ Ὀνομαστικῷ του συναναφέρει καπηλεῖα μετά πορνείων καί ὁ Θεόφραστος εἰς τοὺς χαρακτήρας του τό «πανδοκεῦσαι καί πορνοβοσκῆσαι» χαρακτηρίζει ὡς ἐργασίαν αἰσχράν, ὁ δὲ Λουκιανός ἀναφέρει γυναῖκα, ἣτις «προσηταιρίζετο εἰς πανδοχεῖον».

Τέλος ἄς σημειωθῆ ὅτι ἢ τοῦ θαλανέως ὑπηρεσία ἐθεωρεῖτο πολλάκις αἰσχρά, ἀναφέρονται δέ καί αἱ ἐν λουτροῖς ἐταιριζόμεναι.

Ἡ ἐκτός οἴκου ἀνοχῆς πόρνη μπορεῖ νά εἶναι δηλωμένη, ἀλλὰ μπορεῖ νάναί καί ἀδήλωτη. Οἱ δηλωμένες (καθῶς καί οἱ ἀδήλωτες) δουλεύουν στό σπίτι τους, σέ ρουφιανόσπιτα, ἢ καί ἔξω. Ἡ δηλωμένη πόρνη, πού ἀποφάσισε νά δουλέψει φρόνιμα, ἐνοικιάζει ἕνα ἰσόγειο διαμερισμάκι σέ κεντρικό/ἀπόκεντρο δρόμο. Σ' αὐτοὺς

τοὺς δρόμους οἱ ξύπνιοι νεοέλληνες ἐργολάβοι προέβλεψαν τό χτίσιμο τέτιων ξεμοναχιασμένων διαμερισμάτων, μέ ἰδιαίτερην εἴσοδο πού δίνει κατευθείαν στό πεζοδρόμιο. Αὐτά τὰ διαμερισμάκια ἐνοικιάζονται πανάκριβα. Τῇ νύχτα πάνω ἀπό τὴν εἴσοδο τοῦ ἀτομικοῦ μπορντέλου καίει μιά λάμπα – ὄχι ἀπαραιτήτως κόκκινη. Στό κουδούνι τῆς πόρτας εἶναι γραμένο τό μικρὸ ὄνομα τῆς πόρνης. Ὡστόσο, εἶδα σέ διαμερίσματα πολυκατοικιῶν, ὅπου συνοικοῦν δυό πόρνες, μικρές μπρούτζινες ταμπελίτσες μέ τὴν κατάλληλη ἐπιγραφή:



Τό περίφημο κόκκινο λαμπιόνι τῶν μπορντέλων μᾶς ἦρθε ἀπό τὰς Εὐρώπας, ἀλλὰ στήν Ἑλλάδα δέν ἔπιασε. Θυμάμαι ἐκεῖνο τό ἀνεκδιήγητο θεατρικὸ ἔργο *Τὰ κόκκινα φανάρια* καί τόν θόρυβο πού εἶχε ξεσηκώσει πρὶν εἴκοσι χρόνια. Ἡ πόρνη πού δουλεύει σέ ἀτομικὸ μπορντέλο χρησιμοποιεῖ ἐντατικῶς τό τηλέφωνο. Κι ὅταν βρίσκεται στό κρεβάτι μέ κάποιον πελάτη, βάζει μπροστά τόν αὐτόματο τηλεφωνητή. Στό στούντιο τῆς πόρνης (ἐκτός ἀπό τοὺς πελάτες) μπαμβγαίνουν ὁ νταβατζῆς, ὁ ὑπρέτης καί ἡ ρεπατζοῦ. Γιά τοὺς ἀγαπητικούς θά μιλήσω παρακάτω. Οἱ ὑπρέτες τῶν ἀτομικῶν μπουρδέλων εἶναι πούστηδες (καί, σέ τελικὴν ἀνάλυση, ἄνθρωποι τῆς Ἀσφάλειας). Ἡ πιάτσα, ὅπου γίνονται προσλήψεις πούστηδων ὑπηρετῶν, βρίσκεται στά καφενεδάκια καί στά ἐμπορικὰ ἐσωρούχων πού κυκλώνουν τό ὑγειονομικὸ κέντρο Ἀθηνῶν, ἐκεῖ παραπέρα ἀπὸ τόν σταθμὸ Λαρίσης. Ἡ λέξη ρεπατζοῦ (ἀπὸ τό ρεπό < γαλικὸ *geros*) δηλώνει τὴν πόρνη πού δουλεύει, ἐκτάκτως, στό μπορντελάκι τῆς μέρες τῆς ἀδιαθεσίας τῆς πόρνης-οικοδέσποινας, ὡστε νά μὴν κλείσει τό μαγαζί. Ἡ ρεπατζοῦ καλύπτει τόν ἐργάσιμό της χρόνο συναργαζόμενη μέ πεντέξι συναδέλφισές της. Φυσικά, ἡ ρεπατζοῦ δέν ἔχει δικό της στέκι. Ἡ λέξη ρεπατζοῦ προέρχεται ἀπὸ τὴν εἰδικὴ φτωχὴ ἀργκό τῶν πορνῶν.

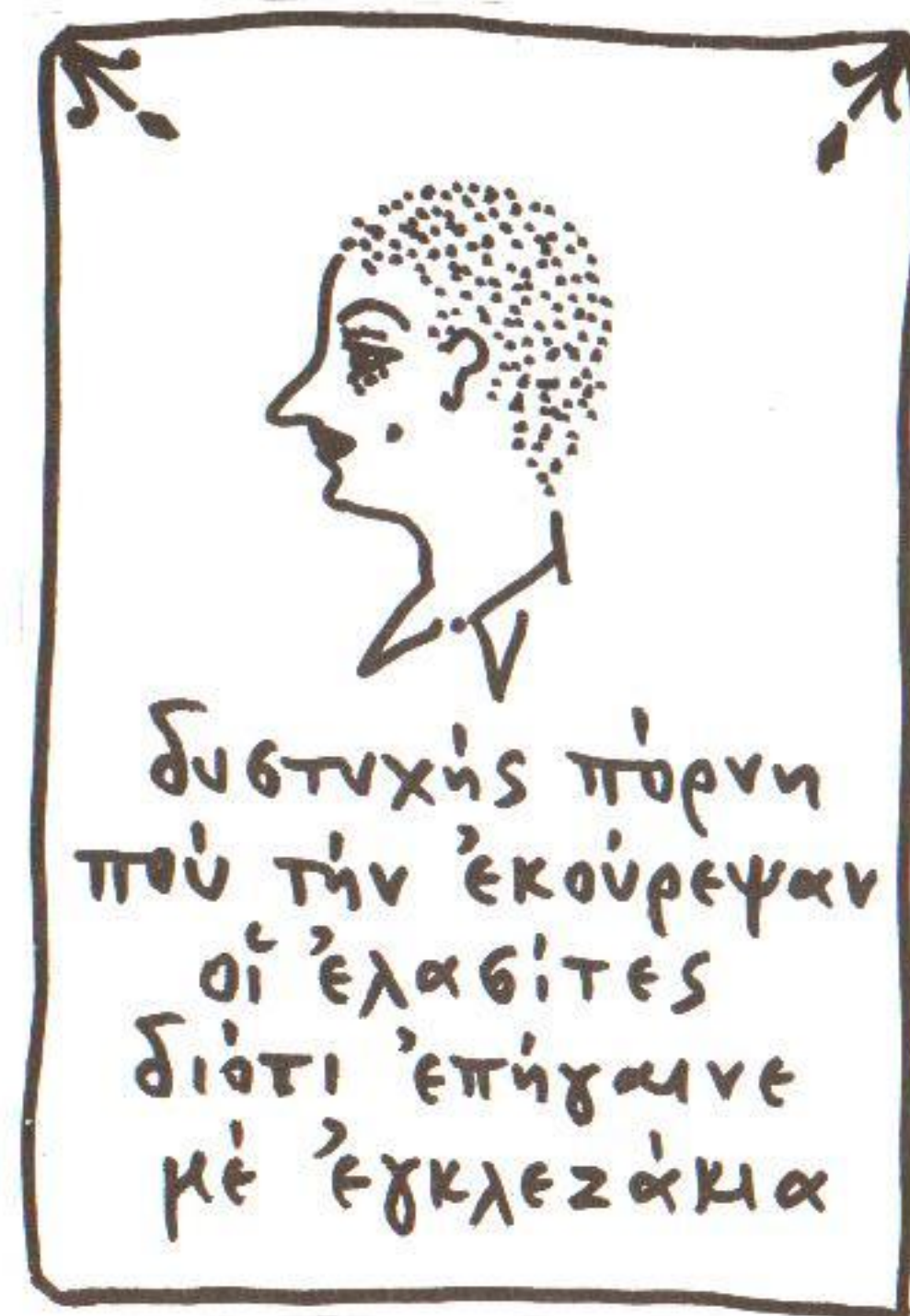


αυτό γίνεται ύστερα

Σε πολλά διαμερισμάτια δουλεύουν αδήλωτες πόρνες, είτε παροδικώς, είτε full-time. Μιλάω για τὰ περίφημα κρυφά μπορντέλα, πού δέν είναι διόλου κρυφά, δεδομένου ότι ή αστυνομία τά ξέρει μιά χαρά.

Ή κρυφή δουλεύει μέ τήν μεσολάβηση μιᾶς ρουφιάννας –ή– άπευθείας μέ τήν πελατεία πού ἤδη άπόχτησε. Είναι γνωστά τά περιβόητα καρνέ πελατῶν πού καταρτίζουν οί ρουφιάννες. Ή ξεμοναχιασμένη σέ διαμερισμάτια πόρνη καταναλώνει μέγα μέρος τῆς δραστηριότητός της για νά διατηρήσει εὐπρεπείς σχέσεις μέ τή γειτονιά. Τό πρόβλημα τοῦ ἰσοζυγίου σχέσεων πόρνης-γειτονιάς ἔχει παλιά παράδοση. Στήν Ίσταμπούλ, ἡ ἐγκατάσταση (καί ἡ διάρκεια παραμονῆς) μιᾶς πόρνης σέ κάποιον μαχαλά τελούσε κάτω άπό τίς ὅποιες αποφάσεις τῶν γειτόνων. Καί στό παιχνίδι αὐτό ἐλάβαιναν μέρος καί οί καπανταῆδες. Ἐτσι καί στήν Ἑλλάδα, ἂν ἡ γειτονιά μάζευε ὑπογραφές μπορούσε νά ἐξοβελίσει τήν πόρνη. Γιαυτό ἡ πόρνη προσπαθούσε νά κρατηθεῖ στό μαχαλά μέ διάφορες άκροβασίες (κουμπιές, δῶρα, ψυχικά κτλ.). Ἄκριβῶς τό ἴδιο πρόβλημα θέτει καί τό δημοφιλές τραγούδι τοῦ Νίκου Μάθησε (τό μελοποίησε ὁ Βασίλης Τσιτσάνης – δίσκος τοῦ 1950) πού ἀρχίζει μέ τούς στίχους

Σέ διώξαν άπ' τήν Κοκινιά / για τόχες παρακάνει...



δυστυχῆς πόρνη
πού τήν ἐκούρεψαν
οί ἑλαθίτες
διότι ἐπήγαμε
μέ ἑγκλεζάκια

Στήν κατηγορία τῶν ἀτομικῶν οἴκων άνοχῆς περιλαμβάνονται καί ὀρισμένα εἰδικευμένα μπουρδέλα, ὅπου ἡ πόρνη
εἴτε εἶναι ντυμένη μαθητριούλα,
εἴτε δέχεται νά τῆς κάνουν μπανιστήρι άπό διπλανό δωμάτιο,
εἴτε δέχεται νά κάνει σαδο-μαζοχικά κόλπα,
εἴτε τεζάρει στό κρεβάτι, παριστάνοντας τό πῶμα,
εἴτε δέχεται μόνον ἔφηβους, ἡ γεροξεκούτηδες (κτλ.).

Οἱ δηλωμένες (ἡ αδήλωτες) πόρνες τῆς Περιπατητικῆς Σχολῆς εἶναι πολλῶν λογίων. Μιά δημοσιογραφική παροιμιώδης ἔκφραση λέει: τῆ νύχτα στό δρόμο βλέπεις μόνον πουτάνες, μπασκίνες καί δημοσιογράφους. Οἱ αδήλωτες πόρνες τοῦ δρόμου ἄλλοτε δουλεύουν ταχτικά κι ἄλλοτε εὐκαιριακά. Οἱ πόρνες πού κάνουν πεζοδρόμιο εἶναι συναγμένες σέ διάφορες πιάτσες. Ἐκάστη πιάτσα ἔχει τήν ταρίφα της καί τήν πελατεία της. Ἄλλη ταρίφα ἡ ὁδός Θεμιστοκλέους κι ἄλλην ἡ ὁδός Βουκουρεστίου. Ἐκάστη πιάτσα ἔχει τίς ὥρες της. Στήν ὁδό Θεμιστοκλέους οἱ πόρνες ἀραδιάζονται στά πόστα τους δυό λεπτά μετά τό κλείσιμο τῶν μαγαζιῶν. Οἱ πόρνες τῆς λεωφόρου Σιγκροῦ φιλάνε στό στέκι τους ὡς τίς μικρές ὥρες. Ὑπάρχουν καί πιάτσες περιπατητικῶν πορνῶν ἐσχάτης στάθμης καί ἐξαθλιώσεως. Θυμάμαι ἄριστα –ἦτανε πρὶν εἴκοσι χρόνια– τίς πάμφτωχες πόρνες

της οδοῦ Νοσοκομείων τῆς Θεσσαλονίκης (ταρίφα: πέντε δραχμές· πελατεία: φαντάροι· συνεπακόλουθα: ἐξασφαλισμένη ἢ βλενόροια). Τό '72 ὁ δημοσιογράφος Κώστας Βούλγαρης ἔκανε ἓνα μεταμεσονύκτιο φωτορεπορτάζ γιὰ τίς φτωχοπουτάνες πού δουλεύουν στό Μοναστηράκι. Κάποια παρόμοια πόρνη ὑπαινίσεται τό παλιό μουρμούρικο

*ἦσουνα ξυπόλητη καί μάζευες κοσάρια,
τώρα πού σέ πήρα γώ γυρεύεις κατοστάρια.*

Οἱ στιχουργοί τῶν ρεμπέτικων τραγουδιῶν ἀνέπτυξαν μιάν ἀπαράμιλη ἱκανότητα στό νά ξεγελάνε τήν φασιστική λογοκρισία μας. Ἡ πόρνη καί ὁ νταβατζής ὑπήρξε τό κύριο θέμα πολλῶν ρεμπέτικων, ἀλλά οἱ ἠλίθιοι λογοκριτές (διυλίζουν τόν κῶνωπα καί καταπίνουν τήν κάμηλον) δέν τό πήρανε χαμπάρι. Γιὰ νά κάνω ἀπτόν τόν ἰσχυρισμό μου καταχωρῶ, ἐδῶ, τήν Ἀμαρτωλήν τοῦ Τσιτσάνη (γραμοφωνήθηκε στίς 6-10-1947), πού ἀναφέρεται σέ μιάν καλντεριμιτζού:

*Γιατί τό δρόμο σου ν' ἀλλάξεις
γιὰ δυό στολίδια, ἄμυαλη, τρελή,
καί τό στεφάνι σου νά τό πετάξεις,
νά γίνεις στή ζωή ἀμαρτωλή.
Τώρα στούς δρόμους κάνεις θόλτες,
μέ παγωμένη κι ἄδεια τήν καρδιά·
μά θά σοῦ φαίνονται βαριές οἱ πόρτες,
πού θά σέ δέχονται κάθε βραδιά.
Καί κάθε νύχτα θά περιμένεις
γιὰ τά φιλιὰ νά βρεῖς ἀγοραστή
καί ντροπιασμένη μπρός μου θά διαβαίνεις
μέ νέο, κάθε τόσο, ἔραστή.*

Παράλληλα, ἄς μὴν ξεχνάμε πῶς ἓνα ἄλλο ρεμπέτικς, ἐπίσης, τοῦ Τσιτσάνη, πού εἶχε κυκλοφορήσει τό '46, ἄρχιζε μέ τούς στίχους

*τί σέ μέλει ἐσένα κι ἄν γυρνῶ,
τό κορμί μ' ἀκόμα κι ἄν πουλῶ...*

Τίς ἴδιες ἀπαρχές ἔχει καί τό τραγουδάκι-παρωδία, πού λέγανε τόν χειμῶνα τοῦ 1944-45, χλευάζοντας τίς περιπατητικές παρνες πού ψάρευαν ἐγκλεζάκια:

*γιούπι-γιούπι-γιούπι-γιούπι-γιαγία...
τά κορίτσια πούχαν πρώτα γερμανούς,
τώρα ἔχουν ἐγκλεζάκια
μέ κοντά πανταλονάκια
κι ἀπό πίσω ἓνα σύνταγμα ἀραπάδες καί ἰνδούς (κτλ.).*

Οἱ πόρνες, πού κάνουν πεζοδρόμιο, δέν στέκουν ὅτιου λάχει. Τό στέκι κάθε πόρνης εἶναι αὐστηρῶς καί ἐπακριβῶς καθορισμένο. Ἡ παραμικρή παρασπονδία καταλήγει σέ μαχαιρώματα μεταξὺ νταβατζήδων. Σέ μερικά σημεία ἡ καλντεριμιτζού ἐργάζεται μέρα-μεσημέρι (π.χ. στά σοκάκια ἀνάμεσα Ἀθηνᾶς-Κουμοιντούρου). Οἱ καλντεριμιτζούδες ἔχουν κόσμια συμπεριφορά, ἀλλά -ἄν τυχόν κά-

ποια κουτή νοικοκυρούλα τίς κοιτάξει χασκογελόντας- ξεσποῦν σέ ἄγριο βρισίδι. Οἱ καλντεριμιτζούδες φέρουν μιά τυπική ἐνδυμασία: ἀνοιχτός ντεκολτές, σφιχτή ζώνη, κοντή φούστα μέ σκισίματα στό πλάι, μπότες, κρεμαστή τσάντα. Ἡ κρεμαστή τσάντα χρησιμοποιεῖται καί ὡς ὄπλο· τήν ἐκσφενδονίζουν, κατακέφαλα, ἐναντίον διαφόρων ὄχληρῶν τύπων. Ἐπίσης, οἱ καλντεριμιτζούδες, αὐτές πού δέν ἀνεβαίνουν σέ δωμάτιο παρακειμένου ξενοδοχείου, ἀλλά παίρνουν τίς βίζιτες στά ὄρθια, μεταχειρίζονται τήν κρεμαστή τσάντα σάν ἐπαγγελματικό ἐργαλεῖο: τουτέστιν, περνοῦν τό λουρί τῆς (ἀνηρημένης ἀπ' τόν ὦμο) τσάντας κάτω ἀπό τό ἀριστερό γόνατο - τοιοιουτρόπως διευκολύνεται ὁ πελάτης κατά τήν, καθέτως τελουμένην, συνουσίαν. Οἱ φουκαριάρες πόρνες, πού κάνουν καλντερίμι ἔρασιτεχνικῶς (prostitution occasionelle) καί πού προέρχονται κυρίως ἀπό τίς τάξεις τῶν πωλητριῶν, εἶναι σεμνότατες καί ντροπαλές. Στέκουν ἀδέξια στά ἐμπορικά στραυροδρόμια, λίγο μετά τό κλείσιμο τῶν καταστημάτων, καί κοιτάνε ν' ἀρπάξουν κάνα πελάτη. Ἄν ὁ πελάτης δέν εἶναι τῆς ἀρεσκείας των (καθότι, γέρος ἢ ἀλητάμπουρας), τότε παίρνουν τό σοβαρό ὕφος τῆς καθωσπρέπει κοπέλας, καί, ἐν ἀνάγκῃ, καλοῦν ἀστυφύλακα.

Ἡ καλντεριμιτζού τῆς λεωφόρου Σιγκροῦ εἶναι ὁ ἀντίπους τῆς εὐκαιριακῆς κρυφοπουτανίτσας. Ἡ πόρνη τῆς Σιγκροῦ δουλεύει νύχτα, δίχως νά φοβάται μήτε τό κρύο, μήτε τά σκοτάδια, μήτε τά ἀναπάντεχα. Ὁ πελάτης τῆς Σιγκροῦ εἶναι πάντοτε ἐπωχούμενος. Ἡ πόρνη στέκει πίσω ἀπ' τίς δεντροστοιχίες. Ὁ γιωταχῆς-πελάτης σταματάει τό αὐτοκίνητό του καί πάντα σκύβει, δεξιά ἀπό τό τιμόνι, κατεβάζοντας συγχρόνως τό τζάμι τῆς δεξιᾶς του πόρτας. Ἐντωμεταξύ, ἔχει μπανίσει καί γραδάρει τήν ποθητή του. Ἡ πόρνη προσεγγίζει, σκύβει στό παράθυρο τοῦ ἀμαξιοῦ, χαμογελά, καλησπερίζει, καί, ξερά-ξερά, πετάει τρία νούμερα: τρακόσα! τετρακόσα! πεντακόσα!... Τά τρία νούμερα πού λέει ἡ πόρνη δέν εἶναι τόσο μυστηριώδη, ὅσο δείχνουν. Τό κάθε νούμερο ἀνταποκρίνεται σέ μιάν ὀπή: φυσιολογικός ἔρωσ / στοματικός ἔρωσ / σοδομισμός. Στήν Ἑλλάδα ὁ σοδομισμός εἶναι ἡ ἀκριβότερη μορφή ἀγοραίου ἔρωτος. Ἀφήνω τήν πληροφορία ἀσχολίαστη καί ξεκρέμαστη. Ἀλλά, ἐδῶ ἀκριβῶς εἶναι πού ξεσπάει τό μακελιό μεταξύ πορνῶν καί τραβεστί. Κόβω τήν κουβέντα. Αὐτά τά θέματα τά θίγω στά Ἐπαγγέλματα τοῦ δρόμου, ὅπου μιλάω καί γιὰ τίς τσιμπουκλούδες τῶν γραφείων.

Οἱ ἐκτός οἴκου ἀνοχῆς πόρνες δέν σταματάνε ἐδῶ. Θά πρέπει νά προσθέσουμε τίς πόρνες τῶν μπάρ, τῶν καμπαρέ, τῶν ξενοδοχείων, τῶν κοσμικῶν ζαχαροπλαστείων, τῶν λουτροπόλεων, τῶν καζίνων, τῆς Διεθνούς Ἐκθέσεως Θεσσαλονίκης, τῶν τουριστικῶν ἐπικέντρων τῆς χώρας. Οἱ πόρνες πού μεταφέρονται ἀπό λιμάνι σέ λιμάνι, ἀκολουθώντας τίς κινήσεις τοῦ ἀμερικάνικου στόλου, ὑπάγονται στίς γυναῖκες τῶν καμπαρέ. Αὐτές οἱ πόρνες ταξιδεύουν μέ πούλμαν,

συνοδευόμενες από επιχειρηματίες, νταβατζήδες, υπηρέτριες, τσάτσους, γλωσσομαθείς κράχτες και άλλους πολλούς. Έντεύθεν, ή γνωστή ίαχή κορίτσια ο στόλος! πού θυμίζει, κάπως, τό παλιό τραγουδάκι: κορίτσια, κορίτσια, απ' τό καφέ-σαντάν! Σημειωτέον ότι, οί διευθυντές τών καμπαρέ γνωρίζουν έκ τών προτέρων, τήν παραμικρή μελλοντική μετακίνηση του κάθε αμερικάνικου αεροπλανοφόρου. Τελιώνω τήν παράγραφο μέ λίγους στίχους του Ρήγα Γκόλφη, πού, μάλλον, βρίσκονται έντός θέματος:

σέ φωτόλουστη μπύρα
κάποια νύχτα θολή,
μεθυσμένος σου πήρα
πληρωμένο φιλί...

Δέν θά μιλήσω διεξοδικώς για τίς μορφές τών εκμεταλλευτῶν πού κυκλώνουν τήν πόρνη: ρουφιάνα, σωματέμπορας, νταβατζής, γιατροί, συγγενείς. Όμως, ή πόρνη ζει μέσα σ' αυτόν τόν κόσμο. Ξαναδίνω τόν λόγο στον Φαίδωνα Κουκουλέ:

Είπομεν ότι τά σεμνεϊα διηύθυνον πορνοβοσκοί ταυτιζόμενοι προς τούς προαγωγούς. Κατά τά κείμενα «προαγωγός έστιν ο πόρον αίσχρον από δούλων ή έλευθέρων ποιούμενος είτε πρωτοτύπως τούτο πραγματεύεται είτε προσήματι πραγματείας έτέρας έχει τά τοιαύτα πρόσωπα ως κάπηλος ή πανδοχεύς ή θαλανεύς». «Πορνοβοσκός δέ έστιν ή προϊστάσα γυναίκας επί μισθῷ τοίς παρατυχοῦσι συμφθειρομένας καν έτέρῳ προσήματι, τυχόν δι' ύπηρεσίαν».

Υπήγοντο δ' εις τήν κατηγορίαν τών ανωτέρω ού μόνον οί τά άτιμα έργαστήρια διευθύνοντες, αλλά και εκείνοι, οίτινες, εν ψ' έγνώριζον ότι έμοιχεύετο ή σύζυγός των, έσιώπων και δέν τήν απέλυον ή έλάμβανον τίμημα, διά τήν προαγωγείαν αυτής.

Έννοείται δ' ότι τό του πορνοβοσκοῦ επάγγελμα έθεωρείτο σφόδρα μεμισημένον και άτιμον αφ' οῦ τό ποιείν προαγωγείαν έθεωρείτο ταυτόν τῷ πορνεύειν, αίσχρότησι δ' υποβαλλόμενα πρόσωπα οί προαγωγοί και οί πορνείων προϊστάμενοι.

Κατά τούς νόμους ο άσκήσας τό επάγγελμα του πορνοβοσκοῦ εν δουλεία, έλεύθερος γενόμενος, ήτιμούτο, κατά διαφόρους δέ περιστάσεις, ως έκ τών νόμων πάλιν μανθάνομεν, ού μόνον εκολάζετο σωματικῶς άπαγορευομένης τής εξασκήσεως του επαγγέλματός του, αλλά και ως λυμεών τής ήθικης τής κοινωνίας κατεδικάζετο εις έξορίαν και καταναγκαστικά έργα εις τά μεταλλεία, εάν μάλιστα είχε και αξίωμα εν τῇ πολιτεία, απέβαλλε τούτο μετά τής περιουσίας του.

Ού μόνον δ' οί προαγωγοί έτιμωροῦντο, άλλ' ως είπον, και οί εκμισθοῦντες αυτοίς εις πορνεϊον τόν ίδιον οίκον. Η τιμωρία τών τελευταίων συνίστατο εις καταβολήν δέκα λιτρῶν χρυσίου και άπώλειαν του ένοικιασθέντος οίκου των εν Βενετικῷ δέ διατάγματι του 1369 ο νυκτέπαρχος (dominus de nocte) επέβαλλε ποινήν πέντε υπερχύρων εις τόν διατηροῦντα πορνεϊον.

Οί Βυζαντινοί νόμοι μās επιτρέπουν να μάθωμεν πῶς οί φαῦλοι οῦτοι έπρομηθεύοντο τό ανθρώπινον εμπόρεμα των. Περιερχόμενοι λοιπόν τās διαφόρους έπαρχίας του κράτους ή ήγόραζον παρά τών γονέων ή παρεπλάνων διαφόρους νέας, ύπισχνούμενοι εις αυτές τροφήν άφθονον, ή όποία εν τῇ



Παλιά διεγερτική κάρτ-ποστάλ

πραγματικότητα, όταν έφθανον εις τὰ κέντρα, ήτο έλεεινή, προς τούτοις ύποδήματα και πολυτελή φορέματα και κοσμήματα και, αφ' ου τας συνεκέντρουν, τας ώδήγουν και εις άλλα μέρη, και μάλιστα εις την Κωνσταντινούπολιν, όπου τας εισήγον, ή, όπως χαρακτηριστικώς οι νόμοι λέγουσι, τας έγκαθειργνυον, εις τὰ καταγωγή των, εις τὰ όποια δέν απέστεργον και ουδέ τό δέκατον άκόμη συμπληρώσαντα έτος κοράσια νά έγκλειώσιν. "Ιν' δ' είναι οι έμποροι ουτοι άσφαλεις ότι αι κόραι δέν θά φύγωσι συντόμως, αλλά θά έξακολουθήσωσι, προς όφελός των, πωλούσαι την ώραν, έκαμνον μετ' αυτών συμβόλαια, έν οις ώριζον τον χρόνον της έν τω σεμνείω παραμονής των. Τινές μάλιστα άπήτουν και έγγυητάς προς τουτο. Μέχρι τοσοούτου δ' έφθανεν ή αναίδεια και τό θράσος αυτών, ώστε, όσάκις, πολίται, είτε συμπαθούντες τας άμαρτωλάς, είτε έλεούντες αυτάς, έζήτουν νά τας άποσπάσωσι του βορβόρου και νά τας συζευχθώσιν, άνθίσταντο, σκάνδαλα, ως κύριοι σχεδόν των σωμάτων, προκαλούντες και τότε μόνον ύποχωρούντες, όταν οι μέλλοντες σύζυγοι εξηγόραζον τά έταιρικά σώματα δίδοντες χρυσίον ουχι μέτριον, και ταυτα παρά τον φόβον των έκ του νόμου ποινών, οϊτινες εις τον βία έν τη πορνεία κρατούντα κόρην ή δούλην επέβαλλον δήμουςιν περιουσίας, έξοριάν εις μέταλλα και άποβολήν του αξιώματος, άπώλειαν δέ της πατρικής έξουσίας εις τον πατέρα τον βία αναγκάζοντα την θυγατέρα του νά προστη αφ' ου ύπήρχον και τοιουτοι φαυλοι.

"Άλλος τρόπος συναγωγής ανθρωπίνου ύλικου, ως μικρόν ανωτέρω ύπεδηλώσαμεν, ήτο ή παράδοσις εις τούς προαγωγούς νεανίδων υπό των ιδίων, δυστυχώς, γονέων διά πενίαν κυρίως εκμισθούντων τά ίδια τέκνα, προς δέ δούλων και αιχμαλώτων, ως αντί ώρισμένης άμοιβής έξεμεταλλεύοντο οι δεσπότη, ανθρωποι άπονοι εξακολουθούντες τό φαυλον αυτών επάγγελμα, παρά τούς εναντίον αυτών επί Θεοδοσίου Β' και του Βαλεντιανου εκδοθέντας νόμους.

"Ο,τι δ' έγίνετο μέ τας έταίρας, συνέβαινε και μέ τας σκηνικάς, περί της σχέσεως των όποιων προς τας πόρνas ώμιλήσαμεν ανωτέρω. Ούτω πολλοί επιθυμούντες νά κρατήσωσιν επί μακρόν επί της σκηνης τας ήθοποιούς, άπήτουν κατά την πρόσληψιν αυτών έγγυητάς ότι θά παραμείνωσιν αυται άσκούσαι τό σκηνικόν επάγγελμα και δέν θά μεταμεληθώσιν. Οί αυτοί, όταν οι νόμοι άπηγόρευσαν τουτο, μή θεωρούντες ισχύοντα τον επ' αισχροίς όρκον, κατέφευγον εις τό έξής μέσον· ήνάγκαζον τας δυστυχείς νά όρκίζωνται ότι ουδέποτε θ' άπόσχωσι του άσεβοϋς επαγγέλματος των, εκείναι δέ, νομίζουσαι ότι εϋσεβοϋσιν, αν τηρήσωσι τον όρκον των, έξηκολούθουν την άσχήμονα εργασία των. Και έπραττον ταυτα οι πορνοβοσκοί άψηφούντες τούς νόμους, οϊτινες ου μόνον άπηγόρευον, ως ειρηται, τον τοιοϋτον όρκον, αλλά και τον απαιτούντα τας έγγύας, ως επίορκον θεωρούντες, υπέβαλλον εις πρόστιμον δέκα λιτρών χρυσίου, ποσόν τό όποιον έπρεπε νά δοθη, εις την σκηνικήεργασία των. Και έπραττον ταυτα οι πορνοβοσκοί άψηφούντες τούς νόμους, οϊτινες ου μόνον άπηγόρευον, ως ειρηται, τον τοιοϋτον όρκον, αλλά και τον απαιτούντα τας έγγύας, ως επίορκον θεωρούντες, υπέβαλλον εις πρόστιμον δέκα λιτρών χρυσίου, ποσόν τό όποιον έπρεπε νά δοθη, εις την σκηνικήν «εις την λοιπήν εϋσημοσύνην του βίου».

Άπέναντι της τοιαύτης εκμεταλλεύσεως της ανθρωπίνης δυστυχίας και άμαθείας τό κράτος έλαβε τά μέτρα του· και όντως από Θεοδοσίου και έντεϋθεν έξέδωκε διαφόρους νόμους, δι' ών προσεπάθησε νά θεραπεύση τό κακόν επιβάλλον τας δεούσας ποινάς εις τούς παραβάτας. Διέτασσαν λοιπόν οι Βυζαντινοί νόμοι νά μή ύπάρχωσι πορνοβοσκοί ουδέ νά προϊστώσι γυναϊκας εις ουδένα τόπον της Ρωμαίων πολιτείας, νά μή έχωσι δικαίωμα ουτοι ν' απαιτώ-

σιν έγγυητάς και νά ύπογράψωσι συμβόλαια, τά δέ γενόμενα νά είναι άκυρα, νά μή προϊστῶ τις γονεύς είτε πορνοβοσκός κόρην άκουσαν, έστω και σκηνικήν ή δούλην, νά μή επιτρέπεται νά ζητη τις την τιμήν, ήν κατέβαλε δι' αιχμάλωτον κόρην, ήν παρέδωκεν εις πορνείον προς ίδιον κέρδος και νά μή έχη τό δικαίωμα ν' απαιτη παρά της άπερχομένης όσα δώρα της έκαμε, διά νά την προσελκύση εις τον άμαρτωλόν βιον.

"Ινα μή μένωσι δέ τά κελευόμενα μόνον γράμματα, ανετίθετο ή αυστηρά εφαρμογή αυτών εις ώρισμένους άρχοντας, ως παρά Ρωμαίοις τούς aediles, τοιοϋτοι δ' ήσαν ό έπαρχος της πόλεως, ό πραιτωρ του δήμου και ό εκδικος, οϊτινες καθήκον ειχον, άποσπώντες, άνευ καταβολής του τιμήματος της αγοράς, νά παραδίδωσιν εις τούς οικείους αυτών τας βία εις σεμνείον εισαχθείσας αιχμαλώτους, νά επιβάλλωσιν εις τον πορνοβοσκόν τας έσχάτας των ποινών και νά φροντίζωσιν ίνα μή προϊστάνται αι δούλαι. Ό παραμελών τό καθήκον του αυτο άρχων απέβαλλε τό αξίωμα και την περιουσία του και επλήρωνε πρόστιμον δέκα λιτρών.

Έν έλλείψει των ειρημένων άρχόντων, τό έργον της έποπτείας και εφαρμογής των κελευσθέντων ανελάμβανεν ό της μητροπόλεως της έπαρχίας επισκοπος, εις τον όποιον συχνά κατέφευγον αι κόραι την προστασίαν αυτοϋ ζητούσαι κατά των γονέων ή δεσποτών αυτών των προσπαθούντων νά τας προαγάωσιν εις πορνείαν. Ου μόνον δ' ή πολιτεία, αλλά και ή εκκλησία έλάμβανε μέτρα άπέναντι της καταστάσεως ταύτης εκκλησιαστικός ποινάς εις τούς πορνοβοσκούς επιβάλλουσα. Ούτως οι επ' όνόματι του άγίου Παύλου εκκλησιαστικοί κανόνες διατάσσωσι· «πορνοβοσκός ει μή παύσοιτο άποβαλέσθω», ό δέ 86ος κανών της έν Τρούλλω οικουμενικής συνόδου όρίζει «Τούς επί ψυχών όλίσθω πόρνas επισυνάγοντας και εκτρέφοντας ει μέν κληρικοί ειέν άφορίζεσθαι και καθαιρεϊσθαι όρίζομεν, οι δέ λαϊκοί, άφορίζεσθαι». Πολλοί, ένδιαφερόμενοι, παρερμηνεύοντες την κατά πορνοβοσκών Νεαράν του Ιουστινιανου, δισχυρίζοντο ότι αυτη έτιμώρει «τούς πλανώντας και μετά τινος ανάγκης μεθέλκοντας εις πορνείαν γυναϊκας τινας ου μήν τούς προσδεχομένους τας εκουσία βουλήσει την πορνείαν έλομένας διά φύσεως ανάγκην ή και πενίαν», προς ύποστήριξιν της γνώμης των φέροντες και τον ανωτέρω κανόνα της έν Τρούλλω συνόδου, όστις, κατ' αυτοϋς, ώμίλει ουχι διά πάντα πορνοβοσκόν, αλλά διά τούς επισυνάγοντας και τούς εκτρέφοντας «τουτέστι διά πλάνης και κολακείας συνωθούντας αυτάς εις τό κακόν». "Οτι δέ, τουλάχιστον κατά τον ΙΒ' αιώνα, ό Νόμος δέν έφηρμόζετο μετ' αυστηρότητος κατά των πορνοβοσκών, δεικνύει ό Βαλασμών, όστις, σχολιάζων τά ανωτέρω, προσθέτει: «και τό σημερον δέ γινόμενον πραγματικώς εις τά πορνοβοσκεία διενίσταται συντρέχειν τοις λόγοις αυτών».

Παρά ταυτα, τά επανειλημμένως λαμβανόμενα μέτρα δεικνύουσιν ακριβώς ότι κατά διαφόρους αιώνας τό κακόν είχε μεγάλην έκτασιν και ότι οι διάφοροι μαστροποί και προαγωγοί, παρά τας απαγορεύσεις, έξηκολούθουν ν' άσκώσι τό άτιμον επάγγελμά των. Τουτο άλλως δεικνύει και ή μεγάλη πληθϋς των πορνείων και πορνών εις τας Βυζαντινάς χώρας, και μάλιστα εις ώρισμένα κέντρα, όποια ήσαν, διά μέν τούς παλαιότερους αιώνας, και πρό της Άραβικής κατακτήσεως, ή Άλεξάνδρεια, ή πόλις, ή Άντιόχεια, ή Έδεσσα και ή Βηρυτός, κατόπιν δέ καθ' όλους τούς αιώνας της αυτοκρατορίας, ή Κωνσταντινούπολις και ή Θεσσαλονίκη και έπειτα διάφορα ναυτικά κέντρα, όπου άνδρες του πολεμικου ναυτικου ή ποικίλοι άλλοι ναυτιλλόμενοι διεσκέδαζον. Έν τη τελευταία δηλα δή περιπτώσει συνέβαινε κατά την Βυζαντινήν περιόδον ό,τι και κατά την αρχαίαν, όποτε ναυτικά κέντρα οϊον ό Πειραιεύς και ή Κόρινθος, ήσαν πλήρη γυναϊκών του ήμικόσμου.

Ὅπως ἂν ἔχη, οἱ πορνοβοσκοί, δι' ὧν διέθετον μέσων καὶ τρόπων συνεκέντρουν εἰς τὰ ἑαυτῶν καταγῶγια ποικίλης προελεύσεως γυναῖκας, ἐλευθέρως, θεραπαινίδας, δούλας, αἰχμαλώτους, πάσας βεβαίως οὐχὶ ἀνωτέρας κοινωνικῆς τάξεως, ἀλλὰ τέκνα πενήτων καὶ ἀποχειροβιώτων, μαγεύρων σκυτοτόμων καὶ τῶν τοιούτων, ὑπὸ πενίας πολλάκις ἀσπαζομένας τὸ ἐπάγγελμα συνεκέντρουν, λέγω, κόρας, φροντίζοντες πάντως νὰ εἶναι αὐταὶ ὠραῖαι ὥστε νὰ ροσελκύσωσι πολλοὺς πελάτας.

Ἄν δ' ὁ κανὼν ἦτο οὗτος, δὲν πρέπει ν' ἀρνηθῶμεν ὅτι, οὐχὶ σπανίως, καὶ ἀνωτέρας κοινωνικῆς τάξεως κόραι εὐρίσκοντο μεταξύ τῶν προϊσταμένων. Ἡ αἰτία ἢ ὁδηγοῦσα αὐτὰς μέχρι τοῦ καταγωγίου ἦτο κυρίως ἡ αἰχμαλωσία, τὸ κακὸν αὐτό, τὸ ὁποῖον τασάκις ἐπληττε τὰς Βυζαντινὰς πόλεις, ἡ αἰχμαλωσία ἢ προερχομένη καὶ ἐκ μέρους ὁμοεθνῶν πειρατῶν, οἵτινες δὲν ἐδίσταζον καὶ τὴν εὐγενεστάτην παρθένον νὰ παραδίδωσιν ἀντὶ ὀλίγων μυριαρησίων εἰς τὸν πρῶτον τυχόντα φαῦλον.

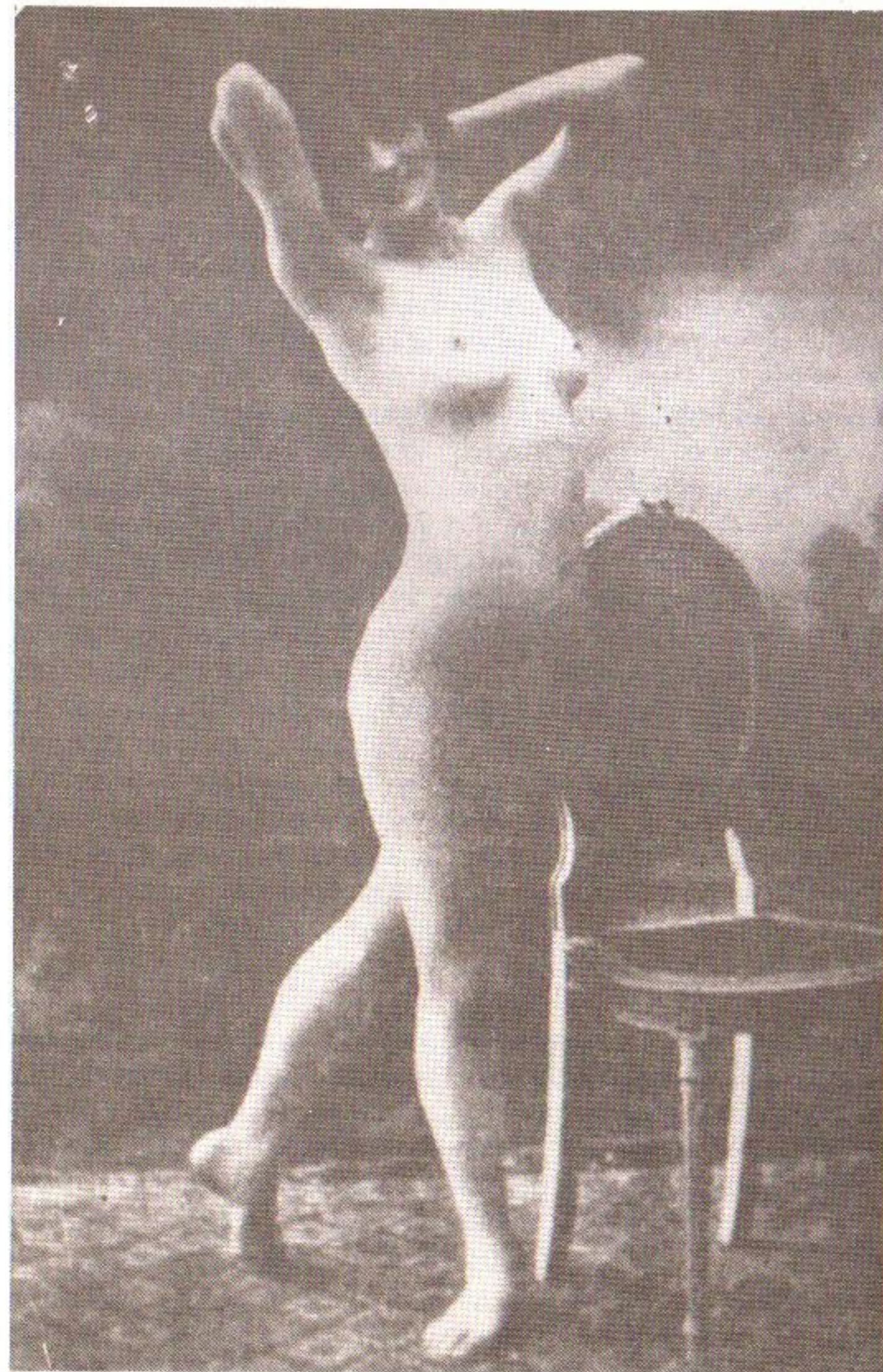
Ἐνταῦθα δέον νὰ παρατηρήσωμεν ὅτι τὰς τοιαύτας ἐπροστάτευεν ὁ νόμος. Κατ' αὐτὸν ὁ ἀγοράζων αἰχμάλωτον καὶ πέμπων αὐτὴν εἰς τὸ πορνεῖον οὐχὶ μόνον δὲν ἐλάμβανε τὴν διὰ τὴν ἀγορὰν τῆς καταβληθεῖσαν τιμὴν, ἀλλὰ καὶ τοῦ τὴν ἀφήρουν ἐπεμβαίνοντες οἱ ἄρχοντες, οἵτινες καὶ τὴν ἀπέδιδον εἰς τοὺς οἰκείους τῆς.

Κατὰ τοὺς πρώτους αἰῶνας τοῦ Χριστιανισμοῦ, καὶ μέχρι τῆς λήξεως τῶν διωγμῶν, μεταξύ τῶν γυναικῶν τῶν χαμαιτυπείων ἠδύνατό τις νὰ συναντήσῃ καὶ σεμνὰς παρθένας ἐκεῖ πρὸς τιμωρίαν εἰσαχθείσας, διότι, τὴν ἐθνικὴν αὐταὶ ἀποβαλοῦσαι θρησκείαν, εἶχον ἀσπασθῆ τὸν Χριστιανισμόν. Πρὸς τιμωρίαν ἐπ' ἴσης εἰς πορνοβοσκὸν ἢ πορνεῖον παραδοθείσας γυναῖκας ἀναφέρει ὁ τε Γεώργιος Μοναχὸς καὶ ὁ Παλλάδιος ἐν τῇ πρὸς Λαῦσον ἱστορίᾳ.

Καθὼς βλέπουμε, ἡ συγκομιδὴ τοῦ Φαίδωνος Κουκουλέ εἶναι πλούσια. Ἡ πόρνη ἀποτελεῖ τὸν ἄξονα τῆς πορνείας. Ὁ κόσμος τῶν ἐκμεταλλευτῶν τῆς πορνείας εἶναι παράλληλο φαινόμενο. Τὸ φαινόμενο τῆς ἐκμεταλλεύσεως τῶν πορνῶν εἶναι ζωγραφισμένο μὲ μελανὰ χρώματα: ὁ κτηνώδης ἐκμεταλλευτὴς ρουφάει τὸ αἷμα τῆς καημενούλας τῆς πουτάνας! Αὐτὴ ἡ εἰκόνα εἶναι ψεύτικη. Οἱ λεγόμενοι ἐκμεταλλευτὴς ἐργάζονται. Ἡ πόρνη δὲν θά κατάφερνε καὶ πολλὰ πράματα δίχως τὴν μεσολάβησίν των. Οἱ λεγόμενοι ἐκμεταλλευτὴς διαθέτουν κεφάλαια, γνωριμίες, μέσα, δικηγόρους, γιатρούς, αὐτοκίνητα – καί, ἐν πάσῃ περιπτώσει, προστατεύουν τελεσφόρως τὴν πόρνην. Ἄλλωστε, ἡ κατάργησις τῶν οἰκῶν ἀνοχῆς οὐδόλως ἐξαφάνισεν τὸν κόσμον τῶν ἐκμεταλλευτῶν. Δὲν βρίσκω τὸν νταβατζὴν πρὸς ἀηδιαστικὸν ἀπὸ τὸν τοκογλύφον, ἢ τὸν μαιευτὴρα πού ξεπετάει ἀράδα τὴν ἐκτρώσεις.

Ἡ εἰκόνα τῆς πόρνης εἶναι ἀρκούντως ξεκαθαρισμένη. Γύρο ἀπὸ τὸ κύκλωμα τῶν πάσης φύσεως ἐκμεταλλευτῶν πορνῶν ἐπικρατεῖ μὴ ζοφώδης ἄγνοια. Ἡ ἄγνοια αὐτὴ ἀντανακλάται – μὲ ἀπίστευτον τρόπο – καὶ ἀπὸ τὸν ποινικὸν μας κώδικα. Αὐτὸς ὁ νόμος εἶναι ἓνα ὄνειδος, ἓνα κράμα ἠλιθιότητος καὶ γερμαναράδικου φασισμού. Μέσα στὸν ποινικὸν νόμον – καὶ ἐνῶ τελειώνει ὁ Εἰκοστός Αἰὼν – ὑπάρχει ἓνα κεφάλαιο (ἄρθρα 316-321) περὶ μονομαχίας!

Στὸν ποινικὸν κώδικα, λοιπόν, τὰ σχετικὰ ἄρθρα ὁμιλοῦν περὶ διευκολύνσεως ἀλλοτρίας ἀκολασίας, περὶ μαστροπείας, περὶ ἐκμεταλλεύ-



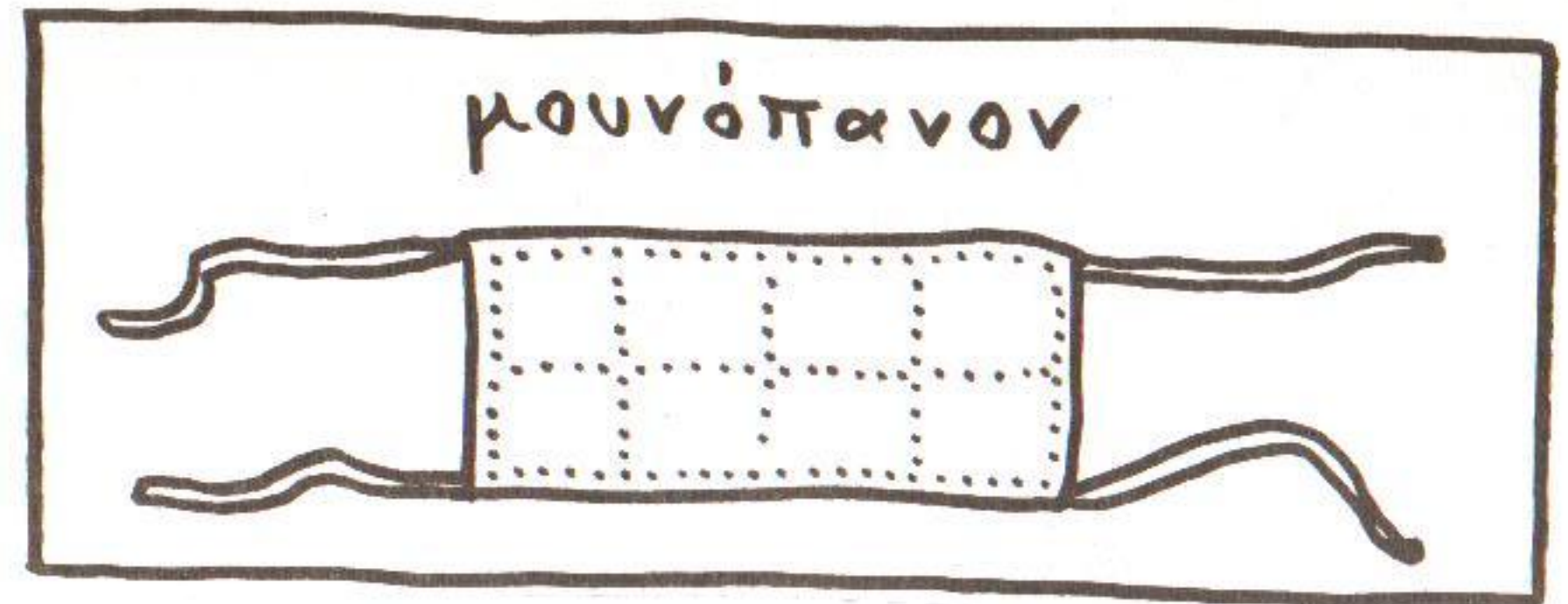
Παλιὰ διεγερτικὴ κάρτ-ποστάλ.

σεως πορνῶν, καί, περί σωματεμπορίας, μ' ἓναν τρόπο γενικευμένο καί ἀόριστο. Καί, στό τέλος, δέν ξέρεις τί εἶναι ἡ ρουφιάννα, τί εἶναι ὁ ἀγαπητικός, τί εἶναι ὁ σωματέμπορος – καί γιατί τιμωροῦνται ὅλοι αὐτοί. Καί, φυσικά, τό μέγα ἐρώτημα παραμένει ἀναπάντητο: ἡ μαντάμα ἐκμεταλλεύεται τήν πόρνη; καί ἐάν ναι, διατί ἐλάμβανε ἄδειαν ἰδρύσεως οἴκου ἀνοχῆς;

Ὁ ποινικός κώδικας (καθώς ὅλοι οἱ νόμοι) δείχνει ἓνα ἰδιάζον ἐνδιαφέρον στό νά διατηρηθεῖ σῶα καί ἀβλαβής ἡ πρόσοψη τοῦ καθεστώτος. Ἡ ἐπίσημη γλώσσα μας διαθέτει τίς λέξεις: *σωματεμπορία / ἐμπόριον λευκῆς σαρκός / διαφθορεῖον / μαστρωπός / προαγωγός* καί τά τοιαύτα. Ὁ λαός χρησιμοποιεῖ ἀπλούστερες καί καιρίες λέξεις (*ρουφιάννος / πεζεβέγκης / ἀγαπητικός / νταβατζής...*). Στήν ἀργκό μας, τό ἐπάγγελμα τῆς μαντάμας λέγεται *μαμαλίκι*: ἐνῶ τό ἐπάγγελμα τοῦ ἀγαπητικοῦ ἀποκαλεῖται *ἀγαπητιλίκι* –ἢ– *νταβατζιλίκι*. Ὁ ἀγαπητικός λέγεται καί *νταβάς*. Ἡ λέξη *νταβάς* προέρχεται ἀπό τό *νταβατζής* καί ἔχει διπλή κωδικοποίηση, ἀφοῦ δημιουργεῖ σύγχυση μέ τήν λέξη *νταβάς* (= δίκη). Ἡ λέξη *νταβάς* –ὑπό τήν σημασίαν τῆς δίκης– εἶναι τουρκογενής. Τήν συναντοῦμε στό δημοτικό τραγούδι (... *μέ τόν ἀγέρα ἔχω νταβά, μέ τόν βοριά ἔχω κρίση...*) καί στήν ἀργκό μας (σημαίνει: σκοτούρα, φασαρία). Ἡ ἄλλη λέξη *νταβάς* (= ταψί, τηγάνι) δέν προέρχεται ἀπό τό τουρκικό *dāna* (= δίκη, ἀγωγή, διεκδίκηση, πρόβλημα), ἀλλά ἀπό τό τουρκικό *tava* (= τηγάνι). Ἡ λέξη *νταβατζής* ἔχει κι ἄλλες σημασίες στήν ἀργκό μας (ἐνδιαφερόμενος, κλεπταποδόχος κτλ.), πού δέν ἀφοροῦν αὐτή τή μελέτη. Συνήθως ὁ ἀγαπητικός δέν εἶναι σωματέμπορος. Ὁ ἀγαπητικός δικάζεται, γιά πλημέλημα, μόνον μετά ἀπό μήνυση τῆς πόρνης. Ὁ ἀγαπητικός φροντίζει νά κρατιέται μέσα σ' αὐτό τό εὐνοϊκό πλαίσιο.

Στούς *Ἀθλίους τῶν Ἀθηνῶν* τοῦ Κονδυλάκη (μυθιστόρημα λίαν τολμηρό γιά τό 1894) διαβάζουμε πολλά περί πορνείας καί προαγωγῶν. Ἐκεῖ, ὁ ἐπιλοχίας τῶν σκαπανέων Παύλος Τζερεμές, κουτσαβάκης καί νταβατζής, τά εἶχε μέ τή Δέσπω, πού ἐνίστε τήν ἐξυλοκόπει, ἀλλ' ἡ Δέσπω, *μόλους τούς πόνους της, εὐχαριστεῖτο, διότι τό ξυλοκόπημα ἐθεώρει ὡς ἀπόδειξιν ἐνδιαφέροντος καί ζηλοτυπίας, ὑποκρυπτούσης ἔρωτα*. Ἡ ταύτιση ξυλοδαρμός = ἔρωσ εἶναι παλιό φρούτο. Θυμηθεῖτε τήν παροιμία: *δέν μ' ἀγαπᾷ ὁ ἄντρας μου, γιατί δέ μ' ἐματσούκωσε!* Ὁ ἀγαπητικός παίρνει *τραμπούκο*. Δηλαδή, ἀδειάζει τίς τσέπες τῆς πόρνης-ἐρωμένης του. Ὁ ἄξιος ἀγαπητικός ἔχει δύο-τρεις ἐρωμένες, ταυτοχρόνως. Ὁ προαναφερθεῖς Τζερεμές τά ἔπαιρνε ἀπό τρεῖς πόρνες καί προσπάθησε νά ψήσει καί μιᾶ τέταρτη (... *τῆς προάλλαις ἐπήγε κεζητοῦσε τραμποῦκο ἀπό τήν δική μου τήν Ἀγγέλικα...*). Ἄν ὁ ἀγαπητικός βρεθεῖ φυλακή, ἡ ἐρωμένη του ἐξ-ακολουθεῖ τά ἐμβάσματα, ἀναμένουσα τήν ἐξοδό του. Ἐπ' αὐτοῦ, τό ρεμπέτικο τραγούδι μᾶς δίνει ἀρκετά στοιχεία:

*ἄν εἶσαι ἀγάπη καί πονεῖς
ἔλα στήν τούφα νά μέ δεῖς...*



*ἔλα στά Παραπήγματα
μέ μιᾶ καρότσα χρήματα...
ἔλα στά Παραπήγματα
καί μή λυπάσαι χρήματα...
ἔλα στά Παραπήγματα
μ' ἓνα ματσάκι δίφραγκα...
κι ἀπ' τά σίδερα σά βγῶ,
μάγκα, θά σοῦ ξηγηθῶ:
θέ νά ψήσω τή μικρούλα
νά στά κουβαλάει οὔλα...*

Ἄν ἡ φυλάκιση τοῦ ἀγαπητικοῦ παρατραβάει, ἡ πόρνη βρίσκει ἄλλον προστάτη. Ὅπως ἀφηγεῖται κάποιο παλιό ρεμπέτικο

*ἡ γκόμινα μ' ἀπάτησε
καί ἄλλονε ἀγάπησε·
βρήκε ἓναν ἄλλο σεβνταλή
πιό μάγκα καί πιό μπελαλή.*

Σέ τέτιες περιπτώσεις ὁ ἀγαπητικός ἀπειλεῖ, σκαιῶς, τήν πόρνη καί τόν ὑποψήφιο ἀντικαταστάτη του. Καθώς εἶπα, τόν παλιό καιρό οἱ νταβατζήδες ἦσαν ἐξαιρετικῶς ἄγριοι καί αἰμοχαρεῖς. Τό τραμπούκο δέν τά ἐρμηνεύει ὅλα. Ὁ ἀγαπητικός ἔπρεπε νά διατηρήσει τήν φήμη του, μέσ στή φάρα, ἔστω καί μαχαιρώνοντας τόν ἀντίπαλό του. Μιάν τέτιαν ἱστορία ἀφηγεῖται τό παρακάτω προπολεμικό τραγούδι τοῦ Μάρκου Βαμβακάρη:

*Στά σίδερα μέ θάλανε γιά τά δικά σου μάτια·
τό θλάμη πού γουστάριζες τόν ἔκανα κομάτια,
Φωτιά μεγάλη μ' ἀναψες, βρέ ἄτιμη γυναίκα·
μόλις θά βγῶ ἀπ' τά σίδερα θά σφάξω κι ἄλλους δέκα.
Γιατί σέ θέλω, σπλάχνο μου, ὀλότελα δικιά μου
κι ἀλίμονο, βρέ θάσανο, σ' ὅποιον βρεθεῖ μπροστά μου.*

Ἀπό τήν πλευρά του, ὁ ὑποψήφιος ἀγαπητικός διαβεβαιώνει τήν γκόμινα πῶς δέν φοβάται τίς ἀπειλές τοῦ ἐν ἐνεργείᾳ νταβατζή της.

*Δανείζομαι τό σχετικό δίστιχο ἀπό κάποιο παλιό ρεμπέτικο
δέ φοβάμαι ἄν ἔχεις ἄλλο ἀλάνι κι ἄν εἶναι νταβατζής
καί σοῦ λέει φόνο πῶς θά κάνει ἄν ξελογιαστεῖς.*

Βεβαίως, ή πόρνη δέν άποκαλει τόν άγαπητικό της νταβατζή. Μεταχειρίζεται γιαυτό ήπιότερες έκφράσεις: *ό δικός μου / ό άνθρωπός μου / τό πρόσωπο*. Περίπου μέ τίς-ίδιες έκφράσεις χαρακτηρίζει τήν έρωμένη του κι ό νταβατζής: *ή καλέ / ή δικιά μου / κατέ / ντουντού*. Η λέξη *ντουντού* (< τουρκικό *dudu*) σημαίνει: οικοδέσποινα, κυρά. Τήν λέξη *dudu* τήν χρησιμοποιούσαν πολύ οι άρμένισες. Μά υπάρχει και όνομα *Ντουντού*. Όθεν, στην καταγραφή τών άμανέδων και τών μουρμούρικων δέν ξέρουμε πότε ακριβώς πρόκειται για τό ουσιαστικό και πότε για τό κύριο όνομα.

Ό παλιοκαιρίσιος άγαπητικός ήτο άσίκης, βίαιος, σέρτικος, έρωτιάρης, όμορφάντας. Ό βαρβάτος άγαπητικός λέγεται *γούτος* -ή- *μπίκος* -ή- *μπήχτης*. *Γούτο* λένε τ' άρσενικό περιστέρι. *Μπίκος* είναι ό επιθήτωρ ταύρος. Τό *μπήχτης* βγαίνει από τό *μπήγω*. Οι μανιάτες και άρβανίτες νταβατζήδες άφησαν εποχή. Οι καλαματιανοί έπεσαν, κυρίως, στην σωματεμπορία.

Σήμερα τά πράματα έχουν αλλάξει. Γνώρισα αρκετούς νταβατζήδες πού είναι φρόνιμα και γλυκά παιδιά. Υπάρχουν, τώρα, άγαπητικοί πού σχεδόν είναι ζιγκολό. Ξέρω έναν νταβατζή φοιτητή. Ξέρω κάποιον -γνήσιο- άγαπητικό πού επενδύει τά λεφτά του σε κότερα (τά νοικιάζει σε τουρίστες και κονομάει τά μάτια τής Παναγίας).

Οί σημερινοί νταβατζήδες έχουν και στέκι: πλατεία Συντάγματος, μετά μεσονύκτιον. Έκει, αναμένουν τίς χρυσοφόρες έρωμένες. Οί μεταξύ πόρνης και άγαπητικού σχέσεις δέν είναι κυνικές. Τίς περισσότερες φορές συνδέονται μ' έναν άληθινόν έρωτα. Και οι σεξουαλικές των σχέσεις διακρίνονται για τό πάθος τους, ιδιαίτερος όταν συνταιριάζονται μέ χασίσι ή κοκαΐνη. Σχετικώς, έχω άκούσει -εκ στόματος νταβατζήδων- θαυμάσιες και άγνότατες έρωτικές ιστορίες.

Χρονικώς, ό άγαπητικός είναι τό ύστατο σκαλοπάτι τής *έκμεταλλεύσεως* πορνών. Προηγούνται ό προαγωγός κι ό σωματέμπορας. Δηλαδή, πρόκειται για τρεις ειδικότητες. Μά δέν αποκλείεται στον ίδιο πρόσωπο νά συναντιούνται οι δύο (ή και οι τρεις) άπ' αυτές τίς επαγγελματικές ειδικότητες. Κατ' αρχήν, άποκαλώ προαγωγό τό πρόσωπο πού έξωθει μιά γυναίκα στην πορνεία. Λέω *πρόσωπο* διότι όλοι οι προαγωγοί δέν είναι άρσενικοί. Υπάρχουν και προαγωγοί-γυναίκες. Ό Κονδυλάκης μιλάει για κείνες τίς ρουφιανόγριες πού τήν έστηναν (πρό αιώνας) σε κατάλληλα περάσματα και προσπαθούσαν νά ξελογιάσουν τά διαβατικά κορίτσια. Αύτά τά κορίτσια έρχόντουσαν (κυρίως από νησιά) στην πρωτεύουσα για νά δουλέψουν ως παραμάνες, ή μαμούρες. Γράφει, χαρακτηριστικώς, ό Κονδυλάκης: *εις τήν παραλίαν ισταντο τινές υπόπτου έξωτερικού, οι όποιοι τήν παρετήρουν ως εμπόρευμα*. Επίσης, ό Κονδυλάκης, κάπου άλλού, περιγράφει μίαν άπαγωγή μέ παετόνι. Από τόν ίδιο παίρνω τήν φράση: *θά τήν έκλειψε κανείς από τούς καύκους της*. Ό Κονδυλάκης -και στίς τρεις περιπτώσεις- αναφέρεται στο ξελόγιασμα κοριτσιών από άντρες-προαγωγούς, πού, έν συνεχεία, τά



Σκηνή σε πάρκο. Σκίτσο δημοσιευμένο στο *Λεξικό τής πιάτσας* του Β. Καπετανάκη (1951).

πουλάγανε σε μπορντέλα.

Ό σωματέμπορας πουλάει γυναίκες σε οίκους ανοχής. Ό σωματέμπορας ένίστε ήταν και ό διαφθορεύς-προαγωγός τής κοπέλας. Συνήθως, ό σωματέμπορας κουβάλαγε (σάν πακέτο) τήν κοπέλα σε άλλη πόλη, κι εκεί τήν έγκατέλειπε στα χέρια κάποιας αγοράστριας-μαντάμας. Η μαντάμα, για νά εξασφαλίσει τήν δέουσαν απόσβεσιν κεφαλαίου, κράταγε στο μπουρδέλο τήν κοπέλα ένα προσυμφωνηθέν συγκεκριμένο χρονικό διάστημα (συνήθως έναν

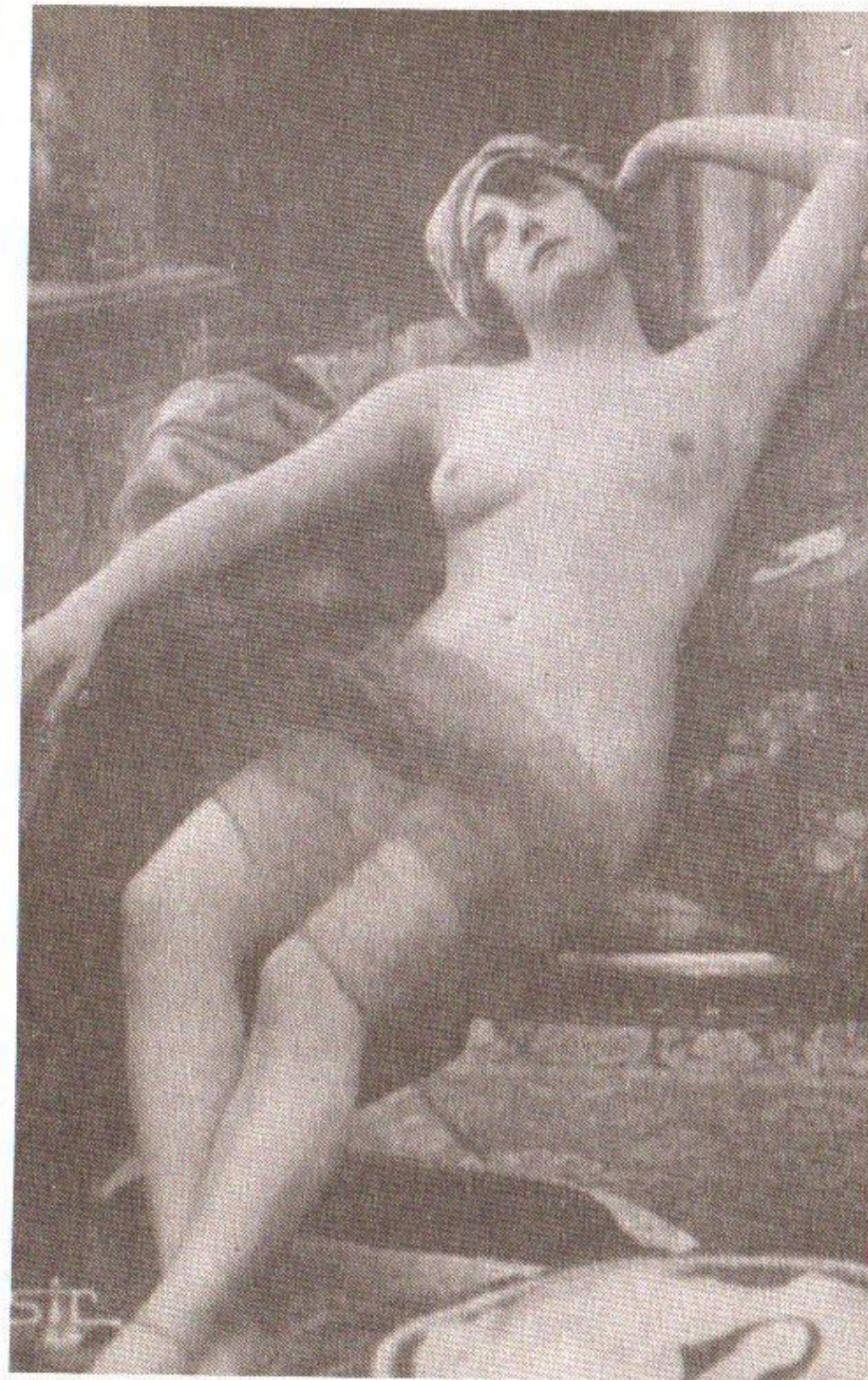
χρόνο). Ὁ σωματέμπορας ἀνελάμβανε σχετικήν ὑποχρέωση. Γιαυτό, ὁ σωματέμπορας ἦταν πάντοτε ἄντρας. Ἄν ἡ κοπέλα τόσκαγε ἀπό τό μπορντέλο ὁ σωματέμπορας τήν ἀναζητούσε, βοηθούμενος καί ἀπό τόν διαφθορέα-προαγωγό. Δέν ὑπάρχουν γυναῖκες-σωματεμπορίνες.

Μερικοί γράφουν τήν λέξη *μαστροπός* μέ ὦμέγα. Δέν εἴμαστε βέβαιοι γιά τήν ἐτυμολογία τῆς λέξεως αὐτῆς. Ἄσε τά γυναῖκα καί τό *μαστροπό / λαό σου, Ρῶμε Φιλύρα* – ἔγραψε ὁ Καρυωτάκης, τό 1927. Ἡ λέξη *μαστροπεία* μέσα στόν ποινικό κώδικα ἔχει μιά γενικευμένη/ἀθροιστική σημασία, πού ὑποβοηθᾷ τήν δικαστικήν αὐθαιρεσία. Οὐσιαστικῶς, τό θέμα τῆς *μαστροπείας* παραμένει ἓνα εἰσέτι παραχωμένο ταμπού τῆς νεοελληνικῆς κοινωνίας. Τό ἐλληνικό κράτος θά ἔπρεπε νάχει μεγάλες τύψεις, ἐξαιτίας τῶν ὄσων συμβαίνουν, μέ ὑπαιτιότητά του, στά τρομερά ἀναμορφωτήρια θηλέων –ιδίως στό Ἐμπειρίκειον– πού δέν εἶναι παρά φυτώρια πορνείας. Ὁ Γεώργιος Παπαδόπουλος θά ἄκουσε φοβερὰ πράματα, ὥστε ν' ἀποφασίσει νά κάνει ἐκείνη τήν ἔφοδο του στό Ἐμπειρίκειον· μίαν ἔφοδο πού κατέληξε στό τίποτα. Οἱ γείτονες τοῦ Ἐμπειρικείου μποροῦν νά μαρτυρήσουν πολλά. Διάβασα καί τό σχετικό ἄρθρο τοῦ Λεωνίδα Χριστάκη –μέ ντοκουμέντα τοῦ Βαγγέλη Βλουμίδη– στό *Ἰδεοδρόμιο*. Σήμερα, οἱ μισές πουτάνες εἶναι τέως *μπιρικιότισες* (ἔτσι τίς λένε στήν φάρα).

Μιλόντας γιά τήν πόρνη, ἀποφεύγω συστηματικῶς νά θίξω τό πρόβλημα τῆς πορνείας ἐξ ἀπόψεως κοινωνιολογικῆς, ἤ, ἔστω, ψυχολογικῆς. Ἄδηλον εἶναι τό μέλλον τῆς πορνείας· μά θά συνεχίσει ἡ πορνεία. Οἱ ψυχολόγοι σχεδιάζουν τήν ψυχογραφία τῆς πόρνης δίχως νά κατέχουν τό παραμικρό στοιχείο. Μ' αὐτή τή μελετούλα προσπαθῶ νά φέρω στήν ἐπιφάνεια ἐλάχιστα στοιχεία ὡς πρός τήν πορνεία. Ὁ μικρότερος ἔπαινος πού μπορῶ νά ἀπονεύω στήν πόρνη εἶναι: αὐτή καί μόνον αὐτή ἔσωζε τά νιάτα ἀπό τήν μαλακία. Καθώς τό εἶπα στά *Καλιαρντά*· δέν χρησιμοποιοῦ τήν λέξη *ἀθνανισμός* γιατί ὁ Ἄθναν κάθε ἄλλο παρά μαλακιζότανε.

Μεγίστη εἶναι ἡ μυθολογία τῆς μαλακίας. Ἡ μέθοδος τῆς ἐρωτικῆς αὐτο-ικανοποιήσεως θεωρεῖται προνόμιο τῶν ἀγοριῶν. Λάθος. Ὅπως ἀπεδείχθη, τό προνόμιον αὐτό τό κατέχουν οἱ γέροι καί οἱ γυναῖκες. Ὁ Φαίδων Κουκουλές γράφει:

Ἄλλά καί ἄλλη ἐκτροπή παρετηρεῖτο τότε: ὑπῆρχον δῆλα δὴ γυναῖκες, αἵτινες, εἰς τό πάθος τοῦ αὐτοέρωτος ὑποκείμεναι, ὡς αἱ ἀρχαῖαι τριθάδες, τά ἀνδρῶν πρός ἄλλας γυναῖκας ἐποίουν. Ἦδη ὁ Ἀρτεμίδωρος ὁμιλεῖ διά γυναῖκα ὑπό γυναικός περαινομένην, ἔγραψε δέ καί ὁ Λουκιανός εἰς τό ἔργον του Ἔρωτες τά ἐξῆς, τήν χρῆσιν ὀλίσθου παρά ταῖς τότε γυναιξίν ὑπαινισσόμενος: «Χρόνε, χάρισαι τήν ἴσην ἐξουσίαν γυναιξίν: ἀλλήλαις ὁμιλείτῳσαν ὡς ἄνδρες, ἀσελγῶν δέ ὀργάνων ὑποζυγώσάμεναι τέχνασμα, ἀσπόρων τεράστιον αἰνιγμα, κοιμάσθῳσαν γυνή μετά γυναικός ὡς ἀνήρ», προσέθηκε δέ καί ὁ Ἀλεξανδρεὺς Κλήμης: «αἱ γυναῖκες ἀνδρίζονται παρά φύσιν γαμούμεναί τε



Παλιά διεγερτική κάρτ-ποστάλ.

καί γαμουσαι». Λέγεται δέ καί ἐν τῷ Ἐπαίνῳ τῶν εὐγενικῶν γυναικῶν, στιχουργήματι τοῦ ΙΣΤ' αἰῶνος ὅτι ὑπάρχουσι γυναῖκες, αἱ ὁποῖαι: «κάμνουσι το μοναχές των».

Ἄς προσθέσωμεν, ὅτι κατὰ Ἰωάννην τόν Νηστευτήν: «οὐδέ μὴν καί μαλακίζονται αἱ γυναῖκες, ὡς οἱ ἄνδρες», Βασίλειος ὁ μαθητής Βασιλείου τοῦ Μεγάλου πιστοποιεῖ ὅτι καί παρθένοι ἐμαλακίζοντο ὡς ἄνδρες, ὁμοίως δ' ἐν μεταγενεστέρω Νομοκάνονι σημειοῦται: «ὅταν αἱ γυναῖκες μαλακισθῶσιν ἀτές τους ὡσπερ καί οἱ ἄνδρες».

Ἐνταῦθα παρατηρῶ ὅτι, κατὰ τούς κανόνας τῶν ἀγίων πατέρων, τὰ πορνικά ἁμαρτήματα ἦσαν ἐπτὰ, ἐν τῶν ὁποίων τό τῆς μαλακίας, καί ὅτι, κατὰ τούς αὐτούς κανόνας, κατὰ τήν ἀρχαίαν συνήθειαν, πολλοί: «τούς αὐτοῖς ὑπουργοῦντας δούλους ἢ ἐλευθέρους, προσκαλοῦμενοι, ἐν ταῖς τούτων χερσὶ διὰ τοῦ παρ' ἐκείνων μολυσμοῦ τὰς ἐκρῦσεις ποιοῦνται».

Πρόσθετες ὅτι, κατὰ τό Κανονικόν Ἰωάννου τοῦ Νηστευτοῦ: «ὁ μαλακίαν διαπραξάμενος, πλὴν τῆς Μ. Τεσσαρακοστῆς, τεσσαράκοντα ἡμέρας ἐπιτιμᾶται, ξηροφαγία διαιτώμενος καί μετανοίας ἐκάστης ποιῶν ἑκατόν». Κατὰ τόν αὐτόν ἱεράρχην, ὁ τοιοῦτος δέν ἐπετρέπετο νά ἱερωθῆ. Κατὰ τόν μαθητήν δέ τοῦ Μ. Βασιλείου Βασίλειον, αἱ μαλακίζόμεναι γυναῖκες ἐκωλύοντο τῶν ἁγιασμάτων ἐπὶ δύο ἔτη. Εἰρήσθω ὅτι ὁ Σχολιαστής τῶν Ἰππέων τοῦ Ἀριστοφάνους παρατηρεῖ: «Οἱ γάρ ἀπτόμενοι τῶν αἰδοίων οὐχ ὡς ἤρξαντο, ἀλλά σπουδαιότερον κινουῖσιν ἐκπυρούμενοι τῇ συνεχείᾳ τῆς κινήσεως».

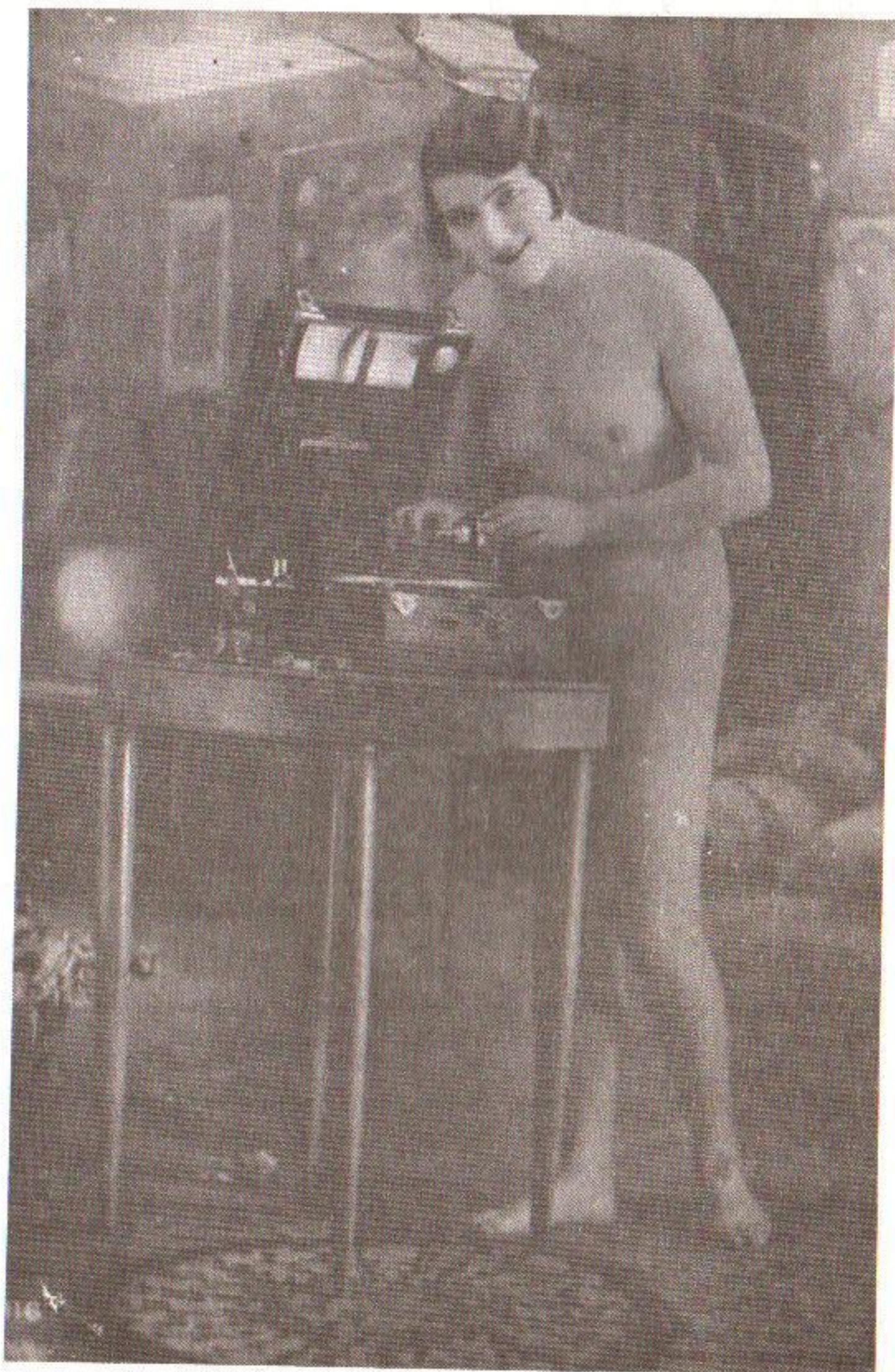
Πολλά, ἵνα τὰς ἀκολάστους ὁρμᾶς των θεραπεύσωσιν, οὐ μόνον παρά τῶν ἐραστῶν ἀμοιβήν δέν ἐλάμβανον, ἀλλά καί ἐπλήρωνον αὐτούς, ὡς δά καί πολλά τῶν κοινῶν πορνῶν. Ἄλλαι πάλιν συνήθιζον νά συνευρίσκωνται μετ' εὐνούχων, εὐχαριστούμεναι, διότι οὗτοι ἐβραδυρεύστων.

Φυσικά, στό χτίσιμο τῆς μυθολογίας *περί ἀννανισμοῦ* ἐπαιξαν, δραστηρίως, τόν ρόλο τους καί οἱ γιατροί. Καί, δυστυχῶς, ἐξακολουθοῦν νά τόν παίζουν. Πάντως, δέν ἐπικαλούμαι τὰ φῶτα τῆς σύγχρονης ἱατρικῆς ἐπιστήμης. Γιά νά ἀντιληφτεῖ ὁ ἀναγνώστης τό μέγεθος τῆς ἐπικρατοῦσης –πρό ἡμίσεως αἰῶνος– ἠλιθιότητος, παραθέτω ἀπό τήν *Ἰγυεινή* τοῦ Σάββα αὐτό τό ἀπόσπασμα:

Ἀννανισμός καλεῖται ὁ ἐξ ἰδίας πρωτοβουλίας δι' ἰδιαιτέρων χειρισμῶν καί ἄνευ τῆς συμμετοχῆς τοῦ ἑτέρου τῶν φύλων τεχνητῶς προκαλούμενος ἐρεθισμός τῶν ἐξωτερικῶν γεννητικῶν μορίων καί ἰδίως τῆς θαλάμου καί τῆς εἰσόδου τοῦ κολεοῦ, ἐπὶ μὲν τῶν ἀνδρῶν μέχρι τῆς ἐκσπερματίσεως, ἐπὶ δέ τῶν παιδίων καί ἐπὶ τῶν γυναικῶν μέχρις ὑψίστου ὄργασμοῦ καί τῆς ἡδυπαθοῦς ἐκροῆς βλέννης ἐκ τῆς μήτρας. Στατιστικαί μελέται περί τῆς διαδόσεως τοῦ ἀννανισμοῦ δέν ὑπάρχουσιν, ἅπαντες ὁμως οἱ συγγραφεῖς εἶναι σύμφωνοι ὅτι τό ἐλάττωμα τοῦτο εἶναι τὰ μέγιστα διαδεδομένον μεταξύ τῶν παιδίων. Διακεκριμένοι νευρολόγοι ἰσχυρίζονται ὅτι δέν ὑπάρχει ἄνθρωπος, ὅστις νά μή ἠννανίσθη ἐπὶ βραχύν ἢ μακρόν χρόνον κατὰ τό διάστημα τῆς ζωῆς αὐτοῦ· ὁ Berger μάλιστα φρονεῖ ὅτι ὁ ἀννανισμός εἶναι τοσοῦτω διαδεδομένος, ὥστε ἐξ 100 νέων καί νεανίδων οἱ 99 ἀννανίζονται ἀπό καιροῦ εἰς καιρόν. Οἱ ἰσχυρισμοί οὗτοι εἶναι βεβαίως λίαν ὑπερβολικοί, ἀλλ' ἐν τούτοις οὐδεὶς δύναται ν' ἀρνηθῆ ὅτι πλείστοι ἄνθρωποι διὰ τοῦ ἀννανισμοῦ ἄρχονται ἱκανοποιοῦντες τήν γενετήσιον αὐτῶν ὁρμήν. Κυρίως δ' ἀννανίζονται οἱ νέοι ἐν ἀρχῇ τῆς παιδικῆς ἡλικίας καί ἰδίως οἱ μαθηταὶ τῶν σχολείων· συγγραφεῖς δέ μάλιστα τινες ἀποκαλοῦσι τόν ἀννανισμόν σχολικόν κακόν. Οἱ ἀρ-



Παλιά διεγερτικὴ κάρτ-ποστάλ.



Παλιά διεγερτική κάρτ-ποστάλ.

χαιότεροι μαθηταί διδάσκουσι τό ἔργον εἰς τούς νεωτέρους, κατά δέ τά διαλείμματα, ὅτε οἱ διδάσκαλοι εὐρίσκονται ἐκτός τῆς αἰθούσης, ἢ καί κατ' αὐτήν ἔτι τήν διάρκειαν τοῦ μαθήματος οἱ μαθηταί ἀνανίζονται ἀμοιβαίως. Ὡς πρός τά ἀποτελέσματα τοῦ ἀνανισμοῦ δέν συμφωνοῦσιν οἱ συγγραφεῖς, διότι τινές μὲν ὑπερτιμῶσιν, ἕτεροι δέν ὑποτιμῶσιν αὐτά. Ἐνόμιζον πρότερον ὅτι ὁ ἀνανισμός δυνατόν νά ἐπενέγκῃ βαρείας νόσους, σήμερον ὁμως παραδέχονται ὅτι ἐκ τούτου ἐπέρχονται νευρασθένεια, λειτουργικαί καί ψυχικαί διαταραχαί τῶν γεννητικῶν ὀργάνων καί νοσήματά τινα τῶν ὀφθαλμῶν. Ὁ ἀνανιζόμενος καθίσταται ἔνεκα τῆς νευρασθενικῆς καταστάσεως ἀφηρημένος ὑποχονδριακός καί μελαγχολικός, ἀπόλλυσι τήν ἐνεργητικότητα καί τήν πρός μάθησιν ἰκανότητα, πάσχει ἀδυναμίαν μνήμης, δέν δύναται νά ἐκτελέσῃ σοβαράν ἐργασίαν, πολλάκις δέ καταλαμβάνεται ὑπό ἰλιγγου, κεφαλαλγίας, διαταραχῆς περί τήν λαλίαν, θόμβων τῶν ὠτων, καρδιακῶν παλμῶν, δυσπεψίας, δυσουρίας κ.λ.π. Κυρίως ἀναπτύσσεται παρ' αὐτοῖς ἐγκεφαλικὴ νευρασθένεια, μετὰ ὑπερβολικούς δέ κόπους καί νωτιαία. Ἐπί ἀνανιζομένων ἐπέρχονται ἐκσπερματίσεις συχνότερον τοῦ δέοντος καθ' ἑκάστην νύκτα ἢ καί πολλάκις τῆς νυκτός, μὴ συνοδευόμεναι ὑπό εὐαρέστου αἰσθήματος καί ἐπιφέρουσαι τήν ἐπομένην ἡμέραν ἀτονίαν, κόπωσην, κεφαλαλγίαν, καρδιακούς παλμούς καί ἐλάττωσιν τῆς διανοητικῆς δράσεως. Ἐτι χείρων εἶναι ἡ κατάστασις, ὅταν αὐταί συμβαίνωσι καί κατά τό διάστημα τῆς ἡμέρας ἐν ἐγρηγόρσει, προκαλούμεναι ἄνευ στύσεως ἐπὶ τῇ ἐλαχίστῃ ἐπαφῇ ἢ ἐπὶ τῇ ἀναγνώσει σκανδαλωδῶν βιβλίων ἢ ἐπὶ τῇ θεᾷ ἐρωτικῶν εἰκόνων ἢ γυναικῶν τὰς ἐκσπερματίσεις ταύτας καλοῦμεν σπερματορροίαν. Ἐκ τοῦ ἀνανισμοῦ ἐπέρχεται πολλάκις καί ἀνδρική ἀνικανότης, ἧς ἡ αἰτία ἐνίοτε μὲν εἶναι ψυχική, ἄλλοτε δ' ὁμως ὀφείλεται εἰς βαρείαν νευροπάθειαν. Ἐνίοτε παρατηροῦνται σχέσεις ἀφροδίσοι ἀνδρός πρός ἄνδρα καί γυναικός πρός γυναῖκα· τό πάθος δέ τοῦτο εἶναι πλεῖον διαδεδομένον ἢ ὅσον κοινῶς ὑποτίθεται. Καί οἱ μὲν ἄνδρες προστρίβουσιν ἀμοιβαίως τά γεννητικά αὐτῶν ὄργανα ἀσπαζόμενοι ἀλλήλους, σπανιότερον δέ ἐκτελοῦσι παιδερασίαν, αἱ δέ γυναῖκες ἢ ἀνανίζονται ἀμοιβαίως ἢ ἐξασκοῦσι Λέσβιον ἔρωτα. Πολλάκις ἐκ τοῦ ἀνανισμοῦ προέρχεται ἰδιόρρυθμός τις πάθησις τῶν ὀφθαλμῶν, καθ' ἣν οἱ ἄρρωστοὶ ἔχουσι φωτοψίας, τουτέστι βλέπουσι φωτεινούς ἀστέρας, κύκλους, ἀκτῖνας, σημεῖα κ.τ.τ. Αἱ φωτοψαίαι αὐταὶ δυνατόν νά φθάσωσι μέχρι φωτοφοβίας. Ἐγείρεται νῦν τό ζήτημα, ἂν ὁ ἀνανισμός εἶναι ἐπικινδυνότερος τῆς φυσικῆς συνουσίας καί ἔνεκα τίνων λόγων. Ὁ Erb φρονεῖ ὅτι οὐδεμία διαφορὰ ὑπάρχει μεταξύ ἀνανισμοῦ καί συνουσίας, τούναντίον δέ μάλιστα ἡ συνουσία εἶναι ἐπιβλαβεστέρα διὰ τό νευρικόν σύστημα, ὅπερ διεγείρεται ὑπ' αὐτῆς ἰσχυρότερον, μόνον δέ ἡ κατάχρησις τοῦ ἀνανισμοῦ, ὡς καί τῆς συνουσίας, εἶναι ἐπιβλαβής. Τούς ἀνανιστάς βλάπτει ἡ συναίσθησις ὅτι ἐκτελοῦσιν ἐξευτελιστικὴν πρᾶξιν καί ὁ διαρκῆς ἀγὼν μεταξύ τῆς ὑπερμέτρου τάσεως πρός ἀνανισμὸν καί τοῦ καθήκοντος ὡς καί ἡ μετὰ τὸν ἀνανισμὸν μεταμέλεια. Πλὴν ὁμως τοῦ λόγου τούτου ἐνεργεῖ ἐπιβλαβῶς ὁ ἀνανισμός, πρῶτον μὲν διότι ἄρχεται ἐκτελούμενος ἐν νεαρωτάτῃ ἡλικίᾳ καθ' ἣν οὐδέ σκέψις δυνατόν νά γένηται περί φυσικῆς συνουσίας, ὡς ἐκ τούτου δέ κλονίζεται τά μέγιστα τό νευρικόν σύστημα τοῦ παιδίου· δεύτερον δέ, διότι πρός ἐκτέλεσιν τοῦ ἀνανισμοῦ δέν ὑπάρχει ἀνάγκη γυναικός, ἀλλ' ὁ ἀνανιζόμενος δύναται ἀνά πᾶσαν ὥραν καί στιγμήν ν' ἀνανισθῇ, πράττει δέ τοῦτο συχνότατα. Ἐπομένως πρέπει νά παραδεχθῶμεν ὅτι μέτριος μὲν ἀνανισμός ἐπὶ ὠρίμων προσώπων ἐπιδρᾷ ὅσον καί μετρία χρῆσις συνουσίας, ἀλλ' ἡ ἐκ νεαρᾶς ἡλικίας ἔναρξις αὐτοῦ καί ἡ ἐπὶ πολλά ἔτη καθ' ἑκάστην ἐκτέλεσις δυνατόν νά ἐπενέγκωσι διαρκεῖς βλάβας τῆς ὑγείας τοῦ τε σώματος καί τοῦ πνεύματος,

αίτινες είναι ανάλογοι προς την σωματική κατάσταση του ανανιζομένου. Ὑποψίαν περί καθ' ἕξιν τελέσεως ανανισμού συλλαμβάνομεν, ὅταν ανεύρωμεν κηλίδας σπέρματος ἐπὶ τῶν ἐνδυμάτων, ὡς καὶ ὅταν οἱ ὑποπτοὶ ἔχωσι διαρκῶς τὴν χεῖρα εἰς τὰ θυλάκια τῆς περισκελίδος ἀσφαλῶς ὅμως βεβαιούμεθα περί τούτου μόνον ἐκ τῆς ὁμολογίας τοῦ ἐνόχου ἢ τῆς ἐπ' αὐτοφῶρα συλλήψεως αὐτοῦ.

Εὐκαιρία καὶ παρακίνησις πρὸς ανανισμόν: Εἶναι 1) τὸ πολύωρον κάθισμα ἐν τῷ σχολείῳ, ἐξ οὗ αὖξεται ἡ συρροή τοῦ αἵματος ἐν τοῖς γεννητικοῖς ὀργάνοις· 2) ἡ πολύωρος διαμονή ἐν τῇ οἰκίᾳ ἕνεκα τῆς πληθύος τῶν μαθημάτων, ἅτινα πρέπει νὰ προπαρασκευασθῶσιν ἐν αὐτῇ· 3) ὁ τρόπος τοῦ καθίσματος, ὁ ἐπιτρέπων προστριβὴν τῶν γεννητικῶν ὀργάνων· 4) ἡ συχνὴ ἐπίσκεψις τῶν ἀποχωρητηρίων καὶ ἡ ἐν αὐτοῖς μακρὰ διαμονή· 5) ἐρωτικά ἀναγνώσεις καὶ εἰκόνες· 6) ἡ ἐπίσκεψις μουσείων καὶ ἡ θεὰ εἰκόνων, ἀγαλμάτων, ὀρχήσεων ἐν τῷ θεάτρῳ, παιδικῶν χορῶν κ.τ.τ.

Προφυλακτικὰ μέτρα: Ἡ ἐπίβλεψις τῶν γεννητικῶν σχέσεων τῆς νεότητος, ἀποτελοῦσα ἓνα ἐκ τῶν σπουδαιοτάτων ὄρων τῆς ἀνατροφῆς, εἶναι δυσκολωτάτη· ἐκτελεῖται δ' αὕτη ὡς ἑξῆς:

1) Οἱ διδάσκαλοι πρέπει κατὰ τὸ διάστημα τῶν μαθημάτων καὶ τῶν διαλειμμάτων νὰ προσέχωσιν ἀδιαλείπτως, μήπως οἱ μαθηταὶ ανανίζωνται· πρὸς τοῦτο ἀνάγκη νὰ ἐπιβλέπωσι πάντοτε ἐπὶ τὰς χεῖρας αὐτῶν ἀπαιτοῦντες, ὅπως ἔχωσι ταύτας ἐπὶ τῆς τραπέζης καὶ οὐχὶ εἰς τὰ θυλάκια, τὰ συχνότατα φέροντα ὀπάς. Ἡ ἐπικρατεστέρα δὲ γνώμη εἶναι ὅτι πρέπει νὰ τιμωρῶνται μόνον οἱ μικροὶ μαθηταί, νὰ δίδωνται δὲ συμβουλαὶ εἰς τοὺς μεγαλειτέρους, εἰδοποιουμένων συγχρόνως τῶν γονέων καὶ τοῦ ἱατροῦ περί τούτου. 2) Ὁ διδάσκαλος πρέπει νὰ καθιστᾷ εἰς τοὺς μαθητὰς γνωστὰ τὰ βλαβερὰ ἀποτελέσματα τοῦ ανανισμού, παρέχων συγχρόνως αὐτοῖς τὰς ἀναγκαίας γνώσεις περί τῆς σχέσεως τῶν δύο φύλων καὶ περί τῶν ἐκ τῶν ἀφροδισίων νόσων βλαβῶν. Παιδαγωγοὶ τινες δὲν ἐπιδοκιμάζουσι τοῦτο, ἀλλ' εἶναι ἀπόλυτος ἀνάγκη, ὅπως κατασταθῶσι γνωστὰ τὰ ἐπακόλουθα τοῦ ανανισμού καὶ τῶν ἀφροδισίων νόσων εἰς τοὺς μαθητὰς· καὶ ἐπειδὴ οἱ γονεῖς δυσκολώτερον ἀναλαμβάνουσι τοῦτο ἐξ ἀνάγκης πρέπει νὰ πράξῃ τοῦτο ὁ διδάσκαλος, ἂν μὴ ὑπάρχῃ σχολικὸς ἱατρός. 3) Πρέπει νὰ μένωσιν ἀτιμώρητοι οἱ μαθηταὶ ἐκεῖνοι, οἱ φέροντες εἰς γνώσιν τοῦ διδασκάλου ὅτι ἐν τῇ τάξει ἐκτελεῖται ανανισμός. 4) Ἡ ἐπίβλεψις ἀνάγκη νὰ ἐνεργῆται καὶ ἐν αὐτῇ τῇ οἰκίᾳ, παρεχομένων τῶν καταλλήλων συμβουλῶν εἴτε ὑπὸ τῶν γονέων εἴτε ὑπὸ τοῦ ἱατροῦ τῆς οἰκογενείας· ἀλλὰ συγχρόνως καὶ οἱ γονεῖς πρέπει νὰ διαφωτίζωνται καταλλήλως περί τῶν ἀποτελεσμάτων τοῦ ανανισμού.

Θεραπεία τοῦ ανανισμού. 1) Οἱ ανανιζόμενοι πρέπει νὰ πλύνωσι καθ' ἑκάστην πρωΐαν διὰ ψυχροῦ ὕδατος τὸ ἀνώτερον ἡμισυ τοῦ σώματος καὶ τὰ γεννητικὰ ὄργανα. 2) Οἱ ὑστερικοί, ἐπιληπτικοὶ καὶ ὑποχονδριακοὶ ανανισταὶ πρέπει νὰ ὑποβληθῶσιν εἰς εἰδικὴν θεραπείαν. 3) Ἀνάγκη νὰ ἐνεργηθῇ ψυχικὴ ἐπιβολὴ ὑπὸ τοῦ ἱατροῦ καὶ τῶν γονέων ἐπὶ τοῦ ανανιζομένου. 4) Ἐπὶ τῶν ἐκ μεγάλης γεννητικῆς διεγέρσεως πασχόντων ανανιστῶν χορηγοῦνται τὰ βρωμιούχα καὶ ἡ λυκισκίνη. 5) Πολλάκις καθίσταται ἀναγκαῖον, ὅπως ἐφαρμοσθῶσιν ἐπὶ τῶν γεννητικῶν ὀργάνων μεταλλικὰ ἢ ἕτερα ἐργαλεῖα, παρακλύοντα τὴν στῦσιν καὶ τὸν ανανισμόν. 6) Εἰς σπανιωτάτας περιπτώσεις ἀκατανικήτου ανανισμού καθίσταται ἀναγκαῖον νὰ ἐνεργηθῶσι καὶ ἐγχειρήσεις ἐπὶ τῶν γεννητικῶν ὀργάνων, ὡς ἐκτομὴ μεγάλου μέρους τοῦ δέρματος τοῦ πέους, ὥστε νὰ παρακλύηται ἡ στῦσις ἐπὶ τῶν ἀνδρῶν, ἢ καὶ ἀφαίρεσις τῆς κλειτορίδος ἐπὶ τῶν γυναικῶν. 7) Ἐτερον θεραπευτικὸν μέσον εἶναι ἡ συνουσία εἴτ' ἐν τῷ γάμφῳ εἴτ' ἐκτὸς αὐτοῦ. 8) Τέλος ἐφαρμόζεται ἐν εἰδικoῖς καταστάσεσι κατάλληλος θεραπεία.



Παλιὰ διεγερτικὴ κάρτ-ποστάλ.



Παλιά διεγερτική κάρτ-ποστάλ.

Στατιστικῶς ἡ λέξη *μαλάκας* εἶναι ἡ προχειρότερη θρῆσιά τῶν νεοελλήνων. Εἶναι τόσο μεγάλη ἡ χρήση τῆς λέξεως *μαλάκας* ὥστε συχνότατα ἀποτελεῖ λεκτικὸ χάδι. Ἡ ἀρχαιοελληνικὴ λέξη *μαλακία* (... φιλοσοφοῦμεν ἄνευ *μαλακίας*...) κατὰ τὸν μεσαιῶνα ὑπέστη τὴν γνωστὴ σημασιολογικὴ μεταστροφή. Ἀπὸ τὴν λέξη *μαλακία* προήλθαν τὰ διάφορα: *μαλάκας* / *μαλακίζω* (-ομαι) / *μαλακισμένος* / *μαλακαντρέας* / *χοντρομαλάκας* / *χατζημαλάκας* / ἡ *μαλακία* σου *κατεβάζει ντακότα!* / ἡ *μαλακία* σου *πλέκει πουλόθερ!* / ἡ *μαλακία* σου *σταματᾷ τρένο!* / *νά κόψεις τὴν πρωινὴ!* / *γιαλίζω τὸ λαμπογιάλι* (= *μαλακίζομαι*) / *πνίγω τὸ κουνέλι!* (= *μαλακίζομαι* – ἀλλὰ καί: *γαμιέμαι* ἔξ οὗ τὸ *κουνελοπνίχτρα*) / *τραβάω τὸ πετσάκι μου!* (= *μαλακίζομαι*) / *παίζω τὸ πουλί μου!* (= *μαλακίζομαι*) κτλ. κτλ. Ὁ Κονδυλάκης γράφει: *ποτέ δέν ἐφантаζόμουν ὅτι αὐτός ὁ καπετάν-μαλάκας ἤμποροῦσε νά εἶνε πατέρας μου!*

Πρέπει νά πῶ ὅτι οἱ ὄρεσίβιοι δέν χρησιμοποιοῦσαν τὴν λέξη *μαλακία*. Στὴν θέση τῆς ἔβαζαν τίς λέξεις *ψωλοβρόντι* / *ψωλοκοπάνα*. Ἀποδῶ προέρχονται οἱ λέξεις: *ψωλοκοπανάω* / *ψωλοβρόντης*. Στὴν ἀργκό τῆς φάρας συναντάμε τὴν λέξη *ψωλομούρης*. Ἡ λέξη *ψωλοβρόντι* ἐπιζει στὴν *καλιαρντή*, ὅπου ἡ *μαλακία* ἔχει κι ἄλλα συνόνυμα: *ντάπ* / *καλογεροκέντημα* / *σολοφλόκισμα*. Στὴν *καλιαρντή* ὁ ἐργένης ἀποκαλεῖται *σολοντάπης*. Ὁ Κουκουλές κάτι λέει γιὰ τὸν ὄλισθο. Στὸ παρακάτω δημοτικὸ τραγουδάκι μισοδιακρίνεται κάτι ἀνάλογο

*γαμῶ τὴ μάνα σου τὴ νιά
πούχει δώδεκα μουνιά
τὸ 'ν' ἀνοῖ καί τ' ἄλλο κλεῖ
καί τὸν θεό παρακαλεῖ
νά τῆς δόσει μιά ψωλή
νά γαμιέται μοναχὴ!*

Σέ κάποιο ἄλλο δημοτικὸ τραγούδι παρουσιάζεται τὸ ἴδιο πρόβλημα. Μιά κυρία ζητάει ἀπὸ ἕναν μαραγκό:

*νά μοῦ κάνεις μιά ψωλή
καί μεγάλη καί χοντρή
νά τὴ θάλω στά μεριά μου
νά θαραπάει ἡ καρδιά μου (...)
ὅταν μπαίνει στά μεριά μου
νά δροσίζεται ἡ καρδιά μου!*

Στά χωριά μας ἡ αἰμομιξία καί ἡ κτηνοβασία ἦσαν στὴν *ἡμερησίαν* διάταξιν. Σήμερα, ἡ μόνη ἐπιτρεπομένη, ἐν Ἑλλάδι, μορφὴ αἰμομιξίας εἶναι αὐτὴ πού ἐφαρμόζουν οἱ ἐφοπλιστές μας. Ὁ Ἰωάννης ὁ Νηστευτῆς, στὸ *Ἀκολουθία καί τάξις τῶν ἐξομολογουμένων*, ἀπαριθμεῖ τὰ εἶδη τῆς αἰμομιξίας. Ὁ Κουκουλές, μιλώντας κι αὐτός γιὰ μιά μακρινὴ ἐποχὴ, γράφει:

Ὁ ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ Ἰουστινιανοῦ ἀκμάσας Ἀγαθίας σαφῶς μᾶς μαρτυρεῖ,

ὅτι δὲν ἦτο ἀνήκουστον τό πάθος τῆς παρανόμου συνουσίας καί δὴ τῆς αἰμομιξίας· γράφει λοιπόν: «Ὅποια οἱ νῦν ἀκολασταίνουσιν οὐ μόνον ἀδελφαῖς τε καί ἀδελφιδαῖς ἀνέδην μιγνύμενοι, ἀλλά πατέρες τε θυγατράσι καί, τό δὴ πάντων ἀνοσιώτερον υἱοί τὰς τεκούσας» – καί ταῦτα παρά τὰς εἰς τούς αἰμομίκτας ἐπιβαλλομένας ποινάς.

Κατά τὰ Βασιλικά, ξίφει ἐτιμωροῦντο ἢ τυπτόμενοι καί κουρευόμενοι ἐρρινοκοποῦντο οἱ αἰμομίκται, εἴτε γονεῖς ἦσαν πρὸς τέκνα, εἴτε τέκνα πρὸς γονεῖς, εἴτε ἀδελφοί πρὸς ἀδελφάς, εἴτε πρὸς ἄλλας συγγενεῖς, οἷον πατρός εἰς γυναῖκα υἱοῦ ἢ υἱοῦ πρὸς μητριάν ἀδελφοῦ πρὸς τὴν γυναῖκα τοῦ ἀδελφοῦ του ἢ θείου πρὸς ἀνεψιάν ἢ ἀνεψιοῦ πρὸς θείαν.

Κατά τὴν Ἐκλογὴν τῶν νόμων, οἱ αἰμομίκται ἐρρινοκοποῦντο. Ἡ Ἐκκλησία τούς τοιούτους ἐπὶ τριετίαν ἐχώριζε τῆς κοινωνίας.

Ἄλλά, τό παρακάτω εὐτράπελο δημοτικὸ τραγουδάκι τῆς Κρήτης ἀνήκει στό χθές

ἴντα κάνεις, μπρέ, τσὴ θειᾶς σου

κι εἶν' τὰ πόδια τση στ' ἀφθιά σου...

Τό ἴδιο ἐπιβεβαιώνει τό δίστιχο πού παίρνω ἀπό μίαν ἀνθολογία δημοτικῶν τραγουδιῶν

ἔλα, γιέ μου, νά φιλοῦμε

καί νά μὴν τό μολογοῦμε.

Οἱ λαογραφικοὶ κῶλοι τῶν πανεπιστημίων μας, πού διαβάζουν καί ξαναδιαβάζουν τὰ δημοτικὰ τραγούδια, ὅταν πέσουν πάνω σέ καμιά ζόρικη περικοπή, ἀπλῶς τό βουλώνουν. Ὡς πρὸς τὴν αἰμομιξία βρισκουμε μὲς στό δημοτικὸ τραγούδι ἀρκετὰ ντοκουμέντα. Στό πείσμα τῶν εἰσαγγελέων, θά ἀνοιξω τόν βόθρο. Ἐνα δημοτικὸ τραγούδι παρουσιάζει μίαν ἠθικοπλαστικὴν εἰκόνα: μιά καλόγρια εἶχε ἕναν γιό (ἄχ, ποῦσαι Καραϊσκάκη!) πού τόν ἠθελε, ἢ δόλια, καί ἄντρα τῆς.

Ἄκούστε

Καλόγρια ἔχει ὁμορφον υἱόν, ὁμορφο παλικάρι

τόνε ζηλεύει ἢ γειτονιά, τόνε ζηλεύει ἢ χώρα,

τόνε ζηλεύει κι ἢ μάνα του ἄνδρα νά τόνε πάρει

δὲν ἔχει πῶς νά τοῦ τό πει, πῶς νά τό μολογήσει

– ἔλα, παιδί μ', νά παίξουμε τῆς νύχτας τὰ παιχνίδια

– σῶπα, μάνα μου, μὴ τό λές καί μὴ τό κουβεντιάζεις,

ὅτι τ' ἀκούει ὁ θεός, τρεῖς χρόνους δέ μᾶς βρέχει,

ὅτι τ' ἀκούει κι ἢ μαύρη γῆς, τρεῖς χρόνους δέ χορτιάζει.

Αὐτό τό ἀποκαλυπτικὸ δημοτικὸ τραγούδι (δημοσιευμένο ἀπὸ τὸν Haxthausen) ἐπιβεβαιώνεται ἀπὸ μιά παραλλαγή, δημοσιευμένη ἀκριβῶς πρὶν ἑκατό χρόνια, ὅπου μιά χήρα θέλει νά παντρευτεῖ τόν γιό τῆς μέ παπά καί μέ κουμπάρο. Δημοσιεύω τό ἐν λόγω δημοτικὸ τραγούδι, γιατί στά γυρίσματά του ἐκδηλώνεται ἕνας ἔντονος λαϊκὸς ἀποτροπιασμός:

Χήρας ὑγιός στολιζεται – τρέμουν, ραγίζουν τὰ θουνά!

νά πάει στό πανηγύρι – αἰτέ! – θουνά, μὴν πρασινίστε!

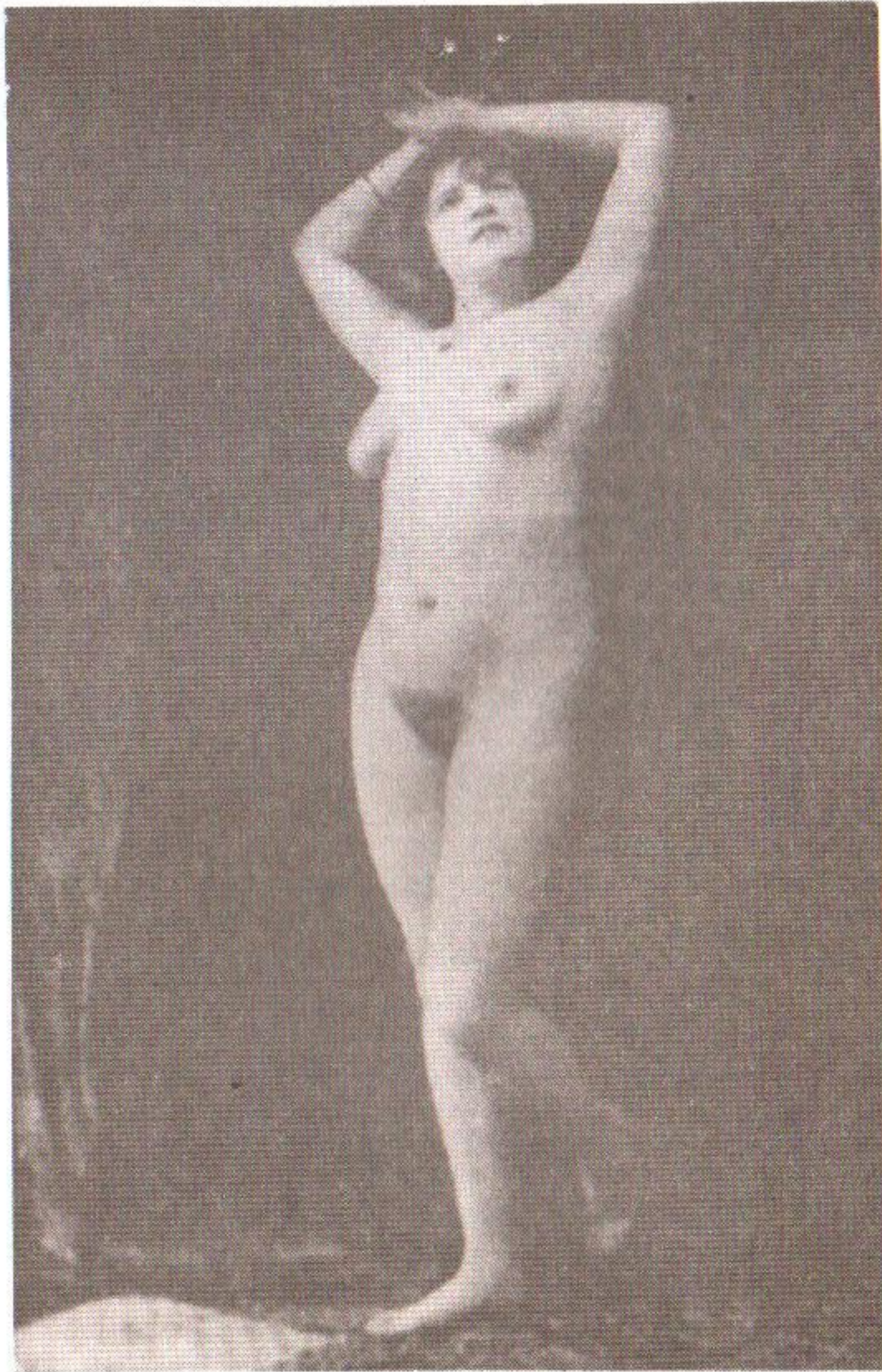
τόνε ζηλεύει ἢ γειτονιά – τρέμουν, βογγάνε τὰ θουνά!

τόνε ζηλεύει ἢ ρούγα – αἰτέ! – κάμποι, μὴ λουλουδίσετε!

τόνε ζηλεύει ἢ μάνα του – τρέμουν, ραγίζουν τὰ θουνά!
ἄντρα γιὰ νάν τόν πάρει – αἰτέ! – θουνά, μὴν πρασινίστε!
καί ντρέπεται νά τοῦ τό εἰπεῖ – τρέμουν, βογγάνε τὰ θουνά!
νάν τοῦ τό μολογήσει – αἰτέ! – κάμποι μὴ λαλουδίστε!
Μά μιά Λαμπρή, μιά Κυριακή – τρέμουν, ραγίζουν τὰ θουνά!
μιά ἴπισημον ἡμέρα – αἰτέ! – θουνά, μὴν πρασινίστε!
ἀξαδιαντράπη καί τοῦ λέει – τρέμουν, ραγίζουν τὰ θουνά!
καί τοῦ τό κουβεντιάζει: – αἰτέ! – κάμποι, μὴ λαλουδίστε!
– Ἐγώ, γιούλη μου, σ' ἀγαπῶ – τρέμουν, ραγίζουν τὰ θουνά!
ἄντρα γιὰ νά σέ πάρω – αἰτέ! – θουνά, μὴν πρασινίστε!
– σῶπα, μάνα, καί μὴν τό λές – τρέμουν, βογγάνε τὰ θουνά!
καί μὴν τό κουβεντιάζεις – γιέ! – θουνά, μὴν πρασινίστε!
νά μὴν τ' ἀκούσει ἢ γειτονιά – τρέμουν, ραγίζουν τὰ θουνά!
νά μὴν τ' ἀκούσει ὁ κόσμος – γιέ! – θουνά, μὴν πρασινίστε!
– πάμε, γιέ μου, νά φύγουμε – τρέμουν, βογγάνε τὰ θουνά!
σ' ἄλλον τόπο νά πάμε – αἰτέ! – κάμποι, μὴν λαλουδίστε!
πούναι παπάς, πούναι νουνός – τρέμουν, ραγίζουν τὰ θουνά!
γιὰ νά μᾶς στεφανώσει – αἰτέ! – θουνά, μὴν πρασινίστε!

Τὰ περίφημα ἀγνά ἦθη τῆς ὑπαίθρου εἶναι ἕνα παραμυθάκι κατάλληλο γιὰ τὰ νηπιαγωγεῖα. Ἡ αἰμομιξία ἐπιχωρίαζε, ἰδιαίτερος, στὸν δυτικὸ Μοριά, στή Ρούμελη, στά νησιά καί στά ἀρβανιτοχώρια. Τώρα πού ξεσπάει – ἐπιτέλους! – τό πρῶτο κύμα τῶν ἀρβανιτῶν λαογράφων, πού ἐργάζονται πάνω σέ ἀρβανίτικη θεματογραφία, περιμένω αὐτόν πού θά μιλήσει ἀνοιχτά γιὰ τὴν παραδοσιακὴ ἀρβανίτικη αἰμομιξία (καί ὁμοσεξουαλικότητα). Γιὰ τούς ἀρβανίτες, εἰδικῶς, ἔχω νά πῶ ὅτι ἡ μυστικὴ ἐσωτερικὴ ζωὴ τῆς πατριαρχικῆς οἰκογένειάς των ἐπροστατεύετο πίσω ἀπὸ τὰ ψηλά ντουθάρια καί τὴν κατάκλειστη πορτάρια τῆς ἀμυντικῆς λαϊκῆς ἀρχιτεκτονικῆς των – ἢ ἀρβανίτικη λαϊκὴ ἀρχιτεκτονικὴ βρίσκει τό ἀντίκρουμά τῆς στήν (ἐπίσης, ἀμυντικὴ) λαϊκὴ ἀρχιτεκτονικὴ τῶν τούρκων τῆς Θράκης. Μιλᾶμε γιὰ δύο καταπιεζόμενες μειονότητες τοῦ ἐλληνικοῦ χώρου.

Προσεγγίζω τό θέμα τῆς αἰμομιξίας ἀνευ προκαταλήψεων. Πρὶν εἴκοσι χρόνια ξέσπασε, στήν Θεσσαλονίκη, ἕνα αἰμομικτικὸ σκάνδαλο πατέρας καί κόρη. Ὁ πατέρας καταδικάστηκε σέ 15/χρονη φυλάκιση. Ἡ κόρη ξέμεινε στό σπίτι (ὁδός Γενιτσῶν) μαζί μέ κάποια θεία. Σηκώθηκα καί πήγα σ' αὐτό τό σπίτι, ὅπου συζήτησα μέ τὴν κόρη. Ἦταν ἕνα καλότατο κορίτσι. Κλαίγοντας, μοῦ ἐξήγησε: ἡ μάνα τῆς πέθανε ὅταν αὐτὴ ἦταν ἀκόμα μωρό· ὁ πατέρας δούλευε σκληρά καί γιὰ χατίρι τοῦ μωροῦ δὲν ξαναπαντρεύτηκε· δίχως νά τό νιώσουν συνέβη ὅ,τι συνέβη. Ἀργότερα, μὲς στήν φυλακὴ, ἐγνώρισα καί τόν αἰμομικτὴ πατέρα. Ἐνας χοντρός μεσόκοπος μέ χρυσὴ καρδιά. Ἐβγαζε τὴν ποινὴ του μέ κουράγιο. Δὲν καταδικάζω μῆτε τόν πατέρα, μῆτε τὴν κόρη. Δὲν καταδικάζω οὔτε κἀν τόν δικαστὴ πού τούς ἔκρινε.



Παλιά διεγερτική κάρτ-ποστάλ.

Περί τῆς κτηνοβασίας ὁ Φαίδων Κουκουλές σημειώνει τὰ παρακάτω:

Πολλοί, μὴ ἀρκούμενοι εἰς τὰς παρά φύσιν μετὰ ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν μύξεις, περὶ ὧν τελευταίων ἔχομεν μαρτυρίας, δὲν ἀπέφευγον καὶ τὴν μετ' ἀλόγων ζῶων συνουσίαν, εἰς τάξιν ἀλόγων ἑαυτοὺς καταβιβάζοντες.

Ὁ Χρυσόστομος μετ' ἀποστροφῆς ἀνεφώνει: «πολλοὺς εὐρίσκομεν γυναῖκας παρατρέχοντας, ἀλόγοις δὲ μιγνυμένους», Γρηγόριος ὁ Νύσσης, εἰς τὸν 4ον κανόνα του, ὁμιλεῖ περὶ ζωοφθορίας, Βασίλειος δ' ὁ Μέγας, παρά τοὺς μοιχοὺς καὶ ἀρρενοφθόρους, συγκαταλέγει καὶ τοὺς ζωοφθόρους, ἐπιτίμια δ' ἐπιβάλλει εἰς τοὺς κτηνοβάτας Νικηφόρος ὁ Ὁμολογητὴς εἰς τοὺς κανόνας του, ἐν ᾧ Ἰωάννης ὁ Νηστευτὴς ἐζητεῖ, ἵνα ὁ ἐξομολόγος ἐρωτᾷ τὸν ἐξομολογούμενον «περὶ κτηνοβασίας καὶ ὄρνεοβασίας», περὶ ἀλογευομένων ὁμιλεῖ καὶ ὁ 16ος κανὼν τῆς ἐν Ἀγκύρα συνόδου, κατὰ τοὺς τελευταίους δ' αἰῶνας τῆς ἡμετέρας αὐτοκρατορίας, ὁ Ἰωσήφ Βρυέννιος ὁμιλεῖ διὰ τοὺς «ζωοφθορίαις ἐγκειμένους» καὶ κῶδιξ ΙΣΤ' αἰῶνος παρ' ἐμοὶ περὶ κτηνοβασίας.

Καὶ τὸ κακὸν εἶχε μολύνει καὶ τὸ γυναικεῖον φύλον. Οὕτω Κλήμης ὁ Ἀλεξανδρεὺς ἔγραψεν: «ἀλλ' αἱ γε ἀστειότεραι τούτων ὄρνεις Ἰνδικοὺς καὶ ταῦνας Μηδικοὺς ἐκτρέφουσι καὶ συνανακλίνονται παίζουσαι, σικίννοις τέρασι γανύμεναι».

Ὁ Χρυσόστομος πάλιν, ἐν τῇ ἐνάτῃ πρὸς Ρωμαίους ἐπιστολῇ του, ὁμιλεῖ περὶ συνευρέσεως γυναικῶν μετὰ ζῶων, ἔγραψε δὲ κατὰ τὸν ΙΒ' αἰῶνα καὶ ὁ Θεσσαλονίκης Εὐστάθιος: «πεπείραται γοῦν καὶ τῆς τοῦ νῦν γένους γυνή κυνὸς εὐγενοῦς ἐρωτὶ κατασχεθεῖσα καὶ χρωτιζομένη τῷ κακῷ».

Ὁμιλῶν δὲ κατὰ τὸν ΙΕ' αἰῶνα ὁ αἰσχρολόγος Κρής Στέφανος Σαχλίκης περὶ πόρνῆς, τὴν χαρακτηρίζει ὡς ἐχνηογαμημένην, βινουμένην δῆλα δὴ ἀπὸ ἐχνη (= ἔθνη), ἦτοι ζῶα, ὡς λέγουσιν οἱ Κρήτες, χειρίστη διαστροφή, ἥτις, δυστυχῶς, ἔχει καὶ παλαιότερα παραδείγματα. Οὕτως ὁ Αἰλιανὸς γράφει: «καὶ κύνες δὲ γυναιξίν ἐπιτολμᾶν ἐλέχθησαν», ἔγραψε δὲ καὶ ὁ Πλούταρχος ὅτι πολλαὶ σύγχρονοὶ του γυναῖκες, μὴ ἀρκούμεναι εἰς τοὺς ἑαυτῶν σῶφρονας ἀνδρας, ἐξ ἀκραςίας καὶ φιληδονίας, συνευρίσκοντο μετὰ κυνῶν ἢ τράγων.

Ὅρα ὅτι καὶ εἰς τὰ ἐξομολογητάρια ἀναφέρεται ὁ ἀσελγήσας εἰς κτῆνος ἢ ὄρνεον, βδελυρία συνήθης παρά Ρωμαίους, παρ' οἷς ὑπῆρχον belluarii, caprarii καὶ anserarii, συντηροῦντες κύνας, αἴγας καὶ χήνας διὰ τοὺς ἀνηθικούς σκοποὺς των.

Σημειωτέον ὅτι συνευρέσεις μετὰ ζῶων δὲν ἀναφέρεται εἰς τὴν ἀρχαίαν Ἑλλάδα, εἰμὴ εἰς μύθους (Λήδα-Ζεὺς, Πασιφάη-ταῦρος) καὶ παρά Θεοκρίτῳ.

Ἡ πολιτεία, ὡς τοὺς ἀρσενοκοίτας, οἵτινες καὶ ὡς λεπροὶ καὶ λεπρώσαντες, μεμολυσμένοι δῆλα δὴ, ἐχαρακτηρίζοντο, οὕτω καὶ τοὺς ἀλογευομένους ἢ κτηνοβάτας ἐτιμῶρει.

Κατὰ τὰ Βασιλικά: «οἱ ἀλογευόμενοι, ἦτοι κτηνοβάται, καυλοκοπείσθωσαν», τὴν αὐτὴν δὲ ποινὴν ὀρίζει ὁ τε Πρόχειρος νόμος καὶ ἡ Ἐκλογή τῶν νόμων Κωνσταντίνου τοῦ πορφυρογεννήτου.

Ἡ ἀλογευομένη γυνή ξίφει ἐτελειοῦτο, φιλανθρωπίας δ' ἀξιουμένη, ἀπὸ ἐλευθέρως, ἐγένετο δούλη.

Ἐκ παραλλήλου, εἰς τοὺς ἀλογευομένους ἐπεβάλλοντο καὶ ἐκκλησιαστικαὶ ποιναί. Ὁ Μ. Βασίλειος, ἐπὶ παραδείγματι, ἐπὶ δεκαπέντε ἔτη ἐστέρει αὐτοὺς τῶν ἀγιασμάτων.

Κατὰ τὸν 16ον κανόνα τῆς ἐν Ἀγκύρα συνόδου, οἱ ὑποπεσόντες εἰς τὸ ἀμάρτημα τοῦτο, πρὶν φθάσωσιν εἰς τὸ εἰκοστὸν ἔτος, ὧφειλον νά μένωσιν ἐπὶ δέκα καὶ πέντε ἔτη ἐν τῷ περιβόλῳ τοῦ ναοῦ καὶ ἔπειτα τοὺς ἐπετρέπετο νά εἰσέλθωσιν εἰς αὐτόν καὶ νά προσεύχωνται μετὰ τῶν ἄλλων Χριστιανῶν ἐπὶ

πέντε έτη, μετά τήν πάροδο των όποιων ήδύναντο νά μεταλάβωσιν. "Όσοι όμως, υπερβάντες τά είκοσι καί πέντε έτη, είχαν ύποπέσει εις τό άμάρτημα τουτο ώφειλον νά μένωσιν εκτός του ναού επί μίαν είκοσιπενταετίαν καί είτα επί πέντε έτη νά προσεύχωνται μετά των χριστιανών. Τέλος, όσοι γυναίκασ έχοντες καί τήν πεντηκονταετίαν υπερβάντες ήμαρτον, έλάμβανον τήν άγιαν κοινωνίαν κατά τάς τελευταίας στιγμάς του βίου των.

Τά κυριότερα θέματα των κτηνοβατών ήσανε οί γαιδάρεις καί οί κατσίκες. Από τό δημοτικό τραγούδι ξεκλέβω τούς στίχους

*στάσου, στάσου, γαιδουρίτσα,
νά σοῦ θάλω κουμπουρίτσα!*

πού μου φέρνουν στό νού τήν παροιμία: *δός μου, γέρο τήν αυτή σου ν' άπαυτώσω τήν γαιδάρια!* Δέν θέλω νά προσθέσω (τώρα) τίποτα άλλο, εκτός από τήν προσωπική διαβεβαίωση ότι πολλοί έφηβικοί μου φίλοι ξεμονάχιαζαν κότες καί...

Σήμερα, στήν Ελλάδα, κάνει τή ζωή της ή πρώτη έρωτικώς άπελευθερωμένη γενιά. Δέν ήταν έτσι πάντοτε. Η σεξουαλική πείνα κατέστρεψε κόσμο καί κοσμάκη. Οί νέοι έρωτευόντουσαν ιεροκρυφίως καί μέ τραγικά άποτελέσματα (... *κορίτσι κρυφοφίλητο καί κρυφογκαστρομένο* - λέει ένα δημοτικό τραγούδι). Η διακόρευση καί ή εκτροπή υπήρξαν οί συμπληγάδες πέτρες κάθε έρωτικής πρωτοβουλίας. Οί λέξεις *μπατανάς / πινέλο* (άμφότερες δηλώνουν τήν εκτός αιδού ψευτοσυνουσία), ή *βρισιά μπατανοπιασμένος*, τό *άριθμητικό τριανταμία* κτλ. έπιζούν σαν βρικόλακες μιάς άλλοτινης εποχής. Μιάς εποχής όπου οί μανάδες ξαπόστελναν τίς πλανεμένες κόρες (... *σύρε νά κουμπουριαστείς...*), όπου οί θυγατέρες καταριόντουσαν τίς μάνες (... *ανάθεμά σε, μάνα μου, σαν τήν κακιά ρουφιάννα...*), όπου οί νέοι λυσάγανε για θηλυκό (*γυναίκα θέλω τώρα τή θέλω!*), όπου ή καθ' όδόν όφθαλμοπορνεία ήτο θεσμός (... *διότι τήν τρώγετε μέ τά μάτια άπ' επάνω έως κάτω* - γράφει ό Ροϊδης), όπου ή παρθενία (μέ παρθενοραφή!) έπρεπε νά έλεγχθει, όπου τό κουτσομπολιό όργιαζε (... *μωρή νευροπολίτσα, μωρή ξεπατωμένη...*), όπου οί μαθητές βολευόντουσαν μεταξύ των (ή *άξέχαστη άλλαξοκωλιά*) καί τό ίδιο εκαναν κι οί κοπελιές (δηλαδή, *πλακομούνι*), όπου όλες οί γυναίκες γουστάρανε (των *γυναικων ή φύση / ό χορός καί τό γαμίσι!* λέει μιά παροιμία: κι άλλη μιά συμπληρώνει: *πάσα-μιά γυναίκα / θέλει πέντε-δέκα!*), όπου ως καί οί παντρεμένες δέν άφηναν εύκαιρία (ό *αντρας μου είναι κερατάς κι εγώ καλή γυναίκα!*).

Ό Παπαδιαμάντης, μιλόντας για κάποιον μεσόκοπο, γράφει: *πρεσβύτης πενήκοντα έτων*. Τό ίδιο επαναλαμβάνει για έναν *πρεσβύτη πενήκοντα δύο έτων*. Τώρα πιά ξέρουμε πόσο *πρεσβύτης* μπορεί νάναι ένας *πενηντάρης*. Φαίνεται όμως πώς τό ήξεραν αυτό από τήν αρχαιότητα, αφού *έλεγαν γέροντος πόσθη δρύινοσ πάπταλοσ*. Πάνω στήν συνάρτηση ηλικίας καί σεξουαλικής ικανότητας υπάρχουν αρκετές παροιμίες. Ίδου μερικά παραδείγματα

άσπρα μαλλιά, μαύρα γαμίσι!

*άσπρα μαλλιά τής κεφαλής / κακά μαντάτα τής ψωλής!
άσπρα μαλλιά του κεφαλιού / κακά μαντάτα του μουνιού!
γέρου χάιδεμα καί νιού γαμίσι!
γριά γαμάς; τό σπόρο χάνεις!*

Σέ κάποιο δημοτικό τραγούδι παρουσιάζεται ένας γέρος πού όργωνε καί πού

είχε τήν πούτσα του ζυγού, τ' αρχίδια του δαμάλια...
ένω σέ δύο άλλα δημοτικά τραγούδια βρίσκω τούς ανοιχτόλογους στίχους

*τρώει ό γέρος καί καυλώνει
τή γριά καθαλώνει!...
Μιά γριά μονοδοντού
αντρα γύρευε ή πορδού
κι άλλη μιά ξεκωλιάρια
αντρα γύρευε ή γαιδάρια!...*

Κάποια αντι-φεμινιστική παροιμία λέει: *κάλλιο νά θάφτεις γυναίκα παρά νά παίρνεις!* Στήν φυλακή έγνώρισα κι έναν νεκρόφιλο. Τόν είχανε μέσα γιατί συνήθιζε νά πηδάει, νύκτωρ, τή μάντρα ενός άθηναϊκού νεκροταφείου καί νά *συνευρίσκειται* μέ πτώματα. Η νεκροφιλία δέν απαντάται μόνον στό άνδρικό φύλο. Υπάρχουν γυναίκες πού κατά τήν συνουσίαν (για νά έχουν όργασμό) υποδύονται τίς νεκρές. Δέν ξέρω αν στήν Αθήνα υπάρχουν σχετικοί ειδικευμένοι οίκοι άνοχής. Στήν Νέα Υόρκη υπάρχουν μπουρδέλα μέ πτώματα, καθώς πληροφορούμαι από τήν μελέτη *Morgue* του Jean-Luc Hennig (Παρίσι, 1979). Στο δημοτικό τραγούδι βρίσκω αρκετά νεκροφιλικά στοιχεία, καί, επίσης περιγραφές βιασμού.

Δίχως νά κάνω υπαινιγμούς στό μητριαρχικό σύστημα διακυβερνήσεως τής νεοελληνικής οικογένειας, θέλω νά πω ότι υπάρχουν άντρες πού σαφώς διατάζονται από τήν σύζυγό τους. Για τέτιους άντρες είναι πού λένε πώς ή γυναίκα τους

*τόν έχει μέσ στό βρακί της!
τόν έχει δεμένον στήν καλτσοδέτα της!
τόν έχει δεμένον στήν βρακοζώνια της!
τόν σέρνει από τή μύτη!
τόν κουμαντάρει!
τόν κάνει ό,τι θέλει!*

ότι πει αυτή γίνεται μέσ στό σπίτι!

Τό φαινόμενο του βιασμού βρίσκεται στους αντίποδες τής παθητικής στάσεως του άντρα. Μιά παροιμία λέει: *σά σέ θάλει κάτω, όπως θέ θά σέ γαμήσει!* Στο δημοτικό τραγούδι ό βιασμός επιτελείται εκ μέρους των ληστών-άνταρτών (μετέπειτα, αγωνιστών του '21). Στο γνωστό κλέφτικο τραγούδι ό καπετάν-Ζαχαριάς, κατάπληκτος, διερωτάται γιατί ένας παπάς διαμαρτύρεται

*τί τόκαμα του κερατά, καί κλαίγεται από μένα;
μήτε τά θόδια τ' έσφαξα, μήτε τά πρόβατά του.*



Παλιά διεγερτική κάρτ-ποστάλ.

τή μιά του νύφη φίλησα, τίς δυό του θυγατέρες,
τόνα παιδί του σκότωσα, τ' άλλο τό πήρα σκλάβο...
Σέ δυό άλλα κλέφτικα τραγούδια διαβάζω τούς στίχους
παπά, ψωμί παπά, κρασί παπά, ταγή τ' αλόγου
παπά, φέρε τήν κόρη σου, τή θέλει ο καπετάνος...
παράδες θέλουν τά παιδιά, φλουριά τά παλικάρια,
κι άτός μου θέλω τήν κυρά...
Καθώς βλέπετε, οί κλέφτες δέν ελάτρευαν τό παπαδαριό. Σέ ένα
δημοτικό τραγούδι κάποιος θαμένος αντικληρικός ληστής εξομολο-
γείται

κορίτσια εξήντα φίλησα κι εξήντα παντρεμένες,
τριάντα χήρες νόστιμες και καλοπορεμένες,
και παπαδιές και καλογριές λογαριασμό δέν έχουν,
και μιά κοντούλα παπαδιά, τριώ μερῶ λεχώνα!

Κάτω από τόν άόριστον όρο *άνδρική πορνεία* καλύπτονται όρισμένες
μορφές άγοραίου έρωτος. Συγκεκριμένως, υπάρχουν δύο βασικές
κατηγορίες άνδρικής πορνείας: ο άντρας-πόρνη πού προσφέρεται σέ
γυναίκες –και– ή άρσενικιά πόρνη πού προσφέρεται σέ άντρες.
Στήν πρώτη κατηγορία υπάγονται οί ζιγκολό και οί άντρες-πόρνες
των ειδικών άντρικών μπορντέλων. Τέτια μπουρδέλα υπάρχουν στήν
Εύρώπη και στήν Άμερική, και είναι πανάκριβα. Ο άντρας-πόρνη
έχει πολύ ψηλότερες ταρίφες από τήν ακριβότερη γυναίκα-πόρνη. Ο
άντρας-πόρνη εργάζεται σέ κανονικότατο μπουρδέλο (μέ σαλόني και
δωμάτια), ή παίρνει ραντεβού μέ τηλεφωνήματα. Δέν νομίζω πώς
βρίσκονται άντρες-πόρνες στήν Ελλάδα. Άλλά, οί ζιγκολό άφθο-
νούν.

Στήν δεύτερη κατηγορία βάζω τά διαβόητα κωλοχανεία, τό αγοράκι-
πόρνη, τόν (τήν) τραβεστί, και, τόν ζιγκολό ξένων γεροπούστηδων.
Τά κωλοχανεία ήκμασαν στάς αρχάς του αιώνας ήσανε σπίτια μέ θη-
λυπρεπείς· εκεί έσύχναζαν οί μερακλήδες τής έποχής (θυμηθείτε τήν
έκφραση: *τί τό πέρασες έδῶ κωλοχανείο;*). Δέν ξέρω αν υπάρχουν
αγοράκια-πόρνες στήν Ελλάδα. Υπάρχουν, όμως, στήν Μασαλία και
σέ αρκετά λιμάνια τής Άπω Άνατολής και τής Νοτίου Άμερικής. Δέν
είμαι έκτός θέματος. Γιατί, άπλούστατα, οί άποκλειστικοί πελάτες
των αγοριών-πορνών (σ' αυτά τά λιμάνια) είναι οί άραβες, οί τούρκοι
και οί έλληνες ναυτικοί. Κι αν δέν υπάρχουν σήμερα στήν χώρα
μας αγοράκια-πόρνες, ώστόσο κάποτε υπήρξαν – τά ξακουστά κιου-
στέκια. Για τήν ώρα, δέν προσθέτω τίποτα άλλο.

Περί των τραβεστί όμιλῶ στά *Επαγγέλματα του δρόμου*. "Όσο για
τούς ζιγκολό των ξένων (ύψηλου τουριστικού έπιπέδου!) γεροπού-
στηδων θά τούς ανταμώσετε σ' εκείνο τό ήμικοσμικό ζαχαροπλα-
στείο τής πλατείας Συντάγματος. Όλα αυτά (καθώς και οί σχετικοί
έκβιασμοί) είναι τόσο γνωστά στήν Άσφάλεια ώστε στέκουν εκεί,
μονίμως, κάνα-δυό άστυνομικοί έν πολιτική περιβολή.

Στήν καρδιά του προβλήματος τής παθητικής άνδρικής πορνείας
κρύβεται ή παιδεραστία. Μήν φοβάστε· δέν θά έπεκταθῶ στούς λε-
λυγισμένους τής αρχαίας Ελλάδος. Όποιος έχει άπορίες άς διαβά-
σει τό *Greek Homosexuality* του Κ. J. Dover, πού, πέρι τά Χριστού-
γεννα, αναστάτωσε τό Λονδίνο. Τώρα, ξαναδίνω τόν λόγο στον Φαί-
δωνα Κουκουλέ:

Οί Βυζαντινοί, παλαιάν, κακήν συνεχίζοντες συνήθειαν, τήν των παιδικών,
δέν ήσαν άπηλλαγμένοι του πάθους τής παιδεραστίας και άνδρομανίας, τό
όποιον υπελάμβανον ως δαιμόνιον, και δή τό αισχρότατον των δαιμονίων.
Τούτο, κατά συγγραφέα των μέσων του Ε' μ.Χ. αιώνας, Νείλον τόν άσκητήν:
«είσέφερε τή ψυχή παιδας εύειδείς φαντασιούσθαι παρακαλούντας τόν νούν
και προτρέποντας πράξει τήν άμαρτίαν».

Κατά τούς Βυζαντινούς, τά είδη τής άρσενοκοιτίας ήσαν τρία: τό πρώτον, τό
και έλαφρότερον, ήτο «τό παρ' άλλων παθειν», τό δεύτερον, τό βαρύτερον
του πρώτου, «τό ποιησαι εις έτερον» και τό πάντων βαρύτερον «τό παθειν
παρ' έτέρου και ποιησαι εις έτερον».

Δέον νά σημειωθῆ ὅτι, ὅσον πλησιάζομεν πρὸς τὸν ἀρχαῖον κόσμον, τόσοσιν τό πάθος εἶναι εὐρύτερον διαδεδομένον. Κατὰ τὸν Α΄ μ.Χ. αἰῶνα, Δίων ὁ Χρυσόστομος, περὶ τῶν Βορυσθενιτῶν ὁμιλῶν, λέγει ὅτι οὗτοι ἐμαίνοντο περὶ τοὺς ἔρωτας τῶν ἀρρένων, παραμείναντος παρ' αὐτοῖς τοῦ πάθους ἐκ τῆς μητροπόλεως, ὁ αὐτὸς δὲ συγγραφεὺς, ἐν τῷ Εὐβοϊκῷ του, ὁμιλεῖ περὶ πορνοβοσκῶν συγκεντρούντων ἐν Εὐβοίᾳ εἰς ρυπαρὰ οἰκῆματα αἰχμάλωτα σώματα γυναικῶν ἢ παιδῶν.

Μετὰ ταῦτα, μνειάν κιναιδῶν ἢ, ὡς ἔλεγον, τῶν νοσοῦντων τὴν θήλειαν ἢ γυναικείαν νόσον, ποιεῖται ὁ Λουκιανὸς ἀναφέρων τὴν τότε δημῶδη παροιμίαν: «θᾶπτον ἂν πέντε ἐλέφαντας ὑπὸ μάλης κρύψει τις ἢ ἓνα κίναιδον» καὶ βεβαιῶν ὅτι ἡ συνάντησις πρῶτῃ κιναιδοῦ ἐθεωρεῖτο κακὸς οἰωνός.

Ὁ αὐτὸς συγγραφεὺς, ψέγων τοὺς ἀνδροβάτας, προσθέτει: «τὸ δὲ ἄρρεν οὐδενὶ τρόπῳ χαρίζεται θήλειαν ἀπόλαυσιν».

Κατὰ τὸν αὐτὸν αἰῶνα Ἰουστίνος ὁ μάρτυς βεβαιοῖ ὅτι πάντες σχεδὸν οἱ ἐθνικοὶ σύγχρονοὶ του προῆγον οὐ μόνον τὰς κόρας, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἄρρενας καὶ ὅτι: «ἀνδρογύνων καὶ ἀρρητοποιῶν πλῆθος κατὰ πᾶν ἔθνος ἐπὶ τούτου τοῦ ἄγους ἔστηκε».

Τὴν συνήθειαν τῆς ἀρσενικοιτίας πιστοποιεῖ ὁμοίως καὶ ὁ Ἀρτεμίδωρος, ὅταν ἐν τοῖς Ὀνειροκριτικοῖς του γράφει ὅτι, ἐάν νέος ἴδῃ ὅτι ἐγένετο γέφυρα: «πόρνος γενόμενος, πολλοὺς ὑποδέξεται».

Τὸ πρᾶγμα ἐπιβεβαιοῖ καὶ ὁ Ἀθηναγόρας, παρατηρῶν ὅτι τότε: «ἄρσενες ἐν ἄρσεσι τὰ δεινὰ κατειργάζοντο», συμμαρτυροῦντα ἔχων καὶ τὸν Κλήμεντα.

Ἐπανειλημμένως τοῦ πάθους ἐμνημόνευσε καὶ σφοδρῶς αὐτὸ ἔψεξε Κλήμης ὁ Ἀλεξανδρεὺς. Ὁ πατὴρ οὗτος ἀπέτρεπε τοὺς συγχρόνους του ἀπὸ ἀρρενομιξίας καὶ ἀκάρπου σποράς, πιστοποιῶν ὅτι οἱ σύγχρονοὶ του ἦσαν «περὶ τὰ παιδικὰ ἐμμανῶς ἐπτοημένοι», ὅτι συχνὰ οἱ ἄνδρες ἔπασχον τὰ γυναικῶν, τῆς λαγνείας καταστάσεως νόμου, ἢτοι κοινῆς συνηθείας, ὅτι οἱ παῖδες εἶχον διδαχθῆ νά ἀρνοῦνται τὴν φύσιν καὶ νά προσποιῶνται ὅτι εἶναι γυναῖκες καὶ τέλος ὅτι εἰς τὰ συμπόσια συχνὰ εἰσῆρχετο πλῆθος κιναιδῶν.

Μετὰ τὸν Κλήμεντα, Μακάριος ὁ Αἰγύπτιος καταρᾶται τὴν τῶν Σοδόμων ἀσθένειαν, ἢ Σοδομικήν, ὡς λέγειν, ἀμαρτίαν, ὁ Λιβάνιος δὲ λόγον ποιεῖται περὶ τῶν «μισθόν διὰ τὴν ὥραν λαμβανόντων» καὶ περὶ τῶν «ἐπὶ οἰκήματος καθημένων, οἵτινες ἐχαλέπαινον κίναιδοι ὀνομαζόμενοι», ἀναφέρει δὲ τότε καὶ μαστροπὸν τινα νέων Σαβινιανόν.

Ὁ μαθητὴς τοῦ Λιβανίου ἱερός Χρυσόστομος ὁμιλεῖ περὶ μαλακῶν ἢ ἐπὶ τῆς σκηνῆς μαλακιζομένων νέων καὶ πιστοποιεῖ ὅτι πολλοὶ ἐπὶ τῶν χρόνων του, παρατρέχοντες τὰς γυναῖκας: «ἀρρένων σώμασιν ἐνύβριζον», ὅτι ἄλλοι ἐσκόρπιζον τὴν περιουσίαν των «παισὶ πεπορνευμένοις», ἄλλοι δὲ πάλιν ἠνάγκαζον τοὺς νεαροὺς ὑπηρέτας των: «ὑπηρετεῖν διακονίαις ἀτόποις καὶ ἔρωτι μιαρῷ» προσθέτων ὅτι τὸ κακόν: «ἦν ἐν τῇ συνηθείᾳ τῇ κοινῇ». Καὶ συνεχίζων, μετ' ἀπογοητεύσεως λέγει ὅτι καταντᾶ νά εἶναι περιττόν τὸ τῶν γυναικῶν γένος, ἀφ' οὗ πάντα τὰ ἐκείνων πράττουσιν οἱ ἄνδρες, καὶ ὅτι ἡ παιδεραστία ἐπὶ τῶν χρόνων του ἦτο νόμος, τῶν ἀνδρῶν: «ἐν μέσαις ταῖς πόλεσι τὴν ἀσχημοσύνην ἐργαζομένων».

Γρηγόριος ὁ Θεολόγος ὁμιλεῖ δι' ἀσελγῆς μειράκιον ὡσπερ αἱ πόρνοι αἰσχρὰ λυγιζόμενον καὶ καμπτόμενον, διὰ θηλυδρίας ἄρρενας, οἵτινες οὔτε ἄνδρες ἦσαν οὔτε γυναῖκες καὶ οἵτινες ἦσαν ἄνδρες διὰ τὰς γυναῖκας καὶ γυναῖκες διὰ τοὺς ἄνδρας.

Καὶ ἡ κακὴ συνήθεια συνεχίζεται. Βασίλειος ὁ Μέγας εἰς τὸν 87ον κανόνα του ὁμιλεῖ διὰ τὰς ἀρρητοποιίας τῶν ἀρρένων, Γρηγόριος δ' ὁ Νύσσης διὰ τὴν ἐπὶ τῶν χρόνων του παιδεραστίαν.



Παλιὰ διεγερτικὴ κάρτ-ποστάλ.

Τό κακόν κατά τόν Δ' πρός τόν Ε' αἰῶνα εἶχε πολύ ἐνταθῆ, ὡς δεικνύουσι καί αἱ ἀνωτέρω μαρτυρίαι καί ὡς ἐπιπροσθέτως ἐπιβεβαιουῦσιν ὁ τε Ἄμασειας Ἀστέριος ὁμίλων δι' «ἀνδρογύνους ὄνιον παρέχοντας τῷ δήμῳ τήν ὥραν» καί Ἰσιδωρος ὁ Πηλουσιώτης ἀποφαινόμενος ὅτι οὐδεὶς, ἀνδρικόν ἔχων φρόνημα, δεόν νά παρασύρεται ὑπό τῶν ἀνδρογύνων: «τῶν τόν ἀνθρώπινον ἐξορχουμένων βίον», πρός δέ ὁ ἀσκητής Νεῖλος συνιστῶν νά φεύγωσιν οἱ σύγχρονοί του τὰς συναναστροφάς τῶν ἀκαθάρτων νέων τῶν τε εὐμόρφων καί τῶν ἀμόρφων καί αἱ Διαταγαί δέ τῶν ἀγίων Ἀποστόλων συνιστῶσαι: «οὐ παιδοφθορήσεις· παρά φύσιν γάρ τό κακόν». Ὁ Ἰουστινιανός ἔπειτα ὁμολογεῖ ἐν ταῖς Νεαραῖς του ὅτι τινές τῶν συγχρόνων του ἀδεῶς ἐτόλμων ἄρρενες ἄρρεσι τήν ἀσχημοσύνην ἐργαζόμενοι».

Ἐπί τῆς ἐποχῆς τοῦ Ἰουστινιανοῦ ὁ ἱστορικός Ἀγαθίας πιστοποιεῖ ὅτι κατά τόν ΣΤ' αἰῶνα οἱ ἄνδρες: «εἰς ἀλλήλους ξεῖνον ἀγουσι γάμον», ἐν ἐπιγράμματί του δέ ὁμιλεῖ διὰ τήν παιδομανῆ ἀλιτροσύνην, ἐπιμαρτυρεῖ δέ καί Ἰωάννης ὁ Νηστευτής, ὅταν συνιστᾷ εἰς τόν ἐξομολόγον νά ἐρωτᾷ τόν ἐξομολούμενον «περί ἀρσενοκοιτίας» καί: «εἰ, παρά φύσιν, εἰς ἄνδρα ἢ εἰς παιδίον περιέπεσε».

Κατά τόν Η' αἰῶνα, Θεόδωρος ὁ Στουδίτης ὁμιλεῖ διὰ τοὺς «ἀσχημοσύνην πρός τοὺς ἄνδρας ἐπιδεικνυμένους», κατά τόν Θ' ἐν τῷ Ὀνειροκριτικῷ τοῦ Ἀχμέτ γίνεται μνεῖα περί συνουσιασμοῦ μετά νεανίου, ἐν τῇ Ἐκλογῇ δέ τῶν νόμων Κωνσταντίνου τοῦ Πορφυρογέννητου ξίφει ἐτιμωροῦντο οἱ ἀσελγεῖς οἱ τε ποιοῦντες καί οἱ πάσχοντες.

Κατά τόν ΙΓ' αἰῶνα, ὁ οἰκουμενικός πατριάρχης Ἀθανάσιος ζητεῖ ἀπό τόν βασιλέα Ἀνδρόνικον Παλαιολόγον νά μὴ μένωσιν ἀτιμώρητοι οἱ ἄρρενομανοῦντες, κατά δέ τοὺς τελευταίους χρόνους τῆς ἡμετέρας αὐτοκρατορίας ὁ Ἰωσήφ Βρυέννιος φρονεῖ ὅτι εἰς τό κράτος ἐπήρχοντο τά δεινά, διότι οἱ ἄνθρωποι ἦσαν «ἄρρενομανίαις ἐγκείμενοι».

Τά αὐτά ἐφρόνει καί ὁ Γεωργηλάς, ὅστις ἐπίστευεν ὅτι τήν ὑποδούλωσιν τοῦ ἔθνους εἰς τοὺς Τούρκους προεκάλεσεν πλὴν ἄλλων, καί οἱ ἀνδρομανίες, ἐν ᾧ ὁ Μανόλης Σκλάβος συνίστα νά ἀφήσωσιν οἱ σύγχρονοί του τήν ἀρσενοκοιτίαν.

Τέλος, κατά τόν ΙΕ' αἰῶνα, ὁ Κύπριος χρονογράφος Λεόντιος Μαχαιρᾶς πιστοποιεῖ ὅτι τήν ἀρσενοκοιτίαν πολύ συνήθιζον τότε οἱ κάτοικοι τῆς Ἀμμοχώστου.

Τά παιδικά ταῦτα, μέχρι τοῦλάχιστον τοῦ ΣΤ' αἰῶνος, ἐκαλοῦντο δηλίκια (λατ. *deliciae*) καί ἦσαν εἰς τὰς οἰκίας τῶν πλουσίων ἢ νεαροὶ δοῦλοι ἢ καί εὐνοῦχοι πρός φυλακὴν μὲν τῶν γυναικῶν παραλαμβανόμενοι, οἱ ἴδιοι ὁμως ὑπό τῶν δεσποτῶν ὡς γυναῖκες χρησιμοποιοῦμενοι, παρά τὰς ὑπὸ τῶν νόμων ἐπιβαλλομένας ποινάς.

Κατά τόν Γεώργιον Μοναχόν, τὰ ὄντα ταῦτα, μὴ δυνάμενα κανονικῶς νά συννευρεθῶσι μετά γυναικῶν: «διὰ χειρός καί δακτύλου ἔφθειρον τὰς ἀθλίας». Περὶ τῶν εὐνούχων τούτων, κατά τόν Δ' πρός τόν Ε' αἰῶνα, ὁ Ἀλεξανδρείας Κύριλλος λέγει ὅτι: «τὰ τῶν γυναικῶν ἔπασχον μετ' ἀνδρῶν ὡς γυναῖκες μαλακῶς εὐναζόμενοι». Κατά τόν ΣΤ' αἰῶνα, Ἰωάννης ὁ Νηστευτής ἐζητεῖ, ἵνα ὁ ἐξομολογούμενος ἐρωτᾶται «περί συνουσίας εὐνούχου», κατά δέ τόν Θ' ἐν τῷ Ὀνειροκριτικῷ τοῦ Ἀχμέτ φέρεται: «ἐάν τις ἴδῃ ὅτι συνουσίασεν εὐνούχῳ...», ἀναφέρεται δέ ἐν τοῖς Βασιλικαῖς ὁ δι' ἡδονὴν εὐνούχισας τινά.

Εἶπον εἰς τὰς οἰκίας τῶν πλουσίων ὄντως τοιαύτης φύσεως ἐκτροπαὶ μαρτυροῦνται, δυστυχῶς, καί εἰς τὰς οἰκίας ἀτόμων ἀνωτέρας κοινωνικῆς τάξεως. Οὕτως ἀναφέρεται δηλίκιον στρατηλάτου, ὁ ἐπὶ Ἰουστινιανοῦ ὑπαρχος Ἰωάννης ὁ Καππαδόκης μαρτυρεῖται ὅτι: «ἐτρέφα μεираκίοις ψιλοῖς καί μήπω λείψ

τοῦ σώματος ἄρρενοφανέσι», Θεοδόσιος ὁ μικρός: «ἐφίλει ἔρωτι Χρυσάφιον κουβικουλάριον ὡς πάνυ εὐπρεπῆ ὄντα», ὁ Λουκιανός, ἐν τῷ ἔργῳ του Ἔρωτες, διαζωγραφίζει τήν ροπὴν τῶν πλουσίων πρός νεαρά παιδάρια, περὶ Κωνσταντίνου τοῦ Ε' φέρεται ὅτι ἐφίλει τοὺς εὐεῖδεις, ὡς παιδεραστῆς δέ κατά τόν Ε' αἰῶνα κατηγορήθη καί ὁ Μακεδόσιος, Νεόφυτος δέ ὁ Ἐγκλειστος βεβαιοῖ ὅτι ἐπὶ Λέοντος τοῦ Μεγάλου ὁ σοδομισμὸς ἐπεκράτει «οὐ μόνον παρά τοῖς τυχούσι, ἀλλὰ καί μέχρι τῶν ἀρχικωτάτων τούτων καί περιβλέπτων ἀνδρῶν». Πρόσθετες ὅτι ἐπὶ Ἰουστινιανοῦ, κατά τόν χρονογράφον, εὐρέθησαν ἄρρενοφθόροι πολλοὶ ἄρχοντες καί ἀρχιερεῖς, κατά δέ τόν Μαλάαν, ἐπὶ τῶν χρόνων του εὐρέθησαν πολλοὶ ἀνδροκοῖται.

Παιδάρια βινούμενα, ἢ καί νέους, ἠδύνατό τις νά συναντήσῃ εἴτε εἰς τῶν πλουσίων τὰ συμπόσια, ἔνθα μνημονεύονται: «ἀβρῶν κλάσεις παιδῶν κινουμένων ἀνάνδρως» ἢ: «οἱ καθ' ἐκάστην ἡμέραν κυμβαλίζοντες πεπορνευμένοι», ἢ εἰς διάφορα ἐργαστήρια καί καπηλεῖα, εἴτε εἰς πορνεία εἴτε καί, ὡς πολλάκις παρεπονοῦντο οἱ Βυζαντινοί, εἰς τὰ θέατρα, ὅπου οἱ ὄρχησταὶ ἤσκουν καί ἀθεμίτους ἔρωτας.

Τὰ ἄθλια ταῦτα ὑποκείμενα, ἵνα τοὺς ἐραστάς προσελκύσωσι, διάφορα μετεχειρίζοντο μέσα· ἢ δῆλα δῆ, κύπτοντες, ἔκαμνον ἀπρεπεῖς κινήσεις, ἀπογυμνούντα τὰ τῆς φύσεως ἀπόρρητα, ἢ ἀπρεπῶς τὰς χεῖρας ἐκίνουν, ἢ τήν κεφαλὴν ἐδῶ καί ἐκεῖ ἐκκλινον, ἀκρατῶς καί ἀναιδῶς γελῶντα. Πρὸς τούτοις ἐκοσμοῦντο καθ' ὑπερβολὴν. Ὁ Ἀλεξανδρεὺς Κλήμης ὁμιλεῖ περί καλλωπισμοῦ τῶν προϊσταμένων παιδαρίων, τὰ ὅποια πρός τοῦτο οἱ ἀνδραποδοκάπηλοι ἐβίαζον.

Ὁ Ἰουλιανός ἔψεξε τοὺς Ἀντιοχεῖς, διότι παρ' αὐτοῖς ὑπῆρχον: «παιδάρια περὶ κάλλους ἀμιλλώμενα τοῖς γυναιξί», ἐτόνισε δέ καί Ἰσιδωρος ὁ Πηλουσιώτης ὅτι ἐπὶ τῆς ἐποχῆς του οἱ ἀνδρόγυνοι ἐθήρευον τοὺς ἄνδρας διὰ τοῦ καλλωπισμοῦ.

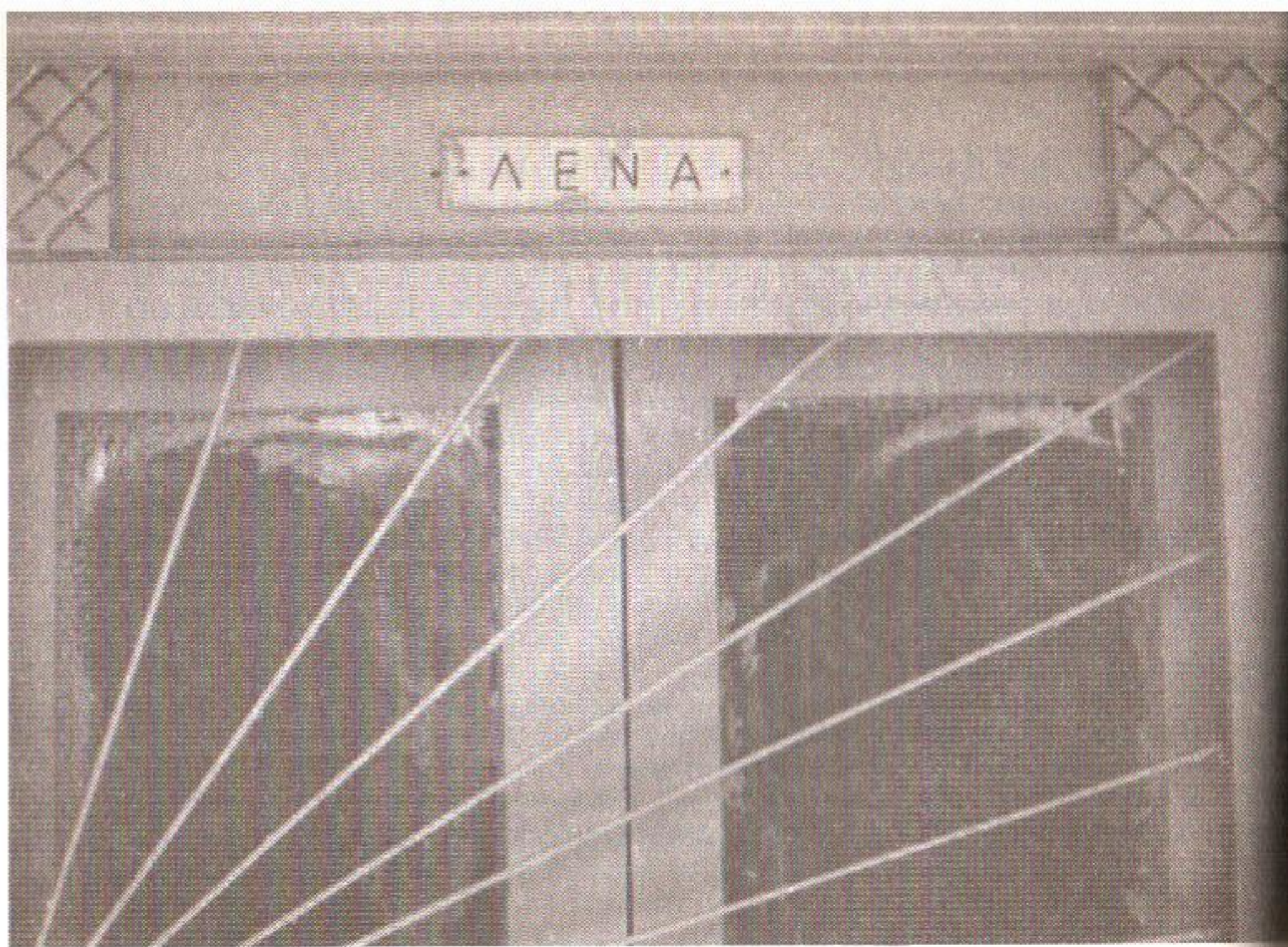
Μέρος τοῦ καλλωπισμοῦ τῶν τοιοῦτων ἐννοεῖται ὅτι ἀπετέλει ἢ ἐπιμελής ἀνάδεσις τῆς κόμης, τήν ὁποῖαν οὗτοι οὕτω προσέδενον, ὥστε νά ἀποτελεῖται ἐπὶ τῆς κεφαλῆς κεκρύφαλος, ἔπειτα ἢ χρῆσις μύρων, ὡς καί ἡ περί τόν λαὸν μόνον περίθεσις χρυσῶν περιδεραιῶν.

Ἡ τοιαύτη ἀπό τῆς φύσεως παρέκκλισις ἐλύπει τοὺς ὀρθῶς φρονούντας, καί δῆ καί τοὺς ἡγεμόνας, οἵτινες ἐλάμβανον μέτρα κατά τοῦ κακοῦ καί τοὺς ἀρχαίους Ἑλληνικοὺς νόμους ἀκολουθοῦντες. Ὁ Μ. Κωνσταντίνος, ἐπὶ παραδείγματι, βλέπων ὅτι ἡ παιδεραστία διενηργεῖτο ἐλευθέρως καί μέγας ἦτο ὁ ἀριθμὸς τῶν κιναιδῶν, ἔλαβεν αὐστηρὰ μέτρα.

Μέτρα ἐπ' ἴσης αὐστηρὰ ἔλαβε καί Ἀναστάσιος ὁ Δίκωρος κατά τῶν παίδων, οἵτινες, ἄνδρες ὄντες, ἤθελον νά εἶναι γυναῖκες. Τρίτος ἐρχεται ὁ Ἰουστινιανός, ὅστις διὰ τῆς Νεαρᾶς του περὶ ἀσελγαινόντων διέταξεν ἵνα ἀπόσχων ἄρρενες τῆς πρὸς ἄρρενας ἀσχημοσύνης ὑπομνήσκων τὰς ὑπὸ τῶν νόμων ἐπιβαλλομένας ποινάς καί ἀπειλῶν πικροτάτας τιμωρίας ὑπὸ τοῦ ἐπάρχου τῆς πόλεως ἐπιβαλλομένας.

Ὁ Κώνστας ὠρῖσε τήν ποινὴν τοῦ θανάτου κατ' ἐκείνου, ὅστις ἐβίνει παρά φύσιν. Περὶ φυλακίσεως δέ ἀρσενοκοιτῶν ὁμιλεῖ ὁ Ἰωάννης Δαμασκηνός. Τό πάθος τῆς ἀρσενοκοιτίας ἐχαρακτηρίζετο ὑπὸ τῶν Βυζαντινῶν ὡς ἡ τῶν Σοδόμων ἀσθένεια ἢ Σοδομιτισμὸς, οἱ δ' εἰς τοῦτο δουλεύοντες ὡς Σοδομίται ἢ Σοδομηνοί, ἀπὸ τῶν Σοδόμων ἐκείνων.

Ἀπέναντι τῆς τοιαύτης ἐκτροπῆς, ὁ Χριστιανισμὸς ἔλαβε στάσις διδασκῶν διὰ τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἀνδρῶν καί τῶν ἐξομολόγων ὅτι ἢ παρά φύσιν ἐργασία ἐξοργίζει τόν Θεόν, ὅστις, πλὴν ἄλλων δεινῶν, καί σεισμούς πέμπει καί ἄλλα σημεῖα καί τέρατα ποιεῖ.



Θεσσαλονίκη. Τό μπουρδελάκι τής Λένας. Φωτογραφία Μανόλη Ξεξάκη.

Παρά τήν Ἐκκλησίαν δέ καί ἡ Πολιτεία ἔλαβε μέτρα, αὐστηρῶς τοὺς ἀσελγαίνοντας τιμωροῦσα. Οὕτω, παλαιότερον, ὁ Ἰούλιος νόμος ἐτιμῶρει διὰ ξίφους ἐκεῖνους, οἵτινες ἐτόλμων μετ' ἄρρένων τήν ἀθέμιτον ἀσέλγειαν, Λέων ὁ Μέγας τοὺς τοιούτους ἐφυλάκιζεν ἢ ἐξώριζεν ἢ καί κατεπόντιζεν. Ὁ Ἰουστινιανός, ὡς εἴρηται, κεφαλικῶς ἐτιμῶρει τοὺς ἀρσενοκοίτας, τιμωρία ἐπαναλαμβανομένη ἐν τῷ Προχείρῳ νόμῳ, τῷ ἠύξημένῳ Προχείρῳ καί τῇ κατὰ τό Πρόχειρον μεταβεβλημένῃ Ἐκλογῇ.

Ἡ κεφαλικὴ ποινὴ μετὰ ταῦτα ἐμετριάσθη, ὡς φαίνεται ἐκ τῶν Βασιλικῶν, κατὰ τὰ ὁποῖα οἱ ἀσελγαίνοντες, τυπτόμενοι καί κορευόμενοι, ἐξωρίζοντο.

Ἐν τῇ Ἐκλογῇ τῶν νόμων Κωνσταντίνου τοῦ Πορφυρογεννήτου ἀναγινώσκωμεν: «Οἱ ἀσελγεῖς, ὃ τε ποιῶν καί ὁ ὑπομένων, ξίφει τιμωρεῖσθωσαν· εἰ δέ ὁ ὑπομένων ἦττων τῶν ἰθ' ἐτῶν εὐρεθῆ, συγχωρεῖσθω ὡς τῆς ἡλικίας δηλούσης μὴ εἰδέναι αὐτόν τό τί ὑπομένει».

Κατά τήν Ἐκλογὴν λοιπόν τῶν νόμων, ὁ ἀσελγῆς ὁ ὑπομένων, ἐάν ἦτο ἦττων τῶν ἰθ' ἐτῶν, συνεχωρεῖτο, ἀλλά κατὰ τήν ἰδιωτικὴν ἠύξημένην Ἐκλογὴν, ὁ ἦττων τῶν ἰθ' ἐτῶν ἐτύπτετο, εἰς μοναστήριον εἰσαγόμενος: «ὡς τῆς ἡλικίας δηλούσης ἀκουσίως τοῦτο πεποιηκέναι».

Κατὰ τὰ Βασιλικά: «ὁ ἐπιχειρῶν ἀπρεπῆς τι ποιῆσαι ἄρρενι κἂν εἰ ἀπελευθέρῳ ἢ δούλῳ, ἐνάγεται τῇ περὶ ὕβρεως ἀγωγῇ». Κατὰ τοὺς πανδέκτας, τό νά παραπέσει τις εἰς ἀσέλγειαν παῖδα ἢ παιδίσκην ἐθεωρεῖτο ἀδίκημα κατὰ τῶν καλῶν ἠθῶν, ὁ δ' ἔνοχος, τελεσθέντος τοῦ ἐγκλήματος, ἐτιμωρεῖτο διὰ θανάτου.

Κατὰ τὰς Ἀσίζας τῆς Κύπρου: «οἱ Σοδομίται ἐντέχονται νά ἀποθάνουν κακόν θάνατον, ἄσχημον».



Θεσσαλονίκη. Ὁδός Καπετάν-Πατρίκη. Φωτογραφία Μανόλη Ξεξάκη.

Τέλος, κατὰ τοὺς νόμους τῶν Ὀμηριτῶν τοῦ ἐπισκόπου Ταφάρων Γρηγεντίου, οἱ ὁποῖοι ἐν πολλοῖς πρὸς τήν Βυζαντινὴν νομοθεσίαν συμπίπτουσιν, ὁ προξενῶν μοιχείαν παίδων καί εὐνούχων ἔπρεπε ν' ἀφαιρῆται τήν γλῶσσαν εἴτε ἀνὴρ ἦτο, εἴτε γυνή.

Πλὴν τῶν ἀνωτέρω ποινῶν, συχνότατα ἔχομεν μνημονευομένην καί τήν καυλοκόπησιν τοῦ ἀθεμιτουργοῦντος καί εἶτα τήν διαπόμπεισιν αὐτοῦ.

Κατὰ τοὺς νόμους, ἐπ' ἴσης, ἐκωλύετο νά συνηγορῆ ὑπὲρ τῶν ἄλλων, ὅστις ἐπὶ τοῦ ἰδίου σώματος ἔπαθε τὰ γυναικῶν.

Καί ἡ Ἐκκλησία, διὰ τὸν αὐτὸν λόγον ἐπέβαλλε ποινάς. Κατὰ τὸν Μ. Βασίλειον, ὁ τήν ἀσχημοσύνην εἰς τοὺς ἄρρενας διαπράξας, μετανοήσας καί ἐξομολογηθεὶς, ἐπὶ δέκα καί πέντε ἔτη ἔπρεπε νά κωλύεται τῶν ἁγιασμάτων, νηστεύων καί προσκλαίων, μετὰ τήν πάροδον δ' αὐτῶν νά μεταλαμβάνῃ, ποινὴ, ἣν ἐμετρίασεν ὁ αὐστηρὸς Θεόδωρος ὁ Στουδίτης, ὅρισας, ἵνα ὁ πταίσας μὴ κοινωνῆ ἐπὶ δύο ἔτη, ἀφ' οὗ ἐλεγχθῆ ὅτι πράγματι μετανόησεν, ἐν τῷ μεταξύ ξηροφαγῶν καί κάμνων ἡμερησίως διακοσίας μετανοίας, ἐπὶ τρία δ' ὁ Ἰωάννης Νηστευτῆς, Γρηγόριος δ' ὁ Νύσσης ἐπὶ δέκα καί ὀκτώ ἔτη ἐκώλυε τῆς μεταλήψεως τὸν ἀρσενοκοιτοῦντα.

Ὁ διὰ νηπιότητα ἢ πτωχείαν ἢ βίαν ἢ καθ' ὅλου βινηθεὶς δέν ἐπετρέπετο νά γίνῃ διάκονος ἢ ἱερεὺς, ἐάν δέ τις, γενόμενος κληρικός, ἐξηκολούθει νά βινηθῆ, τότε, κατὰ τὸν Ἰωάννην τὸν Νηστευτὴν, ἀπηγορεύετο τό ἱεουργῆ, καταβιβαζόμενος εἰς τήν τάξιν τοῦ ἀναγνώστου. Κατὰ τὸν αὐτὸν ἱερόν ἀνδρα, ἠδύνατο νά ἱερωθῆ παιδίον οὐχὶ φθαρέν, ἀλλά «εἰ εἰς τοὺς μηρούς τήν ροὴν ἐδέξατο». Κατὰ τὸν 51ον κανόνα τοῦ Μ. Βασιλείου, ἱερεὺς ἀρρενομανήσας εἰς τήν ἰδίαν γυναῖκα καθηρεῖτο.

Τέλος ὁ ἐπίσκοπος δέν ἔπρεπε νά δέχεται τὰς προσφοράς τοῦ κιναίδου.

Πάνω σ' αυτά πού συνέβαιναν στην ήμετέραν αυτοκρατορίαν (ἄς καγχάσω!) τί νά προσθέσω ἐγώ ὁ φουκαράς;

Στό Ἐγχειρίδιον τοῦ Καλοῦ Κλέφτη εἶπα ὀλίγα τινά περί ὀθωμανικοῦ δικαίου. Στήν Ἑλλάδα οἱ ἐπιπόλαιοι γιατροί μεταφύτευσαν καί ἔθεσαν σέ λειτουργία τόν ὄρον ὁμοσεξουαλικότητα. Ἡ σύγκριση, κατόπιν τούτου εἶναι πλήρης. Αὐτή τήν σύγκριση τήν καλλιεργεῖ, ἐνσυνειδήτως, καί τό περιοδικό ΑΜΦΙ (πού, ἐπιπροσθέτως, σνομπάρει τούς τραβεστί). Ἐλπίζω ὅτι, μελλοντικῶς, θά μοῦ δοθεῖ ἡ εὐκαιρία γιά νά μιλήσω περί τῆς ἐν Ἑλλάδι ἀνατολίτικης ὁμοφυλοφιλίας, πού δέν ἔχει νά κάνει μέ αὐτό πού ὑπάρχει (καί πού συζητιέται) στήν Εὐρώπη.

Τό μοναδικό θύμα τῆς ἀνατολίτικης παιδεραστίας εἶναι ὁ πούστης. Στήν καμπούρα τοῦ πούστη ξεσπάνε ὅλες οἱ μπόρες. Ὁ πούστης φταίει γιά ὅλα. Ὁ πούστης πρέπει νά πληρώσει ὅλα τά σπασμένα. Ἡ σχετική παράδοση ἔχει μέγα παρελθόν. Δανείζομαι, καί πάλι, λίγους στίχους ἀπό τό δημοτικό τραγούδι:

κι ἄν ἐβγῶ τί θά κερδέσει
πούστης μέ στραβό τό φέσι!
κι αὐτή μοῦ ἔλεγε: πούστη, δέ σ' ἔχω χρεια...
βαρεῖτε τον τόν κερατά, βαρεῖτε τον τόν πούστη...
(για)τί ἐσκώθηκαν δυό πούστικα καί περπατοῦν τή νύχτα...
σύρτε, φέρτε μου τόν πούστη, τό βιλετζενά...

Σέ κάποιο δημοτικό τραγούδι μιά κοπέλα θρῖζει τόν ἄπιστο ἀγαπητικό τῆς

– ποῦ ἤσουν, πούστη καί προδότη καί βελεντζινά;
ποῦ ἤσουν πέρσι τό χειμῶνα κι ἀντιπρόπερσι!

Ἡ λέξη βιλετζενάς / βελεντζινάς σημαίνει: ὕπουλος. Σέ ἓνα γιανιώτικο τραγούδι ὑπάρχει ὁ ἐξῆς διάλογος

– σέ τί χαμάμι θέ νά πᾶς;
– ἄιντε, πούστη, τί ρωτᾶς;
– νά σοῦ στείλω λεμονάδα / νά σέ πιάσω φιληνάδα...

Παρατηρούμε τήν ἴδια ἀθυροστομία σέ πιό κοντινά μας χρόνια. Τό 1975, ἐδημοσίευσε τό παρακάτω μουρμούρικο τραγούδι τῆς φυλακῆς

Κούνα, μπέμπη, τόν κεφτέ σου
νά φχαριστηθεῖ ὁ τζές σου.
Κούνα, μπέμπη, τόν κλανιά σου
νά φχαριστηθεῖ ἡ καρδιά σου.

Στήν ἀρχική ἐκδοση τῶν Ρεμπέτικων τραγουδιῶν (1968) εἶχα συμπεριλάβει τό τραγουδάκι

Πούστης τόν πούστη ἀγαπᾶ, πουτάνα τήν πουτάνα,
κι ὁ Γιώργης ὁ κολομπαράς τούς παίρνει ὅλους σθάρνα.

Τώρα θάθελα νά προσθέσω τίς ἐξῆς σχετικές λαϊκές ἐκφράσεις

νάχαμε μιά μάντρα κώλοι / γιά νά τούς γαμοῦμε ὅλοι!
μακριά ἀπ' τόν κώλο μου κι ὅπου θές χώσου!
φέρτε τό ταψί μέ τ' ἀλεύρι!
φέρτε τό κωλόμετρο!

πάρε φόρα κι ἔλα νά μοῦ τά κλάσεις!

θά μοῦ κλάσεις τ' ἀρχίδια!

ἔλα με τήν ὀπισθεν!

μαγκιά, κλανιά κι ἐξάτμιση καί κώλο φιλιστρίνι!

ἄντε, ρέ ξεσκισμένε! (κτλ. κτλ. κτλ.).

Ἡ ἐκφραση μακριά ἀπό τόν κώλο μου κι ὅπου θές χώσου! Ξεκινάει, ἴσως, ἀπό τήν παροιμία: ὄξω, ψωλή, ἀπ' τόν κώλο μου, κι ἄς πάει στή μάνα μου! Οἱ πειραχτικές ἐκφράσεις: φέρτε τό ταψί μέ τ' ἀλεύρι! (ἢ – τή στάχτη!) –καί– φέρτε τό κωλόμετρο! δέν χρειάζονται ιδιαίτερες ἐπεξηγήσεις. Στήν ἀργκό τῆς φάρας τά ὀπίσθια ἀποκαλοῦνται καί καρντάν –ἢ– διαφορικό (ἀμφότερα προήλθαν ἀπό τήν γλώσσα τῶν αὐτοκινητιστῶν). Ἡ ἐκφραση κώλος τριφασικός εἶναι κι αὐτή τεχνικῆς καταγωγῆς. Συχνά ἀκούμε νά λένε: θά πάρει τό μεγάλο βραβεῖο γιατί ἔκανε τό κωλόπαιδο! Ἐδῶ, ἡ λέξη κωλόπαιδο σημαίνει: νεογένητο τεχθέν ἐκ τοῦ ἀφεδρώνος. Αὐτό ὑπαινίσεται ὁ Σκαρίμπας, στό Γορίλλας καί γορίλλες (1979), ὅταν λέει: φιλοδοξοῦν τό μεγάλο βραβεῖο... πού δίνει στούς «κατορθωματίες» αὐτοῦς ἡ Ἑλβετία. Δέν θά ἐξετάσω τά παράγωγα τῆς λέξεως πούστης (< τουρκικό *puşt*). Στά κοσμικά σαλόνια χρησιμοποιοῦν τό συνόνυμο τοιοῦτος. Ἄλλά, ὁ Ροῦδης δέν ἐνοεῖ αὐτό, στό κείμενό του Ἡ πρώτη του μονομαχία, ὅταν γράφει: ἐκάθηντο τρεῖς κομποῖ νεανίσκοι, καί εἰς πρώην τοιοῦτος μετά δύο κυριῶν. Ἡ λέξη μπινές ἔχει μίαν ἰδιάζουσα σημασία: ὑποδηλώνει τόν ἐνεργητικο-παθητικό ὁμοφυλόφιλο. Ὁ Ἀνδριώτης ἀναγεί τήν λέξη μπινές στό ρῆμα μπινεύω. Τό ρῆμα μπινεύω – πού σημαίνει: καθαλάω (< τουρκικό *binmek*) – μᾶς εἶναι γνωστό καί ἀπό τό δημοτικό τραγούδι (...μπινεύουν τ' ἄλογά τους, σειέτ' ἡ μαυρογῆς...). Μά ἡ λέξη μπινές φρονῶ ὅτι προήλθε –μέ ἀναγραμματισμό– ἀπό τό τουρκικό *ibne*. Ὑπάρχουν κι ἄλλα συνόνυμα τοῦ θηλυπρεποῦς (ντίγκι-ντάγκας / φλόρος κ.ἄ.). Οἱ ὁμοφυλόφιλοι ἀπεχθάνονται τήν λέξη πούστης. Ὡς πρός τήν τεχνική τῶν ἐπαφῶν μεταξύ πούστηδων καί ἐπιθητόρων μπορεῖτε νά διαβάσετε τό ἀφήγημα Ἡ ἐξοδος τοῦ Περικλή Σφυριδῆ, πού ἐδημοσίευσε ἐσχάτως ἡ Διαγώνιος. Δέν ἐπιθυμῶ νά μιλήσω περί μοναστηριῶν καί τά τοιαῦτα. Μίλησε, κάποτε, ὁ Κορνάρος κι ἄρπαξε πέντε χρόνια φυλακή. Εἶναι μάταιο νά ξεφτιλίζεις τούς ξεφτιλισμένους.

Κάποτε θά πρέπει νά γράψω μιά μελετοῦλα γιά τούς κολομπαράδες. Ὁ Σπαθάρης, στό Ἀπομνημονεύματά του (1960), σημειώνει: μόλις ἔφευγε ὁ κάθε καραγκιοζοπαίχτης, γιόμιζε ἡ ἀστυνομία ἀπό πατεράδες πού τούς εἶχανε διαφθεῖρει τά παιδιά τους. Ὁ Σπαθάρης λέει κι ἄλλα πολλά. Οἱ κολομπαράδες ἐπύκνωναν ἰδιαίτερος τίς τάξεις ὀρισμένων ἐπαγγελμάτων πού εἶχαν συνάφειες μέ πιτσιρικά (μπαλωματήδες, ψιλικατζήδες). Θυμάμαι πολύ καλά τό κυνηγητό πού μᾶς ἔκαναν –σάν εἴμασταν παιδιά– οἱ κολομπαράδες. Σήμερα, σπανίως τούς συναντᾶς: μά κάποτε οἱ κολομπαράδες ἦσαν ὁ ἐφιάλτης τῶν γονιῶν.

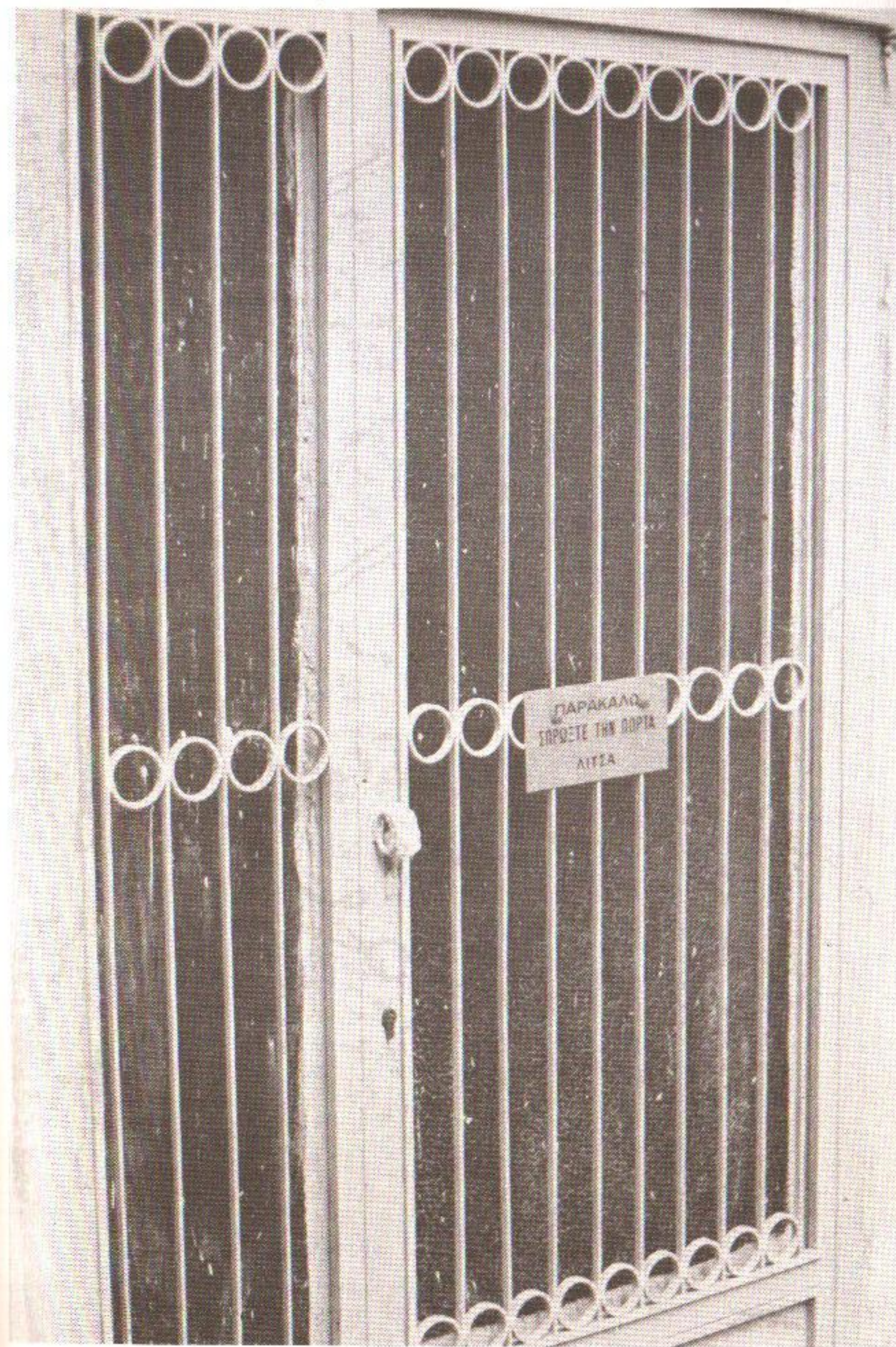
Ὡς τώρα μίλησα γιά τόν ὁμοφυλοφιλικό σοδομισμό. Στήν Ἑλλάδα, ὁ σοδομισμός τείνει καί πρός τήν γυναίκα. Βλέπετε, αἱ κτηνώδεις ὀρέξεις δέν ἔχουν τελειωμό...

Ὁ σοδομισμός εἰς βάρος τῆς συζύγου δέν ἀποτελεῖ, εὐθέως, λόγον διαζυγίου. Ὡστόσο, σύμφωνα μέ τήν δικαστική πρακτική, εἶναι λόγος διαζυγίου. Ἄν ὁ σύζυγος μηνυθεῖ ἐπί σοδομισμῶ ἀρπάζει τρία χρόνια φυλακή (αὐτή εἶναι ἡ ταρίφα). Τέτιες μηνύσεις, συχνά, ὑποκρύπτουν ἐκβιασμό. Ἐνα κιτάπι τῆς βυζαντινῆς ἐποχῆς γράφει: ἄνθρωπος, ὅς ἐάν κοιμηθῆ μετά ἄρρενος κοίτην γυναικός βδέλυγμα ἐποίησαν· θανατούσθω. Ὁ σοδομισμός δέν προήρχετο πάντοτε ἀπό τό σχετικό βίτσιο τοῦ ἄντρα. Τίς περισσότερες φορές ἦταν βασισμένος στήν κοινή συναίνεση, ἐξαιτίας δύο κινδύνων: διακόρευση / ἐγκυμοσύνη. Στήν Σικελία, ἐπί αἰῶνες, οἱ κοπέλες ἀνεχόντουσαν τόν σοδομικόν ἔρωτα, γιά νά περισώσουν τήν πολύτιμη παρθενιά. Στήν Ἑλλάδα ἡ παρθενιά ἦτο ἐξίσου ἀπαιτητή. Ὁ Φαίδων Κουκουλές γράφει:

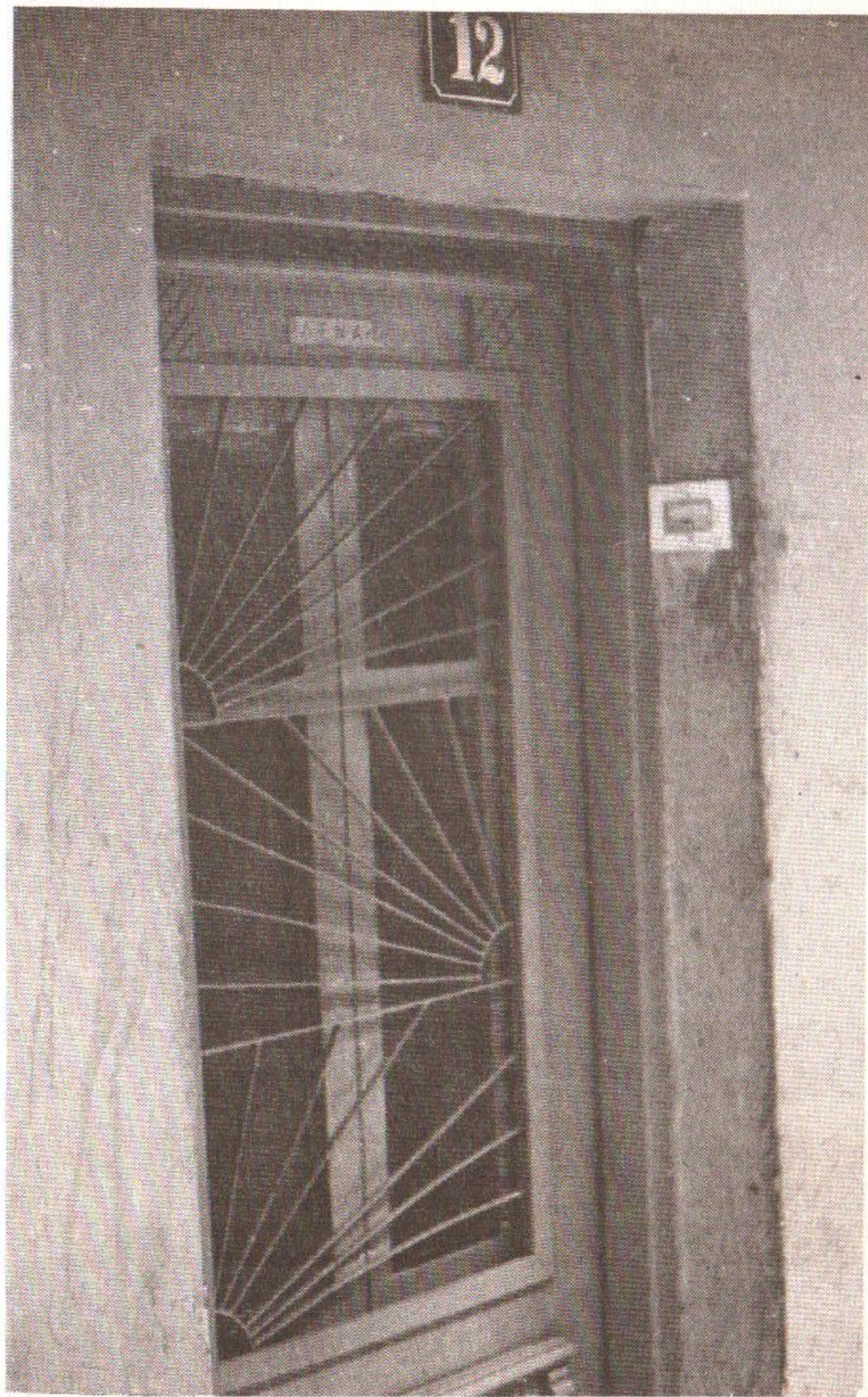
Κατά τόν Προκόπιον ἢ τοῦ Ἰουστινιανοῦ Θεοδώρα: «ἐν μαστροπέῳ πολύν τινα χρόνον ἐπί ταύτῃ δῆ τῇ παρά φύσιν ἐργασία τοῦ σώματος διατριβήν εἶχε». Ἐγραψε δέ καί Ἰωάννης ὁ Νηστευτής, ἐν τῇ Ἀκολουθίᾳ καί τάξει τῶν ἐξομολογουμένων «Τό μέντοι τῆς ἀρσενοκοιτίας μῦθος πολλοί καί μετά τῶν γυναικῶν αὐτῶν ἐκτελοῦσι». «Ὁ εἰς γυναῖκα ἐπί τόν ἀφεδρῶνα ἀμαρτῶν καί μάλιστα εἰ οὐχί ἄπαξ ἀλλά πολλάκις ποιήσας φανείη» ἐχωρίζετο τῆς κοινωνίας ἐπί τρία ἔτη. Κατά μεταγενεστέρους Νομοκάνονας, ἐπικαλουμένους τās ἀποφάσεις τοῦ πατριάρχου Ἰωάννου τοῦ Νηστευτοῦ καί Γρηγορίου Θεσσαλονίκης, ὁ παρά φύσιν μετά γυναικός συνευρισκόμενος ὤφειλε ν' ἀπέχη ἐπί δεκαπέντε ἔτη τῆς θείας κοινωνίας, ἡ δέ σύζυγός του ἠδύνατο νά τόν χωρίσῃ λαμβάνουσα ὀπίσω τήν προικὰ τῆς καί τήν προγαμιαίαν δωρεάν καί ἐκ τῆς περιουσίας του ποσόν ἴσον πρός τό ἕνα τρίτον τῆς προγαμιαίας δωρεᾶς.

Στήν Παλατινή Ἀνθολογία ὁ Διοσκουρίδης, μέ ἐπίγραμά του, συμβουλεύει ὅταν ἡ γυναίκα τυγχάνει ἐγκυος νά τέρπεται *ροδοειδέϊ πυγῇ*, ἐνῶ ὁ Λουκιανός τονίζει: *γυναικί μὲν καί παιδικώτερον χρώμενον ἐξεστὶν εὐφρανθῆναι διπλασίας ἀπολαύσεως ὁδοῦς διανοίξαντα*. Στίς Ἀσίδες τῆς Κύπρου ἕνα κεφάλαιο ἐπιγράφεται: *Περὶ τῆς γυναίκας ὅπου ἀγκαλεῖ ἕναν ἄνθρωπο ὁποῦ πέφτει μετά τῆς παρά φύσης*. Οἱ γυναῖκες ἔτρεμαν στήν ἰδέα τῆς ἐγκυμοσύνης. Γιά νά ἀποφύγουν τόν κίνδυνο ἐπλάγιαζαν ἀκόμα καί μέ χαντούμηδες. Ὁ Κουκουλές λέει:

Κατά τό Πηδάλιον: «ἐάν γυνή πέση μέ εὐνοῦχον, τρεῖς χρόνους ἐπιτιμᾶται ξηροφαγοῦσα μετά τήν ἐνάτην καί γονυκλισίας ποιοῦσα καθ' ἐκάστην τριακοσίας». Κατά τόν Ἰουβενάλιον ὑπῆρχον Ρωμαῖαι, αἵτινες, ἵνα μή καταφύγωσιν εἰς ἀμβλωσιν, ἠρέσκοντο εἰς μαλακά φιλήματα καί συγκοιτασμούς μετ' ἀγενοίων καί νωθρῶν εὐνοῦχων. Πρόσθετες ὅτι κατά τοὺς Βυζαντινοὺς χρόνους εὐνοῦχοι ἤρχοντο εἰς γάμου κοινωνίαν· διὰ τοῦτο Λέων ὁ Σοφός διὰ Νεαρᾶς του οὐ μόνον ἀπηγόρευσε τοὺς τοιοῦτους γάμους, ἀλλά καί διέτασσε τήν καθαίρεσιν τοῦ ἱερέως τοῦ τελέσαντος αὐτούς.



Θεσσαλονίκη. Τῆς Λίτσας. Φωτογραφία Μανόλη Ξεξάκη.



Θεσσαλονίκη. Της Λένας. Φωτογραφία Μανόλη Ξεθάκη.

Σέ κάποιο δημοτικό τραγούδι βρίσκω τούς στίχους
*Θά στόνε κόψω θέλω, κομποχείλα μου,
 μέ δυό ζυγιές νταούλια καί τ' ἀρχίδια μου·
 νά στόνε κόψω θέλω πίσω ἀπ' τόν κωλιά,
 νάρχεσαι τριγύρο νά προγκᾶς τ' ἀρνιά!*

Μάταια ἔψαξα νά βρῶ κάτι, σχετικό μέ τό θέμα μου, στό ἐκλαϊκωτικό βιβλίο *Αἱ γυναῖκες εἰς τήν λαογραφίαν* τοῦ Στίλπωνος Κυριακίδη. Ὁ Στίλπων Κυριακίδης δέν ἦταν Φαίδων Κουκουλές. Ὁ Κουκουλές, δουλεύοντας σάν μυρμηγκι, συνέλεξε χιλιάδες εἰδήσεις, καταρτίζοντας τελικῶς τό πανόραμα τῆς βυζαντινῆς κοινωνίας. Ὁ Κουκουλές, ἄνευ δισταγμοῦ, προβάλλει ὡς καί σιχαμερές λεπτομέρειες. Μά –εἰλικρινῶς– ἀξίζει νά τόν ἀκούμε:

Ἐνταῦθα μετ' ἀποτροπιασμοῦ ἀναφέρομεν τήν ρυπαράν ἐνίων Βυζαντίδων συνήθειαν, ἣν, δυστυχῶς, ἀκολουθοῦσι νῦν καί τῶν ἀπλοϊκωτέρων πολλαί γυναῖκες, καθ' ἣν, πρὸς πρόκλησιν ἔρωτος, κρυφίως δίδουσι εἰς τούς συζύγους ἢ ἔραστᾶς νά πῶσιν αἷμα ἐκ τῶν καταμνηνίων των. Σαφῶς τό πρᾶγμα ἀναφέρει ὁ τοῦ Μ. Βασιλείου μαθητῆς Βασίλειος, γράφων: «Μολύνουσι γάρ (αἱ γυναῖκες) καί ἐν ταῖς συνηθείαις τῶν καταμνηνίων αὐτῶν, μή εἰδότας τούς ἄνδρας».

Καί ἐπειδὴ περί μαγικῶν μέσων ὁ λόγος, δέν κρίνομεν ἄσκοπον νά παρατηρήσωμεν ἐνταῦθα ὅτι, ὡς ἐξ ἀρχαίων καταδέσμων καί φιλτροκαταδέσμων γνωρίζομεν, ἐδένετο τοῦ ἐχθροῦ τό μόριον καί τῆς γυναικός ὁ κύσθος, ὥστε νά μή δύναται νά ἐπέλθῃ συνουσιασμός. Ὁ τρόπος οὗτος τῆς καταδέσεως, ὅστις κοινότατος παρ' ἡμῖν τυγχάνει, ἀμπόδεμα καλούμενος, ἦτο λίαν συνήθης καί κατὰ τήν Βυζαντινὴν ἐποχὴν, ὡς δεικνύουσιν αἱ ἐν χειρογράφοις συνταγαί πρὸς λύσιν, πρὸς δέ σχετικαί παρά συγγραφεῦσι μαρτυρίαι.

Ὅτι δέ ἀπομιμήσεις τοῦ γυναικείου αἰδοίου θά ἐχρησιμοποιοῦντο κατὰ τούς Βυζαντινοὺς χρόνους, πρὸς ἀποφυγὴν τῆς βασκανίας, θεωρῶ λίαν πιθανόν, στηριζόμενος εἰς τό ὅτι καί σήμερον, πρὸς ἀποτροπὴν τοῦ πονηροῦ ὀφθαλμοῦ, οἱ χωρικοὶ ἐξαρτῶσιν ἀπὸ τοῦ μετώπου τῶν ἵππων των ἀριθμὸν κογχυλίων, ἅτινα σήμερον καλοῦνται γουρουνάκια, ὑπὸ τῶν ἀρχαίων δέ χοίριναί, ἄτε μιμούμενα τό γυναικεῖον αἰδοῖον, ὅπερ ὑπὸ τῶν ἀρχαίων ἐκαλεῖτο χοῖρος καί δελφάκιον.

Τοῦ λόγου παρεμπεισόντος, ἄς εἴπωμεν ὅτι αἱ Βυζαντιναί, κατὰ τήν ἔμμηνον ροὴν καί πρὸς συγκράτησιν τοῦ καταρρέοντος αἵματος, ἐχρησιμοποιοῦν τεμάχια ὑφάσματος, τὰ ὁποῖα αἱ Ἀλεξανδριναὶ ἐκάλουν φυλακεῖα.

Καί ὁ Θεσσαλονίκης Εὐστάθιος, περί τῶν ὁδῶν τῶν Βυζαντινῶν πόλεων ὁμιλῶν, λέγει ὅτι ἠδύνατό τις νά ἴδῃ ἐν αὐταῖς καί «ράκος ἀποκαθημένης».

Προστεθείσθω ἐνταῦθα ὅτι αἱ Βυζαντιναὶ ἐκάλυπτον τὰ περί τήν αἰδῶ καί διὰ περισκελίδων, αἵτινες ἐλέγοντο βρακία ἢ καί μέ τήν λατινικὴν λέξιν φεμινάλια.

Σημειωτέον ὅτι πολλοί, μετὰ τήν συνουσίαν, τήν ὁποῖαν ἐθεώρουν καί ἐκάλουν ἁμαρτία, ἔσπευδον εἰς τὰ λουτρά, ἵνα λουθοῦν, ὁ Λουκιανὸς μάλιστα ὁμιλεῖ διὰ «θηλύτητος γέμουσαν εὐνήν, ἀφ' ἧς ἀναστᾶς ἕκαστος εὐθύς λουτροῦ χρεῖός ἐστι».

Ἐκ τοῦ χωρίου τούτου δέν φαίνεται, ἂν εἰς τὰ διάφορα πορνεία ὑπῆρχον τότε λουτρά, ὡς διὰ τὰ Ρωμαϊκὰ πιστοποιεῖ τό πρᾶγμα ὁ Πλαῦτος.

Κανονικόν βέβαια καί σύνθηρες ἦτο τό κατὰ φύσιν συνευρίσκεσθαι, ὑπῆρχον

ὅμως καί οἱ εἰς ἀπηγορευμένας ἡδονάς ἀποβλέποντες καί ἐν τῷ θήλει τὸ ἄρρεν ἐπιζητοῦντες, παρά τὰς ἀπαγορεύσεις τῶν νόμων, οἵτινες, ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, ἐπέτρεπον τὴν περί ὕβρεως ἀγωγήν, οὗτοι δὲ καί ἡ Ἐκκλησία τὸ διαζύγιον.

Περί τῆς Θεοδώρας λέγει ὁ Προκόπιος ὅτι «ἐν μαστροπείῳ τῇ παρά φύσιν ἐργασία τοῦ σώματος διατριβὴν εἶχε, τὴν ὥραν ἐκ παντός ἐργαζομένη τοῦ σώματος», ὅπερ, διασαφηνίζων, λέγει ὅτι «ἐκ τριῶν τρυπημάτων εἰργάζετο», πληροφορία, ἣν παλαιότερον μὲν διὰ τὰς γυναῖκας ἐπιβεβαίωσι Κλήμης ὁ Ἀλεξανδρεὺς, γράφων ὅτι παρά πολλαῖς τῶν γυναικῶν «πόρος οὐδεὶς ἄβατος ἀκολασία» καί χαρακτηρίζων ὡς «κομιδῇ ἄθεον τὸ κατὰ φύσιν εἰς τοὺς παρά φύσιν κατασχύνειν πόρους», μεταγενεστέρως δὲ ὁ Ι. Τζέτζης, γράφων ὅτι γυνὴ ἀπὸ τριῶν εἰργάζετο ὁπῶν τὴν ἐργασίαν.

Γνωστόν εἶναι πόσον περιορισμένοι ἦσαν αἱ Βυζαντιναὶ καί πόσον ἀπέφευγον τὴν ὄψιν τῶν ἀνδρῶν ὡσὰκις ἐξήρχοντο ἐπικαλύπτουσαι οὕτω τὸ πρόσωπον δι' ὀθόνης, ἣν ἐκάλουν προσωπίδιον, ὥστε νὰ φαίνωνται μόνον οἱ ὀφθαλμοί, τὰ χεῖλη καί ἡ ρίς. Παρ' ὅλα αὐτά, εἰς παλαιότερους αἰῶνας καί μέχρι τοῦλάχιστον τοῦ Ζ', κατὰ συνήθειαν ἀρχαίαν Ἑλληνικὴν, ἀλλὰ καί Ρωμαϊκὴν, δὲν ἦτο σπάνιον, γυμνούμεναι αἱ Βυζαντιναὶ, νὰ συλλογῶνται μετ' ἀνδρῶν εἰς τὰ λεγόμενα ἀνδρόγυνα λουτρά.

Κλήμης ὁ Ἀλεξανδρεὺς, μνημονεύων τοῦ ἐθίμου, γράφει ἐν τῷ Παιδαγωγῷ του: «κοινὰ δὲ ἀνέγκται ἀνδράσιν ὁμοῦ καί γυναιξὶ τὰ βαλανεῖα, κἀντεῦθεν ἐπὶ τὴν ἀκрасίαν ἀποδύονται» καί πάλιν: «ἔξεστι δὲ τοῖς βουλομένοις τῶν ἄλλων τὰς οἰκοὶ κατακλείστους γυμνάς ἐν τοῖς βαλανείοις θεάσασθαι ἐνταῦθα γὰρ ἀποδύσασθαι τοῖς θεαταῖς, ὡσπερ καπήλους σωματῶν, οὐκ αἰσχύνονται».

Καί ἐκόλαζον πολλαὶ τῶν οἰκοδεσποινῶν τὸ πρᾶγμα, οὐχὶ μετὰ ξένων ἀνδρῶν συλλουόμεναι, ἀλλὰ πρό τῶν ἰδίων δούλων ἐν τῷ λουτρῷ γυμνούμεναι καί ὑπ' αὐτῶν ἀνατριβόμεναι, τὸ σκάνδαλον ὅμως παρέμενε προκαλοῦν τὰς διαμαρτυρίας τῶν τε φρονίμων ἀνδρῶν, ἀλλὰ καί τῶν ἱερῶν συνόδων, ὡς τῆς ἐν Λαοδικείᾳ καί τῆς ἐν Τρούλλῳ, αἵτινες διὰ τῶν κανόνων τῶν καθήρουν τοὺς κληρικούς καί ἀφώριζον τοὺς λαϊκοὺς τοὺς μετὰ γυναικῶν συλλουομένους. Τὸ σκανδαλῶδες ἔθιμον φαίνεται ὅτι μὲ τὴν πάροδον τῶν αἰώνων διὰ τῆς ἐπιβολῆς τῆς Ἐκκλησίας καί τῶν πολιτικῶν νόμων, οἵτινες ἐπέτρεπον τὸ διαζύγιον, ἐάν ἡ σύζυγος συνελούετο μετ' ἀνδρῶν, ἠλαττοῦτο, ὠρισμένως δὲ κατὰ τὰ τέλη τοῦ Ζ' αἰῶνος εἶχεν ἐκλίπει, κατὰ μάρτυρα τὸν Θεόδωρον Βαλαμῶνα, ὅστις, ἐρμηνεύων τὸν 77ον κανόνα τῆς ἐν Τρούλλῳ συνόδου, γράφει: «ὡς ἔοικε, πρό τῆς συνόδου ταύτης ἐλούοντο ἱερωμένοι τινὲς καί μοναχοὶ καί λαϊκοὶ μετὰ γυναικῶν μὴ ἐπιστρεφόμενοι τῆς Ἀποστολικῆς θείας παραγγελίας», συμμαρτυροῦντα ἔχων καί τὸν σχολιαστὴν τοῦ Παιδαγωγοῦ Κλήμεντος τοῦ Ἀλεξανδρέως, παρατηροῦντα: «συνελούοντο ἀνδρες τὸ πάλαι γυναιξί».

Κατὰ τὸν ΙΒ' αἰῶνα συνελούοντο μόνον ἀνδρόγυνα ἐν δημοσίοις λουτροῖς, δισχυριζόμενα: «μὴ κωλύεσθαι ὑπὸ τοῦ κανόνος (τῆς ἐν Τρούλλῳ συνόδου) τούτου· σὰρξ γὰρ μία εἰσὶ καί οὐδὲν τι ἄσεμνον δοκεῖ γίνεσθαι μέσον αὐτῶν μὴ διεστηκόντων ἀλλήλων τοῖς σώμασι», ἀντίληψις, ἣν ἄλλοι δὲν ἐδέχοντο, ἀφ' οὗ: «οἱ ὁμόζυγοι, εἰ καί ἐν πεφύκασιν σώμα καί ἀλλήλων μέλη τυγχάνουσιν, ἀλλ' οὖν χρῆσθαι κακῶς οὐ χρὴ τοῖς οἰκειοῖς μέλεσιν».

Ἐκεῖ γύρο στίς μπουρδελογειτονιές κυκλοφοροῦν κάτι μυστήριον ἐμποράκοι. Σὲ πλησιάζουν, κάπως συνωμοτικά, καί σοῦ προσφέρουν

δελεαστικὰς πρᾶματιες: πορνοφωτογραφίες, πορνοφιλμάκια, καυλωτικά, δῆθεν ἐρωτικὰς φυλλάδες. Τὸ θέμα αὐτὸ θὰ τὸ θίξω κάπου ἄλλου. Ὅποιος νιάζεται γιὰ νὰ μάθει τί συνέβαινε στὰ βυζαντινὰ χρόνια, ἄς διαβάσει τὸν Κουκουλέ πού ἀφιερώνει κάπου τρεῖς σελίδες στὴν πορνοζωγραφικὴ. Ἀνάλογο ἐνδιαφέρον παρουσιάζουν οἱ προ-νάρθηκες τῶν βυζαντινῶν ἐκκλησιῶν.

Ἐπάρχει μιά ἡλίθια τάση στό νὰ μπερδεύουν τὴν πορνεία μὲ τὴν παλλακεία. Καί ὑπάρχει μιά ἄλλη ἡλίθια τάση στό νὰ μπερδεύουν τίς λεπτότατες ἀποχρώσεις τῆς παλλακειᾶς. Γιὰ τὸν μέσο νεοέλληνα (τὸν βεβαρυμένο μὲ τίς ἰδέες μιᾶς σάπιας ἐκπαιδεύσεως) οἱ λέξεις σπιτωμένη / μορόζα / μετρέσα / πουλλακίδα / ἀστεφάνωτη σημαίνουν ἀκριβῶς τὸ ἴδιο πρᾶγμα – καί, ἐν πάσῃ περιπτώσει, κάτι τὸ φοβερὰ ἀνήθικο. Ὅμως, ἡ ἀλήθεια εἶναι ἐντελῶς διαφορετικὴ. Πρωτοδιάβασα τὸν *Γάμο τοῦ Καραχμέτη* ὅταν ἤμουνα δώδεκα χρονῶ καί δὲν μπορῶ νὰ ξεχάσω τὴν ἐντύπωση πού μοῦ εἶχε κάνει. Ὁ σοφὸς Παπαδιαμάντης ἤξερε ἀφαντάστως περισσότερα ἀπ' ὅσα φαντάζεται ὁ ὄψιμος καθηγητάκος, πού θέλησε νὰ τὸν κρίνει. Σύμφωνα μὲ τὴν Νο 874 παράδοση τοῦ Νικολάου Πολίτη: *ἕνας διάολος ἐντονιάριζε μιά στρίγλα καί τέλος τὴν ἐσπίτωσε, καί μὲ δαύτη ἔκαμε πολλά παιδιά πού ἦτανε οὐλα τοῦ σχοινοῦ καί τοῦ παλουκιοῦ. Ἡ παροιμία γάμος χωρὶς παπὰ, χέσ' τονε!* ἀντανακλᾷ τίς ἀπόψεις τῆς ἐκκλησίας. Δὲν προσπορίζομαι κανένα στοιχεῖο ἀπὸ τὸ ἀόριστο *Τραγούδι τῆς παλλακῆς* τῆς Ζωῆς Καρέλλη. Εὐχαρίστως ὅμως δανείζομαι μιά φράση τοῦ Κονδυλάκη: *ἴσως θὰ τὴν ἐσπίτωνε εἰς καμμίαν ἀπόκεντρον συνοικίαν.* Καί νομίζω πῶς στὴν *Γυναικοκρατία* τοῦ Βυζάντιου ἔχουμε τὴν πρώτη μνεῖα περὶ πολιτικοῦ γάμου (... θέλεις, θέλω, τελείωσε... ὕστερα ἕνα συμβολαιογράφο, κι ὄξ' ἀπέ τὴν πόρτα...). Ὅσο γιὰ τοὺς μάγκες ἐφάρμοζαν τὸν δικό τους θεσμό: τὸν καπατμά. Μὲ ὅλα αὐτὰ δὲν ἀναλύω τὸ πολυσχιδὲς πρόβλημα. Ἀπλῶς, τὸ θέτω. Ὅταν τὸ ἑλληνικὸ κράτος καταφέρει νὰ ἀπαγγιστρωθεῖ ἀπὸ τὴν ἐκκλησία, τότε θὰ θεσπίσει τὸν πολιτικὸ γάμο μὲ ὅλα του τὰ συνεπακόλουθα: ληξιαρχικὴ θάφτιση, ἀπεριόριστος ἀριθμὸς γάμων (ὁ τέταρτος γάμος χοιρώδης βίος ἐστίν – λένε οἱ παπάδες), οἰκονομικὴ-περιουσιακὴ αὐτοτέλεια τῆς συζύγου, ἐξαφάνιση τῶν κυρώσεων κατὰ τῶν νόθων παιδιῶν, ταφή ἄνευ ἱεροτελεστίας, καθιέρωση κρεματορίων κτλ. κτλ. Παρακάτω καταχωρῶ ἕνα ἀπόσπασμα –περὶ *συνεισάκτων*– τοῦ Φαίδωνος Κουκουλέ:

Κατὰ τοὺς Βυζαντινοὺς χρόνους ὑπῆρχεν ἡ συνήθεια τοῦ ἀγάμου γάμου, ὅπως οὗτος χαρακτηρίζεται: πολῖται δῆλα δῆ, ἀλλὰ πρό πάντων κληρικοὶ καί μοναχοὶ, προσελάμβανον εἰς τὸν οἶκόν των παρθένους μὴ ἐχούσας συγγενεῖς ἢ ἀπροστατεῦτους καί συνέζων μετ' αὐτῶν, διὰ νὰ τὰς προστατεύσωσιν, ὡς ἔλεγον. Ἐκαλοῦντο δ' αὐταὶ ἀγαπηταί, οἱ δὲ προσλαμβάνοντες αὐτάς ἀγαπητοί, ἢ τοιαύτη ἐννοεῖται συμβίωσις, ὡς σκανδαλώδης, πολλαχῶς ἐπολεμεῖτο, πολλοὶ δ' ὑπάρχουσι λόγοι, μάλιστα πατέρων τῆς ἐκκλησίας, περὶ τῶν συνεισάκτων τούτων. Καί δισχυρίζοντο μὲν οἱ ἀγαπητοὶ ὅτι προσελάμβα-

νον τὰς κόρας, ἵνα τὰς προστατεύσωσιν ἀπὸ τὴν πονηρίαν τοῦ κόσμου διαβεβαιούντες ὅτι εἰς οὐδεμίαν ἐπίσογον συνάφειαν ἤρχοντο μετ' αὐτῶν ἀφ' οὐ μάλιστα ἐφρόντιζον κατὰ τὴν πρόσληψιν, καλοῦντες μαίας, νά πιστοποιήσωσιν τὴν παρθενίαν τῆς ἀγαπητῆς, τό πρᾶγμα ὅμως δέν ἔπαυε νά σκανδαλίζη διεγείρον τῶν φρονίμων τὰς εἰρωνείας.

Δισχυρίζεσαι ὅτι προστατεύεις κόρην ἀπροστάτευτον, λέγει ὁ Χρυσόστομος, ἀπευθυνόμενος πρὸς ἓνα ἐξ αὐτῶν· δέν ἐντρέπεσαι τοιαύτην ἀπολογίαν προβάλλων; Τονίζεις ἐπ' ἴσης ὅτι δέν συνευρίσκεσαι μετ' αὐτῆς, καλῶς· ἀλλά δέν κολάζεσαι βλέπων καθ' ἐκάστην τῆς παρθένου τό κάλλος; Νομίζω ὅτι εἶσαι μυρίων μοιχειῶν ὑπεύθυνος σύ ὁ καθ' ἐκάστην μετὰ ἐπιθυμιῶν προσβλέπων τὴν κόρην. Λέγεις ὅτι, διὰ νά σέ ἀνακουφίξῃ ἀπὸ κόπους προσέλαβες τὴν συνείσακτον. Σύ ἀνακουφίζεσαι; Σύ, ὅστις εὐρίσκεσαι καθ' ἐκάστην εἰς συνεχῆ κίνησιν μεταβαίνων εἰς τὰ χρυσοχοεῖα, διὰ νά ἐρωτήσης ἂν κατεσκευάσθῃ τό κάτοπτρον τῆς κυρίας ἢ εἰς τὰ μυροπωλεῖα, διὰ νά συζητήσης διὰ τὰ μύρα, τὰ ὁποῖα θά χρησιμοποιήσῃ αὐτὴ ἢ τέλος εἰς τὴν ἀγοράν, διὰ νά προμηθευθῆς διάφορα οἰκιακά σκευῆ; Δέν αἰσχύνεσαι νά βλέπουν οἱ εἰσερχόμενοι εἰς τὴν οἰκίαν σοῦ τοῦ μοναχοῦ ὑποδήματα γυναικεῖα κρεμάμενα καί ζώνας καί γυναικεῖα καλύμματα τῆς κεφαλῆς; Ἐπειτα πῶς κατὰ παράδοξον τρόπον συνοικεῖς κατὰ προτίμησιν μέ νέας καί ὠραίας καί οὐχί μέ γυναῖκας προβηκυίας ἡλικίας;

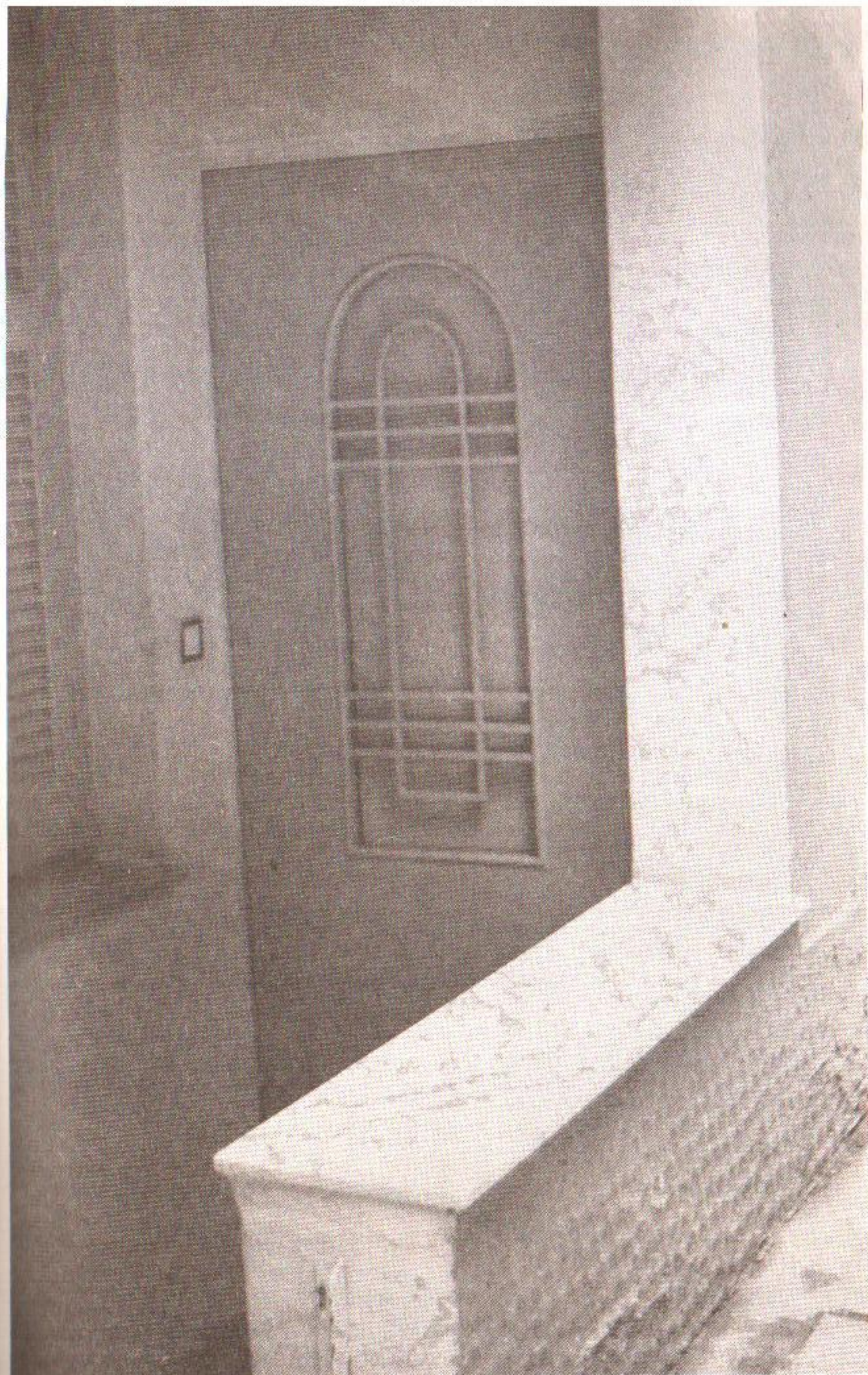
Ἐτερος πατήρ, ὁ Μ. Βασίλειος, ἀπευθυνόμενος πρὸς τόν ἔχοντα τοιαύτην συνείσακτον, τοῦ λέγει· μή σκανδαλίζε τόν κόσμον ἔχων συνείσακτον· θά μοῦ εἴπῃς ὅτι, συνοικῶν μετ' αὐτῆς, δέν βλάπτεσαι ψυχικῶς, ἀλλά «ἀνὴρ μετὰ γυναικός κακόν καί γυνὴ μετ' ἀνδρός δεινότερον κακόν».

Τρίτος ἱερός ἀνὴρ, ὁ Θεολόγος Γρηγόριος, διὰ δηκτικῶν ἐπιγραμμάτων ἐπιτίθεται ἐπ' ἴσης κατὰ τῶν συντηρούντων συνεισάκτους· οἱ μοναχοί, λέγει, ἄς ζοῦν τόν βίον τῶν μοναχῶν· ὅταν συζοῦν μετ' ἀγαπητῶν, βεβαίως δέν εἶναι μοναχοί· διὰ τόν μοναχόν ἢ δυάς εἶναι ἀλλοτρία. Λέγεις, ἐξακολουθεῖ, ὅτι συζῆς ἀγνός μετὰ ἀγνῆς· πιθανῶς νά ἰσχύῃ τοῦτο διὰ σήμερον, ἐάν ἡ συνείσακτος εἶναι σώφρων, δύνασαι ὅμως νά βεβαιώσης τί θά συμβῆ αὔριον; Σύ σάρκα φέρεις συζῶν μετὰ γυναικός φερούσης ἐπ' ἴσης σάρκα· τί φρονεῖς ὅτι θά λέγῃ ὁ κόσμος περὶ σοῦ; Ἀπόφευγε τό πῦρ, δέν εἶσαι ἀνώτερος τοῦ πυρός. Ἀποτεινόμενος δ' ὁ αὐτός καί πρὸς τὴν συνείσακτον τῆς λέγει· ἀπόφευγε πάντα ἄνδρα, μάλιστα δέ τόν συνείσακτον.

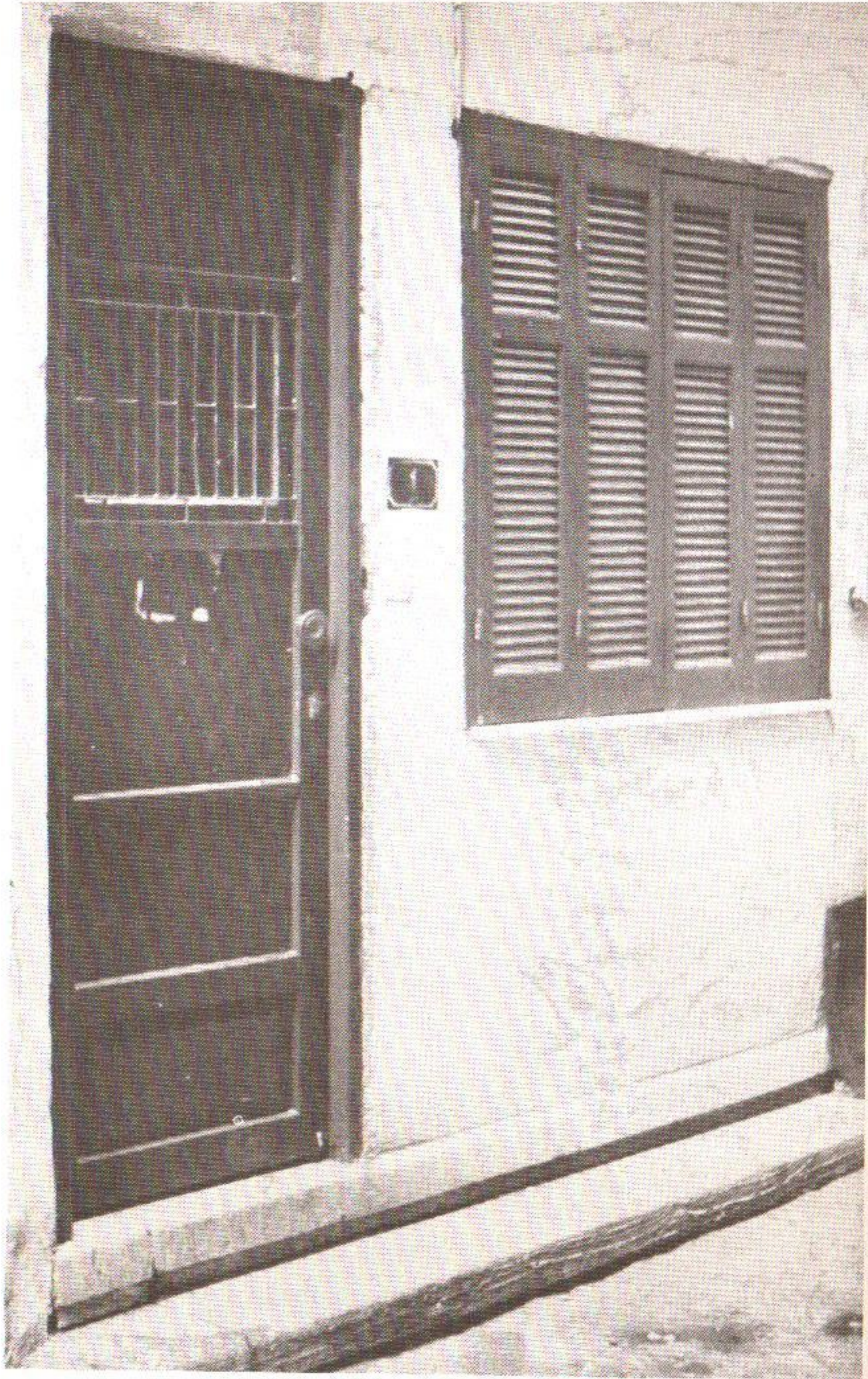
Περὶ τῆς συνηθείας τῶν συνεισάκτων ὁμιλεῖ ἐπ' ἴσης καί ὁ ἅγιος Ἀθανάσιος. Οὐχί δέ μόνον οἱ πατέρες τῆς ἐκκλησίας κατεδίκασον τὴν συνηθειαν τῶν συνεισάκτων, ἀλλά καί αἱ οἰκουμενικαὶ σύνοδοι ἐλάμβανον σχετικὰ μέτρα· κατὰ τόν 3ον κανόνα τῆς πρώτης ἐν Νικαίᾳ οἰκουμενικῆς συνόδου ἀπηγορεύθη εἰς τούς τοῦ κλήρου νά ἔχωσι συνεισάκτους, ἐπετρέπη δέ νά συγκατοικῶσιν οὗτοι μόνον μέ γυναῖκας, αἵτινες ἀπέκλειον πᾶσαν ὑποψίαν, μητέρας τουτέστιν, ἀδερφάς, θείας, τόν κανόνα δέ τοῦτον ἐπικαλεῖται καί ὁ Μ. Βασίλειος λέγων· «ἀλλ' ἀνάγνωθι τόν ἐξενεχθέντα κανόνα παρά τῶν ἁγίων πατέρων ἡμῶν τῶν ἐν τῇ συνόδῳ τῆς Νικαίας, ὅς φανερώς ἀπηγόρευσε συνεισάκτους μή εἶναι».

Εἰς τό ζήτημα ἐπανέρχεται διὰ τοῦ 5ου κανόνος τῆς καί ἡ ἐν Τρούλλῳ σύνοδος, ἥτις, ἐπὶ ποινῇ καθαιρέσεως, ἀπαγορεύει, ἵνα οἱ τοῦ κλήρου ἔχωσιν ἐν τῇ οἰκίᾳ τῶν γυναῖκας, πλὴν τῶν ἀνυπόπτων.

Πλὴν τῆς ἐκκλησίας, καί ἡ πολιτεία διὰ τῆς νομοθεσίας τῆς κατεδίκασε τὴν συνηθειαν τῶν συνεισάκτων ἀπαγορεύσασα ὅτι καί αἱ σύνοδοι, διατάσσουσα δέ, ἵνα καί αἱ ὡς συνεισάκτοι προσλαμβανόμεναι διακόνισσαι ἀποχωρίζωνται τῶν ἀγαπητῶν αὐτῶν, ἐν περιπτώσει δέ παρακοῆς, ἐμβάλλωνται εἰς μοναστή-



Θεσσαλονίκη. Τῆς Φωφῶς. Φωτογραφία Μανόλη Ξεζάκη.



Θεσσαλονίκη. Της Έφης. Φωτογραφία Μανόλη Ξεξάκη.

ριον ἐφ' ὄρου ζωῆς, τῆς περιουσίας των μοιραζομένης ἐξ ἴσου μεταξύ τῆς μονῆς καὶ τῶν τέκνων των ἢ, ἂν δέν εἶχον τέκνα, μεταξύ τῆς μονῆς καὶ τῆς ἐκκλησίας εἰς τὴν ἐνορίαν τῆς ὁποίας ἀνήκον.

Παρά τὸν πόλεμον ἐν τούτοις πολιτείας καὶ ἐκκλησίας κατὰ τῶν συνεισάκτων, φαίνεται ὅτι ἡ κακὴ συνήθεια διετηρήθη, παρά τοῖς μοναχοῖς τοῦλάχιστον, μέχρι τέλους τῆς ἡμετέρας αὐτοκρατορίας καὶ κατὰ τὸν 15ον ἀκόμη αἰῶνα λήγοντα, ἀφ' οὗ ὁ μὲν Ἰωσήφ Βρυέννιος παραπονεῖται κατὰ τῶν μοναχῶν, οἵτινες «ἀναίδην συνοικοῦσι μετὰ μοναστηριῶν», συνήθεια, δι' ἣν καθηρέθησαν ὑπὸ τῆς συνόδου, ἦν καὶ ὕβριζον διὰ τοῦτο, ὁ δὲ Κρῆς Μελέτιος ὁ Πηγᾶς ἐπιστέλλει τὰ ἐξῆς: «τούς συνεισάκτους ἔχοντας μοναχοὺς ἢ ἱερομονάχους κατὰ τοὺς ἱεροὺς νόμους τῶν πατέρων ἀποδοκιμάζομεν· ἀφόρισον οὖν καὶ διάσπα τὰ συναλλάγματα τῆς ἀδικίας ταύτης».

Δέν εὐθύνομαι γιὰ ὅσα γράφει ὁ Φαίδων Κουκουλές. Ἄλλά, ἐν σχέσει μέ τις τελευταῖες ἀράδες τοῦ ἀποσπάσματος του, σᾶς ὑπενθυμίζω ὅτι στήν Χίο –κατ' ἐξαιρέσιν καὶ βάσει ἐιδικῶν φερμανίων– ὑπῆρχε, καὶ ἐλπίζω πῶς ὑπάρχει, ἐκεῖνο τό μικτό μοναστήρι μέ καλόγερους καὶ καλόγριες ὁπού ἦσανε παντρεμένοι συναμετάξου τους.

Περί ἀφροδισίων νοσημάτων ὁ λόγος.

Ὁ σεξουαλικὸς ἔρωτας, σάν φυσιολογικὴ λειτουργία, ἔχει τὴν δικιά του ὑγιεινή. Λένε: τὰ ἀφροδίσια νοσήματα ἐφούντωνσαν ἀπὸ τις κρυφές. Κι ὅμως, ἤδη ἀπὸ τὰ μεσαιωνικά χρόνια, ἐξαιτίας διαφόρων λόγων (κουρσάροι, ἀραπάδες, σεφέρια κτλ.), τὰ ἀφροδίσια νοσήματα ἐνδημοῦσαν σέ ἀρκετὰ μέρη τοῦ ἐλλαδικοῦ χώρου. Ὁ λαὸς ἀδυνατεῖ νά ἐξειδικεύσει τὰ ἀφροδίσια νοσήματα. Ἦξερε τὴν σύφιλη καὶ τὴν βλενόροια. Δέν ἤξερε τὰ βραδυφλεγῆ χτυπήματα τῆς κληρονομικῆς σύφιλης, οὔτε τὰ στάδια τῆς σύφιλης, οὔτε τὴν βλενοροϊκὴ ὀφθαλμία, οὔτε τίποτα.

Ὁ Νικόλαος Πολίτης βεβαιώνει ὅτι ἡ παροιμιώδης ἐκφραση *ιδάγκασι κλήμα!* (Βελθεντός) σημαίνει: *ἤψατο ἀφροδισίων*· καὶ προσθέτει: *ἀγνοῶ πόθεν προῆλθεν ἢ μεταφορὰ αὐτῆ.* Σήμερα χρησιμοποιούμε τις σχετικὲς ταυτόσημες ἐκφράσεις: *ἄρπαξα τό παράσημο!* / *ἄρπαξα τὸν Μεγαλόσταυρο!* Ἡ λέξη *σίφυλη* μᾶς δίνει τὰ παράγωγα: *συφιλιδικός* / *συφιλιάρης* / *συφιλιδοκομεῖον* / *συφιλιδολογία* / *συφιλιδολόγος* / *συφιλιδομανία* / *ἀντισυφιλιδικά* κτλ. Ἡ λέξη *σύφιλη* πέρασε στή λαϊκὴ μας γλῶσσα ἀπὸ τοὺς γιαιτροὺς, διὰ μέσου τῶν ἐφημερίδων. Τὰ παλιά χρόνια, ἀποκαλοῦσαν τὴν σύφιλη *γαλικὸ πάθος* –ἢ– *μαλαφράντζα*. Συχνά, στὸν πληθυντικὸ *γαλικά πάθη* περιελάμβαναν ὅλα μαζί τὰ ἀφροδίσια νοσήματα. Οἱ ταυτόσημες ἐκδοχὲς *γαλικὸ πάθος* / *μαλαφράντζα* ἔφθασαν ἐξ Εὐρώπης. Ὅπως διαβάζω στὸ κλασικὸ *A Dictionary of International Slurs* (1944) τοῦ Abraham Aaron Roback, ἡ σύφιλη ὀνομάζεται στὰ ἀγγλικά *French crown* / *French disease* / *Frenchified*, στὰ τσέχικα *francouze*, στὰ δανέζικα *den franske Syge*, στὰ γερμανικά *französische Krankheit*, στὰ οὐγκαρέζικα *franc*, στὰ ἰσλανδικά *fransós*, στὰ ἰταλικά *mal francese*, στὰ πολωνέζικα *franca*, στὰ



πορτουγέζικα *mal francez / gálico / galicoso / gallico*, και στά έθρέικα τής κεντρικής Εύρώπης *frantzn*.
 'Η λαϊκή όνομασία τής βλενόροιας είναι: σκουλαμέντο (< ιταλικό *scolamento*), έξ ού τό σκουλαμεντιάρης. Στην Νο 763 παράδοση του Νικολάου Πολίτη διαβάζω τήν φράση: *Οί Νεραίδες δίνουνε και πάθος σ' τόν άνθρωπο, τή νεραϊδόφραντζα και αυτή γιατρεύεται μέ ξόρκια και μαγικά. Δέν ξέρω ποιά άρώστια κρύβεται πίσω από τήν λέξη νεραϊδόφραντζα. Δέν ξέρω άν τό διαβόητο άράπικο σκουλαμέντο άποτελει κάποια παραλλαγή τής βλενόροιας. Στην περίπτωση τής βλενόροιας χρησιμοποιούνται και οι λαϊκές έκφράσεις: ό πούτσος μου στάζει! / ό πούτσος μου έγινε χότζας!* (γιατί τόν τυλίγουν μέ γάζες). Στην περίπτωση τών έλκων οι μάγκες μεταχειρίζονται τήν λέξη *καριόλια*. 'Η σύφιλη είχε μεγάλην διάδοση. "Όταν ήμουνα παιδί έβλεπα στό δρόμο πολλούς κουτσομύτηδες (λόγω κληρονομικής συφιλίδος). "Άλλωστε, είναι γνωστό πώς οι περισσότεροι έκ γενετής τυφλοί ήσανε παιδιά σκουλαμεντιάρηδων.
 'Η σύφιλη χτύπησε και τήν έλληνική ποίηση. 'Ο Καρυωτάκης κι ό Φιλύρας υπήρξαν τά διασημότερα θύματά της. "Ήδη, τό 1923, ό Καρυωτάκης είχε γράψει τήν *Όχρά σπειροχαίτη*. 'Ο Καρυωτάκης -κανονικώς έχόντων τών πραγμάτων- ώφειλε νά έχει ταυτότητα συφιλιδικού. Τέτιες ταυτότητες εξέδιδαν τά ύγειονομικά κέντρα. Μένω μέ τήν έντύπωση ότι ό Καρυωτάκης ήρθε στό Παρίσι (όπου έμεινε στό μπουρδελιάρικο *Hôtel de la Sorbonne*), όχι διά *καλλιτεχνικήν έννημέρωσιν*, αλλά για νά τόν ιδεί κάνας σπουδαίος άφροδισιολόγος: φαίνεται πώς δέν έλαβε ένθαρυντικές άπαντήσεις: γύρισε στην Πρέβεζα κι αυτοκτόνησε.

Μιλάω για τά άφροδισια νοσήματα σαν λαογράφος. Δέν μπορώ νά μιλήσω σαν γιατρός. 'Ο Φαίδων Κουκουλές διαβεβαιώνει: *τήν βλενόρροϊαν έν γνώριζον οι Βυζαντινοί, δέν είναι όμως βέβαιον άν και τήν συφιλίδα. 'Ο Κουκουλές μιλάει βασιζόμενος στην Συμβολή εις τήν ιστορίαν τής Βυζαντινής ιατρικής του Γ. Πουρναρόπουλου. 'Ο Φαίδων Κουκουλές γράφει σχετικώς:*

Περί τής συφιλίδος, και ιατρικής εξέτάσεως τών άμαρτωλών γυναικών ούδαμου τών ύπ' όσιν ήμών πηγών γίνεται σαφής μνεία περί νόσων μόνον και 'Αφροδισίων νοσημάτων γίνονται ύπαινιγμοί. Ούτως ό Χρυσόστομος, όμιλών περί πόρνης, λέγει ότι «πολλάκις δέ και νόσοις και κινδύνοις περιέβαλεν αύτη». 'Αφροδισιον δέ νόσημα ύπονοούσιν αι διαταγαί τών άγιών 'Αποστόλων όταν, άποτρέπουσαι από φαύλης γυναικός, προσθέτωσι: «Ει δέ μή, μεταμελήση επ' έσχάτων σου, ήνικά άν κατατριβώσι σάρκες σώματός σου». 'Εν τή διηγήσει του 'Απολλωνίου, ής τό πρωτότυπον πρέπει ν' αναχθῆ εις τόν Γ' μ.Χ. αιώνα, ό δεύτερος εισερχόμενος προς τήν προϊσταμένην έρωτῶ τόν έξερχόμενον: πώς έχει ή κόρη; και εκείνος άπαντῶ, καλώς έχει, έρώτησις, ήτις, κατ' έμέ, άποβλέπει εις τήν ύγείαν τής κόρης. Βραδύτερον έν τή διηγήσει γαδάρου, λύκου και άλουπούς ή άλουπού ύβρίζεται ως φραντζιασμένα και λωθή.

Είπε δέ κατά τόν ΙΕ' αιώνα και ό Στέφανος Σαχλίκης
 όπου γυρίζει σκοτεινά πολλά κακά εύρίσκει
 και άρρωστειές και κόλασες κι' ύστερα κλαί' και πρήσκει.

Πρό αυτού δέ ό 'Ι. Τζέτζης ώμίλησε διά τας τών πορνών επαφάς.
 'Υπάρχουσιν οι φρονούντες ότι τό ύπό του Παλλαδίου έν τή προς Λαύσον ιστορία αναφερόμενον πάθημα "Ηρωνός τινος, όστις, άφ' ού συννευρέθη έν 'Αλεξανδρεία μετά κωμωδού και έπαθεν άνθρακα επί τής βαλάνου, ύφ' ού και μετά έξάμηνον απέθανε, σαπέντων τών αιδοίων, σαφώς άφροδισιον νόσημα

υποδεικνύει. Ἴσως δέ παρόμοιον νόσημα νά υποδεικνύη καί τό τέχνασμα εὐγενοῦς Κορινθίας κόρης θία εἰς πορνεῖον παραδοθείσης, ἥτις, βλέπουσα ὅτι τήν περιεκύκλωσαν οἱ θέλοντες νά τήν βινήσωσι, τοὺς εἶπεν· «Ἐλκος ἔχω τι εἰς κεκρυμμένον τόπον, ὅπερ ἐσχάτως ὄζει καί δέδοικα μή εἰς μύσος μου ἔλθητε τῷ ἀποτροπαίῳ τοῦ ἔλκουσ».

Ὁ Φαίδων Κουκουλές προσθέτει τά ἐξῆς ὡς πρός τήν ὑγιεινήν τῆς ἐρωτικῆς ζωῆς:

Δέον ἐν τούτοις νά σημειώσωμεν ὅτι ὑπῆρχον καί οἱ σεμνοί καί τόν Θεόν φοβούμενοι καί τό μέτρον καί πρόπον κατὰ τάς μετὰ τῶν γυναικῶν συνουσίας τηροῦντες. Οὕτω, Κλήμης ὁ Ἀλεξανδρεὺς συνίστα νά μή συνευρίσκειται τις μετὰ τῆς γυναικός του κατὰ τό διάστημα τῆς ἡμέρας, καί δὴ ἐκ τῆς ἐκκλησίας ἢ τῆς ἀγορᾶς ἐπανερχόμενος, τονίζων ὅτι «ποθεινότερα ἢ χρονιωτέρα συμπλοκή».

Κατὰ τόν Χρυσόστομον, πολλοί ἀπεῖχον τῶν γυναικῶν τῶν ἐν καιρῷ νηστείας, κατὰ τόν Ἀλεξανδρείας Τιμόθεον, δέν ἔπρεπε νά συνευρίσκωνται τά ἀνδρόγυνα κατὰ Σάββατον καί Κυριακήν: «διά τό ἐν αὐταῖς τήν πνευματικὴν θυσίαν ἀναφέρεσθαι», ὡς δέ μαρτυρεῖται, ἀποχή ἐσημειοῦτο καί κατὰ τάς ἡμέρας τῆς Μεγάλης Ἑβδομάδος.

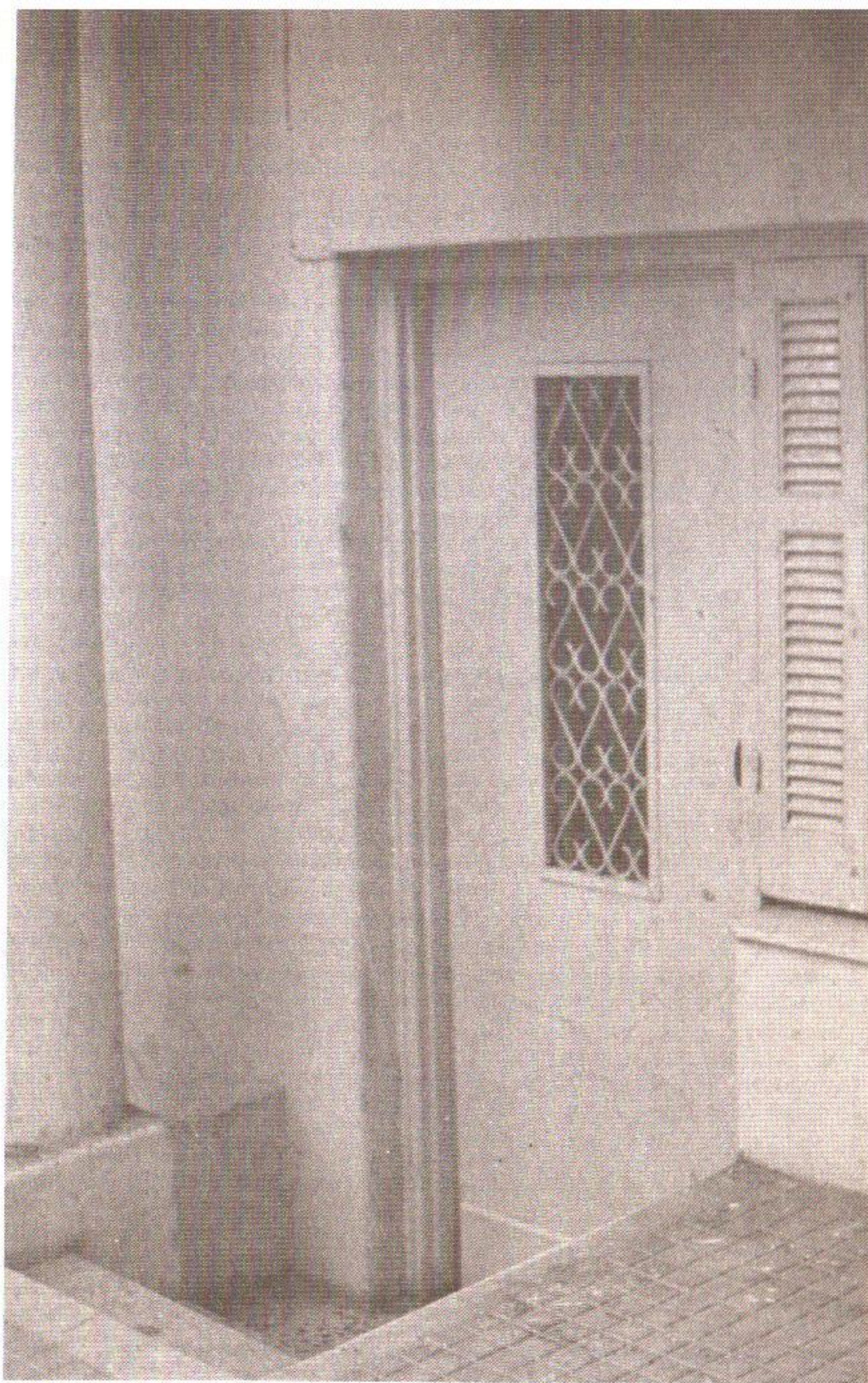
Κατὰ Θεόδωρον τόν Βαλαμῶνα, ὁ συνευρεθεὶς μετὰ τῆς συζύγου του κατὰ τό διάστημα τῆς Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς δέν ἐπετρέπετο νά κοινωνήσῃ κατὰ τό Πάσχα, εἰς πρόσφορα ἐπιτίμια ὑποβαλλόμενος. Κατὰ τόν 3ον κανόνα τῆς ἐν Καρθαγένῃ συνόδου, ὁ ἱερωμένος ὁ μέλλων νά λειτουργήσῃ δέν ἔπρεπε νά ἐσπέρας νά συνευρεθῇ μετὰ τῆς συζύγου του, ὁμοίως δέ καί ὁ λαϊκός ὁ προτιθέμενος νά κοινωνήσῃ τήν ἐπομένην. Συνίστα δέ, κατὰ τόν ΙΕ' αἰῶνα, τήν ἀποχήν καί ὁ Γεωργηλᾶς κατὰ τά ἐξημερώματα τοῦ Σαββάτου, τῆς Κυριακῆς, τῶν δεσποτικῶν ἐορτῶν καί κατὰ τάς Τεσσαρακοστάς, ἀκολουθῶν δέ, ὡς λέγει, ἀρχαίων σοφῶν παραγγέλματα, παρῆνει οἱ νέοι σύζυγοι νά συνευρίσκωνται «ποῦ καί ποῦ», οἱ δέ γέρονες οὐδαμῶς, ἅ τε τῆς συνουσίας ἐξασθενούσης αὐτοῦς.

Πάνω στό ἴδιο θέμα ὁμιλεῖ καί τό παρακάτω ἀπόσπασμα τῆς Ἑγιεινῆς τοῦ Σάββα, πού, βεβαίως, ἀπηχεῖ ἀπόψεως τῆς ἐποχῆς του:

Ἐπί τῶν ἀνδρῶν ἢ πρός συνουσίαν ὠριμότης ἐπέρχεται συνήθως μετὰ τό 15ον ἔτος. Ἡ ἔναρξις δ' αὕτη τῆς γεννήτικῆς ἰκανότητος καθίσταται κατάδηλος δι' ἀλλοιώσεως τοῦ τόνου τῆς φωνῆς, δι' ἀναπτύξεως τριχῶν ἐπὶ τοῦ προσώπου καί τῆς ἡθῆς καί δι' ἐκκρίσεως σπέρματος, ἥτις παύεται μόνον κατὰ τό γῆρας πολλῶ βραδύτερον τῆς ἐποχῆς, καθ' ἣν ἐπὶ τοῦ θῆλος διακόπτεται ἢ ἀνάπτυξις ὠρίμων ὠρίων. Ἄλλ' ἐπὶ τῶν γυναικῶν ἢ γεννήτικῆ αὕτη ὠριμότης ἀναφαίνεται συνήθως κατὰ τι πρῶμώτερον· τό πρῶτον δ' αὐτῆς σημεῖον εἶναι ἢ ἐμφάνισις τῆς ἐμμήνου ῥοῆς. Ἡ γυνή εἶναι ἐπιδεκτικὴ γονιμοποιήσεως, ἐφ' ὅσον ἐξακολουθεῖ ἢ ροῇ αὕτη. Κοράσια ζῶντα ἐν ταῖς πόλεσι καί δὴ ἀνήκοντα εἰς τάς ἀνωτέρας κοινωνικάς τάξεις βλέπουσι τήν ἔμμηνον ῥοήν ἐνωρίτερον τῶν ἐν τοῖς χωρίοις. Ἐπίσης δέ καί τά ζῶντα ἐν τοῖς μεσημβρινοῖς κλίμασι. Σύν τῇ ὠριμότητι τῶν φύλων ἀναφαίνεται ἢ γενετήσιος ὁρμή, τουτέστιν ἢ τάσις πρός συνεύρεσιν. Αὕτη ἐμφανίζεται συχνάκις παρ' ἀμφοτέροις τοῖς φύλοις πολὺ πρό τῆς ἡλικίας, καθ' ἣν οἱ ἄνθρωποι ἔχουσι τήν ἰκανότητα νά συντελέσωσι διὰ τοῦ γάμου πρός πολλαπλασιασμόν τοῦ εἴδους· διότι ὁ μὲν ἀνὴρ καθίσταται τελείως ὠρι-

μος μόνον περί τό 24ον ἔτος τῆς ἡλικίας, ἢ δέ γυνή κατὰ τό 20ον. Ὡς ἐκ τῆς πρῶμου ὅμως ἐπελεύσεως τῆς γενετησίου ὁρμῆς ἢ μετὰ τῶν δύο φύλων κοινωνία ἐπέρχεται πολλάκις ἐνωρίτερον, οὐχὶ δέ σπανίως συμβαίνουσι καταχρήσεις, ἀσκοῦσαι ἐπιβλαβεστάτην ἐπίδρασιν ἐπὶ τῆς ὑγείας Ἰδίως δέ παρατηρεῖται τοῦτο εἰς τάς μεγάλας πόλεις, ἐνθα ἢ διέγερσις αὕτη ὑποβοηθεῖται ἐκ διαφόρων ὁμιλιῶν μετὰ τῶν συνομηλικῶν, ἐκ τῆς βλαβερᾶς ἐπιδράσεως ἀκαταλλήλων εἰκόνων ἢ βιβλίων, ἐκ τῆς συναντήσεως κοινῶν γυναικῶν κ.τ.τ.· ἐνεκα δέ τοῦ λόγου τούτου πρέπει νά δίδηται μεγίστη προσοχή περὶ τήν ἀνατροφήν τῶν νέων, νά ἀπαγορεύηται δ' αὐτοῖς ἢ διαρκῆς διαμονή ἐν τοῖς δωματίοις, ἢ ἐπὶ μακρὸν χρόνον κατάκλισις ἐν τῇ κλίνῃ, ἢ χρήσις οἰνοπνευματωδῶν ποτῶν, ἢ ἀνάγνωσις βιβλίων σχετιζομένων πρός τοιαῦτα ζητήματα καί ἢ συναναστροφή πρός ὁμήλικας διεφθαρμένους· τούναντίον δέ πολλή ἐπιβάλλεται ἢ προσπάθεια περὶ τήν ἐκτέλεσιν σωματικῶν ἀσκήσεων καί ἀγωνιστικῶν παιδιῶν, περὶ τήν τακτικὴν ἐπιμέλειαν τοῦ δέρματος Ἰδίως διὰ ψυχρῶν πλύσεων, περὶ τήν παροχὴν ἐλαφρᾶς καί οὐχὶ διεγερτικῆς τροφῆς κατὰ τήν ἐσπέραν κ.τ.τ. Ἄλλ' ὅμως καί παρά τήν χρῆσιν τῶν μέσων τούτων δέν ἐπιτυγχάνεται πάντοτε ἢ διατήρησις τῆς ἀγνότητος τῶν νέων πρό τοῦ πρός τοῦτο κεκανονισμένου χρόνου, πλείστοι δέ καί Ἰδίως οἱ πρῶτως ἀποχωριζόμενοι τῆς οἰκογενείας αὐτῶν ἐκτελοῦσι τήν συνουσίαν ἐνωρίτερα ἢ ἄρχονται αὐνανιζόμενοι.

Ἡ ἀποχή ἀπὸ τῆς συνουσίας δέν εἶναι ἐπιβλαβὴς εἰς τόν ἀνδρα, διότι τό σπέρμα δέν δύναται νά θεωρηθῇ ὡς περιττωματικόν ὑγρὸν, οἷον τά οὔρα καί τά κόπρανα, ὧν ἐπιβάλλεται ἀφεύκτως ἢ ἐκ τοῦ σώματος ἀποβολή· ἀπεδείχθη δέ μάλιστα ὅτι ἢ ὑποδόριος ἔνεσις τοῦ σπέρματος αὐξάνει τήν μυϊκὴν ἰσχύν καί γνωστόν εἶναι ὅτι οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες καί Ῥωμαῖοι ἀθληταὶ πρός αὐξήσιν τῆς ἰσχύος αὐτῶν ἀπεῖχον πάσης συνευρέσεως. Τό μὴ ἐξερχόμενον σπέρμα ἀπορροφεῖται πάλιν καί διαχέεται ἀνά σύμπαντα τόν ὀργανισμόν ἐπιδρῶν οὕτως εὐνοϊκῶς ἐπὶ τήν γενικὴν κατάστασιν αὐτοῦ. Ἐάν δέ παραχθῇ περισσεῖα σπέρματος, ἀποβάλλεται αὕτη διὰ τῶν νυκτερινῶν ἐκσπερματίσεων, αἵτινες εἶναι φυσιολογικόν φαινόμενον, πλήν ἂν ἐπέρχωνται συχνότερον τοῦ δέοντος. Πλήν δέ τούτων ἐπὶ μακρᾶς ἀποχῆς ἐλαττοῦται καί ἢ ἔκκρισις τοῦ σπέρματος, ὡς ἐκ τῆς οὕτως ἐπερχομένης ἀτελεστερᾶς διατροφῆς τῶν ὄρχεων. Συνήθως ἢ γενετήσιος ὁρμή εἶναι τοιαύτη, ὥστε ὁ ἀνὴρ δύναται νά καταστείλῃ αὐτήν διὰ τῆς θελήσεως· γυναῖκες δέ τινες οὐ μόνον στεροῦνται τελείως αὐτῆς, ἀλλὰ καί αἰσθάνονται μεγάλην ἀποστροφήν πρός πᾶσαν συνουσίαν. Ἄλλ' ἐτέρωθεν εἶναι βέβαιον ὅτι πολλὰ ἄτομα πάσχουσιν ἐκ νευρικῶν διαταραχῶν, ὅταν δέν δύναται νά ἰκανοποιήσωσι τήν γενετήσιον ὁρμήν, οὐχὶ δέ σπανίως καταφεύγουσι καί εἰς παρά φύσιν ἐνεργείας. Ἡ δέ συχνὴ πρός συνουσίαν τάσις Ἰδίως τῶν νέων δέν εἶναι πάντοτε ἀποτέλεσμα ἀκατανικήτου ἀνάγκης, ἀλλὰ συνήθως προέρχεται ἐκ μιμήσεως ἢ ἐπιδείξεως ἢ κακῶν συμβουλῶν. Ἐνῶ δέ ἢ ἀπὸ τῆς συνευρέσεως ἀποχὴ οὐδεμίαν θλάβην ἐπιφέρει, τούναντίον ἢ κατάχρησις αὐτῆς γίνεται πρόξενος νοσηρῶν καταστάσεων, ὧν τά πρῶτα συμπτώματα εἶναι ἐλάττωσις τῆς γενετησίου ὁρμῆς καί τῆς κατὰ τήν συνουσίαν ἡδονῆς, ἐπιβράδυνσις τῆς στιγμῆς τῆς ἐκσπερματίσεως, μετὰ δέ ταύτην αἴσθημα μελαγχολίας καί κοπώσεως Ἰδίως κατὰ τά ἄκρα, πολλάκις δέ πίεσις περὶ τήν ὀσφύν καί τήν κεφαλὴν, νευρικὴ διέγερσις, ἀνήσυχος ὕπνος, τρόμος τῶν μελῶν, καρδιακοὶ παλμοὶ καί γενικὴ ἀτονία, ἐκδηλουμένη δι' ὥχρᾶς χροιάς τοῦ προσώπου, ἀδυναμίας πρός σωματικὴν καί διανοητικὴν ἐργασίαν, ἀσθενείας τοῦ μνημονικοῦ, μελαγχολίας κ.λ.π. Ἐκ τῆς διαρκούς μάλιστα καταχρήσεως τό μὲν ἐπέρχεται νευρασθένεια, τό δέ ἐλάττωσις τῆς ἀντοχῆς τοῦ ὀργανισμοῦ κατὰ τῶν λοιμωδῶν νόσων καί Ἰδίως κατὰ τῆς φυμα-



Θεσσαλονίκη. Τό μπουρδέλο της κρητικιάς. Φωτογραφία Μανόλη Ξεξάκη.

τιώσεως· καί αὐτό δέ τό γεννητικόν σύστημα δέν λειτουργεῖ καλῶς, διότι συχνότατα αἱ στύσεις γίνονται ἀτελεῖς, ἢ δ' ἐκσπερμάτισις ἐπέρχεται ἀμέσως ἅμα τῇ εἰς τόν κολεόν εἰσαγωγῇ τοῦ πέους, βαθμηδόν δέ καί κατ' ὀλίγον ἀναφαίνονται ἀνδρική ἀνικανότης, νυκτεριναί ἐκσπερμάτισις κ.τ.τ. Καί αἱ μὲν ἐλαφρότεροι διαταραχαί παρέρχονται μετὰ βραχύν χρόνον ἰδίως δέ ταχέως ἀναλαμβάνουσι ὑγιεῖς νεαροί καί εὐρωστοὶ ἄνδρες, οἵτινες ὑπέπεσον εἰς τοιαύτας καταχρήσεις κατὰ τόν μῆνα τοῦ μέλιτος. Πλὴν ὅσῳ μακρότερον διήρκεσαν αὐταὶ καί ὅσῳ ἀσθενέστερον εἶναι τό ἄτομον, τοσοῦτ' ἄσχετερον ἐπέρχεται ἡ ἀνάρρωσις. Κατ' ἐξοχήν δέ ἐπικίνδυνον εἶναι αἱ τοιαύται καταχρήσεις λίαν νεαρῶν ἀτόμων ἢ τοιούτων ὑπερβάντων τήν ἀνδρικήν ἡλικίαν, διότι αὐταὶ δυνατόν νά ἔχωσι ὡς ἀποτέλεσμα ἐξάντλησιν ἢ καί τόν θάνατον ἔτι. Ἐπίσης ἐπιβλαβεῖς ἀποβαίνουσι αὐταὶ εἰς τοὺς μεγίστην διανοητικὴν ἐργασίαν ἐκτελοῦντας.

Ἡ συνουσία πρέπει νά ἐνεργῆται μετὰ μετριότητος, συνήθως δέ κανονίζεται ἀφ' ἑαυτῆς μετὰ τὰς πρώτας ἐν τῷ μηνί τοῦ μέλιτος ὑπερβολάς. Τήν συχνότητα δέ τῆς συνουσίας ἐζήτησαν νά ὀρίσωσιν ἤδη ἀπό τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων· οὕτως ὁ Ζωροάστρης ἐπέτρεπεν αὐτήν μόνον ἀνά πᾶσαν 9ην ἡμέραν, ὁ Σόλων τρεῖς τοῦ μηνός καί ὁ Μωάμεθ ἅπαξ τῆς ἐβδομάδος· ἀλλ' ὅμως ἡ ὑπαγωγή τῆς συχνότητος τῆς συνουσίας ὑπό τοιούτους ὅρους δέν εἶναι δυνατή, διότι αὕτη ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ ἀτόμου, ἰδίως δ' ἐκ τῆς ἡλικίας, τῆς καταστάσεως τῆς θρέψεως καί ἐκ τῆς ἐργασίας αὐτοῦ, κανονιζομένη ὑπ' αὐτῆς τῆς φύσεως. Παρ' ἀτόμοις, παρ' οἷς ἐκδηλοῦται μεγάλη πρός τοῦτο διάθεσις, παρά τοῖς ὁποίοις ἡ στύσις τελεῖται ταχέως καί ἰσχυρῶς καί ὁσάκις μετὰ τό πέρας τῆς συνευρέσεως ἐπέρχεται ἐλαφρά μόνον κόπωσις, παρερχομένη μετὰ βραχύν χρόνον, ἡ συνουσία δέν εἶναι ἐπιβλαβής· ἐνῶ τούναντίον συμβαίνει, ὅταν ἡ στύσις εἶναι ἀσθενής καί ὅταν μετὰ τήν συνεύρεσιν ἐπέρχεται αἴσθημα κοπώσεως καί ἀδιαθεσίας. Ὡς πρός τήν ὥραν τῆς ἡμέρας, καθ' ἣν πρέπει νά τελεῖται ἡ συνουσία, τινές μὲν προτιμῶσι τήν ἑσπέραν μετὰ τήν κατάκλισιν, ὅποτε ἔχουσι ὀλόκληρον τήν νύκτα πρός ἀνάπαυσιν, ἕτεροι δέ τήν πρωΐαν μετὰ τήν ἔγερσιν, καθ' ἣν ἀμφότεροι οἱ σύζυγοι ἔχουσι ἀναλάβη ἐκ τῆς κοπώσεως τῆς προηγουμένης ἡμέρας καί εἶναι ζωηροί· ὅπως δὲ μετὰ πᾶσαν συνεύρεσιν ἀπαιτεῖται μικρά ἀνάπαυσις. Οἱ σύζυγοι δ' ἐκεῖνοι, οἵτινες ἀναμένουσι τήν ἐκ τῆς συνουσίας σύλληψιν, πρέπει τότε μόνον νά συνέρχωνται, ὅταν εἶναι ἐντελῶς ὑγιεῖς καί εὐρωστοὶ καί ὁσάκις ἡ στύσις ἐπέρχεται ἀφ' ἑαυτῆς. Πᾶσα παρά φύσιν κατάστασις τῶν συζύγων κατὰ τήν στιγμήν τῆς συνευρέσεως ἐπιδρᾷ δυσμενῶς ἐπὶ τό γεννηθησόμενον τέκνον· ὅσῳ δ' ὑγιέστεροι καί εὐρωστότεροι εἶναι οἱ σύζυγοι, τοσοῦτ' ὑγιέστερα παιδιά γεννῶνται. Ἡ ἐκτέλεσις δέ ταύτης ἐν μέθῃ συντελεῖ εἰς γέννησιν τέκνων ἀσθενικῶν ἢ καί πασχόντων. Ἡ συνουσία πρέπει νά διακόπτηται κατὰ τό διάστημα τῆς ἐμμήνου ῥοῆς καί ἡμέρας τινάς μετὰ τήν πάροδον αὐτῆς, ὡς καί κατὰ τό διάστημα τῶν τελευταίων μηνῶν τῆς κυήσεως ἀλλά καί κατὰ τήν λοιπὴν διάρκειαν αὐτῆς πρέπει νά τελεῖται μετὰ πολλῆς προσοχῆς, διότι δυνατόν, νά ἐπενέγκῃ ἔκτρωσιν ἢ πρόωρον τοκετόν. Ἀπαγορεύεται κατὰ τήν λοχείαν μέχρι τῆς παρελεύσεως τοῦλάχιστον ἑνός μηνός ἀπὸ τοῦ τοκετοῦ· ἡ δέ κατὰ τό διάστημα τοῦ θηλασμοῦ καθίσταται ἐνίοτε ἐπιβλαβής εἰς τό θηλάζον, διότι ἐπιφέρει εἴτε τήν διακοπὴν τῆς ἐκκρίσεως τοῦ γάλακτος εἴτε τήν ἐπανάληψιν τῆς ἐμμήνου ῥύσεως. Ἡ γνώμη δέ, καθ' ἣν ἡ γυνὴ κατὰ τό διάστημα τοῦ θηλασμοῦ δέν συλλαμβάνει, δέν ἀποδεικνύεται πάντοτε ἀληθής.

Ἡ φυσικὴ συνεύρεσις τῶν δύο φύλων πρέπει νά τελεῖται διὰ τοῦ γάμου. Ἄλλ' ἵνα συνέλθωσι δύο ἄτομα εἰς γάμου κοινωνίαν, ἀνάγκη πρό παντός νά ἔχωσι τήν κατάλληλον ἡλικίαν, νά ὦσιν ὑγιῆ καί νά μὴ συνδέωνται διὰ στενῆς συγ-

γενείας. Ἡ ἐμφάνισις τῆς ἐκκρίσεως τοῦ σπέρματος παρά τῷ ἀνδρὶ καὶ ἡ ἐπέλευσις τῆς ἐμμήνου καθάρσεως παρά τῇ γυναικί δὲν ἀποδεικνύουσιν, ὡς εἶπομεν, ὅτι οὗτοι εἶναι ὠριμοὶ πρὸς γάμον. Ἡ γυνή οὐδέποτε πρέπει νὰ νυμφεύηται πρὸ τοῦ 16ου ἔτους τῆς ἡλικίας, οὐδ' ὁ ἀνὴρ πρὸ τοῦ 20ου· ἡ καταλληλοτέρα δὲ ἡλικία εἶναι τὸ 20ον ἔτος παρά τῇ γυναικί καὶ τὸ 24ον παρά τῷ ἀνδρὶ. Οἱ μεταξύ λίαν νεαρῶν ἀτόμων γάμοι ἐπιφέρουσι πρόωρον μαρασμόν τῶν γονέων καὶ τὴν γέννησιν τέκνων λίαν ἀσθενικῶν· εἶναι δὲ γνωστόν ἐκ τῆς στατιστικῆς ὅτι οἱ τοιοῦτοι γάμοι δεικνύουσι μείζονα θνητότητα. Ἐπίσης οἱ γάμοι τῶν γερόντων εἶναι ἀποκρουστέοι ἀπὸ ὑγιεινῆς ἀπόψεως. Μεγάλην σπουδαιότητα ἔχει ἐπὶ τοῦ γάμου ἢ μεταξύ τῶν νυμφευομένων συγγένεια, ἥτις ἐπιδρᾷ ἐπιβλαβῶς ἐπὶ τοὺς ἀπογόνους, διότι μεταδίδει εἰς αὐτοὺς τὰς τυχόν ὑπαρχούσας βλάβας τοῦ ὀργανισμοῦ ἢ τὰς διανοητικὰς καταστάσεις, τὰς συχνότατα παρατηρουμένας ἐπὶ τῶν διαφόρων οἰκογενειῶν. Ἐπὶ 512 γάμων μεταξύ στενῶν συγγενῶν, μόνον 103 ἔσχον φυσιολογικά τέκνα, εἰς δὲ τὰ 4/5 τῶν περιπτώσεων εἴτε οἱ γάμοι ἦσαν ἐντελῶς ἄκαρποι, εἴτε τὰ παιδιά ἦσαν ἐπιληπτικά, ἠλίθια, ἀσθενικά, πλημμελῆ τὴν διάπλασιν κ.λ.π. Ὡς ἐκ τούτου δὲ οἱ νομοθέται, πολιτικοὶ ἢ θρησκευτικοὶ, ἀπηγόρευσαν τοὺς μεταξύ στενῶν συγγενῶν γάμους.

Πρέπει ἐπίσης νὰ ἀπαγορευῆται ὁ γάμος γυναικῶν φερουσῶν ἠλλοιωμένην λεκάνην, διότι δυνατόν πολλάκις νὰ κατασταθῇ ἀδύνατος ὁ τοκετός· ὡσαύτως καὶ εἰς ἄτομα πάσχοντα μολυσματικὰς νόσους, δυναμένας νὰ μεταδοθῶσιν ἀπὸ τοῦ ἐνός εἰς τὸν ἕτερον σύζυγον. Αὗται δ' εἶναι κατ' ἐξοχὴν ἡ φυματίωσις, ἡ σύφιλις καὶ ἡ βλεννόρροια· δὲν πρέπει νὰ ἐπιτρέπηται ὁ γάμος εἰς τοὺς δεικνύοντας βέβαια σημεῖα φυματίωσης, ὡς ἐπίσης δὲν πρέπει νὰ νυμφεύωνται πρὸ τῆς ἰάσεως αὐτῶν οἱ πάσχοντες συφίλιδα, διότι αὕτη μεταδίδεται τὸ μὲν εἰς τὴν σύζυγον, τὸ δὲ εἰς τὸ γεννηθησόμενον τέκνον, τούτου δ' ἕνεκεν ἐπιβάλλεται ὅπως παρέρχωνται τοῦλάχιστον 4-6 ἔτη ἀπὸ τῆς προσκλήσεως τῆς συφίλιδος, καθ' ἃ ὁ πάσχων ὑποβάλλεται εἰς κατάλληλον θεραπείαν, ἂν δ' ἡ κατ' ἐπανάληψιν ἐνεργηθεῖσα ἐξέτασις τοῦ αἵματος κατὰ Wassermann δώσῃ ἀρνητικὸν ἀποτέλεσμα, ἐπιτρέπεται ὁ γάμος. Συχνάκις παρατηρεῖται ἢ κατὰ τὸν γάμον μετάδοσις τῆς βλεννόρροιας. Ὡς γνωστόν, ἡ ὀξεῖα βλεννόρροια μετὰ βραχὺν χρόνον μεταπίπτει εἰς χρονίαν, ἥτις δι' οὐδενός ἐνοχλήματος ἐκδηλοῦται, πλεῖστοι δ' ἄνδρες θεωροῦντες ἑαυτοὺς ἰαθέντας νυμφεύονται· ἀλλ' ὁμως ἡ χρονία αὕτη βλεννόρροια συχνότατα μεταδίδεται καὶ κατ' αὐτὴν ἔτι τὴν πρώτην νύκτα τοῦ γάμου εἰς τὰς νεαρὰς γυναῖκας, ὧν τὰ γεννητικὰ ὄργανα εἶναι κατ' ἐξοχὴν εὐπαθῆ πρὸς τὴν νόσον ταύτην, ἐπέρχονται δὲ ὀξεῖαι καὶ χρόνιαι φλεγμοναί οὐ μόνον τοῦ κόλπου καὶ τῆς οὐρήθρας, ἀλλὰ καὶ τῆς μήτρας καὶ τῶν ὠθηκῶν καὶ τῶν λοιπῶν ὀργάνων, διαρκοῦσαι ἐπὶ ἔτη καὶ καταλήγουσαι εἰς στείρωσιν. Εἰς τὸ 1/4 σχεδόν τῶν ἐγκύων γυναικῶν ἀνευρέθη βλεννόρροια, ἐπὶ τοιούτων δὲ γυναικῶν ἡ λανθάνουσα αὕτη νόσος μεταβάλλεται μετὰ τὸν τοκετόν εἰς ὀξεῖαν πάθησιν ἢ καὶ μεταδίδεται εἰς τοὺς ὀφθαλμούς τοῦ νεογνοῦ κατὰ τὴν δίοδον αὐτοῦ διὰ τοῦ κολεοῦ ἐπιφέρουσα ὀξυτάτην βλεννοροϊκὴν ὀφθαλμίαν, ἀπολήγουσαν εἰς τύφλωσιν, ὡς ἤδη ἐξετέθη.

Στὸ ἴδιον βιβλίον —στὴν Ἑπιτομὴν τοῦ Σάββα— βρίσκω καὶ τὰ ἐξῆς περὶ καταπολεμήσεως τῶν ἀφροδισίων νόσων:

Καίτοι εἶναι δυσχερεστάτη ἡ στατιστικὴ ἐξακρίθωσις τῶν ὑπὸ τῶν νοσημάτων τούτων πασχόντων, ἐν τούτοις καθίσταται δυνατόν ὁ κατὰ προσέγγισιν προσδιορισμὸς τοῦ ἀριθμοῦ αὐτῶν ἐκ τῶν πληροφοριῶν τῶν ἰατρῶν κ.τ.τ. Ἄλλ' οἱ

παρὰ τῶν διαφόρων συγγραφέων ἀναγραφόμενοι ἀριθμοὶ ποικίλλουσι τὰ μέγιστα. Οὕτω κατὰ Flügge ἡ ἐκ τῶν νόσων τούτων συχνότης ἀνέρχεται εἰς μὲν τὰς μεγάλας πόλεις τῆς Γερμανίας εἰς 1% τῶν κατοίκων· ἐν Βερολίνῳ μάλιστα καὶ Ἀμβούργῳ ἐκ τῶν ἀγόντων τὸ 15-50 ἔτος τῆς ἡλικίας ἀνδρῶν ἔπασχον τοῦλάχιστον 4% ἐκ συφίλιδος καὶ 15% ἐκ βλεννορροίας, εἰς τούτους δὲ δὲν περιλαμβάνονται οἱ μὴ διατελοῦντες ὑπὸ θεραπείαν. Ὁ Osler ὑπολογίζει εἰς 10% τοὺς πάσχοντας ἐκ συφίλιδος, ὁ δὲ Leredde ἀναφέρει ὅτι ἐν Γαλλίᾳ ἀποθνήσκουσι κατ' ἔτος ἐκ συφίλιδος 30 χιλ. ἀνθρώπων, πάσχουσι δ' ἐκ τῆς νόσου ταύτης, χωρὶς νὰ ὑποπεύωσι τοῦτο, 15-20% τῶν ἀνδρῶν καὶ 30-40% τῶν γυναικῶν. Μέγας δ' εἶναι ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐκ συφίλιδος ἐκτρώσεων καὶ νεκρογενῶν. Ὁ Osler ἀναφέρει ὅτι ἐπὶ 1000 κυήσεων εἰς 150 οἰκογενείας συφιλιδικὰς ἐπῆλθον 172 ἐκτρώσεις καὶ 228 νεκρογενῆ. Κατὰ Blaschko ἐπὶ 1234 γάμων συφιλιδικῶν μετὰ 4.175 κυήσεων παρατηρήθησαν 2.171 (52%) ἐκτρώσεις καὶ νεκρογενῆ. 28% τῶν τυφλῶν ἀπώλεσαν τοὺς ὀφθαλμούς ἕνεκα συφίλιδος καὶ βλεννορροίας, μέγιστος δ' εἶναι ὁ ἀριθμὸς τῶν εἰς τὰς νόσους ταύτας ὀφειλομένων στείρωσεων. Πρὸ τοῦ παγκοσμίου πολέμου τὰ ἀφροδίσια πάθη ἦσαν συχνότερα εἰς τὰς πόλεις ἢ εἰς τὴν ὑπαίθρου χώραν, ἀλλ' οἱ εἰς τὰς ἐστίας αὐτῶν ἐπανακάμψαντες ἔφεδροι διέδοσαν εὐρέως αὐτά. Οὕτως ἐκ τοῦ Γερμανικοῦ μόνον στρατοῦ ἀπελύθησαν μετὰ τὴν ἀνακωχὴν ἐν ἑκατομύριον στρατιωτῶν πασχόντων ἀφροδίσια νοσήματα χωρὶς νὰ ἔχωσι θεραπευθῆ.

Πρὸς ἐλάττωσιν τῆς μεγάλης διαδόσεως τῶν ἀφροδισίων νόσων εἶναι ἀνάγκη νὰ καθίστανται γνωστοὶ εἰς τὸ κοινόν, μάλιστα ἀπὸ τοῦ 15ου ἢ 16ου ἔτους τῆς ἡλικίας, διὰ δημοσιευμάτων, δημοσίων διαλέξεων, μουσείων, κινηματογραφικῶν προβολῶν κ.τ.τ., οἱ κίνδυνοι οἱ ἀπειλοῦντες τὴν ὑγίαν ἐκ τῆς προσλήψεως ἀφροδισίου τινός νόσου, καὶ νὰ συνιστᾶται ἡ ἀποχή οὐ μόνον ἀπὸ τῆς μεθ' ὑπόπτων γυναικῶν συνουσίας, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τῆς εἰς τὰ πορνεία φοιτήσεως, διότι εἶναι βέβαιον ὅτι ἡ ἐν αὐτοῖς ἰατρικὴ ἐπίσκεψις δὲν ἀρκεῖ πρὸς προφύλαξιν τῶν ἀτόμων. Ἡ ἀστυατρικὴ ἐπιθεώρησις τῶν κοινῶν γυναικῶν πρέπει νὰ τελῆται καθ' ἐκάστην συνοδευομένη ἐν ἀνάγκῃ καὶ ὑπὸ μικροσκοπικῆς ἐρεύνης τῶν ἐκκριμάτων τῶν γυναικείων γεννητικῶν ὀργάνων. Ἐπίσης πρέπει νὰ ἐπιτραπῆ εἰς τὰς πόρνας νὰ ὑποβάλλωνται ἐλευθέρως ὑπὸ θεραπείαν, ὅταν προσβληθῶσιν ὑπὸ τοιαύτης νόσου, συγχρόνως δὲ νὰ ἰδρυθῶσιν εἰς ἅπαντα τὰ νοσοκομεῖα καὶ τὰς ἀστυκλινικὰς ἰδιαίτερα τμήματα πρὸς ἐπίσκεψιν ἢ καὶ πρὸς ἐσωτερικὴν νοσηλείαν γυναικῶν καὶ ἀνδρῶν, πασχόντων ἐξ ἀφροδισίων νόσων, εἰς οὓς νὰ παρέχωνται δωρεάν ἢ τε ἰατρικὴ ἐπίσκεψις καὶ τὰ πρὸς θεραπείαν φάρμακα· τέλος δὲ νὰ κατασταθῶσι γενικῶς γνωστὰ καὶ τὰ πρὸς ἀτομικὴν προφύλαξιν μέσα, περὶ ὧν διελάβομεν ἐν τῇ Μικροβιολογίᾳ νὰ διευκολυνθῆ δὲ διὰ παντός τρόπου ἢ ἀγορὰ τῶν κατὰ τὴν συνουσίαν χρησιμοποιουμένων ἐλαστικῶν ἐπικαλυμμάτων τοῦ πέους (περικαυλίδων). Ἐσχάτως ἐπροτάθη ὅπως διὰ νόμου ὑποχρεωθῶσι πρὸ τοῦ γάμου οἱ ἄνδρες νὰ ἐξετάζωνται ὑπὸ ὠρισμένων ἐιδικῶν ἰατρῶν καὶ νὰ ὑποβάλλωσι πιστοποιητικόν ὅτι δὲν πάσχουσιν ἐξ ἀφροδισίου νόσου, νὰ τιμωρῶνται δὲ ποινικῶς οἱ μεταδίδοντες τοιαύτην εἰς τὴν σύζυγον. Ἐν γένει δὲ οἱ ἐν γνώσει μεταδίδοντες ἀφροδίσια νόσον εἶναι τιμωρητέοι. Ἄλλὰ παρ' ἡμῖν τὸ ἀρθρ. 571 τοῦ ποιν. νόμου ἐπιβάλλει ποινὴν μόνον εἰς τὰς γυναῖκας. Ἐνιαχοῦ εἰσήχθη διὰ νόμου ἡ ὑποχρεωτικὴ δήλωσις τῶν ἀφροδισίων νόσων, ἀλλ' ὑπὸ τὴν ὑποχρέωσιν τῆς ἐχεμυθίας, ὡσάκις ὑπάρχει κίνδυνος τῆς διὰ τοῦ πάσχοντος περαιτέρω μεταδόσεως τῆς νόσου. Ὁ δὲ ὑγειονομικὸς ἰατρός, εἰς ὃν ἐδηλώθη ἡ νόσος, προσκαλεῖ τὸν πάσχοντα νὰ ὑποβληθῆ εἰς τὴν κατάλληλον θεραπείαν εἴτε ἰδιωτικῶς εἴτ' ἐν ἐιδικοῖς ἰδρύμασιν.



Θεσσαλονίκη. 'Αποδώ αγοράζουν ψηλοτάκουνα παπούτσια οι πόρνες. Φωτογραφία Μανόλη Ξεξάκη.



Θεσσαλονίκη. Τό στέκι τών τραβεστί στό Βαρδάρη. Φωτογραφία Μανόλη Ξεξάκη.

Παρ' ἡμῖν ἡ σοβαρά διά τοῦ νοσοκομείου καταπολέμησις τῶν ἀφροδισίων νόσων ἤρξατο ἀφ' ὅτου δαπάναις τοῦ ἀειμνήστου Α. Συγγροῦ ἰδρύθη τό φερώνυμον Νοσοκομεῖον, ὅπερ ἐκπληροῖ τούς πρός τόν σκοπόν τοῦτον ἀπαιτούμενους ὄρους, διότι πᾶς ὑπό τοιούτων νόσων προσβεβλημένος, οἰασδήποτε κοινωνικῆς τάξεως, γένους, ἡλικίας ἢ ἐπαγγέλματος, εὐρίσκει τās πύλας αὐτοῦ ἀνοικτάς. Τό τελειότατον τοῦτο ἀπό πάσης ἀπόψεως ἴδρυμα διοικεῖται ὑπό πενταμελοῦς ἐπιτροπῆς διατελούσης ὑπό τήν προεδρείαν μου καί διευθύνεται ὑπό τοῦ καθηγητοῦ κ. Φωτεινοῦ. Περιλαμβάνει διάφορα τμήματα, ἀφ' ἑνός μὲν διά τās ὑπό τῆς ἀστυνομίας ἀποστελλομένας, ἤτοι ἀκουσίως νοσηλευόμενας γυναῖκας, ἐτέρωθεν δέ διά τās οἰκεία βουλήσει προσερχομένας. Πρός τούτοις λειτουργεῖ ἐν αὐτῷ καί τμήμα νοσηλείας ἀνδρῶν ὡς καί δύο ἐξωτερικά ἰατρεῖα, ὧν τό μὲν προώρισταί διά τήν θεραπείαν τῶν ἐξωτερικῶν ἀνδρῶν, τό δέ διά τήν τῶν ἐξωτερικῶν γυναικῶν. Τά δέ τῆς λειτουργίας τῶν ἐξωτερικῶν αὐτοῦ ἰατρειῶν διεγερθίσθησαν κατά τοιοῦτον τρόπον, ὥστε ὁ πρός θεραπείαν τοῦ ἀρρώστου ἀπαιτούμενος χρόνος νά ᾖ ὅσον οἶόν τε μικρότερος. Εἰς δέ τούς ἀπορωτέρους τῶν ἐξωτερικῶν ἀρρώστων τά φάρμακα χορηγοῦνται ὑπό τοῦ νοσοκομείου δωρεάν. Ἄλλ' ἡ καταπολέμησις τῶν ἀφροδισίων νόσων θά ἀπέβαινεν ἔτι ἀποτελεσματικώτερα, ἐάν ἰδρύνοντο ἀνά τās διαφόρους συνοικίας τῆς πόλεως εἰδικά ἀνταφροδισιακά ἰατρεῖα καί ἐλει-

τούργουν οὐ μόνον κατά τήν ἡμέραν, ἀλλά καί κατά τās ἑσπερινάς ὥρας (7-10), ὅτε οἱ εἰς τās ἐργατικὰς ἰδίως τάξεις ἀνήκοντες ἀρρωστοὶ θά προσήρχοντο πολλῶν εὐκολώτερον πρός θεραπείαν, ὅπερ, τό γε νῦν ἔχον, ἔνεκα τῆς ἀποστάσεως τοῦ νοσοκομείου καί κατ' ἀκολουθίαν τῆς ἀπωλείας χρόνου οἱ πολλοὶ τούτων δέν πράττουσι. Πλήν τούτων θά προσέρχωνται εὐκολώτερον πρός θεραπείαν κατά τās ἑσπερινάς ὥρας καί ἐκεῖνοι τῶν ἀσθενῶν, οἵτινες δυσανασχετοῦσι νά πράξωσι τοῦτο ἔνεκα συστολῆς. Ἐν τοιοῦτον ἀνταφροδισιακόν ἰατρεῖον ἰδρύθη πρό τινος ὑπό τοῦ καθηγητοῦ κ. Γ. Φωτεινοῦ καί λειτουργεῖ τελείως εἰς κεντρικὴν θέσιν τῆς πόλεως ὡς παράρτημα τοῦ νοσοκομείου Ἀνδρέου Συγγροῦ. Εὐχῆς ἔργον ἤθελεν εἶναι ἂν ἰδρύνοντο καί ἕτερα οὕτω τελείως ὀργανωμένα.

Κατά τήν δημοσιευθεῖσαν στατιστικὴν τοῦ νοσοκομείου Ἀνδρέου Συγγροῦ τῶν ἐτῶν 1910-1914 ἐνοσηλεύθησαν ἐν ὅλῳ 16.177 ἀρρωστοὶ, ὧν οἱ μὲν 6.676 ἦσαν συφιλιδικοί, οἱ δέ 9.501 ἔπασχον ἐξ ἄλλων ἀφροδισίων καί δερματικῶν νοσημάτων. Κατ' ἀκολουθίαν ἡ σύφυλις κατά τήν ἐν λόγῳ τετραετίαν παρετηρήθη ἐν ἀναλογίᾳ 41.26% ἐν σχέσει πρός τόν ὀλικόν ἀριθμὸν τῶν νοσηλευθέντων ἀρρώστων ἐσωτερικῶν τε καί ἐξωτερικῶν ἀμφοτέρων τῶν φύλων, ἐξ οὗ ἐξάγεται ὅτι αὕτη εἶναι παρ' ἡμῖν τὰ μέγιστα διαδεδομένη. Ἡ ἐκλαϊκευσις τῶν ἀφροδισίων νόσων ἐγένετο διά βιβλιαρίου γραφέντος παρά τοῦ συν-

αδελφού κ. Γ. Φωτεινού εις άπλήν γλώσσαν υπό τόν τίτλον Σωθήτε από τά άφροδίσια πάθη, έν ώ περιγράφονται συντόμως τά περί ών ό λόγος νοσήματα και άπεικονίζονται τά άποτελέσματα αυτών, προς δέ και διά τών έν τώ νοσοκομείω Άνδρέου Συγγρού εύρισκομένων κινηματογραφικών ταινιών σχετιζομένων προς τάς άφροδισίους νόσους, ως και διά του έν αυτώ υπάρχοντος τελειοτάτου Μουσείου κηρίνων προπλασμάτων, έφ' ών άπεικονίζονται μετά τελείας τέχνης πάντα τά άφροδίσια και δερματικά νοσήματα μετά τών ποικιλιών αυτών.

Ειρήσθω ένταυθα ότι τά της κατασκευής αυτών όφείλονται εις τόν καθηγητήν κ. Γ. Φωτεινόν, όστις, έργασθείς προσωπικώς επί τούτω παρά τώ έν Βερολίνω καθηγητή Ο. Lassar, έδημοσίευσε Γερμανιστί διά πρώτην φοράν ειδικήν λεπτομερή μελέτην περί της κατασκευής τοιούτων προπλασμάτων. Έπανελθών δ' ένταυθα έγνώρισε τήν μέθοδον εις τόν τότε μαθητήν του Πολυτεχνείου κ. Μητρόπουλον, όστις σήμεραν απέβη άριστος προπλασματοποιός του νοσοκομείου Α. Συγγρού.

Τό τε Μουσείον και αί κινηματογραφικά ταινία του νοσοκομείου Α. Συγγρού χρησιμοποιούνται διά τήν διδασκαλίαν τών φοιτητών της ιατρικής, της όδοντιατρικής και τών μαθητριών του μαιευτηρίου, χωρίς νά αποκλείηται και ή είσοδος παντός επιθυμούντος νά επισκεφθῆ τούτο. Τό όνειρον του καθηγητού κ. Γ. Φωτεινού είναι τό μέν ίνα ίδρυθῆ τοιούτον Μουσείον ανά τήν πόλιν, ούτως ώστε νά ή προσιτόν και εις τόν λαόν, τό δέ ίνα διά φορητού περιοδεύοντος μουσείου και διά συγχρόνου διανομής του βιβλιαρίου: «Σωθήτε από τά άφροδίσια πάθη» γνωσθώσι και εις τόν λαόν τών Έπαρχιών τά άφροδίσια νοσήματα και οι έξ αυτών άπορρέοντες κίνδυνοι της υγείας αυτού τε και τών τέκνων.

Έπικαλέστηκα τή βοήθεια του γιατρού Ηλία Παπαδημητρακόπουλου, πού μέ βομβάρδισε μέ μία σειρά από ιατρικά βιβλία. Τά συμβουλευτήκα, αλλά, άπορία ψάλτου θήξ. Και, επιπλέον, κατατρόμαξα από τήν κάθετη άνοδο τών άφροδισίων νοσημάτων κατά τά τελευταία είκοσι χρόνια. Φαίνεται ότι, μετά τήν καθίζηση της δεκαετίας του '50, τά μικρόβια πέρασαν σέ άντεπίθεση. Για τόν μέσο άναγνώστη βρίσκω πολύ κατάλληλο τό βιβλίον Άρχές και μέθοδοι οικογενειακού προγραμματισμού (1979) τών γιατρών Γεωργίου Παπαευαγγέλου και Άναστασίας Ρουμελιώτου-Καραγιάνη, όπου υπάρχει ένα κεφάλαιο για τά άφροδίσια νοσήματα (σύφιλη, θλενόροια, μαλακό έλκος, λεμφοκοκίωμα, έρπητας τών γεννητικών όργάνων, τριχομονάδωση, μονιλίαση, φθειρίαση). Για τίς φθείρες του έφηβαίου (κοινώς, μουνόψειρες) έχω γράφει στην Ψειρολογία.

Ό σεξουαλικός έρωτας —συμπεριλαμβανομένης της πορνείας— επικαλύπτεται από άλλεπάλληλα ήθικολογικά σάβανα. Πās όστις επιδιώκει νά αποσύρει τά σάβανα φυλακίζεται. Οι πανεπιστημιακοί μας λαογράφοι παριστάνουν τόν κουτό, γιατί πιστεύουν άκραδάντως στην παροιμία κάλλιο δειλός παρά μακαρίτης. Έτσι φτάσαμε στό λίαν εύχάριστο σημείο νά έχουμε χάσει —διά παντός— όλόκληρα κεφάλαια του λαογραφικού (άρα, ιστορικού) άντικειμένου, ένώ πολλά άλλα κεφάλαια διεστράφησαν πλήρως. Η ύπάρξασα βωμολοχία του караγκιόζη μας άπωλέσθη έξ όλοκλήρου, και, τώρα, ούτε είκα-

σίες δέν μπορούμε νά κάνουμε. Αί τραγικά ιστορία της κυρά-Βασιλικής (έρωμένη του πασά) και της κυρά-Φροσύνης (έρωμένη του γιου του πασά) είναι διδακτικότερες: αλλά αυτές οι δύο κυρίες απέβησαν έθνικές ήρωίδες. Στις τοιχογραφίες της Μελλούσης Κρίσεως βλέπουμε τήν παράσταση τών κολαζομένων διότι κοιμούνται τήν Κυριακήν, τήν παράσταση του θανάτου του άνοικτίρμονος πλουσίου, και, τήν παράσταση της φρικαλέας τιμωρίας της πόρνης. Έπί αίώνες, ή έκκλησία τρομοκρατούσε τό ποιμνιόν της. Στην Έλληνική νομαρχία (ό Κρυστάλλης τήν αποδίδει στον Κολέτη) γράφει: ό νυν άρχιερεύς τών Ίωαννίνων είναι μοιχός και άρσενοκοίτης, χωρίς τήν παραμικράν συστολήν... ό Άρτης, ό Γρεβενών και ό Ίωαννίνων είναι οι πρώτοι προδότες του τυράννου (δηλαδή, του Άλή-πασά)... είναι δέ και οι τρεις άσελγείς, άσωτοι εις τό άκρον, μοιχοί, πόρνοι, και άρσενοκοίται φανεροί. Στο ίδιο βιβλίον αναφέρεται ή περίπτωση μιās νεαρής καλόγριας πού ισχυρίζετο ότι κάθε βράδι έχει ψιλοκουβέντα μέ τόν αρχάγγελο Γαβριήλ — αλλά, μετά έννέα μήνας έγέννησεν ένα αρχαγγελόπουλον. Η παράδοση Νο 885 του Νικολάου Πολίτη φέρει τόν τίτλον Ό τραγόπαπας. Δέν πρέπει νά μιλάμε για όλα αυτά. Μία παροιμία λέει: άλλος γαμει και λειτουργει κι εγω αν φιλησω βλάθει! Τά συναξάρια όπου περιγράφουν τή ζωή διαφόρων τέως πορνών (πού έν συνεχεία έγιναν όσιες) ήσανε προσφιλή λαϊκά άναγνώσματα. Άπαγορεύεται νά μιλάμε για όλα αυτά.

Στόν Νομοκάνονα της Λίνδου διαθάζω τίς φράσεις-περιπτώσεις:

είπέ μοι τέκνον μή νά μαλακίζεσαι;...

είπέ μοι τέκνον μή νά άρσενοκοίτησες;...

είπέ μοι τέκνον μή νά έπεσες εις γένος σου... αυτά είναι αίμομιξίες...

είπέ μοι μή νά έπεσες εις ζών... ή εις πτηνόν;...

έν δέ έμεσίτευσεν εις καμίαν γυναίκα... ως πόρνη και αυτή κανονίζεται...

έν φθαρῆ παιδίον υπό τινος...

έν δέ τίς παιδίον ών έδέχθη τήν ροήν...

περί ιερέως πεσόντος εις μαλακίαν...

οι από παλλακίδων γεννηθέντες παίδες...

περί ιερέως πόρνου και μοιχου και ζωοφθόρου και πτηνοβάτου και άρσενοκοίτου...

περί ιερέως πεσόντος μετά της γυναικός αυτού και λειτουργήσῃ...

περί μοναχου έλθόντος εις γάμου κοινωνίαν...

περί μοναχου μαλακισθέντος...

μοναχός εις καπηλειον άπερχόμενος...

μοναχός κιθαρίζων...

μοναχός έν καθίσῃ εις συμπόσιον...

μοναχός έν μεθύσῃ ή ξεράσῃ...

περί μοναχου γελώντος...

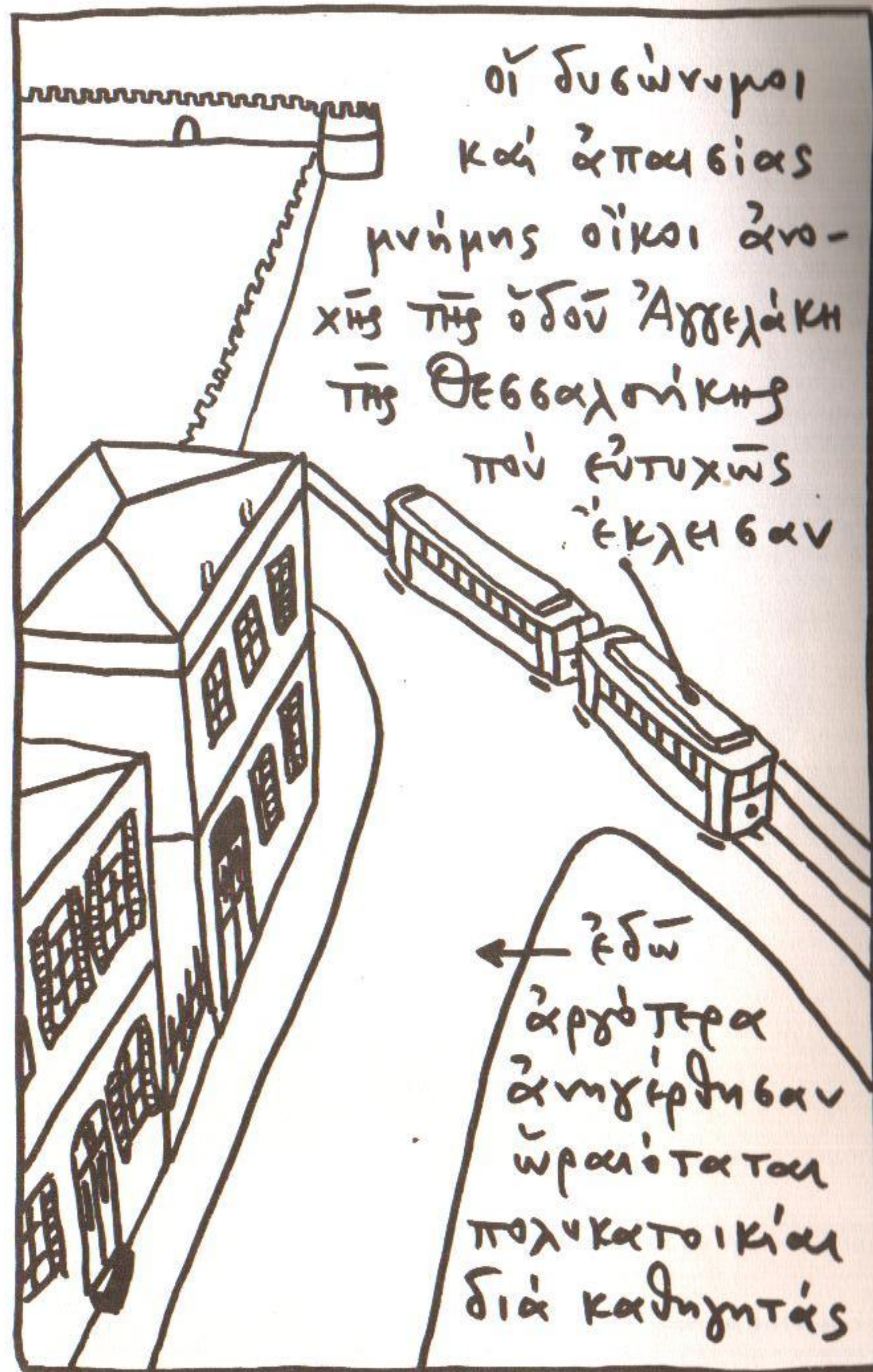
περί ιερομοναχου πεσόντος εις ρευσιν...

περί μαλακίας καί συγκυλισμοῦ ἀνδρῶν τε καί γυναικῶν...
περί γυναικός συγγινομένης μετά ἄλλης γυναικός ἢ εἰσαγού-
σης τό δάκτυλον εἰς τήν φύσιν...
περί πεσόντος εἰς πορνείαν μετά τῆς αὐτοῦ ἀδελφῆς...
περί τοῦ πεσόντος μετά τῆς πρώτης ἐξαδέλφης αὐτοῦ ἢ τῆς
δευτέρας...
περί τοῦ πεσόντος εἰς δύο ἀδελφάς, ἢ γυνή μετά δύο ἀδελ-
φῶν...
περί τοῦ πεσόντος εἰς νύμφην υἱοῦ καί εἰς πενθεράν...
περί τοῦ πεσόντος εἰς νύμφην ἀδελφοῦ ἢ εἰς γυναικαδέλφην...
περί τοῦ πεσόντος εἰς κουμπάραν ἢ εἰς τήν ἀναδεχθῆν αὐτοῦ...
περί τοῦ πεσόντος μετά τῆς μητριᾶς ἢ μετά τῆς θείας αὐτοῦ...
περί τοῦ πεσόντος μετά τῆς αὐτοῦ μητρός ἢ μετά τῆς θυγα-
τρός...
περί μητρός καί θυγατρός ἐάν πέσῃ μετά ἐνός ἀνδρός...
περί τοῦ πεσόντος εἰς μητέρα καί εἰς θυγατέρα ἢ εἰς πενθεράν
αὐτοῦ...
περί συμμιγέντος μετά τῆς ἀρραβωνιαστῆς αὐτοῦ...
ἢ βιασθεῖσα γυνή ὑπό τινος... τά τῶν μοιχῶν ἐπιτιμᾶται...
περί τοῦ ἀρρενομανήσαντος εἰς τήν γυναῖκα του εἰς τό παρά
φύσιν... ἱερεῦς δέ οὐ γίνεται...
ὁ δέ ἀρσενοκοίτης χρόνους ἰε' μή κοινωνήσῃ...
περί ζωοφθόρου καί πτηνοβάτου...
περί τοῦ πεσόντος μετά τῆς γυναικός αὐτοῦ λεχοῦσης...
περί συνήθη καί ἀκαθαρσίας γυναικῶν...
περί διγάμου καί τριγάμου καί τετραγάμου...
περί γονορροίας καί ὑγρότητος ἀνθρώπου...
ἢ δέ μαλακία ὁποῦ νά γένη μέ τό χέρι...
ὅταν ἐξομολογᾶται τις, ἐρώτα πνευματικέ περί τῶν ἐπτά θανα-
σίμων ἀμαρτημάτων...

Ἐπί τῶν ἐπτά θανάσιμα ἀμαρτήματα τά τέσσερα ἦσαν σεξουαλικῆς
φύσεως: μοιχεία / αἰμομιξία / ἀρσενοκοιτία / παιδοφθορία. Ἡ εἰκόνα
πού μᾶς παρέχουν οἱ νομοκάνονες μέ γεμίζει αισιοδοξία· ἡ ἐποχή
μας εἶναι ἠθικότερη! Ὅμιλῶ εἰρωνικῶς. Ὅλες οἱ ἐποχές εἶναι ἐξίσου
ἠθικές / ἀνήθικες. Θυμάμαι τοὺς παπάδες πού τελοῦν ἀγιασμό ἐπί
θεμελίου οἴκου -ἢ- ὅταν μέλλῃ τις εἰσελθεῖν εἰς οἶκον νέον. Θυμά-
μαι, ὅμως, καί τοὺς παπάδες πού ἐγκαινίαζαν, ἢ πού εὐλο-
γοῦσαν, ἀνήμερα τά Φῶτα, διάφορους οἴκους ἀνοχῆς (σέ τέτιες
περιπτώσεις οἱ μαντάμες καί οἱ πόρνες ἦσαν ἐξαιρετικῶς γεναιόδω-
ρες· τά φιλοδωρήματα ἔπεφταν βροχή). Σέ κάποιο δημοτικό τραγούδι
διαβάζω:

κάτσε φρόνιμα, ἀναγνώστη, μή τό μάθ' ἢ γειτονιά
καί τό εἰποῦνε τοῦ δεσπότη καί σοῦ κόψει τά μαλλιά!

Οἱ ἐπιταγές τῆς τρεχούσης ἠθικῆς ἐφηρμόζοντο καί ἀπό τοὺς ἐπα-
ναστάτες. Ὁ Βάρναλης εἰρωνεύεται τά Λουλούδια τοῦ Ἐμπειρικείου
(εἶναι αὐτός ὁ Βάρναλης, πού στό ἴδιο βιβλίο, μιλάει μέ πλήρη ἀναι-



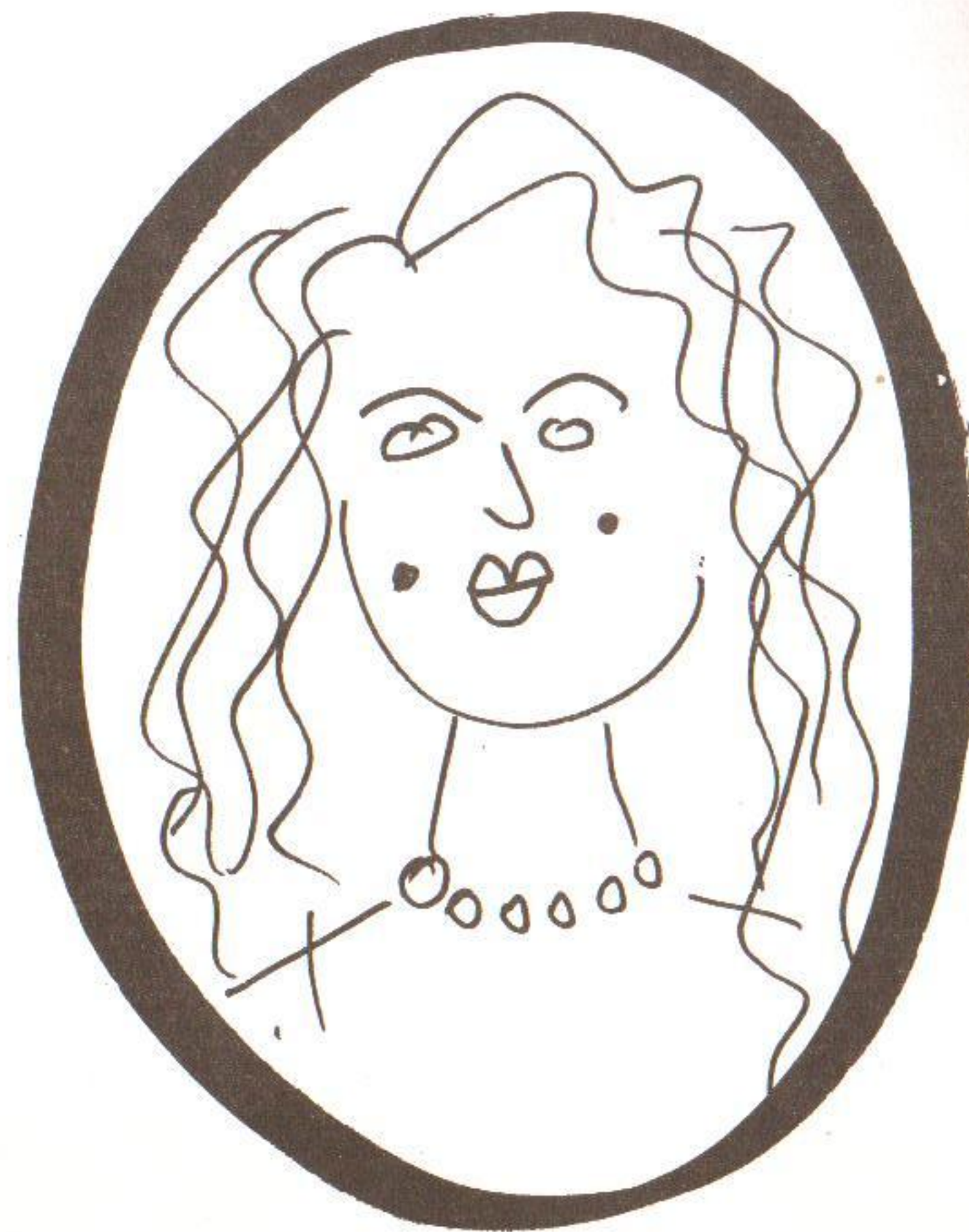
σθησία για τόν ευαίσθητο –καί ήδη τρελό– Ρώμο Φιλύρα· μά ο Βάρναλης δέν κατάφερε νά γράφει ένα ποίημα σάν τήν Σελήνη). 'Ο ΕΛΑΣ έπιανε καί κούρευε τίς πόρνες. 'Ο Δημήτρης Χατζής, στήν Μουργκάνα (1948), αναφέρει μέ απέχθεια μιά πόρνη πού έξυπηρετούσε τό τάγμα του Γαλάνη· αλλά έγω ήξερα δυό παλιές πουτάνες πού έγιναν έλασίτισες καί πού, μετά τά Δεκεμβριανά, ξαναγύρισαν στήν πουτανιά. Μόλις τό 1977 έκυκλοφόρησε τό ήθικολογικόν φυλλάδιον *Γιά τήν αγωνιστική ταξική πατριωτική διαπαιδαγώγηση τής νεολαίας*, όπου –μεταξύ άλλων– ο σύντροφος Γρηγόρης Φαράκος διδάσκει στους κνίτες (τί άπαίσια λέξη!) πώς νά αντιμετωπίζουν τό πρόβλημα μέ τά κορίτσια, υπερακοντίζοντας σέ αντιδραστικότητα άκόμα καί τά κατηχητικά σχολεία. Σχεδόν τά ίδια λέει κι ο Μένης Κουμανταρέας, στό νερόβραστο κείμενό του *Οί νεολαίοι* (ANTI, 24-11-1979).

Είναι κρίμα· είναι ντροπή.

Δέν θά πω τίποτα άλλο. Άλλά, μαζί μέ τήν ποιήτρια Δήμητρα Χ. Χριστοδούλου, μαζί μέ όλες τίς περιφρονημένες γυναίκες, μαζί μέ όλες τίς πουτάνες –πνευματική πουτάνα κι έγω– θά φωνάξω

Φαλλέ, φαλλέ! Κερδίζω πλέον

Καί τήν υπερηφάνεια καί τό ψωμί μου!



ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ
ΤΟΥ ΗΛΙΑ ΠΕΤΡΟΠΟΥΛΟΥ
«ΤΟ ΜΠΟΥΡΔΕΛΟ»
ΦΩΤΟΣΤΟΙΧΕΙΟΘΕΤΗΘΗΚΕ
ΣΤΗΝ ΦΩΤΟΓΡΑΜΜΑ ΕΠΕ
ΚΕΡΑΜΕΙΚΟΥ 23, ΤΗΛ. 52.45.846
ΜΕ ΤΗΝ ΦΡΟΝΤΙΔΑ ΤΟΥ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ
ΚΑΙ ΓΙΑ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟ
ΤΩΝ ΕΚΔΟΣΕΩΝ ΓΡΑΜΜΑΤΑ
ΤΟΝ ΜΑΡΤΙΟ ΤΟΥ 1980

Ένα ακόμη δείγμα βίαιου περιορισμού του (γραπτού) λόγου και της ελευθερίας της έκφρασης έγινε γνωστό χθές... κατάσχεσαν τό βιβλίο του Ήλία Πετρόπουλου ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟΝ ΤΟΥ ΚΑΛΟΥ ΚΛΕΦΤΗ... Τό γεγονός προκάλεσε όδυνηρή έντύπωση στους πνευματικούς, λογοτεχνικούς και καλλιτεχνικούς κύκλους... Ή κατάσχεση του βιβλίου του Ήλία Πετρόπουλου έρχεται μετά από ανάλογες πρόσφατες ενέργειες πού σημειώθηκαν... Μήπως ύφίσταται συντονισμένη έκστρατεία κάθε άλλο παρά έποικοδομητική για τό γενικότερο –ήδη υπό πολλαπλήν δοκιμασίαν– πνευματικό πολιτιστικό κλίμα του τόπου;
ΤΟ ΒΗΜΑ, 30-11-1979.

Διώκεται –για μιά ακόμη φορά– ό γνωστός συγγραφέας Ήλιος Πετρόπουλος...

ΠΡΩΙΝΗ, 30-11-1979.

Τόχει ή γραφή του Ήλία Πετρόπουλου. Δέν προλαβαίνει να κυκλοφορήσει ένα βιβλίο του και κατάσχεεται. Τό ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟΝ ΤΟΥ ΚΑΛΟΥ ΚΛΕΦΤΗ πού κυκλοφόρησε πρίν λίγες μέρες είχε τή μοίρα τών προηγουμένων του...

ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ, 1-12-1979.

ήλιος πετρόπουλος:

ΥΠΟΚΟΣΜΟΣ ΚΑΙ ΚΑΡΑΓΚΙΟΖΗΣ.
Ο ΤΟΥΡΚΙΚΟΣ ΚΑΦΕΣ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ.
ΠΟΙΗΜΑΤΑ.

ΔΩΔΕΚΑ ΤΡΑΓΟΥΔΑΚΙΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΑΛΑΤΙΝΗ ΑΝΘΟΛΟΓΙΑ.
ΚΑΛΙΑΡΝΤΑ.

ΡΕΜΠΕΤΙΚΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ (μεγάλη επανέκδοση).

IRONWORK IN GREECE.

LA VOITURE GRECQUE.

LE KIOSQUE GREC.

ALBUM TURC.

CAGES A OISEAUX EN GRECE.

πωλοῦνται σέ όλα τά βιβλιοπωλεία.
